

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
SANAYİ, TİCARET, ENERJİ,
TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE
TEKNOLOJİ KOMİSYONU
TUTANAK DERGİSİ

3'üncü Toplantı
23 Temmuz 2024 Salı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mustafa Varank'ın, Komisyonun gündeminde yer alan (2/2293) esas numaralı Kanun Teklifi'ne ve teklifte emeği geçenlere teşekkür ettiğine ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Mustafa Varank'ın, Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun teknik bir komisyon olduğuna, muhalefet milletvekillerinin bugünkü teklifin görüşmelerinde kullandığı bazı ifadelere, asgari nezaket standartlarını korumak gerektiğine ve verdikleri katkılardan dolayı Komisyon üyelerine teşekkür ettiğine ilişkin açıklaması

III.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin (2/2293) yaratacağı olumlu ve olumsuz etkiler hakkında görüşme

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- Denizli Milletvekili Şahin Tın ve Aydın Milletvekili Ömer Özmen ile 78 Milletvekilinin Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2293)

3'üncü Toplantı
23 Temmuz 2024 Salı

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu saat 14.20'de açılarak beş oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Mustafa Varank,

Komisyonun gündeminde yer alan (2/2293) esas numaralı Kanun Teklifi'ne ve teklifte emeği geçenlere teşekkür ettiğine,

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun teknik bir komisyon olduğuna, muhalefet milletvekillerinin bugünkü teklifin görüşmelerinde kullandığı bazı ifadelere, asgari nezaket standartlarını korumak gerektiğine ve verdikleri katkılardan dolayı Komisyon üyelerine teşekkür ettiğine,

İlişkin açıklama yaptı.

Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin (2/2293) yaratacağı olumlu ve olumsuz etkiler hakkında görüşme yapıldı.

Denizli Milletvekili Şahin Tin ve Aydın Milletvekili Ömer Özmen ile 78 Milletvekilinin Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2293), tümü ve maddeleri üzerindeki görüşmeleri tamamlanarak kabul edildi.

CHP milletvekillerinin,

(2/2293) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 2, 11, 12'nci maddelerinin Anayasa'nın 2, 6, 7, 10, 35, 167'nci maddeleri hükümlerine aykırılığı dikkate alınarak Meclis İçtüzüğü'nün 38'inci maddesi gereğince gerekli işlemin yapılmasına ilişkin önergesi,

(2/2293) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 11 ve 12'nci maddelerinin teknik ve mali yönlerinin ayrıntılarıyla tartışılarak sektör bileşenleri ve kamu kurum, kuruluşlarının görüşlerinin de alınarak nitelikli bir yasama süreci yürütülmesi bakımından bir alt komisyon kurulmasına ilişkin önergesi,

Yapılan oylama sonucunda kabul edilmedi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 00.02'de toplantıya son verildi.

23 Temmuz 2024 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.20

BAŞKAN: Mustafa VARANK (Bursa)

BAŞKAN VEKİLİ: Şahin TİN (Denizli)

SÖZCÜ: Cevahir UZKURT (Niğde)

KÂTİP: Adem ÇALKIN (Kars)

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Komisyonumuzun kıymetli üyeleri, Saygıdeğer Bakan Yardımcımız, kamu kurumlarımızın, sivil toplum kuruluşlarımızın saygıdeğer temsilcileri, çok değerli basın mensupları, değerli katılımcılar; öncelikle, her birinizi sevgiyle, saygıyla selamlıyorum.

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun 5’inci Toplantısını açıyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır, görüşmelere başlıyoruz.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mustafa Varank’ın, Komisyonun gündeminde yer alan (2/2293) esas numaralı Kanun Teklifi’ne ve teklifte emeği geçenlere teşekkür ettiğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Bugün gündemimizde yer alan, Komisyon üyemiz Denizli Milletvekili Sayın Şahin Tin ve Aydın Milletvekili Sayın Ömer Özmen tarafından 18/7/2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan, Başkanlıkça aynı tarihte tali komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonuna, esas komisyon olarak da Komisyonumuza havale edilen (2/2293) esas numaralı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’ni görüşmek üzere bir araya gelmiş bulunuyoruz.

Sözlerimin hemen başında vurgulamak isterim ki tüketici haklarının korunması, sürdürülebilir ve güvenilir bir piyasanın inşası noktasında çok önemli bir görev ifa eder. Bizler de bu bilinçle 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’da yeni düzenlemeler yaparak tüketicilerin ekonomik ve yasal haklarını güvence altına alacak, ticaret alanındaki aksaklıkları giderecek yeni tedbirleri hayata geçiriyoruz.

Öncelikle, 6502 sayılı Kanun’a eklenen maddeyle doğrudan satış sistemleri ayrıntılı bir şekilde tanımlanırken şirketlerin uyması gereken genel ilkeler ve kurallar belirlenmiş olacak. Bu kanun değişikliğiyle, doğrudan satış şirketlerinin “piramit satış” denilen sistemlere dönüşmesini yani vatandaşımızın mağduriyetini engelleyecek bir denetim mekanizmasının kurulmasını öngörüyoruz. Kendi kullandıkları ürünleri tanıtarak gelir elde eden ve çoğunluğunu ev hanımlarının oluşturduğu doğrudan satıcıların daha güvenli bir sistemin parçası olmalarına da imkân sağlamış olacağız.

Yine, vatandaşlarımızın dijital yollarla krediye ulaşımını kolaylaştırmak amacıyla tüketici kredileri ile konut kredilerinin sözleşme şekil şartlarını genişletiyoruz. Hâlihazırda mobil ve internet bankacılığı yoluyla kullanılan tüketici kredilerine ilişkin mevzuat hükümlerini güçlendirirken bankacılık sektörünün yoğun bir şekilde taleplerini iletmediği, konut kredilerinin dijital imzayla kullanılabilmesinin önünü açacak mevzuat değişikliğini gerçekleştiriyoruz. Hâlihazırda zaten mobil imza asıl imza gibi kabul ediliyor ama şekil şartları tutmadığı için bunun kullanımının önündeki engelleri bu şekilde

kaldırıyoruz. Bunun gibi mevzuat değişikliklerinin aslında bütün bakanlıklar tarafından hayata geçirilmesi ve komisyonlarımızın bu konuda tamamen dijital sistemler ve mobil imzayla çalışacak şekilde tedbirler alması gerçekten önemli.

Yine, 6502 sayılı Kanun’da yapılan değişiklikle, tüketicilerin yanıltılmasının ve istismar edilmesinin önüne geçmek amacıyla Reklam Kurulunu daha caydırıcı cezalar verebilmesi için yetkilendiriyoruz. Tüm bu değişikliklerle beraber, tüketiciyi koruyan, şeffaf ve rekabetin olduğu sürdürülebilir ticari pazarların inşa edilmesi de oldukça önemli.

Küresel bir tercih hâline gelen e-ticaret pazarında Türk firmalarının rekabet gücünü artırmak için adımlarımızı atıyoruz. Türk ihracat firmalarının e-ticaret pazarında teşvik edilmesi teknolojik ilerlemenin önünü açarken ihracat odaklı büyüme stratejisinde etkin ve aktif bir rol oynayacaktır. Nitekim, e-ticaret firmalarına sağlanacak ihracat destekleri sadece bu firmaların değil genel olarak ülkemizin kalkınması ve refahı için de önemli bir adım olacaktır.

Tabii, burada resmî toplantımızı gerçekleştiriyoruz. Bunun öncesinde, sabah saatlerinde gayriresmî olarak, ilgili Bakanlıktan gelen arkadaşlarımız Komisyon üyelerimizi bilgilendirdiler. Kanun teklifini zaten bize ulaşır ulaşmaz Komisyondaki arkadaşlarımızla paylaşmış olduk. Umarım, verimli tartışmalarla, herkesin kabul edeceği en doğru çözümlere ulaşarak bugünkü Komisyon toplantımızı gerçekleştirir, neticelendiririz.

Sözlerime son verirken Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin ticaretin rekabet gücünü artıracığına ve yenilikler getireceğine inanıyor, bu kanun teklifinde emeği geçen Milletvekillerimiz Şahin Tin ve Ömer Özmen’e ve ilgili bakanlıklarımızın her bir yetkilisine ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelere...

III.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin (2/2293) yaratacağı olumlu ve olumsuz etkiler hakkında görüşme

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Usul tartışması açmak istiyorum ben bu konuda.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, buyurun.

O zaman basınımız bize müsaade etsinler.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Neden Başkanım? Yani basın kalsın.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ben öyle karar verdim diyelim.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Başkanım, Komisyon olarak yani... Ne olacak buradaki tartışmaların...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Açılış konuşmasını medyaya açtık, şimdi bir tartışma yapacaksak bunu kendi aramızda yapabiliriz.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Hayır, bir usul tartışmasından yani şey yapalım... Niye? Basın da dinlesin bizi, not alacaktır yani sonuçta bu Komisyonun...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Dinleyebilirler canım; çekim yapmadan orada otururlar, dinlerler, notlarını alırlar.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Tamam. Sonuçta Komisyonun alacağı her karar milletin hayrına olacaksa bunun yayılmasının, bunun herkese ulaşmasının, 85 milyon bundan istifade etmesinin, bilgilенmesinin bence bir sakıncası yok.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Sıkıntı yok; oturabilirler, terk de edebilirler.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Tamam Başkanım.

Şimdi, şöyle Değerli Başkanım: Sabah bir sunum yapıldı ama biz o sunumda sorularımıza yeterince cevap alamadığımızı düşünüyoruz. Kanun teklifinin tamamı üzerinden baktığımız zaman, olumlu bazı maddeler olmakla beraber, tabii, şeklen bir torba kanun olduğu için gene birbirleriyle ilintisi olmayan birtakım düzenlemeler yapıyoruz. Ben, burada, etki analizinin yeterince açık olmadığını düşünüyorum. Sonuçta genel bütçemizi etkileyecek birtakım düzenlemeler burada mevcut. Bununla ilgili, Plan ve Bütçe Komisyonunun bir görüşü alınmış mıdır? Bununla ilgili etki analizleri... Çünkü biz parasal herhangi bir sonuç göremedik. Yani, bir düzenleme yapacağız, bazı gelirlerden vazgeçeceğiz ama bu gelirin ne kadar olduğuyla ilgili net birtakım ifadeler yok. Tabii, iki yıl önce bir yasa yaptık, burada Meclisten oy birliğiyle geçmiş bir yasaydı. Dönemin Ticaret Bakanının da burada önemli katkılarıyla; tüm sektörün paydaşlarının, muhalefetin, herkesin de görüşleri alınarak yapılmış, oy birliğiyle geçmiş bir kanun vardı. Tabii, şimdi, iki yıl önce yapılan bu kanuna yeniden yama yapma ihtiyacı nereden hasıl oldu, buna bir bakmak gerekiyor. Hele dönemin sonunda apar topar böyle bir yasa teklifinin gelmesi, böyle birtakım maddelerle ilgili, özellikle 11 ve 12'nci maddelerle ilgili birtakım düzenlemelerin tekrar yapılması bizce çok da olumlu değil ülke açısından çünkü biz, malum, ekonomik koşullar, enflasyonun yüksek oluşu, alım gücünün düşmesi, dövizdeki dalgalanmalar, ekonomik kriz içinde olan bir ülkeyiz; maalesef pandemiden sonra da bunu düzeltmedik. Maliye Bakanlığı bu konuda birtakım tedbirler açıklıyor. İşte, araç kiralamalarından tutun da bina kiralamalarına, işte, yerel yönetimlerin üç yıl boyunca neredeyse yatırım yapmamasına kadar birçok konuda tasarruf tedbirleri alınırken, yeni vergiler ihdas edilirken, katma değer vergilerinin oranları yükseltilirken, “10 bin lirayla nasıl yaşar bu emekli?” deyip de 12.500 liraya yükseltirken -ki önümüzdeki günlerde gelecek; Meclis bunu yapacak, böyle bir düzenlemeyi- 2.500 lirayı bile emeklimize neredeyse çok görürken yapılacak olan düzenlemenin devlet bütçesi üzerindeki etkisinin ne olduğunun burada açık ve net bir şekilde ifade ediliyor olması lazım. Çünkü sonuç itibarıyla biz şunu çok iyi biliyoruz: Bu geçmiş dönemde yapılan düzenlemedeki eşik değerlerini özellikle yüzde 20 ve yüzde 25 civarında aşabilecek firma sayısı bir elin beş parmağını geçmez: bu böyle olunca da bu bir özel düzenleme gibi oluyor. Yani, biz milyonları ilgilendiren, emeklileri ilgilendiren, öğrencileri ilgilendiren, çiftçileri ilgilendiren, taban fiyatlarını ilgilendiren konularda cimri davranırken, elimizi korkak alıştırırken, “Ya, bütçemizin boyutu belli, bütçemizin büyüklüğü belli.” derken var olan bir kanunda işleyen bir süreç devam ederken, sürecin ortasında böyle bir düzenlemeyi tekrar yapıyor olmanın çok mantıklı ve vicdani olmadığını düşünüyorum. Çünkü şöyle bir şey var maddede, diyor ki: “İşte, bu elektronik ticaret yapan firmaların 2022 yılı içinde büyümeleri yani pazar payındaki yüzde 20 dikkate alınmaz.” Bu yüzde 20'yi niye öneriyor Bakanlık? Yüzde 20'yi şunun için öneriyor: Tekel olunmasın, uluslararası şirketler, küresel şirketler gelip yerli şirketleri yutmasın. Bu platformda daha fazla sayıda, özellikle de yerli birtakım oyun kurucuları olsun, oyuncular olsun diye böyle bir sınırlama var. Ama 2024 için diyoruz ki: İşte, biz bu lisans ücretini alırken bu yüzde 20 kuralını esnetiyoruz, uygulamayacağız. Peki, başka ne diyoruz? Diyoruz ki: İşte, eğer ihracat yaptıysa ihracatının 4 katını net işlem hacminden düşeceğiz. Ondan sonra ne diyoruz? Teşvik belgesi aldıysa bu teşvik belgesinin de, kullandığı teşvik belgesinin 4 katını da gene bu net işlem hacminden düşeceğiz diyoruz. Peki, ne yapıyoruz biz burada aslında? Yaptığımız şu: Birilerinin net işlem hacmi çok yüksek ve bunun üzerinden, var olan yasayla biz bunlardan lisans ücreti alacağız. Biz, bunları, o “tekelleşmenin sınırı” dediğimiz sınırın altına çekelim ki ödeyecekleri vergiler düşsün. Zaten elimizdeki bu eşiklere baktığımız zaman zaten burada açık ve net bir şekilde görürsünüz bunu. Yani, mesela 2024 için diyoruz ki: 214 milyar TL üzeri bir miktar olursa net işlem hacminde yüzde 25'e girsin. Onun altına geldiği zaman, 213 milyara geldiği zaman bu yüzde 20'lere

falan düşüyor. Yani bizim böyle bir skalamız var elimizde. Şimdi, yedi ay geçmiş, hangi firma teşvik belgesi bekliyor ya da hangi firma ne kadar teşvik belgesi aldı? Bu soruların cevabını bulmamız lazım. Hangi firma şimdiye kadar ne kadar ihracat yaptı? Bundan sonra, bu madde geçtikten sonra, son beş ay içinde ihracata mı yüklenecek? Bunları bulmak lazım. Peki, yurt içi, yurt dışı pazar payı büyüklükleri yüzde 20'nin üzerinde olan kaç tane şirket var? Bu şirketler hangileridir? Mesela bunları bilmek lazım.

Şimdi, ben, özellikle şurada örnek bir hesaplama yaptım yani olayın nereye vardığını ya da nereye varacağını daha net bir şekilde görmek üzere. Sabah, sağ olsunlar, Bakanlığımızın yetkililerinden bu eşik değerleri ve oranlarla ilgili tabloyu aldım. Arkadaşlarımızla oturduk, hemen basit bir “excel” tablosunda bu işi kendimize göre hesapladık. Şimdi, olay şudur: A şirketi var diyelim, bu yıl 460 milyar lira işlem hacmi olsun. Bakın, hep bu parasal örnek üzerinden olayı anlatacağım. 460 milyar işlem hacmi olsun ve 20 milyar da ihracat yaptığını düşünelim bu şirketin. Bu yıl ödeyeceği lisans bedeli 66 milyar. Bakın, 66 milyar yani biz bugün toplanmasak, değerli Komisyon üyesi arkadaşlarımız bu teklifi getirmeseler bugün, burada Türkiye Cumhuriyeti kasasına 66 milyar para girecek.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Nereden girecek 66 milyar?

EDNAN ARSLAN (İzmir) – X bir firmanın işlem hacminin 460 milyar olduğunu varsayıyorum.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Neye göre varsayıyorsunuz?

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Şimdi, Sayın Başkanım, 1,8 trilyon işlem hacmi var burada; tüm Türkiye için, bütün şirketler için diyorum. Sabah da bizim arkadaşlarımız bahsettiler, biraz anlattılar bize bu işleri. Zaten yüzde 23 esnetme falan düşündüğünüz zaman bu işi yani demek ki bir şirket bu sınırlara geliyor, parasal anlamda yüzde 23'lere geliyor. Biz de buna böyle bir hesap yapıyoruz. Kendimizce bir matematik yapıyoruz, anlatmaya çalışıyoruz. Bu değer aşağı olur, bu değer yukarı olur ama olayı anlatabilmek açısından yani şirketin işlem hacminin 214 milyar üzerinde olması durumunda, bu düzenleme sonunda nasıl bir kazanç elde edeceğini göstermek açısından.

Şimdi şöyle düşünüyoruz: Mesela teklife göre 460 milyarlık işlem hacmi olan şirket 20 milyar ihracat yapmış olsun ve 20 milyar da teşvik almış olsun. Bu hesabı yaptığımız zaman bu şirket ne kadar vergi veriyor biliyor musunuz? 16 milyar. Yani adam 460 milyar para kazanacak; hiç değiştirmiyoruz, 460 milyar işlem hacmi değişmiyor ama bizim yapmış olduğumuz düzenlemeyle eğer yapmazsak 66 milyar, eğer düzenlemeyi biz buradan geçirirsek 16 milyar... Burada devletin kasasına girmesi gereken tam 50 milyarlık bir kazanç devletin kasasına girmiyor. Bakın, biz bu devletin suyunu içiyoruz burada arkadaşlar, bu millet bize maaş veriyor. Biz emekliye 2.500 lirayı verirken dahi burada kılı kırk yararken, biz tasarruf tedbirleriyle, yeni vergi düzenlemeleriyle -ki yeni vergi paketinde küçük platformlar, e-ticaret yapan platformlarla ilgili yeni vergiler getiriyoruz- vergiyi tabana yayıyoruz, onların üstüne yıkıyoruz ama büyük oyunculara yapacağımız düzenlemeyle buradan ciddi şekilde şey yaparız arkadaşlar. Devletin kasasına girmesi gereken ama eğer düzenleme yaparsak onların kasasında kalacak bir şeyden bahsediyorum ben.

Bu 11'inci ve 12'nci madde ülkemiz açısından sakıncalıdır. Zor günlerden geçiyoruz, hep beraber bir şey yapmak zorundayız. Tasarruf yapacaksak, enflasyonu düşüreceksek -bakın, bu enflasyon yüksek tansiyon gibi, düşürmediğimiz sürece başımıza bela olacak, beyin kanaması geçirir bu devlet bu yüksek enflasyonla, tansiyonda olduğu gibi- biz, gelirleri artırıcı yönde, tasarruf edici yönde bir işlem ihdas edebiliriz bu Komisyonunda. Bu Komisyon burada, yılın ortasında gelip bir düzenlemeyle büyük oyuncuların işine yarayacak birtakım düzenlemeler yapamaz. Burada bize şunu diyebilirler: “Ya, işte, biz bunları, bu miktarları ödeyemeyebiliriz. Ödemezsek küçülürüz.” İstihdamla tehdit edebilirler bizi. Bu pazar var; o oyun kurucu, bu pazarda olmazsa bir başka oyun kurucu bu pazarda olur. Belki de yerli bir oyun kurucu bu pazarda olur. Bu pazar küçülmeyecek, bu pazar daha da büyüyecek. O zaman sen

çekilirsen bir başkası o pazara girecek çünkü bu bir ihtiyaç bunu görerek hareket edelim. Kimse burada “Ben platformumu kapatırım, penceremi kapatırım.” Demesin; başkaları da açar, başka oyun kurucular açar bu pencereleri bu ülke için. Yerli oyuncular açar bu ülkede bu pencereleri.

Bakın, biz bu şekilde tekelleşmenin önüne geçemeyiz. Böyle şirketlerin bu ülkede 50 milyar dolar, 100 milyar dolar cirolara ulaştığını düşünürsek yarın -ki hedefleri de var bazı şirketlerin bu yönde- bakın, biz, burada artık bu işleri kontrol edemez hâle geliriz. Her yeri sustururlar, medyayı sustururlar, siyasetçiye manipülasyon yaparlar, sivil toplumu bu anlamıyla yönlendirir, yönetirler. O yüzden, bu yüzde 20’lik kural doğrudur. Bu pazarda başka oyun kurucuların da olması çok önemlidir, değerlidir. O yüzden, bizim burada yapacağımız düzenlemenin ben ülkenin hayrına olmadığını düşünüyorum. Hele hele bugünlerde, tasarrufu konuştuğumuz, yeni vergileri konuştuğumuz, sıkıntı çektiğimiz bugünlerde -sabah burada Bakanlıktaki arkadaşların söylediği şekilde söylüyorum, bir iki firmadan bahsettiler- “Devlete 27-28 milyar lisans ücreti ödeyecekler ama biz bu düzenlemeyi geçirirsek 6-7 milyara düşecek.” dedikleri bir düzenlemeye, burada ülkesini seven, ülkesine bağlı, memleketini seven, bu ekonomik koşullarda zor günler geçiren insanların olduğu bu ülkede asla ve kata geçit verilemez. Hele hele iki yıl önce bu düzenleme...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Daha konuşacak mısınız?

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Konuşacağım Başkanım, konuşmayalım mı?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yani kaç dakika oldu...

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Olsun Başkanım, Komisyon yani burada sıra tahdidi mi var, kısıtlama mı var?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yani meramınızı anlattınız, anladık.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – İyi de arkadaşlar yani...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buyurun devam edin, buyurun.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Şimdi, Başkanım, bir iş vardır ki süreyle sınırlanır, bir iş vardır ki süre sınırı tanımaz. 1 Mart tezkeresinde Deniz Baykal konuşurken Meclis Başkanı Bülent Arınç defaatle konuşmasını uzatmıştır, “Konuşun Sayın Baykal, bilgilendirin Sayın Baykal.” diyerek dönemin Genel Başkanı Sayın Deniz Baykal’ın konuşmasının süresi bitmesine rağmen uzatmıştır.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yani konuşmak isteyen başka arkadaşlar da vardır.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Onlar da konuşacak, onlar da konuşur. Hayır Başkanım, işimiz mi var?

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Vaktimiz var.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Yani erken bitireceğimiz bir zaman mı var? Anlamadım yani biz bunun için buradayız.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Tamam da meramınızı anlattınız, kaç dakika oldu.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Ya, Başkanım, anlatalım yani biz konuşalım yani biz doğruyu konuşalım. Süreçte yani...

NAİL ÇİLER (Kocaeli) – Konuşa konuşa doğruyu bulacağız. Bir yanlışlık var, düzeltmeye çalışıyoruz.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Peki, devam edin.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Neyse yani Sayın Başkanım, sizin vicdanınız eğer bu anlamıyla bir Türk olarak rahatsa bu konuda...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Benim vicdanım çok rahat, siz hiç merak etmeyin.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – ...bu konuda rahatsa...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Benim vicdanım çok rahat.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Yani eğer biz 20 milyar lira gelir indirimini birilerinin kasasında bırakacaksak, etki analiz raporunda bu konuda bir satır parasal bir şey geçmeden -bunu Bakanlık yazıyor- bir satır parasal konular mevzular dahi geçmiyorken, Plan Bütçe Komisyonu bu konuda toplanmamışken; işte, Reklam Kurulu, Rekabet Kurulu, ne bileyim Hazine Maliye Bakanlığının burada değerli üst düzey bürokratları bu konuda bilgilendirme yapmıyorken rahatsa benim diyecek, size söyleyecek bir şeyim yok ama dediğim gibi Sayın Başkanım, olumlu yönleri vardır, olumsuz yönleri 11'inci ve 12'nci maddedir. Bu 11'inci ve 12'nci maddeleri çekmek bu ülkenin hayrınadır, bu milletin hayrınadır. Geçen dönem bu işi yapan arkadaşların da doğru yaptığını düşünüyoruz. O arkadaşların da bu konuda ben bu yasanın arkasında durduğunu, bu teklifin onlarca da yanlış olduğunu biliyorum. Dediğim gibi, 11'inci ve 12'nci maddenin çekilmesi bu ülkenin hayrına olacak. Biz burada birilerinin değil 80 milyonun temsilcisiyiz diyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Teşekkür ediyorum.

Peki, ben size bir soru sormak istiyorum: Cumhuriyet Halk Partisi ve yanılmıyorsa İYİ Parti Anayasa Mahkemesine gitti. O zaman da doğru buluyor muydunuz?

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Bakın, ben o süreçte o karara oy verenlerdenim, oy birliğiyle geçmiş olan şeylerdendi.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – O dönemki tartışmalar... Bilmiyorum burada mıydınız Sayın Bakan?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ben Bakandım o zaman.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Burada bazı şeyler vardı. Ticaret Bakanlığı... Bu eşik değerlerle ilgili, orantılılık anlamında şeylerle ilgili büyük bir tartışma vardı. O zaman da ona itiraz etmiştik biz ve sonuç itibarıyla...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Sonra Anayasa Mahkemesine götürdünüz.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Sadece o bölüm. Bakın, biz ana iskeletine karşı değiliz. Biz bir şirketin gelip de tek el olmasını istemiyoruz. Bir şirketin gelip burada...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, mesela, şu anda Şişecam Türkiye'de tek el, piyasanın tek hâkimi, bütün kararları o veriyor. Karşı mısınız?

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Ya Şişecam bizim kendi kuruluşumuz. Ona gelene kadar küresel şeyler...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ne fark eder? Bakın, size bir soru soruyorum: Şişecamın tek başına piyasanın hâkimi olması bir suç ifade eder mi?

RIDVAN UZ (Çanakale) – Çin'de yüzde 80'lik bir firma kurabilir mi?

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Sayın Bakanım, siz şimdi olayı farklı...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yok, hiç farklı değil.

Siz burada şunu söylüyorsunuz: “Bir firmanın tek başına piyasada en büyük olması suçtur.” diyorsunuz. Dünyada bir firmanın büyük olması tek başına suç ifade etmez, hâkim durumunu kötüye kullanması suç ifade eder. Eğer böyle dersiniz Türkiye’de şu anda hâkim durumda olan bütün firmaların suçlu olması lazım.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Şişecamın bir imtiyazı var mı?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Nasıl imtiyazı var mı?

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Suçlayan yok Başkanım, yanlış anlaşılma var.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ben bir sürü teşvik belgesi veriyorum, hiç vergi vermiyorum mesela yatırım yaptığı için.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Suç değil ki kanuna bağlıysa.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Tamam, burada da bir suç yok.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Kim diyor suç diye?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Hayır, burada arkadaşlar diyor ki suçtan bahsediyorlar yani.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Sayın Bakanım, ben bir suçtan bahsetmiyorum. Bir şirkete ya da birkaç şirkete burada yapacağımız...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Bakın, burada bir şirket üzerinden tartışacağımız bir şey yok. Ben açık ifade edeyim: Siz burada “Geçen dönemde çıkan kanun haklıdır, doğrudur.” dediniz sonra da “Cumhuriyet Halk Partisinin bunu Anayasa Mahkemesine götürmesi de haklıdır.” diyorsunuz; ben bunu bir çelişki olarak gördüm.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Bakın, Sayın Bakan, bizim orada itirazımız yasanın omurgasına değil, yasanın bütününe değil. Sizin bu bahsettiğiniz eşik değerlerin oranlarıyla ölçülü olması esasına ilişkin gittik, onunla ilgili de Anayasa Mahkemesi kararını verdi, daha sonra Danıştaydan da dava açıldı, Anayasa Mahkemesi yine benzer bir karar verdi.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Neyse, burada bir firma için düzenleme yapmıyoruz ama şunu söylemek isterim ben arkadaşlarımıza, şu anda oluşmamış gelirlerle ilgili afaki konuşma şansımız yok ama ben arkadaşlarıma sorayım: Kaç aylık veri var elinizde?

NAİL ÇİLER (Kocaeli) – Ve kaç firma var bu sektörde?

RIDVAN UZ (Çanakkale) – 21 Temmuz kadar.

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Şu an beş aylık verimiz var.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Beş aylık veriniz var. Peki, bu beş aylık verilere göre en fazla lisans parası ödeyecek firma ne kadar ödeyecek?

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Şu andaki rakamlara göre 112 milyon lira lisans bedeli çıkıyor.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – 112 milyon lira.

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Evet.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Şu anda oluşan gelire göre...

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Evet.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet.

Yani şimdi “Bu firma şu kadar satacak, bu kadar satacak, diğer firma bu kadar satacak.” bunları tartışamayız, şu anda elimizde bir veri var.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Peki, burada bir mağduriyet yaratılmış mı yani daha ödememişler bile bu lisans bedelini?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Hangi mağduriyet?

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Biz niye bunda değişiklik yapıyoruz o zaman?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Lisans bedelinde bir değişiklik yapmıyoruz, ihracat yapan firmalara teşvik...

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Hesaplamasında değişiklik yapıyoruz.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Hayır.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Hesaplanmasında değişiklik yapıyoruz, bu da lisans bedelini değiştirir.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Hayır, lisans bedelinde bir değişiklik yapılmıyor, aynen devam ediyor.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Hesaplaması değişiyor Sayın Başkan.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Burada sadece ihracat yapana bunu düşme hakkı verilir.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Zaten var o.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Tamam.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – E, nesini değiştiriyoruz?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – İhracatı teşvik etmek için yapıyoruz.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – E, zaten değiştiriyoruz.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Nasıl değiştiriyoruz?

ŞEREF ARPACI (Denizli) – İhracatta zaten düşülüyor Sayın Bakanım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – İlave bir destek istiyoruz.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Siz bunu 4’le çarpıyorsunuz. Bu da ödeyeceği lisans bedelini düşürüyor sonuç olarak yani buradaki...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Sonuçta ihracatı teşvik etmeye çalışıyoruz. Diyoruz ki firmalara: “İhracat yaparsanız biz size teşvik vereceğiz. Yatırım yaparsanız özellikle teknoloji yatırımı yaparsanız biz size teşvik vereceğiz.” Burada herhangi bir lisansla oynama yok, rakamlarla oynama yok. Sonuçta burada bir ihracat teşvikinden bahsediyoruz.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Sayın Bakanım, Sanayi Bakanlığından geliyorsunuz.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, geliyorum.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – İhracatı Türkiye’de sanayici yapar. Her ne kadar rakamlar Ticaret Bakanlığına bağlı olsa bile sanayici yapar.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Büyük çoğunluğunu sanayici yapar, evet.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Eğer siz ihracatı artırmak istiyorsanız “trade” şirketlere değil sanayiciye destek verin Sayın Bakanım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Tamam da orada ihracatı yapan...

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Yani siz benim vergi dilimine emsal bedelimi 4’le çarpıyor musunuz Sayın Bakan?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Sayın Vekilim, pazar yeri ne demek?

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Ticaret yapan insanlar...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Oradaki firmaların ihracat yapmasından bahsediyoruz. Şimdi, ben size...

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Zaten yapıyorlar Sayın Bakanım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Sayın Vekilimizin “Burada piyasaya yeni oyuncular girer.” diye bir açıklaması oldu. Ben bugün herkesten duyduğum bir işlemi yaptım; TEMU diye bir firma var, hiç duydunuz mu TEMU’yu?

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) – Sabah konuştuk.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Konuştunuz değil mi? Ben TEMU diye bir firmanın programını indirdim, sonuçta bu firmadan ürünleri seçtim, evime yollattım. Bu firma Türkiye’de değil, Türkiye’de hiçbir vergi vermiyor ve maalesef, başka devletlerin verdiği teşvikler sayesinde o firma burada hareket kabiliyeti bulabiliyor, çok ucuza mal satabiliyor.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Engelleyelim Sayın Bakanım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ya, bugün TEMU’yu engellersin, dijital dünyada yarın DEMU çıkar.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Şimdi, amaç ithalatı...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Dolayısıyla biz burada hiçbir eşik değerle oynamıyoruz, burada arkadaşlarımız bir ihracat teşviki çalışmışlar, yatırım teşviki çalışmışlar. Burada siz buna karşı olabilirsiniz...

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Sayın Bakanım, yapmayın, bunun ihracatı teşvikle alakası yok.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Gayet de var.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Yok efendim. Zaten teşvik 2022’de verilmiş Sayın Bakanım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Bir şey söyleyeceğim: İhracat yapmazsanız bunu düşebilir misiniz?

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Zaten yapıyorlar ve düşüyorlar, niye ayrıca teşvik edelim?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Nasıl düşüyorlar?

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Zaten şu anda var ya, şu an kanunda yaptığı kadar düşer. Niye 4’le çarpıyoruz?

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Ne kadar ihracat yaparsa o kadar düşüyor.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Şu anda bizim oyuncularımızın daha fazla ihracata yönelmesini istiyoruz.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – E, tamam, yapsınlar, düşünler.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Tamam, işte bunun için de bir teşvik çalışmış arkadaşlarımız.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Biz 2024’ün 8’inci ayına gelmişiz.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Niye 4’le çarpıyor Sayın Bakanım?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ya bu ilk sene öyle demiş, ilk sene mi 4’le çarpıyorsunuz?

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Evet, ilk sene.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Nedir düzenleme? O maddeyi birisi anlatabilir mi bize?

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Direkt o maddeyle mi başlayacağız yoksa 1’inci maddeden başlayalım bence.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yok, daha usul tartışması var.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Daha çok tartışacağız.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Bu bir usul değil ki, bu bir kanun teklifi.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – “Bunu önümüze niye getirdiniz?” diye sordu vekilimiz, ben de “Siz Anayasa Mahkemesine niye gittiniz?” diye sordum; usulü öyle açtık.

Evet, buyurun.

İÇ TİCARET GENEL MÜDÜRÜ ADEM BAŞAR – Sayın Başkanım, “elektronik ticaret lisansı” başlıklı maddede, ek 4’üncü maddede bir düzenlememiz var, şöyle ki izninizle okuyorum: “(7) Lisans ücretinin hesaplanmasında -bu, mevcutta var olan hüküm zaten- a) Elektronik ticaret aracı hizmet sağlayıcı ve ekonomik bütünlük içinde bulunduğu elektronik ticaret aracı hizmet sağlayıcıların elektronik ticaret pazar yerleri üzerinden yurt dışına yapılan satışlar hesaba dâhil edilmez. b) Elektronik ticaret aracı hizmet sağlayıcının net işlem hacminin, ETBİS verileri kullanılarak hesaplanan elektronik ticaret aracı hizmet sağlayıcı ve elektronik ticaret hizmet sağlayıcıların net işlem hacimleri toplamının yüzde 20’sinden fazla olmaması şartıyla izleyen takvim yılında gerçekleştirilen,

1) (a) bendinde belirtilen satış tutarının

2) Yatırımların proje bazında desteklenmesine dair mevzuat uyarınca Sanayi ve Teknoloji Bakanlığından yatırım teşvik belgesi alınarak gerçekleştirilen yatırım harcaması tutarının iki katı o takvim yılına ilişkin net işlem hacminden indirilir.

c) (b) bendinde belirtilen haddin aşılp aşılmadığının tespitinde yüzde 15’in altındaki had aşımaları dikkate alınmaz.”

Madde bu şekilde.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, niye böyle bir maddeye ihtiyaç duyduk? Gerçekten maddeleri tartışıyoruz.

RİDVAN UZ (Çanakkale) – Genel Müdür kimin getirdiğini bilmiyor maddeyi, söyledi sabah da.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Nasıl kimin getirdiğini bilmiyor? Bakan Yardımcımız orada, siz kimin getirdiğini bilmiyor musunuz Sayın Bakan Yardımcım? Vekilimizin öyle bir iddiası var.

RİDVAN UZ (Çanakkale) – Sabah yoktu Sayın Bakan Yardımcısı.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – O gelmedi, benden izin istedi, ben de verdim, evet.

Sayın Bakan Yardımcım, bu madde uzaydan mı geldi, Ticaret Bakanlığı mı hazırladı bu maddeyi?

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Kim talep etti?

RİDVAN UZ (Çanakkale) – Kim getirdi efendim bu maddeyi, talep nereden geldi?

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Talebin bir yerden geldiği yok, piyasa normal şartlarda...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Piyasadan.

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Şu anda yurt dışından Türkiye’ye satış yapan pazar yeri ve hiçbir...

RİDVAN UZ (Çanakkale) – Trendyol’un böyle bir talebi olmadı mı size efendim?

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Bir saniye, ben şimdi açıklamada bulunayım.

Şu anda yurt dışından satış yapan Türkiye'ye TEMU adındaki firma, Shein adındaki firmanın artışlarını biz de her gün gözlemliyoruz, özellikle yılbaşında 6.544 adet satış yapan firma, haziran ayında 600 bin civarında satış yaptı ve temmuzda da bugüne kadar 612 bin satışı var. Burada piyasanın sadece Çinli firmalarla satış yapılması yani bu TEMU'nun içindeki pazar yerindeki firmaların tamamı Çinli firmalar, küçük firmalar, KOBİ'ler. Bunların Türkiye'deki KOBİ'lere böyle bir savaş açmasının gereğinde biz bu yasayı çıkarmayı öngördük. Aksi takdirde, şu anda bahsettiğimiz firmanın, Trendyol firmasının içinde 270 bin küçük esnafımız var, Türkiye'nin 81 vilayetinden burada satış yapıyorlar, bu esnafın 70 bini yurt dışına e-ihracat kanalıyla satış yapıyor. Bizler bu satışın yükseltilecek lisans bedelinin ki lisans bedelini, burada bahsedilen rakamlar çıktığı takdirde hiçbir firma bunu ödeyemez çünkü kârının 5 katı lisans bedeli çıktığında hiç kimse gelirin 5 katı lisans bedeli ödemeyeceği için küçülme noktasına gidecek. Küçüldüğünde de bizim gene KOBİ'lerimiz, esnafımız ve küçük esnafımız bundan mağduriyet yaşayacak, bizler de ihracatı arttıran bir Bakanlık olarak, ihracatın artırılmasını isteyen bir Bakanlık olarak buradaki ihracatı artırarak net işlem hacminden düşülmesini sağlıyoruz. Burada kesinlikle eşiklerle oynanmıyor, ihracat rakamlarını yakalayamadıkları takdirde gene lisans bedelleriyle karşı karşıya kalacaklar. Aynı şekilde, e-ticarette yüzde 20'lik bir eşik koyduk, bu eşiği de aştıkları takdirde kesinlikle lisans bedeli ödeyecekler ve hiçbir ihracat indiriminden yararlanamayacaklar. Burada bizim e-ticarete koyduğumuz, e-ticaret hacminde koyduğumuz yüzde 20'lik eşik bunların zaten büyümesini engelleyen bir madde, orada da bunların büyümesini engelliyoruz yani e-ticaret hacimlerinde yüzde 20'yi aştıkları takdirde, oradaki aşım payı da dâhil aştıkları takdirde kesinlikle ve kesinlikle ihracattaki indirimlerin hiçbirinden faydalanmayacaklar.

TÜRKER ATEŞ (Bolu) – Sayın Bakanım, “5 katı” “6 katı” diyorsunuz.

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – 4 katı.

TÜRKER ATEŞ (Bolu) – Kârlılığın “4 katı” diyorsunuz, geçen sene bu konular konuşulmadı mı? Yani orada neredeydiniz, nerede hata yaptınız?

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Şimdi, şöyle söyleyeyim: Bahsi geçen firmanın geliri, toplam geliri 9 milyar TL civarında ama bu sizin bahsettiğiniz rakamlar çıktığında hiç kimse 9 milyar gelirin 5 katı 45 veya 30 milyar da olsa bu rakam -daha belli değil, net değil rakamlar- çıktığında bu parayı ödemez hiç kimse, ödeyemez böyle bir rakamı; bu sebepten dolayı küçülmeye gidecek, küçüldüğünde de tabii ki esnafımızın mağduriyeti var, burada 270 bin bizim esnafımız var. Kars'ın Dığor ilçesinden Hakkâri'deki esnafımıza kadar, Edirne'den Van'a kadar tüm esnafımız burada satış yapıyor.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Yani küçülmekten kastınız ne? Bu satıcılarla çalışmayı mı bırakacak? Bu satıcıların buna ek bir külfeti yok ki. Yani küçülmeden kastınız ne Sayın Bakanım?

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Satıcıların yapmış olduğu işlem hacminden lisans bedeli çıkıyor, o zaman satış yaptırmayacak kendi içinde. Şu andaki lisans bedeli...

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Trendyol satmaz, N11 satar; N11 satmaz, Hepsiburada satar; o satmaz, Amazon satar.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Sonuçta bu piyasa küçülmeyeceğine göre...

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Ben bir satıcıyım, Trendyol'da da Hepsiburada da hepsinde satıcıyım; giriyorsunuz, hepsinde satıyorsunuz.

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Evet.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – O satmazsa ötekinde satarız, ne olacak?

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Ama e-ihracatı biz burada destekliyoruz. Şu anda bizim amacımız, buradaki bu esnafların, küçük sanayicinin, KOBİ'nin ve...

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Sayın Bakanım, o benim işte, dediğiniz benim, KOBİ'yim, küçük esnafım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Pazar yerlerinden de satış yapıyor.

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Tamam, burada da var, buradaki pazar yerinde de satış yapıyor. E-ihracat da yapıyorsanız... İşte, buradakinin hakkını korumak, burada satışı yapmayı teşvik etmek.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Burada benim hakkımı koruyan hiçbir şey yok Sayın Bakanım. Eğer söylediğiniz gibi hedefinizde küçük esnaf varsa bunun içinde beni koruyan hiçbir şey yok, tam tersi, siz 2025-2026'ya kadar bir imtiyaz sağlıyorsunuz. O 2025, 2026'ya kadar pazardaki büyük oyuncular işte o küçük balıklar dediğiniz küçük oyuncuların hepsini yok ettikten sonra ki bu yasa onu getirecek...

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Ama büyüyemez, yasaya göre sizin dediğiniz de mümkün değil.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Lisans parasını öder, büyür Sayın Bakanım.

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Hayır, sizin...

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Amazon, Amerika'da yüzde 47... Niye büyömesin?

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Ama lisans bedeli ödemiyor.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Ödesin.

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Lisans bedeli yok.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Bakın, Amerika'da Amazon hakkında açılmış 17 tane dava var; 17 eyalette ticari mahkeme, ulusal ticari mahkeme Amazon'a karşı şu anda; onlar da onun büyümesini istemiyor ama Amazon onun büyümesini ister.

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Rekabet Kurulumuz da burada inceleme yapıyor bunlarla ilgili.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Bakın, siz burada topu bana attığınız için ben topa girdim. Asıl benim size sormak istediğim şu...

Sayın Bakanım, müsaade eder misiniz?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buyurun.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Sayın Bakanım, yani benim anlayamadığım konu şu: İki sene önce bu Komisyondan oy birliğiyle, sizin isteğiniz doğrultusunda yani şahsınızın değil ama Bakanlığınızın istediği doğrultuda bu yasa geçmiş ve iki sene de bir süre tanınmış yani normalde olması gerektiği gibi ya da yapıldığı gibi şak diye böyle uygulamaya sokulmamış ya da geriye dönük de sokulmamış, aslında firmalar için böyle iki sene gibi çok da uzun bir süre tanınmış. Bu sürenin sonu geldiğinde, ne zaman ki bunlar lisans bedeli ödeme noktasına geldiğinde şimdi sizin Bakanlığınız tarafından tekrar bir değişiklik geliyor; ben bunu anlamadım. Ortada mağdur olan daha kimse yok, daha ödeme yapılmamış. Bunun sonucunda ihracat düştü mü? Yo!

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Bakın, iki sene önce...

ŞEREF ARPACI (Denizli) – İthalat arttı mı? Yo! Neden değişiklik yapıyoruz Sayın Bakanım?

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Ama şundan yapıyoruz: İki sene evvel, Ocak 2023'te TEMU'nun Türkiye'deki işlem adedi 96'ydı.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Bizim derdimiz ithalat mı Sayın Bakanım?

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – İthalat değil.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – TEMU’yu konuşacaksak ithalat, onu ben konuşurum. TEMU’yu bir günde bitirebiliriz.

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Bitiremeyiz.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Hiç bu kadar insanın da toplanmasına gerek yok.

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Nasıl bitireceksiniz?

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Bir imzayla bitiririz.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Bakan imzasıyla.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Sayın Bakanım, Ömer Bey’e söylersiniz, gümrük işlemini 150 dolar...

Siz kaç dolarlık alışveriş yaptınız Sayın Bakanım TEMU’dan?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – 2 bin liralık mı ne.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Yani 150 doların altında. Neden? Gümrük vergisi ödememek için değil mi?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yok, o ürünü beğendim, o ürünü beğendim.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Onu 10 dolara düşürelim.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Lazermetre aldım bu arada, merak ediyorsanız, lazermetre aldım.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Yani bizim derdimiz TEMU’ysa ya da ad da vermeye gerek yok, bizim derdimiz ithalatı 10 dolara düşürün; TEMU biter. 650 bin olan 6’ya düşer.

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – 10 dolara da düşürseniz...

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Ne olur?

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – 10 dolara da düşürseniz bu sefer gene gelir. Onlar yüzde 80 şu anda piyasaya giriş yapıyorlar. 10 doların üstünde de gümrüklemeye gelir, zaten gümrük vergisi ödeniyor.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Şu anda gümrüklerde kalan malınız yok mu vergiden dolayı?

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Şu anda, 150 euronun altında da gümrük vergisi ödeniyor şu anda, ödenmiyor değil.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Biliyorum, biliyorum ama daha kolay, daha az.

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Ama matbu olarak ödeniyor. Üstündeki rakamlarda gümrük beyannamesi açılarak ödeniyor. 10 doların üstünde olsa, altında da olsa, üstünde de olsa bu sistem bizi yıkmaya yönelik.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Sayın Bakanım, biliyorum, ben hem ithalat yapıyorum hem ihracat yapıyorum, buradaki herkes onu biliyor. Bakın, Bakanımız bile 150 doların altında alışveriş yapmış, hemen gelsin, teslim olsun diye.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ben ürünü aldım, yanlış anlaşılmasın.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Sabah da bir milletvekilimiz aynı şeyden bahsetti yani konuyu biliyoruz, uzatmaya gerek yok. Ben hem ithalat yapıyorum hem ihracat yapıyorum; hepsine hâkimim, merak etmeyin.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Bizim malları siz ısmarlayın o zaman Sayın Vekilim.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Biz Trendyol konuşurken önümüze TEMU’yu getiriyorsanız, TEMU’nun çözümü belli yani.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Arkadaşlar, bu piyasanın nasıl dolduğunu göstermek için örnek veriyor arkadaşlar.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Yo, yo yani bugün TEMU olur, yarın başka bir şey olur.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – İşte onu demek istiyoruz.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Bunu önlemenin yolu belli, 10 dolara düşürürüz; iş bitti.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Şimdi, değerli arkadaşlar, ben bu ülkede beş sene Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı yapmış bir arkadaşınız olarak şunu ifade etmek istiyorum: Buradaki tartışmaları, nereye gideceğini zaten göreceğiz ama insanların tek başına piyasada hâkim olması bir cezalandırma sebebi olamaz, olmamalıdır.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Yüzde 20...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Bana kalsa o da yanlış.

RİDVAN UZ (Çanakkale) – Sayın Bakanım, yerli ve millilik nerede kalır o zaman?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Efendim?

RİDVAN UZ (Çanakkale) – O zaman “yerli ve millî” diyoruz ya, nerede kalır? Yüzde 80 Çin.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Rekabetin önünü açarsın.

RİDVAN UZ (Çanakkale) – Ama biz Çin’de bunu yapabilir miyiz, müsaade eder mi?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Neyi yapabilir misin?

RİDVAN UZ (Çanakkale) – Yani yüzde 80’i Türk firma Çin’de böyle Trendyol gibi bir şirket açabilir mi?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ya, başka bir şeyden bahsediyoruz, Çin başka bir ülke.

Ama şunu söylüyorum, eğer biz...

RİDVAN UZ (Çanakkale) – Millî ve yerli bir firmaysa sorun yok.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Eğer biz sadece büyüklükten firmaları değerlendirirsek onun çok örneği var Türkiye’de, ondan bahsediyorum ben size. Yani tek başına piyasanın hâkimi olan... İşte niye Şişecamı örnek verdim? CHP’li arkadaşlar özellikle duysunlar diye verdim.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Şişecam bir şey mi yapıyor, yerli ve millî bir firma.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yok, bir şey yok, ben çok seviyorum. Genel Müdürüne sorarsanız çok işini de çözdüm, çok yardımcı oldum.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Sayın Bakanım, bir tane firma yatırım yapsın, çok da büyüsün, ne olacak?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Tamam, başka firma da büyüsün.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Bizim hoşumuza gider.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Başka firma da büyüsün.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – İşte onu diyorum, başka firma büyüsün.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Hayır, bir tane firma...

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Şişecamdan başka şişeciler de olsun, camcılar da olsun, bunda bir sıkıntı yok ki.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Nasıl olsun?

ŞAHİN TİN (Denizli) – Olamıyorlar.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Olamıyor işte.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Olsun, siz teşvikleri...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yatırımları yapmış, şeyi almış, şu anda piyasaya giremiyor.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Şimdi, bakın, mesela TOGG var, BYD'ye giriyor yani Şişecam da girer, ne olacak ki?

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Sayın Başkanım, büyük şirketler sizin 5 liraya ürettiğiniz suyu sizden 5 liraya alıp 3 liraya satar; adamlar “cash” yakar seni batırmak için.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Hangi firmalar?

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Bu e-ticaret firmaları.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Tamam da arkadaşlar, şimdi bakın...

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Senin ona rakip olman bakın ayrı bir şey, katma değerli ürün ayrı bir şey. Şişecam gibi biri üretim yapacaksa sanayici bir üretim yapacaksa...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – ...temel kavramlarda şu anda hata yapıyoruz. Pazar yeri dediğiniz siteler kendileri ürün satmaz.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Satıyorlar işte.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Pazar yeri dediğiniz yani “private label”i engelledik mi?

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Bu yasa sayesinde satamıyorlar.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – “Private label”i engelledik mi?

ŞEREF ARPACI (Denizli) – İşte, değiştirdiğimiz yasa sayesinde satamıyorlar yoksa satıyorlardı.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, onun tedbirini aldık, “private label”i engelledik, dolayısıyla kendisi bir marka çıkarıp o ürünü artık satamaz, bunun tedbirini almışız. Ama şimdi burada pazar yeri dediğimiz hadise, senin benim gibi 100 bin, 200 bin, 300 bin küçük esnafın gelip oraya vitrine malını koyup sattığı bir yerden bahsediyoruz, dolayısıyla sizin verdiğiniz örnek “Bu malı al, buraya satar.” örneği daha doğru bir örnek olmuyor. Bunu yapan firmalar da var Türkiye’de. Hem platform hizmeti yapıp aynı zamanda kendisi ürün alıp piyasaya satan firmalar da var. Dolayısıyla bir kere şu tartışmaları bence düzgün yapalım. Burada eğer sadece bir firma üzerinden biz bu tartışmayı yapacaksak orada bir yere gitme şansımız yok.

Şimdi, Rıdvan Bey bir soru sordu: “Trendyol’un bir talebi olmadı mı?” O zaman ben şunu sorarım: Anayasa Mahkemesine giderken Trendyol mu talep etti bunu?

RİDVAN UZ (Çanakkale) – Onu da sorgulayacağız.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yani dolayısıyla burada firma isimleri üzerinden, firmaların yaptıkları üzerinden değil... Burada biz kanunları ilk defa da değiştirmiyor değiliz, bundan önce maden raporlamasıyla ilgili bir mesele vardı, bunu değiştirdik mi? Değiştirdik. Ondan sonra kooperatiflerin sisteme girmesiyle ilgili bir madde çıkardık, yine buradan geçti, bir sürü muhalefet de belki oy verdi.

İnsanlar yapmayınca orada bir mağduriyet oluşturmasın diye iki sene sonra o işi uzatma kararı verdik, dolayısıyla bu işi ilk defa yapıyor değiliz. Kanunları uygularken gördüğümüz aksaklıkları, yanlışları düzeltebiliriz. Tekrar söylüyorum: Burada bir firma üzerinden bu işi tartışmak doğru değil. Ben şahsi pozisyonumu da bir daha söyleyeyim. Bu ülkede ticaretin içerisinde de olan, Sultanhamam’ında yetişmiş, ticaretin içerisinde büyümüş bir arkadaşınız olarak şunu söyleyeyim: Firmaları sadece büyüdükleri için kategorize etmek doğru bir anlayış değil, doğru iş rekabetin önündeki engelleri kaldırmak. Bu yasada onunla ilgili tedbirler alındı mı? “Private label” kararı verildi, kendi ödeme sistemini kullanamama kararı verildi, reklamlarla ilgili burada reklamı sınırlayan kararlar verildi mi? Verildi. Bunlar işte rekabetin önündeki engellerdi.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Bu da onlardan bir tanesi Sayın Bakanım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Hayır, bu onlardan bir tanesi değil. Bu sadece bir firmaya “Sen büyüksün ben senden daha fazla para alacağım.” demenin bir yolu.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Olur mu öyle bir şey?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ben şunu söylemek istiyorum: Burada bizim yaptığımız, getirdiğimiz düzenleme ihracat teşvikidir; ihracat yaparsan bundan faydalanırsın, ihracat yapmıyorsan...

ŞEREF ARPACI (Denizli) – O zaten var Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Tamam, ihracatı daha çok artırıyoruz.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Artırsın.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Sonuçta AR-GE yapan firma yatırımını 2 kere düşebiliyor mu? AR-GE’ye yaptığı yatırımları 2 kere düşebiliyor değil mi?

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Sayın Bakanım...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Normal bir firma yatırım yaptığında 1 sefer düşebilir, AR-GE yaptığında 2 sefer düşebilir. Biz de burada e-ticaret platformlarına bir ihracat desteği getiriyoruz.

RIDVAN UZ (Çanakkale) – Sayın Bakanım...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Siz ihracat yapın, büyüyecekseniz gidin ihracat tarafında büyüün, dışarıya mal satarak büyüün diyoruz, bunu böyle algılamamız lazım. Ben bunu böyle görüyorum, bunun dışında...

RIDVAN UZ (Çanakkale) – O kadar çok büyükse o kadar çok vergi ödemesi lazım değil mi?

NAİL ÇİLER (Kocaeli) – Bu uygulama neden bitmeden yeni bir uygulamaya geçiyoruz?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Zaten ödüyor, kurumlar vergisi ödüyor, ne vergisi var?

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Dijital hizmetler vergisi.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Dijital hizmetler vergisi ödüyor...

RIDVAN UZ (Çanakkale) – Zekâtımızın da kırkta 1’ini ödüyoruz, o da...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Tamam, o da ödüyor, kurumlar vergisi zaten yerinde duruyor, dijital hizmet vergisi zaten yerinde duruyor. Biz o vergilere karışmıyoruz, o vergileri zaten ödeyecek.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Sayın Bakanım, bir soru soracağım da yani bir şeye çok takıldım, kusura bakmayın.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buyurun.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Yani siz konuşmanızı yaparken “suç” kelimesini çok kullandınız...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – ...”ceza” kelimesini çok kullandınız.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Doğru.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Yani “Bir firma büyük diye cezalandırılmaz.” dediniz.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – 2022’de çıkan yasayla bu firmanın cezalandırıldığını mı düşünüyorsunuz ya da 1 firmanın, 3 firmanın, 5 firmanın?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ben, 2022’de yapılmış düzenlemeyle firmaların sadece büyüdükleri için cezalandırılmasının önünün açıldığını düşünüyorum.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Yani daha cezalandırılmadı...

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Ödeme yok.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, tamam.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – ...bir ödeme yok, hiçbir şey yok ama neden böyle bir düşünceye sahip oldunuz, ben onu anlayamadım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Çünkü o zaman da ben bu tartışmaların içerisindeydim yani ben bu tartışmaları ilk defa yapmıyorum...

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Tamam, peki o zaman...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – ...şahsi görüşlerimi ilk defa da ifade etmiyorum, dolayısıyla ben şahsi olarak düşüncemi burada ifade ediyorum.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Yok, anlıyorum, ben de anlamaya çalıştığım için sordum.

Peki, o zaman size şunu sormak istiyorum: İhracatı artırmaya, yatırımı artırmaya yönelik bu adımda mevcut ihracatından düşüş olur ise yine çarpı 3, çarpı 4 yapılacağı için firmalar -bir firma değil bu- yine bir avantaj sağlıyor olacak. Şimdi hem ihracatı artırmaya çalışıyoruz ama ihracatı düşüyor yani...

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Daha fazla düşmez.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – İşte, anlatabildim mi? Ama çarpı 3, çarpı 4 yapıyor mevcut yasaya göre, anlatabildim mi? Yani biz artırma amacına yönelik bir adım atmışken düştüğü hâlde ödüllendirmiş olmuyor muyuz?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yok.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Yani bakın, 2023’te devletimizin, Hükûmetimizin ihracat hedefi 500 milyar dolardı, oldu mu? Olamadı, çeşitli sebeplerden olmadı. Şimdi bu firmalara da biz bu desteği verdik diyelim ya da bu gelirimizden vazgeçtik ama onlar da lastik patladı, şoför atladı, seneye ihracatları düştü...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, dolayısıyla ihracatı düşerse...

ŞEREF ARPACI (Denizli) – ...yine bu ödülleri almış oluyorlar. Ama bakın burada...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – ...orada büyüyemediği için yine lisans ücretini ödeyecek.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Sayın Bakanım, tabii ki öyle, matematik onu söylüyor ama 1 düşeceğine 4 düşmesine izin veriyoruz, seneye 3 düşmesine izin veriyoruz, ondan sonraki sene 2 düşmesine izin veriyoruz, bunun sebebi ne?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Doğru.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – İhracatı artırmak.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Bunun sebebi teşvik etmede...

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Adamın ihracatı düşüyor.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ya, nereden biliyorsunuz düştüğünü? Ya, belki ben bu havucu verdiğim için sadece ihracata yönelecekler.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Sayın Bakanım, ben...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Bunun etki değerlendirmesi maddeden sonra çıkmaz mı ?

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Sayın Bakan Yardımcımız hep gelecek üzerine, “cak” “cuk”lu ifadeler kullandığı için... Ben de hani geniş zamanlı ya olursa ya olmazsa... Biz çünkü her şeyi düşünmek zorundayız, sadece artacağını düşünerek hareket edemeyiz ki.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Doğru.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Ya düşerse ne yapacağız, Ticaret Bakanlığımız ne düşünüyor?

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Lisans bedelini ödeyecek o zaman.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Tamam da ödül vermiş oluyorsunuz.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Vermiyoruz ki.

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Ödül vermiyoruz efendim.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Ya, veriyorsunuz, çarpı 4 yapıyorsunuz bu sene.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – İhracat yaparsa veriyoruz ödülünü.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Bakın, ihracat yapıyor zaten, şu anda firmalar zaten ihracat yapıyor. Siz dediniz ki: “Biz bu ihracatı artırmak istiyoruz, o yüzden teşvik veriyoruz, 4’le çarpacağız bu sene, 3’le çarpacağız önümüzdeki sene, 2’yle çarpacağız iki sene sonra.” Bu bedeller de lisans bedelinden hesaplamasında düşecek. Hesaplama bir değişiklik yapıyorsunuz alenen. Ben de diyorum ki: Bu adamın 600 milyon dolarlık ihracatı bu sene 4’le çarpıldı, 2 milyar 400 milyon düştü; seneye yine 600 milyon yaptı, artıramadı, hedefini tutturamadı yani istediğiniz gibi olmadı, yine 3’le çarptık...

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Lisans bedelini ödeyecek.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Ya, lisans bedeli öderse ödesin ama amaç hasıl olmadı. Seneye 600’den yatırımını düşürdü, kârı gitti, Türkiye’ye artık güvenmez oldu, yatırımları...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Kârı alakası yok yalnız bu için.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Ya, şirket karar aldı: “Ben Türkiye’den çıkıyorum.”

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Doğru.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Adam belki 100 milyon dolara düştü, hâlâ adama 2’yle çarpıp lisans bedelini daha az almaya çalışıyorsunuz. Adam gitti gidiyor hatta bir site de vardı “Gittigidiyor.com” bakın battı, onların hepsi kapandı çoğu. Neden kapandı? Keşke onlar da yaşasaydı, o zaman işte o düşündüğünüz satıcıların alternatifi olurdu.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Şimdi pazar yeri duruyor.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Şimdi, bakın benim bir sürü alternatifim var, birinde satamazsam birinde satıyorum, birinde satamazsam ötekinde duruyorum; birinde kampanya yapıyorum, onda... Benim derdim yok, inanın, gerçekten. Anlatabildim mi? Ama ötekiler yok olup bir tane kaldığında, onun eline düştüğümde işte benim için asıl sorun orada başlar. Bakın, bir cümle okuyacağım size, kusura bakmayın. Bu kadın Federal Trade Commission yani Ulusal Ticaret Komisyonu Başkanı; Amerika’daki durumla ilgili bir analizi, Amazon’la ilgili -yüzde 47 pazar payına sahipmiş- diyor ki:

“...”(*) Yani diyor ki: “Fiyat stratejileriyle, fiyat taktikleriyle satıcıyı cezalandırabilir.” “...”(*) “Bir gecede birden bire listelerden çıkarabilir.” “...”(*) Yani arama sayfalarından çıkarılabilir bu firmalar. “...”(*) Kısaca “Bu firmalar Amazon’un terörünü yaşıyor şu anda.” diyor. “...”(*) Yani “Bir gecede bir düğmeye basarak işlerinin yüzde 80, yüzde 90’ını kaybedebilir.” “...”(*) “Amazon’la karşı karşıya gelirse işlerinin yüzde 80-90’ını kaybederek iflas ya da konkordato noktasına gelebilir.” diyor. Çünkü Amazon burada pazar lideri; yüzde 50 pazara sahip. “Bir düğmeye basarsa küçük esnafı bitirir.” diyor. Yani şu anda Amerika aslında, zaten 2022 yasasında bizim yaptığımızı yapmaya çalışıyor, farkında mısınız?

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Biz onlardan ilerideyiz.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Bizim 2022’de yaptığımızı şu anda Amazon için yapmaya başlıyor, kendileri için yerli ve millî olan firma için yapmaya çalışıyor. Biz, Çinliler için yapmıyoruz.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Şu an bunu yapmasının önünde engel nedir Sayın Vekilim?

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Neyi yapmasında?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – 2022’de yasa çıktı, şu an siz iyi bir satıcısınız, iyi para kazanıyorsunuz. Bir x pazar yeri dedi ki: “Ben seni attım platformumdan.” Ne ceza var?

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Alternatif var.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Alternatif ama yüzde 40’ı...

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Yani hiçbir cezası yok.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Sizin koyduğunuz eşiklerde bir firma e-ticaretin ne kadar üstüne geçemiyor?

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Yüzde 20’nin üstüne geçemez.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Hayır, e-ticaret dediğimizde?

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – E-ticaret pazarının yüzde 20’si.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Ben şunu söylemeye çalışıyorum Sayın Başkanım...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Tamam, bakın, ben size söylüyorum...

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Tamam, onun bir yaptırımı yok.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Bu dediğinizle ilgili bir düzenlemeyi, şu anda zaten Avrupa Birliğiyle uyum süreciyle beraber Rekabet Kurumumuz Türkiye’ye getirecek. Burada “digital act” Avrupa Birliğinin düzenlemesiyle uyumlu bir çalışma şu anda var. Yani burada hâkim pazar oyuncularıyla ilgili bir düzenleme gelecek. Bu, dediğiniz işlerin önüne geçebilmek için.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Biz önündeyiz Sayın Bakanım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yok, siz önünde değilsiniz.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Türkiye olarak önündeyiz.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Size örnek veriyorum.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – “Biz” derken, Türkiye olarak bu adamlar bence bizi örnek alıyor şu anda.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Değiliz şu anda, onu anlatmaya çalışıyorum. Bir firma sizi atsa, ikinci firma da dese ki: “O, seni zaten oradan attı, ben senden yüzde 40 komisyon alıp ancak platformuma koyarım.” Bunun önünde bir engel var mı?

**Bu bölümlerde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.*

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Bakın, bu benim kusurumdur, başka bir şeydir. Bu, çok ekstra bir örnek. Bunlar ayrı mesele; biz, burada, bu kanunda bunları konuşmuyoruz.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ama sizin okuduğunuz metinle aynı örneği veriyorum ben size.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Hayır, biz bunları konuşmuyoruz burada, yanılıyorsunuz.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ama sizin söylediğiniz metne örnek veriyorum ben.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Benim söylediğim şey bu değil.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Bakın, orada ne dedi? Bir gecede bir firmayı bitirebilir, batırabilir, platformundan atabilir.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Tamam ama burada şunu da söylüyor, bakın...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ben size şimdi bir örnek söylüyorum...

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Burada şunu da söylüyor: “Fiyat politikalarıyla cezalandırabilir.” diyor. Biz zaten bunun önüne geçmişiz. O yüzden diyorum, biz, bence şu anda dünyanın önündeyiz. Gelin, bu yasayı çok kurcalamayalım. Bu lisans bedelleri ödensin, ödenemesin, ne olacak bir görelim. Daha çocuk doğmamış, affedersiniz, biz don biçiyoruz doğmamış çocuğa. Şimdi, bazı vekillerimiz diyor ki: “60 milyar lira para nasıl ödeyecek?” Adam, 450 milyar ciro yapmış, 60 milyarı da öder ya. Ha, bir ödeyemesin, o zaman konuşalım; öder.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – 450 milyar ciroyu o yapmıyor yalnız.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Hayır, hayır, hesaplarda 60 milyar ödemesi için 450 milyar ihracatı düştükten sonra net işlem hacmine sahip olması lazım; onu demek istiyorum.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Net işlem hacmi, ciro değil yalnız.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Biliyorum.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – E, tamam.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – İhracatı da düştükten sonra sepetindeki tutar.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Tamam, ciro ne demek? Siz ciro derken neyi alıyorsunuz?

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Toplam satışlarını düşünüyorum.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Kendi satışınızı alıyorsunuz değil mi?

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Yani ciro olarak yanlış ifade etmiş olabilirim, net işlem hacmi diyelim.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Tamam.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Yani ihracatı düştükten sonraki net işlem hacmi diyelim.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Tamam, net işlem hacmi, doğru.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Bir de bunun içine ihracatı da koyarsanız yani bu rakamların ödenmez, ödenemeyecek rakamlar olduğunu düşünmüyorum. Ha, bir problem varsa, bir sıkıntı doğacaksa...

ŞAHİN TİN (Denizli) – Başkanım, ben bir girebilir miyim araya?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, usul tartışmasını bitireyim, öyle.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Ama Sayın Başkanım, burada şöyle bir şey de olabilir yani Bakanlık yetkilileri de bilebilir, daha iyi tahmin ediyorlardır bunu. Bazen, adamın cirosu diğerinin 2 katıdır ama bu kuralla net işlem hacmi o diğer 2 katı olduğu cironun altına gelir. Bu sefer de o adama haksızlık olur. Adam yeterince teşvik alamamıştır, 4 katını düşememiştir; ihracatı şimdiye kadar yeterince

planlayamamıştır, yapmamıştır, onun altına düşer. Yani bunu nasıl dengeleyeceksiniz? Daha az cirosu olan, 2 kat büyük cirosu olan arkadaşı ihracatta ve teşvikte yeterince yol alamadığı için net işlem hacmi onun altında kalabilir.

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Sayın Vekilim, onlar da ihracata yönelsin.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – İyi de onu da cezalandırıyorsunuz.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Zaten ihracat teşviki var bunda.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Var zaten.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – İhracat teşviki var, yönelsin, ihracatı düşüyor.

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Yönelmemişler ama.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Niye? Ben söylediğim gibi...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yalnız, usul tartışması biraz madde tartışmasına döndü.

Evet, usulle ilgili başka söz almak isteyen var mı?

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Yani Trendyol ihracatta bir senede çok büyük yatırım yaptı, yaklaşık 10 ülkeye Trendyol açtı ve ihracata yeni yeni başladı. İnanın, önümüzdeki sene ve iki sene içinde ihracatı 2, 4, 6, 10 katına çıkacak yani bu teşviki verseniz de vermeseniz de çıkacak, emin olun çünkü daha yeni başladı.

NAİL ÇİLER (Kocaeli) – Sayın Başkan, ben de bir şey ilave edebilir miyim?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buyurun.

NAİL ÇİLER (Kocaeli) – Burada zaten istihdamın artmasını, üretimin artmasını, ticaretin gelişmesini hepimiz istiyoruz. Burada kime sorarsanız sorun bunun aksini düşünmesi mümkün değil. Yalnız, 2022 yılında bir kanun yapılmış. Ben o dönem yoktum, 28'inci Dönemde gelen bir milletvekiliyim, bazı arkadaşlarımız da öyle. Daha bunun sonucuna ulaşılmadan; bu pazarda kaç sektör var, gerçek kazancı nedir; ben bilmiyorum. Bu sektör kendi oyuncularından ne kadar komisyon alıyor? Biliyorsunuz, ticarete bir kural var; hacmi az olandan az alınır, hacmi çok olandan çok alınır. Ya da bunun tersi midir? Biz daha bu lisanslar yeni ödenecekken başlamışız bunlarda bir iyileştirme yapmaya; bunun nedeni nedir? Bunu anlamış değilim. Ben de bir tacir, tüccar olarak... Sayın Maliye Bakanı, işte, diyor ki: "Vergide iyileştirme yapmamız lazım. Az kazananlardan az alacağız, çok kazananlardan çok alacağız." Doğru bir rakam ama biz şimdi buna baktığımız zaman, tabandakinden vergi almaya çalışıyoruz, tavandakine de bir rant sağlamaya çalışıyoruz daha sonucu görmeden. Gerekli yerlerden bir görüş alındı mı? Yani bu karşımıza geldi ya değişsin diye, onu çok merak ediyorum. Şimdi, sadece burada, işte, demin Bakanım ne dedi? "Temu'dan aldım." dedi. Shein diye bir grup da var, başka gruplar da var, hani varsa biz onları da bilelim. Yüzde 20'yi neye göre güvence veriyorsunuz? Şimdi, siz otobandasınız, otoban çok güzel, arabanız çok harika, 220'yi görebiliyor, 820'yi de basarsınız; siz bunun nasıl belirleyip bir ceza keseceksiniz? Onu da merak ediyorum.

Bence, aslında, bugün bu konudan çok burada gıdadaki fahiş fiyatlar, marketler yasası, perakende ticaret yasası konuşulsa, kendi içimizdeki huzuru bulsaydık, herkes aldığından memnun olsaydı. Şimdi, bir pazar var, evet; dünya teknolojiye doğru gidiyor, e-ticaret olması gerek. Daha önce Hükümet buna destek de verdi; evet, destekledi. Genç oyuncular da var. Aslında, biz isterdik ki o konuştuğumuz firmanın yüzde 100'ü yerli olsun. Maalesef, bugün itibarıyla yüzde 86,5'i Alibaba grubun, diğerleri de 3-4 farklı kişinin. Bunlar bu lisans bedelini ödemedi, biz bunları... Onların düşünmesi gerekeni biz düşünüyoruz. Hani birinde alacağınız var ya, daha günü gelmeden şey yaparsınız "Acaba ödeyecek

mi?” Ya, bırakın günü gelsin bakalım, ödeyecek mi, ödemeyecek mi? Ödemezse ona göre bir çare bulunur; lisans bedellerini mi artırabilirsiniz, katlarıyla mı çarparsınız. Tamam, yapılan şeye katılıyorum, ihracat yapılınsın, ihracatın sayısını artıralım ama siz hem diyorsunuz ki: “İhracatın 4 katını çarpacaksınız, bunu da buradan düşeceğiz, ondan sonra bu iş hacmine göre sizden bir bedel alacağız.” Aslında biz bunlara kolaylık tanıyoruz arkadaşlar. Oyunun içinde olan oyuncuların, onların ne kadar komisyon aldığını bilmiyorum ben, belki Bakanlık yetkilileri biliyordur, onu da öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, teşekkür ediyorum.

Keşke bu kanun ilk hazırlanırken buraya komisyon oranlarıyla ilgili bir madde konulmuş olsaydı yani biz yarıştırmayı şirketlerin büyüklüğüne göre değil, aldıkları komisyon oranlarına göre yapsaydık hatta bir sınır getirseydik “Buradaki komisyon oranları şunu geçemez.” deseydik, firmalar onun altında yarışmaya çalışsalar, o zaman ben bunu arkadaşlarımıza dile getirdim ama pek kabul görmedi.

Evet, buyurun.

TALAT DİNÇER (Mersin) – Evet, teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Evet, o dediğimize katılıyorum çünkü ben küçük esnaf sanatkârı temsilen çok uzun süre görev yaptım Sayın Başkan ve bu komisyon oranlarının yüksekliğinden dolayı bu platformlardan binlerce ayrılan esnaf oldu çünkü artık küçük firmaları boğmaya başladılar, artık neredeyse kârının tamamını da elinden almaya başladılar ve birçoğu da bu platformlardan ayrıldı. Şimdi, tabii, burada arkadaşlarımız da söyledi, iki yıl önce yapılmış bir kanunun üzerinde bir düzenleme yapmaya çalışıyoruz. Tabii, burada belli arkadaşlarımızın da böyle firmalar üzerinde yoğunlaşmasının sebebi de o firmaların temsilcilerinin zaten Komisyon üyelerini gezmeleri yani burada “Artık biz batıyoruz.” dediler “Efendim, Çin firmaları yüzünden batıyoruz, onların işlem sayısı yükseldi; yoksa biz batacağız.” diye arkadaşlarımızı dolandılar, herkes de bunu biliyor zaten yani gizli saklı bir şey değil.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yani herkes geziyor, sadece bir firma değil.

TALAT DİNÇER (Mersin) – Geziyor yani çok fazla detaya girmeye gerek yok.

Şimdi, Sayın Başkanım, ülkemizde aşağı yukarı 3,5 milyon civarında küçük esnaf ve KOBİ var. Şimdi, işte, bunların platformlarında, verdikleri rakam, 70 bin, 80 bin, 90 bin civarında küçük işletmelerin olduğu söyleniyor ama bunun gerisi, daha bir dünya insan böyle platformlara giremedi. Şimdi, aşağı yukarı 35 bin civarında da ETBİS’e kayıtlı bu platforma girmiş insanlar var, firmalar var. Şimdi, buradaki verilen teşvikle bana göre oradaki, platformdaki küçük firmalar boğuluyor yani bu teşvikler büyük, dev firmalara çıkarılıyor ancak bunun içerisindeki “yerli ve milli” dediğimiz, platform içerisindeki, küçük firmalar maalesef bir taraftan boğuluyor. Şimdi, bir vergi düzenlemesi yaptık, işte, kaç gündür onun üzerinde çalışıyoruz. Şimdi, öyle akıl almaz uygulamalar getiriliyor ki ülke genelindeki tüm KOBİ’leri üzerinde hepsini vergi kaçakçısı gibi görüyor kanun maddesi, bunlara “Hasılat tespiti yapacağız.” diyor. Ne yapacaksınız? “Gideceğiz, işte, dükkânlarına ayda 3 kere.” ve on iki ay boyunca gidilecek hasılat tespiti yapılacak. Yahu, hangi akla mantığa uyar? Yani bir esnaf bu kadar taciz edilir mi? Hani bir taraftan vergi alacağız diye onların üstüne yoğunlaşıyoruz, bir taraftan elimizde hazır bir vergiden de vazgeçiyoruz, gelirden vazgeçiyoruz. İkisi arasında çok büyük bir tezat var yani bu yönüyle de baktığımızda eğer şu 11 ve 12’nci maddeler olmasın şu getirilen tasarı zaten burada güle oynaya gelir geçer, hiçbirimizin itirazı da olmaz ama burada büyük dev firmalara, uluslararası firmalara bu kadar gelirden -sırf ihracat arttıracak mantığıyla o da, onun garantisi de yok-

bu imkân sağlanırken öbür taraftan bizim kendi millî, yerli esnafımızı, tacirimizi boğmaya kalkıp onları taciz edip kasalarına oturup para saymaya kalkarsak ikisi arasında bir çelişki var, bu da büyük bir sıkıntı yaratır diye düşünüyorum.

Şimdi, işçiler, emekliler, esnaf böyle kendine en ufak bir şeyi yapılacak diye beklerken diğer taraftan da böyle milyarlardan vazgeçilmesi, milyonlardan vazgeçilmesi de insanları tabii, biraz vicdanen rahatsız ediyor. Bu yönüyle Sayın Bakanım, gelin, şu en azından iki yıl önceki sonuçları bir görelim yani bunu şu anki şu metinden çıkaralım, bir sonuçlarına bakalım, bu yapılan düzenlemeyle bu firmalar gerçekten zor duruma mı düşüyor, sıkıntıya mı düşüyor, ödeme gücüne mi düşüyor bunu bir görelim, gördükten sonra ihtiyaç hasıl olursa yeniden getirelim, en azından ülke genelindeki bu kadar esnafın, tacirin vicdanlarını sızlattırmayalım diyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Sayın Vekilim, teşekkür ediyorum.

Bir cümlemenizin altını çizmek istiyorum. “İhracat yapacak beklentisiyle.” diyorsunuz ya, yapmazsa zaten bir şeyden faydalanamıyor. Eğer o ihracatı yaparsa faydalanacak, yapmazsa zaten faydalanamayacak. Dolayısıyla, evet, usul tartışmamızın...

Size de söz vereyim.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Çok kısa...

Aslında bütün tartışma, lisanslama ücreti üzerinden dönüyor. Bu lisanslamanın da rekabeti tesis etmek üzere yapıldığını biliyoruz kanun teklifinde. Rekabet dediğimiz zaman, şimdi, Bakanlıktan birisini dinledik, Rekabet Kurumundan da bir uzmanı dinlersek burada katılımcı kimse, onlar neden lisanslama ücretini önerdiklerini, bu...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Onların önerdiğinden emin miyiz?

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Bilmiyorum çünkü Rekabet Kurumuna sorulmuş olması lazım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Kanunu Meclis çıkardı, belki onlar karşıydı.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Ama şöyle: İşte, hah, bunu soralım. Rekabet Kurumu madem sektörünün denetleyici, düzenleyici kurumu, ondan sonra, kendileri de bu yasa tasarısına, bu kanun teklifine nasıl yaklaştıkları, özellikle lisanslama tarafına nasıl yaklaştıkları hakkında bize bir bilgi verebilirler denetleyici, düzenleyici kuruluş olarak.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buyurun.

REKABET KURUMU İ. DENETİM VE UYGULAMA DAİRESİ BAŞKAN YARDIMCISI SELÇUK YILMAZ – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Selçuk Yılmaz, Rekabet Kurumu İ. Denetim ve Uygulama Dairesi Başkan Yardımcısıyım.

Birinci Denetim ve Uygulama Dairesi aslında dijital platformlara yönelik faaliyetleri yürüten daire. Aslında lisansa ilişkin yönelmiş olduğunuz soru zaten kanunun hâlihazırdaki yürürlükte olan hâline ilişkin bir soru. Bu konuda Rekabet Kurumu serbest piyasa ekonomisini sağlama görevi çerçevesinde bir değerlendirme yapabilir ve bu değerlendirmeyi yaparken de aslında ölçek ve kapsam ekonomisinin söz konusu olduğu e-pazar yerleri pazarında regülasyon ihtiyacının mevcut olduğu sonucuna ulaşır. Her zaman hukuki ve suni giriş engelleri serbest piyasa ekonomisine zarar verir fakat özellikle ölçek ve kapsam ekonomileri, ağ etkileri gibi unsurlar mevcutsa bu pazarlarda regülasyon ihtiyacı ortaya çıkar ve adil bir regülasyonla pazardaki oyuncuların devre dışı kalmaması ve pazara girişte de kolaylaştırıcı bir rol oynaması beklenir. 2021 yılında e-pazar yerleri platformları sektör incelemesi Rekabet Kurumu tarafından yürütüldü ve 2022 yılında gerçekleştirilen kanun değişikliğinden evvel Rekabet Kurumu

tarafından pazardaki tek platforma evrilme eğilimi tespit edilmişti ve -bu tek platforma evrilme eğilimi, Ticaret Bakanlığımızın gerçekleştirmiş olduğu çalışma neticesinde aslında lisans ücretinin de buna katkı sağlayarak gerçekleştirdiği bir düzlemde- bu, tek platforma evrilme eğiliminin önüne geçmiş durumdaydık. Biz raporun neticesinde özellikle Rekabet Kurumunun da faaliyetleri ve Sayın Başkanın ifade etmiş olduğu Dijital Pazarlar Yasası'na -Avrupa Birliğindeki adıyla "Digital Market Act"- uyum kapsamında getirilecek teklif üzerinden bunun gerçekleştirilmesini hedefliyorduk ama hâlihazırda da bu, hem Anayasa denetiminden hem de yürürlükteki mevcut durumdaki uygulamadan gözler önüne seriliyor. Aslında pazardaki mevcut yapı ve oyuncu sayısı bir miktar muhafaza edilmiş durumda o dönemdeki hâle göre.

İlk olarak bunu söyleyebilirim.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Yeni kanun teklifine bakışınız nasıl?

REKABET KURUMU İ. DENETİM VE UYGULAMA DAİRESİ BAŞKAN YARDIMCISI SELÇUK YILMAZ – Ben lisans ücreti... Bu kanun teklifi bakımından sadece şunu söylemek istiyorum: Lisans ücretinin adil ve şeffaf olması gerektiği, aslında burada adil ve eşit olması gerektiği hususu söz konusu olabilir. Biz üçüncü fıkraya baktığımız zaman, aslında Anayasa Mahkemesinin karşı oyunda işaret edildiği gibi, 1'den 833 kata kadar artan bir lisans ücreti söz konusu ama dediğim gibi, bu tartışmaya açık bir konu değil çünkü yürürlükteki olan kanuna ilişkin bir konu. Aslında bunu bir miktar engelleyecek şey ise Ticaret Bakanlığımızın ifade ettiği kanun teklifi olduğunu düşünüyoruz. Nedenine gelince, özellikle yüzde 20 sınırı bakımından rekabet hukuku perspektifinden bir değerlendirme yapılması mümkün. Yüzde 20 sınırının mevcut olduğu bir ihtimalde pazardaki oyuncu sayısının azalmasını engelleyecek bir kriter konulmuş oluyor ve rekabet hukuku perspektifinden de bizim için önem arz eden kısım yüzde 20 sınırı olacaktır. Buradaki bazı rakamlar üzerinden değerlendirmeler rekabet hukuku tarafında görüş ifade edilmesi mümkün değil efendim çünkü o veriler bizde mevcut değil, Ticaret Bakanlığımız bünyesinde mevcut. Fakat söylemiş olduğum gibi, yüzde 20 sınırı dolayısıyla kanuna olumlu görüş veriyoruz.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet...

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Peki, 2024'te yüzde 20 sınırı yok.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Var. Niye olmasın? O sınır var. O sınır hiç değişmiyor arkadaşlar.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – 2024'te yok ki.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Var, var.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Devamlı var, devamlı var.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Her zaman var.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – 2024'te yok.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Var.

Arkadaşlar, 2024'te yüzde 20 sınırı yok mu?

İÇ TİCARET GENEL MÜDÜRÜ ADEM BAŞAR – 2025 yılındaki ilk uygulamada olmayacak Sayın Bakanım çünkü ara dönemde kanun yasalasacağı için...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ne?

İÇ TİCARET GENEL MÜDÜRÜ ADEM BAŞAR – Şu an için Sayın Bakanım, yüzde 20 koşulu kanunun ana maddesine konuluyor ama 2025 yılındaki ilk lisans hesaplamasında yüzde 20 koşulu aranmayacak 2024 yılı verileri için çünkü "Yılın içindeyiz." düşüncesinden hareketle.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – İhracat teşvikini nasıl vereceksiniz?

Konuşabilir miyim?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buyurun.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Ya, şimdi şöyle bir kafa karışıklığı var. Biz bu ihracat teşvikini pazar payı yüzde 20'nin altında olduğu sürece vermiyor muyuz?

İÇ TİCARET GENEL MÜDÜRÜ ADEM BAŞAR – Normalde öyle. Sadece 2024... 2025 yılında ilk hesaplanacakta o sınır yok.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Yani 2024 yılında ihracat teşvikini veriyoruz, çarpı dört.

İÇ TİCARET GENEL MÜDÜRÜ ADEM BAŞAR – Evet.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – 2025 yılında ihracat teşvikini veriyoruz.

İÇ TİCARET GENEL MÜDÜRÜ ADEM BAŞAR – Ama yüzde 20 koşulu geçerli olacak.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – 2025'te geçerli mi, değil mi?

İÇ TİCARET GENEL MÜDÜRÜ ADEM BAŞAR – Geçerli. Şöyle Sayın Milletvekilim: 2024 yılı verileri üzerinden 2025 yılında ilk lisans ücreti ödenecek.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Tamam.

İÇ TİCARET GENEL MÜDÜRÜ ADEM BAŞAR – Orada geçerli değil ama 2026 yılında 2025 yılı verileri üzerinden lisans ödeyecek, orada yüzde 20 koşulu geçmemiş olacak.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Yani 2024'te yok Sayın Bakanım.

İÇ TİCARET GENEL MÜDÜRÜ ADEM BAŞAR – Geçerse sadece o da bu yıl ara dönemde olduğumuz için uyum amacıyla, öngörülebilirlik amacıyla getirilmiş istisna.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Ara dönemde bu yılı kapsamasın, bu yıl neyse bu şekilde geçsin diyoruz, “hayır” diyorsunuz. Ondan sonra, yüzde 20 niye yok diyoruz, “ara dönem” diyorsunuz. Ya, burada yani hiç böyle milletin hayrına bir iş yok. Bakın, ben bir şirketi hedef alarak konuşmuyorum. Burada her türlü birileri kollanıyor, birileri kollanıyor! “E, 2024'te yüzde 20'yi kaldıralım, teşviki alsın.” Vergiyi... Ya, olur mu böyle bir şey ya! Olmaz böyle bir şey. Doğru değil bu bir kere. Ya, biz bekleyelim bu yılı, bu kanun gelmesin, bir görelim. Bu adamlar bir vergi... Hatta gerekirse burada alalım bir prensip kararı. Bu adamların gerçekten ödeyemeyecekleri büyük şeyler çıkacaksa getirir affederiz ya! Ama bir görelim bu yılı ya!

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Sayın Arslan, bir şey söyleyebilir miyim burada?

Şimdi, geçen sene kurumlar vergisi rekortmeni 20 milyarın biraz üstünde kurumlar vergisi vermiş. Şimdi burada bahsedilen şirketin sizin ilk hesaplamanızda, ilk konuşmanızda...

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Varsayım o.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Tamam.

65 milyar değil yani bunun üçte 1'i lisans ücreti, kurumlar vergisi yanında lisans ücreti vermesi gerçekçi değil. Yani biz burada bence de şirketlerden vergi almak konusunda bence ısrarcı olalım ama eğer bu alınabilecek bir vergi değil. Yani 20 milyar... Bakın, Türkiye'de en büyük şirketi...

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Sayın Vekilim, bu vergi değil zaten.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Ama şunu söylemeye çalışıyorum...

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Bu gider matrahtan düşüyor, vergiden düşüyor.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Hayır, hayır, şunu söylemeye çalışıyorum: Gerçekçi bir lisanslama ücreti değil. Yani 20 milyarın üstünde şu anda Türkiye’de kurumlar vergisinde şampiyon olan...

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Sayın Özlale, görelim. Bakın, beyefendi diyor ki: “İlk beş ay verilerine göre 132 milyon.” Sayın Bakan Yardımcısı öyle söyledi biraz evvel.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – 50-60 milyar yok yani.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Bakın...

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Sayın Arslan...

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Tamam, bakın, biz varsayımlarla bir şey yapıyoruz, burada diyoruz ki: “Bu işi bozarsak sonuçlarının nerelere gidebileceğini öngöremeyiz.” Ben böyle evrileceğini öngörüyorum, Bakanlık beş yıl aylık verilerle öyle evrileceğini öngörüyor. Ben de diyorum ki hiç burada Meclisi yormaya gerek yok, bekletelim biz bu işi, görelim 2024’te kim ne alıyor, kim ne veriyor. Yani şu bile bir soru işareti ya: “Yüzde 20’yi aşarsa...” “İşte, bunun yüzde 15’i kadar daha esnetilebilir.” Yani birilerinin pazar payındaki oranı 21-22-23’e geliyor demek, bu benim anladığım, Türkçesi. Sen bunu kanunun içine dercediyorsan, buraya koyuyorsan ben buradan bunu anlarım. Birileri buralarda büyük bir oyuncu, buralarda bu sınırlarda ve biz bu eşik oranlarına göre ve açıklanmış olan 1,8 katrilyona göre hesap yaptığımızda birileri bu eşik oranlarına göre yüksek bir vergi verecek...

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – 1,8 katrilyon mu?

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Evet, öyle açıklandı. 1,8 katrilyon pazarın tamamının payı. Biz o 21-22’ye göre hesap yaptığımız ve bu eşik oranlarına göre işlem tesis ettiğimiz zaman bir yerlerden birileri yüksek lisans ücreti ödeyecek ama bu lisans ücreti, yüksek lisans ücreti ödenmesin diye biz bir matematiksel oyun oynuyoruz burada. Teşviki dörtle çarpıyoruz, ihracatı dörtle çarpıyoruz. Bunların, adamın cirosundan düşüp net işlem hacmini geriye çekerek aslında daha büyük vermesi gereken vergiyi küçültmeye çalışıyoruz.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – İç Ticaret Genel Müdürlüğüne şu soruyu soralım: Bu ihracat teşviki hiç olmasa bu şirket ne kadarlık bir lisans ücreti verecek, mevcut ihracat teşviki olursa ne kadarlık lisans ücreti verecek? Bir projeksiyon yapsın. Ne kadar?

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Yani şirket şirket gösterebilir. İhracata göre değişir Sayın Vekilim.

Ben bir soru sorabilir miyim Bakan Yardımcımıza?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buyurun.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Sayın Bakan Yardımcım, bir soru soracağım. Bu e-ticaret kanununa, oyuncu olan ilk 10’daki ya da ilk 20’deki şirketlerden şu anda Bakanlığımıza yatırım teşviki için bir herhangi bir başvuru ya da şu anda bir inceleme döneminde olan ya da bir başvuru var mıdır, yok mudur?

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Yok.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Herhangi bir firmadan e-ticarete yok.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Teşvikleri Sanayi Bakanlığı veriyor, biliyorsunuz.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – E-ticaretle alakalı konularda Ticaret Bakanlığının teşviki yok mu?

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Yok, bizim herhangi bir teşvikimiz yok.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Şeref Bey, Genel Müdürlüğümüz burada, Teşvikler Genel Müdürlüğü...

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Sayın Genel Müdürüm, mevcut durumda ne kadarlık bir lisanslama ücreti verilecek?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Onu söyledik, “Beş aylık veriye göre 132 milyon.” dediler.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – E, tamam, beş aylık veriye göre 132 milyonsa hesap şu o zaman...

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – O zaman, 21 milyar nereden geliyor?

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Bir saniye ağabeyciğim.

Şöyle düşünün Sayın Özlale: Eğer 132 milyon veriyorsa bu firmanın tahmini şu anki net işlem hacmi 66 ila 99 milyar TL arasında bir yerde. Şu an için...

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Düşmeden “132 milyon.” diyor.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Düşmeden.

Şimdi, biz aslında yani bunun çok daha üstünde olduğunu biliyoruz da bakma işte, beş aylık veri var, üç aylık veri yok, iki aylık veri var falan, aslında burada veri de saklayabilirler. Daha çok, bakın...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Niye saklasın Sayın Vekilim ya! Allah Allah!

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Bir saniye Sayın Bakanım, ben şöyle anlatayım...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – 5’inci ayın verisi vardır, onu söylüyor adam. Ne yapsın adam yani?

EDNAN ARSLAN (İzmir) – 1,8 katrilyonluk bir pazar payından sabah genel müdür dedi ki: “Bu şirketin pazar payı yüzde 21’dir.” E, yüzde 21 ise o şirketin pazar payı 1,8’de nasıl dediğiniz oranlarda...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – 1,8 bütün yıl ama.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Bütün yıl mı?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – E, tamam daha biz senenin yarısındayız. “Beş aylık veri var.” diyor, onun için niye gizlesin yani?

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Başkanım, geçmiş yıllardaki verilere bakalım, “Pazar payının yüzde 21’ini kontrol ediyor.” diyor şu an.

İÇ TİCARET GENEL MÜDÜRÜ ADEM BAŞAR – Sayın Başkanım, tabii ki, beş aylık veri tabii ki. Bizim buradaki mevcut kanundaki lisans eşikleri katlanarak artıyor tabii, çok hacimle yukarıya doğru yoğun bir şekilde rakamlar çok yüksek rakamlara çıkıyor. Şu an için binde 3’ten başlıyor, sonuçta yüzde 25’e kadar çıkıyor bu eşikler. Dolayısıyla karşımıza çıkacak tablo on iki ayda çok farklı bir noktaya gelebilir.

RİDVAN UZ (Çanakkale) – Gelsin bir, görelim.

İÇ TİCARET GENEL MÜDÜRÜ ADEM BAŞAR – Beş ayda çok cüzi bir rakamdır, 110 milyon civarındadır ama bunu on iki aylık projeksiyona çektiğiniz zaman bu bir projeksiyon, öngörü olur, o rakam çok yukarıya çıkar.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Tamam, işte, biz de onu diyoruz, bekleyelim diyoruz biz de işte! Bekleyelim.

İÇ TİCARET GENEL MÜDÜRÜ ADEM BAŞAR – Ya, o bir öngördür, ona şu an için...

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Hayır, bekleyelim, on iki ayı bekleyelim, görelim işte. Biz de onu söylüyoruz.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, başka söz almak isteyen var mı? Yok...

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Teşvikler Genel Müdürümüzün bir cevabı var mı acaba benim soruma?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yani o başvuruları verebilir mi, onu da bilmiyorum.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Var mı, yok mu?

TEŞVİK UYGULAMA VE YABANCI SERMAYE GENEL MÜDÜRÜ HÜSEYİN CAHİT BÜYÜKBAŞ – Efendim, merhabalar sayın bakanlarım, sayın vekillerim.

Bildiğiniz üzere, ticaret teşvikleri yok bizim Bakanlığımız nezdinde, Sanayi Bakanlığında proje bazlı. Zaten mevzuata konu olan da proje bazlı mevzuat kapsamındaki yatırımlar. Bunlar -biliyorsunuz- terzi dikimi. Usulen Cumhurbaşkanımız tarafından karar verilen, 1 milyar TL üzerinde yatırım büyüklükleri olan yatırım projelerine verilen teşvikler. Yani aslına bakarsanız şimdiye kadar verilen, belgelendirilen yaklaşık 62 tane teşvik var. Bu firmalardan şu ana kadar bize başvuru yapan bir teşvik özellikle proje bazlı için yok. Bizim buradaki amacımız şudur: Biz burada bu firmaların özellikle veri merkezi gibi yüksek teknoloji yatırımlarına yönelmesini sağlamayı hedefliyoruz. Buradaki yatırım tutarları 1 milyar TL'nin üzerinde olacak ve ödeyecekleri lisans ücretleri yerine, bu teşvikleri alacakları ve yatırımları yapacakları başka bir düzenlemeye teşvik etmek esas amacımız. Burada sürekli, devamlı yatırım teşvik belgesi alınarak yapılan yatırımlar değil, bunlar yüksek teknoloji yatırımları ve devamlı olarak alınacak ve maliyet oluşturacak bir yapısı da yok açıkçası. Büyük veri merkezi yatırımları aslında yapılmasını istiyoruz. O sebeple bunu düzenledik ve bu da proje bazlı teşvik mevzuatı kapsamındaki yatırımlar için yani sınırlı, kısıtlı bir alan.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Yani bu firmalar, al-sat yapan firmaların yani pazar yerlerinin zaten -dediğiniz gibi- yüksek teknoloji yatırımı yapması mümkün değil, çünkü bunlar ticaret yapıyor.

TEŞVİK UYGULAMA VE YABANCI SERMAYE GENEL MÜDÜRÜ HÜSEYİN CAHİT BÜYÜKBAŞ – İşte, veri merkezi yatırımları falan yapabilirler.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Sayın Vekilim, veri merkezi yatırımı yaparsa yüksek teknoloji olur.

TEŞVİK UYGULAMA VE YABANCI SERMAYE GENEL MÜDÜRÜ HÜSEYİN CAHİT BÜYÜKBAŞ – Tabii, yüksek teknoloji yatırımı; esas amacımız burada budur.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Veri merkezi yatırımı yaparsa ki biz...

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Niye bize yapsın veri yatırımı?

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Yani o veriyi...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Efendim?

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Yani neden, veri merkezini kendileri yapıp Türkiye'deki bütün verileri almasını istiyoruz? O da bir soru işareti.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Peki, Amazon yaptığında kim alıyor? Google yaptığımda kim alıyor?

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Kendi yapıyor Sayın Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Tamam, onlar yaptığında kim yapmış...

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Yani gittik, Huawei'nin veri merkezlerini gördük.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Tamam, gördük.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Kurmuş Huawei, kendi datasını kendi içinde tutuyor. Yani Çinli firmanın bizim datamızı...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Tamam, bu da datayı Türkiye’de tutacak işte.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Hani, onu biz kendimiz yapsak...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Datayı şu anda Türkiye’de tutsun istiyoruz; zaten tutuyor kanuni olarak; şu anda kullandığı veri merkezleri kendi veri merkezleri değil, piyasadan satın aldıkları veri merkezleri. Bütün firmalar böyle yapıyor, bankalar da dâhil. Şimdi, Türkiye’de “hyperscale” yani bulut teknoloji yatırımı istiyorsak veri merkezi yatırımına ihtiyacımız var. Bunu da dünya da yapan şu anda 4 tane oyuncu var, hepsi de yabancı.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Yani Türkiye devleti olarak biz yapsak yatırımı.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Sizin kendi bulut teknolojiniz yok; bulut teknolojisini sağlayan, bu servisi sağlayan firmalar var, şu anda hâlihazırda o bulut servिसinden faydalanan yüz binlerce firma var Türkiye’de. Şu anda bunların Türkiye’de veri merkezi olmadığı için hepsini de yurt dışından veriyi göndererek kullanıyorlar. Dolayısıyla, bir firmanın, bir yatırımcının Türkiye’de fiziki olarak veri merkezi yatırımını yapması bizim avantajımıza.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Ya, biz yapalım, biz kiraya verelim hem bir gelirimiz olsun hem de yerli olsun.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – O zaman, önce bu kendi bulut teknolojisi servisimizi...

ŞEREF ARPACI (Denizli) – İşte, Türk milleti olarak bunu konuşalım...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Tamam yapalım Sayın Vekilim. Siz iş adamısınız, girin bu işe, yapın, biz size teşvik verelim devlet olarak.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Yok, devlet yapsın, TELEKOM yapsın, Sanayi Bakanlığı yapsın.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Bu veri merkezi meselesine özel sektör de girdi. Yani Sayın Varank’ın söylediği 3 tane büyük güç var orada; işte, Amazon, Google, bir de Microsoft.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Tabii, bunlar Batı, Çin’i saymıyor Sayın Vekilim.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Bunlar Türkiye’ye şu anda mevcut yatırım koşulları devam ettiği için gelmiyor; mesela Suudi Arabistan’a gidiyorlar ama buraya gelmiyorlar. O bakımdan da burada bizim onları buraya çekecek başka bir yatırım ekosistemi yaratmamız gerekiyor. Yani o şu anda uzak ama “data center” yani veri merkezi açısından Türkiye’de özel sektör de, yarı özel-yarı kamu da girdi bu işe. Yani en son Sabancı yaptı 55-60 milyon dolarlık ama iş buluta geldiği zaman -Sayın Varank’ın dediği gibi- yani bütün veri buluta aktarıldığı zaman verinizin nerede saklanacağı apayrı bir konu olacak. Nerede ucuzsa orada saklamak isteyeceksiniz, orada da stratejik sektörlerde nasıl Almanya kendi verilerini kendi ülkesinde saklamak istiyor, bizim de belli stratejik sektörler bulup kendi verilerimizi burada saklayıp işlemeyi öğrenmemiz gerekiyor.

Ama size katılıyorum yani bence yatırım teşvik alanında, veri merkezlerinin Türkiye’deki, buradaki yerli şirketler tarafından kurulmasını daha fazla teşvik etmemiz gerekiyor. Önümüzdeki dönem buna artan derecede ihtiyaç olacak.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Eğer usul tartışması bittiyse...

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Usulle ilgili, Şişecam’la ilgili bir şey söyleyeyim: Doğal monopolüdür, ölçek ekonomisinden faydalandığı için de bizim Şişecam gibi şirketleri koruyup kollamamız lazım çünkü ölçek arttıkça şirketin maliyet avantajı olur. Yani mesela, bütün dünyada telekomünikasyon şirketleri de böyledir; çok ciddi bir altyapı yatırımı yaparsınız, ondan sonrasında ölçek ekonomisinden faydalanırsınız. O bakımdan, Şişecam dünyanın ilk 3 şirketindense Türkiye’deki ölçek ekonomisinden faydalandığından dolayıdır. Konuyla ilgisi yok.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Konuyla ilgisi var.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Yok, neden yok...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yani orada da sınır getirebilirsiniz...

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Hayır, şimdi...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – “Türkiye’deki piyasanın yüzde 20’sini geçersen ben sana çok ciddi bir lisans ücreti...”

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Şişecam zarar eder. Yüzde 20’si...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Tamam da burada zarara bakılmıyor ki lisans ücretiyle ilgili zarar diye bir şey düşünemeyiz, deriz ki...

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Sayın Bakan...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yani Şişecam’cılar bana kızacaklar şimdi, çok örnek verdim ama Genel Müdürü -tekrar söylüyorum- benim selamımla ararsanız, benim onlara ne kadar faydalı ve yardımcı olduğumu bilirler.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Bizim Şişecam’la hiçbir alakamız yok.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Var, var; CHP’den dolayı, İş Bankasından dolayı var.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Ya, İş Bankasıyla ne alakamız var bizim! Allah, Allah! Sayın Bakan, çarpıtmayın!

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Şimdi, burada çok basit bir mantıkla şunu diyebilir insanlar çünkü başka oyuncular var, şu anda düz cam yatırımı yapanlar var Türkiye’de, şişe yatırımı yapanlar var: “Kardeşim, burada yüzde 20 sınırını Şişecam’a da getirin, biz de pastadan biraz pay alalım, piyasadan biraz pay alalım.” Diyemez mi bunu?

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Ya, aynı şey değil, yapmayın Sayın Bakan, sen de biliyorsun bunu. Aynı şey mi?

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Sayın Bakan, e-ticaret ile cam sektörü farklı dinamiklere sahip. Şu konuda haklısınız: Eğer Şişecam bu doğal monopol hakkını kötüyü kullanırsa denetlenip düzenlenmelidir.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Demek ki neymiş? Demek ki bir şirketin tek başına büyük olması değil, piyasadaki hâkim durumunu kötüye kullanması...

RİDVAN UZ (Çanakkale) – Şişecam üretim yapıyor, Trendyol ne üretiyor? Sigorta kesmeye başlayacak yakında.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Nasıl, bir tek üreticiler mi bu işi yapıyor?

RİDVAN UZ (Çanakkale) – Ya, üreticiyi kollamazsak...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – O zaman, tüccarların hepsini kapatalım, üreticiler direk satsınlar. Öyle yapalım mı, esnafı kapatalım mı? Demagoji yapıyoruz arkadaşlar burada(!)

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Sayın Bakan, burada bir düzenleme var. Çok konuştum ama özür dilerim. Yani Sayın Bakanım da aynı şeyden bahsettiği için söyleyeceğim: Bakın, arkadaşlar, bu şirketler böyle işte Ardahan’daki küçük üretici; yok, el örgüsü satan yaşlı teyze; yok, oradaki bir şey, böyle çok dostane firmalar değil arkadaşlar, bunlar da kendi bütün imkânlarını en büyük firmalara kullanıyorlar. Biraz önce komisyon oranlarını söylediniz konuşalım diye. Bunlar ciro odaklı yaşıyorlar yani kazanç bakmazlar, kim ne kadar çok satarsa, kimin ne kadar çok stoku varsa, kimin ne kadar çok sermayesi varsa, kim ne kadar çok üretebiliyorsa, onları ön plana çıkarırlar, gerisi makyajdır. Ya böyle, bu alan-satan şirketleri çok güzelleyip de masum olduğunu düşünmeyin.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yo, biz kimseyi güzellemiyoruz Sayın Vekilim.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Yok, yani böyle “Ardahan’daki küçük esnaf da satış yapıyor, yok Denizli’deki, Honaz’daki yapıyor.”

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yapıyor ama, bu bir gerçek.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Yapıyor da ne kadar yapıyor, ne şartlarla yapıyor, nasıl yapıyor? Gelin, bana sorun, ben de aynı satıcıyım. Yani o öyle çok masum bir şey değil Sayın Bakanım, anlatabiliyor muyum? Yani siz de buna çok aldanmayın lütfen.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Usul tartışmasını bitiriyoruz arkadaşlar.

Ben usulen bir yanlış görmedim burada, onun için devam edeceğiz.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- Denizli Milletvekili Şahin Tın ve Aydın Milletvekili Ömer Özmen ile 78 Milletvekilinin Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2293) ()*

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Geneli üzerinde ilk sözü ilk imzacı Şahin Bey’e veriyorum.

Şahin Bey, buyurun.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Çok teşekkür ederim. Sayın Başkanım, Değerli Komisyon üyesi milletvekili arkadaşlarımız, çok değerli kurum, kuruluş ve Bakanlıklardan gelen bürokratlarımız, Bakan Yardımcımız; öncelikle hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Tabii, aslında usul tartışması yaparken aslında kanunu da bir anlamda tartışmış olduk, öyle görülüyor.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Sayın Bakanım, kanuna mı geçtik?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Geçmedik, geneli üzerinde bitmeden ben sizin önergenizi oylatacağım. Usul tartışmasını bitirdik.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Tamam.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Şimdi, ilk söz verdim, geneli bitmeden sizin önergenize geleceğiz.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Ben anlatacağım bey Ednan Bey, geneli üzerinde bir daha konuşma yapacaksınız zaten. Beş altı saat yapabilirsiniz.

Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’imiz yürürlük ve yürütme maddeleriyle birlikte toplam 14 maddeden oluşmaktadır.

Teklifle, tüketici ve konut kredileri, doğrudan satış sistemleri, ticari reklam ve haksız ticari uygulamalar ile idari para cezaları konularında düzenlemeler yapıyoruz.

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte dijital ve şubesiz bankacılığın yaygınlaşmasıyla uyumlu olarak, tüketicilerimizin tüketici ve konut kredilerine uzaktan iletişim araçlarıyla hızlı bir şekilde ulaşmalarını sağlamak için 6502 sayılı Kanun’da yapılan düzenlemeyle tüketicilerimizin finansmana erişimini kolaylaştırıyoruz.

**(2/2293) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.*

Büyük çoğunluğu kadınlardan oluşan ve yaklaşık 2 milyon kişinin gelir elde etmek için faaliyette bulunduğu, ekonomik büyüklüğü 10 milyar Türk lirası olan doğrudan satış sistemlerini düzenleyerek hem tüketicilerimize hem de gelir elde etmek isteyen doğrudan satıcılarımıza daha etkin koruma sağlıyoruz.

Diğer taraftan, halk arasında “saadet zinciri” olarak da bilinen ve yasa dışı olan piramit satışlar ile doğrudan satışlar arasında ayrımı netleştirerek yasal olmayan piramit sistemlerin doğuracağı mağduriyetleri önlemeye çalışıyoruz.

Aldatıcı ve yanıltıcı reklamlar ile haksız ticari uygulamalara ilişkin idari yaptırım hükümlerinde yapılacak değişikliklerle, aykırılığın haksızlık içeriği, ortaya çıkan mağduriyet, elde edilen menfaat ihlali, gerçekleştirenin kusuru ve ekonomik durumu gibi ağırlaştırıcı unsurları dikkate alarak idari para cezalarını 10 kata kadar artırıyoruz.

Yapılan bir diğer düzenlemeyle, hem idarenin işlem maliyetini hem de yargının iş yükünü azaltmak amacıyla, Kanun’un diğer tüm maddelerinde düzenlenmiş olan uzlaşma müessesesi, ticari reklam ve haksız ticari uygulamalara ilişkin cezalar da getirilmektedir.

Ayrıca, ülkemizin ihracata dayalı büyüme stratejisi kapsamında belirlenen hedefler ve yurt dışı menşeli e-ticaret pazar yerlerinin ülkemizde son bir yıl içindeki güçlenişi göz önünde bulundurularak, yerli elektronik ticaret pazar yerlerinin yurt dışı satışlarının teşvik edilmesi, rekabetçi güçlerinin, istihdam yaratma potansiyellerinin ve yüksek teknoloji yatırımlarının artırılması amacıyla 6563 sayılı Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun’da da düzenleme yapıyoruz.

Bununla birlikte, Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumunun kuruluşuna ilişkin 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nde Kurumun gelirlerine ilişkin hüküm ile görev ve yetkileri kapsamında yer alan burs, ödül ve proje teşvik ikramiyesi gibi hususları içeren bir kısım mali hükümler Anayasa Mahkemesi kararıyla iptal edilmiş olup Kurumun çalışmalarını sürdürebilmesi için uygulamada boşluk doğacak hususlarda yasal düzenleme yapılması ihtiyacı doğmuştur.

Bu doğrultuda, kanun teklifimizle Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumunun -yani TENMAK’ın- görev ve faaliyetlerini sürdürebilmesi için, Anayasa Mahkemesince iptal edilmiş olan hükümlere ilişkin düzenleme yapmak amacıyla 2690 sayılı Türkiye Atom Enerjisi Kurumunun Muafiyetleri ve Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun’un iki maddesinde değişiklik yapılması öngörülmektedir.

Kanun teklifinin ülkemiz ve milletimiz için hayırlı olmasını diliyor, hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Bu arada, Değerli Başkanım, usul üzerinde de ben birkaç şey söylemek istiyorum, bu konular da konuşuldu.

Bazı milletvekili arkadaşlarımız sordu: “Bu kanun çalışmaları yapılırken kimlerle görüşme yapıldı?” TOBB’la, İhracatçılar Birliğiyle ve diğer bütün STK’lerle, odalarla ve bu konuya müdahil olmak isteyen her kim varsa -kuruluşlar- görüşmeler yapıldı. Aslında, aynı zamanda, bu konuları tabii ki Bakanlıklarımızın -Maliye Bakanlığı, Adalet Bakanlığı- temsilcileriyle beraber çalıştık. Burada en çok yoğunluk e-ticaret üzerinde sağlanıyor.

Tabii, değerli milletvekillerimizin hassas olduğu konular var; “Acaba bu kanun maddesiyle birileri mi korunuyor ya da birilerinin, işte, daha fazla kazanç elde etmesi mi sağlanıyor ya da vergide Hazine ve Maliye daha az mı vergi alıyor?” anlamında şüphelerini ve serzenişlerini biz burada duyduk, gördük, bunları tartıştık ama burada, ben, bir kere, bu kanun çalışmalarında vicdanen rahat olduğumu söyleyebilirim. Neden bu konuda rahat olduğumu söylüyorum? Ne ben devletimin ve hazinemizin,

milletimizin burada zarar görmesini isterim aynı zamanda ne de burada bu e-ticaret platformu üzerinden ticaret yapan, küçük el sanatlarıyla... Biraz önce Şeref Bey gerçi Kars'taki ve Honaz'daki diğer el sanatlarını veya Babadağ'dakileri, Buldan'dakileri söyledi ama bakın, onlar kalkıp yurt dışına ihracat yapamıyorlar çünkü ufak bir işletmeleri var, el sanatları ya da diğer küçük üretimler yapıyorlar; dolayısıyla, bunların bir platform üzerinden taşınarak yurt dışına satılması gerekiyor. Bu, büyüyünceye kadar; bu şekilde büyüdükten sonra, zaten hepsi palazlandıktan sonra gidip kendi ihracatlarını yapıyor. Bu anlamda baktığımızda, bunun doğru bir yöntem olduğunu düşünüyorum. Yani, bir maddeden dolayı belki “Bir A firması burada çok para kazanıyor ya da vergi vermesi engelleniyor.” gibi bir algı oluşmasını, oluşturulmasını ben doğru bulmuyorum. Eğer öyleyse, 2020 yılında çıkan kanunda, burada, Mecliste hep beraber, oy birliğiyle -Ednan Bey söyledi biraz önce- karar verildi, biliyorsunuz, geçirildi ama ardından da muhalefet olarak -CHP- Anayasa Mahkemesine iptali için gidildi. Yani, orada bir tezatlık olduysa, eğer varsa; bu, hep beraber görülüyorsa bugün bu kanun çıkarılırken neden o zaman bir tezat olduğu söyleniyor? Yani, o gün o kanun çıkarılırken, çıktığında Anayasa Mahkemesine gidilirken hangi amaçla gidildi? “Bu firma korunsun, batacak.” diye mi gidildi yoksa “Piyasadaki esnaflar bu anlamda zarar görüyor.” diye mi gidildi? Yani, bunun da o zaman mütaalasını iyi yapmak gerekiyor.

Şimdi, burada 270 bin esnaf üretim yapıyor, bunun 70 bini ihracat yapıyor. Bakın, şurada, bugün, 70 bin küçük üreticinin, bu pazar alanında -önümüzdeki birkaç yıl içerisinde- ihracat oranı söz konusu: 19 milyar TL. Eğer birkaç yıl içerisinde bu devam ederse bu oran 200 bine ve 400 milyar TL'ye kadar çıkacak. Yani, bu kanun teklifinin, o anlamda, ben ne ülke ekonomisine ne devletimize ve milletimize zararı olacağını düşünüyorum; burada, daha fazla kazanç elde edileceğini düşünüyorum.

Şimdi, Talat Bey dedi ki: “Esnaflar Odası Başkanım.” Esnaflardan geliyorsunuz. Biz de esnafız, işte, Şeref Bey aynı şekilde, üretici, ihracat yapıyor bu anlamda, baktığımızda. Yani, şimdi, o zaman burada hangi esnafı korurken bu esnafları dışlıyoruz, ona bakmamız lazım. Eğer niyetimiz, düşüncemiz e-ticaret yapan platformun kapanmasını sağlayacak kanunlarla, ağır vergi şartlarıyla onları aşağı doğru çekmek ve bunların sahada başıboş kalmasını sağlamaksa bu ayrı bir şey; o zaman, bunun cevabını halka vermek lazım. “Biz bu kanun teklifini bundan dolayı istemedik; 270 bin kişi buradan ticaret yapmasın, efendim, iç piyasaya mal satmasın ya da ihracat yapmasın.” diye şey yapmanız lazım.

TALAT DİNÇER (Mersin) – Biz “Kapsansın.” demiyoruz Başkanım, burada bir yanlış anlama var herhâlde.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Bakın, ben bitireyim Talat Bey. Yok, yanlış anlamadım ve ben anladığımı söylüyorum.

TALAT DİNÇER (Mersin) – Biz “Kapsansın.” demiyoruz.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Burada sadece seninki değil, ben genel anlamda konuşuyorum.

Şimdi, diğer küçük esnafların da önünü kesen yok; herkes ürettiğini satabiliyor, ticaret yapıyor. Direkt satıyorsa komisyon da ödemiyor e-ticaret platformunda; o zaman, demek ki rekabet etme şansı daha yüksek. Yani, ihracat konusunda, o zaman, önünü açan bu gibi A, B, C firmalarının bence daha çok teşvik edilmesi gerekiyor. Ki para verilmiyor bunlara; burada, sadece, teşviksel anlamda Teşvik Genel Müdürlüğümüz vergi ve diğer muafiyet şeyinden bahsetti ki herkes, her işletme, her üretici bizim gibi teşvik alabiliyor; A, B, C şahısları yani kimse, kimliğine, şeyine bakılmadan her türlü firma burada alabiliyor. Ki biz Türkiye’de, dünyada ilk defa, bugün Amerika’da ya da Avrupa’da uygulanmayan e-ticaret şeyinde lisans ücretini getiriyoruz. Yani, hem vergisini ödüyor adam, KDV’sini ödüyor, stopajını ödüyor hem de -artı- lisans ücretini getirmiş oluyoruz. Neden? Türkiye’de e-ticaretteki dengeyi korumak, esnaflarımızın bu anlamda mağdur olmasını engellemek için.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – TELEKOM şirketleri de ödüyor lisans ücretini; onlar da KDV, vergi ödüyor, onlar da şey yapıyor.

ŞAHİN TİN (Denizli) – E-ticarette uğraşan firmaları, onların sağlayacağı pazar paylarını, pazar alanlarında yapacakları çalışmaları da destekleyeceğini; bu konularda Türkiye’deki esnaflarımızın daha iyi noktalara gelmesini sağlayacağını düşündüğüm için ben bu kanun teklifimizin, inşallah, hayırlı olacağını düşünüyorum ve emeği geçen bütün arkadaşlara da ayrı ayrı çok teşekkür ediyorum. Aydın Vekilimiz Ömer Özmen Bey de ikinci imzacımız ve birçok milletvekili arkadaşımız da burada destekçimiz yani imza sahibi.

Çok teşekkür ediyorum, hayırlı olsun diyorum.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Teşekkür ediyoruz.

TALAT DİNÇER (Mersin) – Küçük esnafı koruyacaksa o zaman komisyonunu düşürelim Başkan. “Koruyalım.” diyorsanız komisyon oranını düşürelim o zaman.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Onu da tartışabiliriz Talat Bey, komisyon konusunu da tartışabiliriz tabii, doğru.

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Sayın Başkanım, Komisyonun düşürülmesi diğer e-pazar yerlerine zarar verir yani orada küçükler daha da ezilir; o yüzden, bir rekabet ortamı da sağlamazlar, böyle bir sıkıntısı var. Yoksa, komisyonu küçültebiliriz ama diğer firmalarda, özellikle diğer pazar yerlerinde sıkıntılar yaşanabilir.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, geneli üzerinde, Sayın Vekilim, buyurun.

ÖZNUR BARTİN (Hakkâri) – Sayın Başkan, değerli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Baştan söylememiz gerekir ki bu teklifle aslında ne zor durumda olan esnafın ne alım gücü her geçen gün düşen tüketicinin ne de topluma yayılan ağır vergi yüklerinin ve emekçilere dayatılan vergi dilimlerinin iyileştirilmesi ne de emeklinin, asgari ücretlinin korunması veya enflasyonun etkisini düşürecek hiçbir hükmün yer almaması bir yana, kamu yararı dahi gözetilmeden, daha çok finansal kuruluşlar ve büyük şirketlerin çıkarlarını korumaya yönelik hükümler içerdiği görülmektedir. AKP iktidarının geçmiş dönemlerde de alışlagelmiş uygulamaları 28’inci Dönemde de devam etmekte, kanun tekliflerinin istişareyle yapılmasını engelleyen iktidar ittifakı, modern demokrasilerin ve hukuk devletlerinin en temel hakkı olan yasa yapma hakkını da ortadan kaldırmaktadır. Yasa yapma hakkının zayıflatılması halk egemenliğine yönelik en büyük darbelerden biridir. Çünkü halkın cebinden toplanan vergilerin nerelere harcanacağı ve demokratik hukuk devletinin nasıl işleyeceğine işaret eden en önemli ilkelerden biri yasa yapma hakkıdır. Dünyadaki tüm demokratik hukuk devletlerinde yasa yapma, devlet, toplum, vatandaş mutabakatının temelidir. Kanunların komisyon sürecine gelmeden, toplumun ilgili kesimlerinin temsilcileri olan odalar, sendikalar, dernekler veya demokratik kitle örgütlerinin görüşleri alınarak yapılması gerektiğini bir kez daha vurgulamak istiyoruz.

Tüketicinin haklarını koruyacağı iddiasıyla getirilen bu kanun teklifi 19 Temmuz Cuma günü biz üyelere iletilmiş ve 23 Temmuz Salı günü Komisyonla görüşülmesi öngörülmüştür. Böylece, her zaman olduğu gibi muhalefetin teklif üzerine çalışma ve görüş oluşturma sürecini kısıtlamak isteyen iktidarın niyetini anlamak artık zor değildir. Yine, teklifin 12 maddesinin 8’i direkt Tüketicilerin Korunması Hakkında Kanunu ilgilendiriyorken Komisyona tek bir tüketici derneğinin çağrılmaması ise asıl muhataplardan kaçmak anlamına gelebilecek skandal bir tarzdır.

Bu kanun teklifi vesilesiyle bir kez daha belirtmek gerekir ki AKP iktidarının yasa yapım süreçlerinde geliştirdiği bakış açısı ve takındığı tutum antidemokratiktir. Çoğunlukçu bir anlayışla çoğulculuğun reddedildiği Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçişle birlikte TBMM’nin bütünüyle

baypas edilmek istendiği bir süreci yaşıyoruz. Meclisin âdeta bir noter makamı olarak görülmesi her şeyden önce millet iradesine hakarettir. Muhalefetin uyarılarını yok sayan, önerilerini dikkate almayan demokratik anlayıştan uzak bir iktidar anlayışıyla karşı karşıyayız.

Sayın Başkan, bu kanun teklifinde tüketici kredisi ve konut finansmanı sözleşmelerinin elektronik ortamda akdedilmesine imkân tanındığı söylene de tüketicilerin yeterince bilgilendirilmeden kredi ve finansman sözleşmelerine imza atmasına yol açabilir. Bu durum, özellikle dijital okuryazarlığı düşük olan tüketiciler için ciddi riskler taşıyabilir. Bunun önüne geçmek için elektronik ortamda yapılacak sözleşmelerde tüketicilere anlaşılır ve detaylı bilgilendirmelerin yapılmasının zorunlu kılınması, tüketicilere sözleşme şartlarını incelemeleri için belirli bir süre tanınmalı ve dijital okuryazarlığı düşük olan tüketiciler için rehberlik ve destek hizmetleri sunulmalıdır.

Doğrudan satış sistemlerine ilişkin düzenlemelerin yetersiz olması, tüketicilerin bu sistemler üzerinden mağdur olmasına sebep olabilir. Kanun teklifi doğrudan satış şirketlerinin sermaye şirketi olarak kurulması ve belirli ilkeleri sağlaması gerektiğini belirtse de uygulamada bu koşulların nasıl denetleneceği ve ihlallerin nasıl cezalandırılacağı konusu belirsizdir. Bunun için doğrudan satış sistemlerine yönelik daha sıkı denetim mekanizmaları oluşturulmalı ve bu denetimlerin bağımsız kurumlar tarafından yapılması sağlanmalıdır. İhlaller durumunda uygulanacak cezalar netleştirilmeli ve caydırıcı nitelikte olmalıdır. Tüketicilere doğrudan satış sistemleri hakkında bilgilendirici kampanyalar düzenlenmeli ve şikâyetlerini iletebilecekleri etkili kanallar oluşturulmalıdır. Ticari reklam ve haksız ticari uygulamalarına ilişkin denetimlerde etkinliğin sağlanması amacıyla idari para cezalarının yeniden düzenlenmesi öngörülmüş ancak bu cezaların yeterince caydırıcı olup olmayacağı konusu şüphelidir. Özellikle büyük şirketler için bu cezalar maliyet olarak kabul edilebilecek düzeyde kalabilir. İdari para cezalarının miktarları şirketlerin yıllık cirolarına oranlanarak belirlenmelidir. Böylece büyük şirketler için de cezaların caydırıcı olması sağlanabilir. Ayrıca, tekrar eden ihlallerde daha ağır cezalar ve iş yapma izinlerinin askıya alınması gibi ek yaptırımlar getirilmeli, Reklam Kurulunun bağımsızlığı ve etkinliği artırılmalı, kurula uzmanlık alanlarına göre daha fazla yetki ve kaynak sağlanmasının önü açılmalıdır.

Diğer taraftan, birçok kanun teklifinde rastlanıldığı gibi, idari para cezalarının yetersiz veya enflasyon nedeniyle anlamsız rakamlara düşmesi hâlinde bu para cezalarının artırımı için tekrar kanun değişikliği yoluna gidilmesi böyle bürokratik işlere mahal vermektedir. Bunun önüne geçmek için idari para cezalarının maktu olmaktan çıkarılması ve yeniden değerlendirme oranı veya enflasyon rakamlarına endekslenmesi Meclisin iş yükünü daha da azaltabilecektir. Uzlaşma müessesesinin ticari reklam ve haksız ticari uygulamalara ilişkin hükümler için de uygulanmasına imkân tanınması, büyük şirketlerin ciddi ihlallerden kolayca sıyrılmasına yol açabilir. Bu durum, tüketici haklarının korunması amacına aykırıdır ve hukuki belirliliği zedeler. Eğer uzlaşma müessesesi uygulanacaksa tüketici örgütlerinin ve bağımsız denetçilerin sürece dâhil edilmesi sağlanmalı, uzlaşma sürecinde yapılan anlaşmaların kamuoyuyla paylaşılması ve şeffaflık ilkesine uygun hareket edilmesi zorunlu kılınmalı, uzlaşma mekanizmalarının suistimal edilmemesi için sıkı denetim ve gözetim mekanizmaları kurulmalıdır.

Kanun teklifinde yurt içinde yerleşik pazar yerlerinin rekabet gücünü artırmak amacıyla bazı tedbirler öngörülmektedir. Ancak bu tedbirlerin yetersiz olduğu ve özellikle küresel e-ticaret devlerine karşı etkin bir koruma sağlayamayacağı da açıktır. Bu durum, yerli işletmelerin rekabet gücünü zayıflatır ve istihdam kayıplarına yol açabilir. Yurt içindeki e-ticaret pazar yerlerinin rekabet gücünü artırmak için vergi indirimleri, AR-GE teşvikleri ve dijital altyapı destekleri sağlanmalı,

yerli işletmelerin küresel pazarda daha rekabetçi olabilmeleri için uluslararası ticaret anlaşmalarında koruyucu hükümler bulunmalı, e-ticaret sektöründe faaliyet gösteren küçük ve orta ölçekli işletmelere yönelik destek programları ve eğitimler düzenlenmelidir.

Diğer taraftan, teklifte e-ticaret firmalarının lisans ücretlerine bir standart ve işlem hacmine göre bir lisans ücreti getirilirken ekonominin en önemli ayağı olan küçük esnaflar göz ardı edilmektedir. Teklifte uluslararası ticaret hacmine yönelik bir genişleme planlanıyor. Ancak iç piyasaya ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmuyor. Örneğin, sadece Hakkâri’de artan maliyetler ve alım gücünün zayıflaması nedeniyle son altı ayda 107 esnaf kepenk kapatmıştır. TESK 2023 yılı verilerine göre 2023 yılında Türkiye genelinde toplam 111 bin 576 esnaf kepenk kapatmıştır. Bu verilere göre her ay ortalama 9.298 esnafın kepenk kapattığı anlamına gelir. Türkiye e-ticaret konusunda uluslararası pazarda söz sahibi olmaya çalışırken iç ticarete küçük esnafa ilişkin herhangi bir planlama yapılmamaktadır. Örneğin, Türkiye’de kepenk kapatıp e-ticarete yönelen esnaf veya tüketici sayısı bilinmekte midir? E-ticaretin istihdama olumsuz etkisini engelleyebilecek alternatif bir politikanız var mıdır? Esnafın e-ticarete yönelmesinin olumlu veya olumsuz yönlerinin etki analizi yapılmış mıdır?

Kanun teklifinde Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen hükümlerin yeniden düzenlenmesi öngörülmektedir. Ancak bu düzenlemelerin Anayasa Mahkemesi kararlarına ne kadar uygun olduğu konusunda ciddi soru işaretleri bulunmaktadır. Özellikle TENMAK’ın gelirlerine ilişkin düzenlemeler, Anayasa Mahkemesi kararları dikkate alınarak yapılırsa da uygulamada boşluklar ve belirsizlikler yaratabilir. Anayasa Mahkemesi kararlarına tam uyum sağlanması için düzenlemeler detaylı bir şekilde gözden geçirilmeli ve her maddenin Anayasa Mahkemesi kararıyla ne ölçüde uyumlu olduğu yerinde denetlenmeli, düzenlemelerin uygulamada nasıl hayata geçirileceği konusunda açık ve net hükümler içermesi sağlanmalı, Anayasa Mahkemesi kararlarına uygunluk denetiminde bağımsız hukuk uzmanlarının görüşleri alınmalı ve düzenlemeler buna göre revize edilmelidir.

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunu’nda yapılması öngörülen değişiklikler tüketici haklarını zayıflatma, büyük şirketlere avantaj sağlama ve hukuki belirliliği zedeleme potansiyeli taşımaktadır. Bu nedenle, kanun teklifinin yeniden gözden geçirilmesi ve tüketici haklarını koruma amacına uygun olarak daha dengeli ve adil düzenlemeler yapılması gerekmektedir. Tüketicilerin korunması ve kamu yararının gözetilmesi için gerekli adımların atılması, tüketicilerin mağduriyetlerinin önlenmesi ve toplumun genel refahının artırılması açısından önemlidir.

Sayın Başkan, bu itiraz ve görüşlerimiz doğrultusunda Komisyon üyelerine, bürokratlara ve komisyon uzman ve çalışanlarına teşekkür ediyorum.

Saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Sayın Özlale, buyurun.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, basın emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, bana göre ilk kanun teklifinde 2 tane problem var: Bunlardan bir tanesi net işlem hacmi üzerinden lisans payının hesaplanması. İkincisi de pazar payı hesaplanırken de sadece pazar yerlerinin değil tüm ticaret sektörünün pazar payının hesaplanması. Bu 2 tanesi temel problemi doğuruyor. Şimdi, net işlem hacmini şöyle anlatayım ben size: Diyelim ki ben bir üreticiyim, siz bir tüketicisiniz. Ben bir e-ticaret şirketi vasıtasıyla size devamlı malımı satıyorum; burada herkes mutlu, e-ticaret şirketi görevini yerine getiriyor. Ben size ne kadar fazla ürettiğim malı satarsam o kadar fazla lisans işlem ücreti ödemek zorunda kalıyorum. Bu da bir yerden sonra bütün lisanslama ücretini net işlem hacmi üzerinden yapmanın bir sakınca getirdiğini ve net işlem hacmi yüksek olan şirketlerin bir yerden

sonra çok yüksek oranda lisans ücreti ödemeye mahkûm olduğunu söylüyor. Burada doğru olan, kanun teklifinde net işlem hacmi üzerinden değil de gelir üzerinden bir lisanslama yapıp öyle pazar paylarının kontrol edilmesiydi, o yapılmamış ilk başta. O yüzden de bir kez düğmeyi yanlış iliklediğin zaman gerisi geliyor.

İkincisi, pazar payı hesaplaması. Yani sadece pazar yerlerinin değil tüm ticaret sektörünün pazar payı üzerinden gidiyoruz. Şöyle bir örnek vereyim: Sadece pazar yerlerinin pazar payı oranına baktığınız zaman, birinci büyük şirketin pazar payı yüzde 55 pazar yerleri ama bütün e-ticaret sektörüne baktığınız zaman yüzde 21. Arada devasa bir fark var. Bizim burada tartışmamız gereken noktalardan bir tanesi de buydu. Birinci şirketin, en büyük şirketin piyasa büyüklüğünü neye göre tartışmamız gerekiyor? Bütün e-ticaret sektörüne göre mi yoksa pazar yerlerine göre mi? Yani biz neyi tekelleştirmek istemiyoruz? Neyin tekelleşmesinin önüne geçmek istiyoruz? Dolayısıyla, bu ilk yazılan kanun teklifinde bu 2 noktaya dikkat edilmediği için hâlâ bunun çevresinde çok da sonuca varamadığımız bir tartışma yürütüyoruz; ilk önce bunu not etmek lazım.

Bu kanun teklifi, biraz önce kanunu veren Sayın Vekilin dediği gibi, bahsettiği gibi, 2 tane yeni giren ve 150 euronun altında olduğu için gümrük müşavirlik masraflarına takılmayan, TSE belgesi istenmeyen ve tamamıyla yerli üreticilerin zararına, yerli esnafın zararına olan şirketleri caydıracak bir kanun teklifi değil, oranın hiçbir yerinde ben böyle bir şey görmedim. Yani bizim ivedilikle, bence bu Komisyonun ilk olarak yapması gereken şeylerden bir tanesi bu 150 euronun altında buraya dışarıdan mal satan şirketlerin, e-ticaret şirketlerini ciddi bir denetlemeye, düzenlemeye tabi tutmak. Gümrük müşavirlik maliyetlerinden kaçırıyorsunuz, TSE belgesi istenmiyor ve tamamıyla yurt dışından, her yerde Dünya Ticaret Örgütünün, bütün antidamping vakalarına çok örnek olacak şekilde siz dışarıdan Çin'in ürettiği bir ürünü -Çin olması da şart değil ama bu örnekte Çin- ondan çok büyük indirimler, sübvansiyonlar sağlayarak bu ülkeye getiriyorsunuz, her türlü avantajı sağlıyorsunuz, ondan sonrasında da Türk yerli üreticinin bunlarla rekabet etmesini bekliyorsunuz; bu, çok yanlış bir yaklaşım. O bakımdan, kanun teklifinde bununla ilgili herhangi bir madde göremedim ben. Kanun teklifini veren sayın vekil bununla ilgili bir teklif maddesinden bahsetti ama en azından benim gözüme çarpmadı bu TEMU'yla ilgili.

Bunun dışında, tabii, bunu şöyle de bağdaştırmak lazım. Geçen hafta bizim Çinli bir şirkete üç yıllığına 100 bin gümrüksüz araç ithalatıyla da birleştirmek gerekiyor; o da yanlış. TOGG, benim şahsen çok benimsediğim ve göz bebeği gibi korumamız gereken bir yerli otomobilimiz ve onun çok ciddi bir yan sanayisi var ve biz bu yan sanayiye geliştirmeliyiz, bu TOGG'u geliştirmeliyiz ve TOGG hâlâ uluslararası rekabete açılacak düzeyde değil. Doğrusu da bu en az 7-8 sene geçmesi lazım. Hâl böyleyken, bizler tamamıyla TOGG'un satışını iç pazarda daha zorlaştıracak olan bir gümrüksüz araç ithalatını aynı mantıkta buraya getiriyoruz. Dolayısıyla bizim burada karşı çıktığımız nokta, hem TEMU gibi hem de BYD gibi şirketlerin buraya gelip yerli üreticileri tamamıyla zor duruma sokması, esnafı zor duruma sokmasıdır. Buradaki şirketin yabancı ortaklık yapısı biraz daha farklı çünkü burada bir platform var ve Türkiye'deki üreticileri Türkiye'deki tüketicilerle buluşturuyor. Bence de denetlenmeli, düzenlenmeli. Dediğim gibi, ilk kanun teklifinde olduğu gibi lisanslama ücreti alınması gerekiyor, Rekabet Kurumuna daha fazla danışılması gerekiyor ama ikisi farklı. Yani Çin'den gümrüksüz araba ithal etmek ya da Çin'den 150 euronun altında gelecek olan bir malda müşavirlik masrafları istememekle bu biraz daha farklı. Kanun teklifinde mesela bizim çok daha fazla önem vermemiz gereken yerel kalkınma açısından coğrafi işaretli ürünler. Bu coğrafi işaretli ürünlere daha fazla yer verdiği ölçüde platformların daha az lisans vermesi düşünülebilirdi, bu düşünülmemiştir. Oysa bu önemli. Coğrafi işaretli ürünleri biz ilk önce yurt içi piyasasında daha sonrasında yurt dışı piyasasına satmamız için bu ortak pazar yerleri önemli platformlar.

Lisans ücreti konusunda... Aynı bölgenin milletvekiliyiz, Ednan Beyle aynı düşündüğüm şeyler var, farklı düşündüğüm şeyler var. Bence de lisans ücreti alıp o vergiyle Türkiye'nin büyüyen ihtiyaçlarını almamız lazım. Peki, bu lisans ücretini biz almak istersek nelerden vazgeçeceğiz? İşte, biraz önce bahsettiğim gibi, eğer gerçekten burada İç Ticaret Genel Müdürlüğümüzün bahsettiği gibi 20-21 milyar liralık bir lisans ücreti doğuyorsa eğer bunun ödenmesi neredeyse imkânsız. Şirket o zaman küçüldüğü zaman bu bir istihdam kaybı yaratacak. Şimdi, bu istihdam kaybını... Buradaki temel varsayım, Ednan Bey'in varsayımı şu: Yeni şirketler doldurabilir fakat yeni şirketler burayı doldurduğu zaman o şirketler küçük olduğu için zaten 20 milyarlık lisans bedeli almayacağız biz. O bakımdan hani bütün bunların etki analizine baktığımız zaman 21 milyar almak için nelerden vazgeçiyoruz ona bakmak lazım ve eğer şirket küçülürse ve onun yerine daha küçük şirketler gelirse, bir sürü küçük şirket olursa zaten bu lisans ücretini de alamayacağız. Yani o bakımdan ortada zaten daha önceden alınmış milyarlarca liralık bir lisans ücreti yok. O yüzden bence burada hesaplamamızı iyi yapmamız lazım. Katılıyorum, etki analizi o bakımdan daha detaylı yapılmalıydı. Etki analizine şunlar eklenmeliydi: Ben bu lisans ücretini aldığımda ne kadarlık bir gelir elde edeceğim? Bunun sonucunda sektör ne kadar küçülecek? Ne kadar fazla oyuncu girecek? Bu oyuncular ne kadarlık bir istihdam artışı ya da kaybına yol açacak? Bunların olması gerekiyordu; o bakımdan haklısınız.

Onun dışında bu e-ticaret şirketlerinin bizim küçük ölçekli işletmelerimiz için çok iyi bir ihracat kapısı olmasına daha fazla çalışmalıyız. Sizler yıllar yılı çok başarılı bir şekilde Esnaf Odası Başkanlığı yaptınız. Oradan da hepimiz biliyoruz ki bu şirketlerin ihracat kabiliyeti kısıtlı, kendi başlarına bırakılırlarsa yani ama bu pazar yerleri üzerinden bizim ihracatımızı artırma özellikleri var. Artırabilirler mi onu zaman içerisinde göreceğiz ama bu kanun teklifinin bulduğum tek olumlu noktası şu: Eğer bir şirket, kendi küçük ve orta ölçekli işletmesini yurt dışındaki bir pazara doğru yönlendirirse bundan dolayı lisans ücreti üzerinden bir teşvik oluyor. Bu sefer burada iki tane kazançlı kişi oluyor. Bunlardan birisi, artık ihracat yapmayı öğrenen küçük, orta ölçekli işletme. Biz bunu istiyoruz. Hem döviz gelmesi için hem de küçük ve orta ölçekli işletmelerimizin ihracat kapısı aralaması için. İkinci sebepten dolayı istiyoruz; istihdam. Peki, burada vazgeçeceğimiz ne? Lisans ücreti. İşte, ne kadarlık bir lisans ücreti almayı planlıyoruz ve bunun karşılığında neyi kaybediyoruz? Onun etki analizini, onun artısını, eksisini bence iyi yapmamız gerekiyor. Ben bu kanun teklifinde ihracat yapan, ihracata vesile olan e-ticaret şirketlerinden lisans ücreti düşülmesini olumlu buluyorum ama burada gördük ki siz de haklı olarak eleştirdiniz 2024 yılında bu ihracat teşvik olmasına rağmen yüzde 20'lik bir pazar payı düşünülmemiş. Bunlar tekrardan bence revize edilebilir, hemen daha baştan yüzde 20 başlanabilir. Burada pazar payı ölçümünde de dediğim gibi, ilk kanun teklifinde eğer biz hem net işlem hacmi üzerinden değil de gelir üzerinden bir şey yapsaydık ya da ciro üzerinden bir düzenleme yapsaydık çok daha mantıklı olurdu. Bir de pazar büyüklüğünü bütün e-ticaret pazarı yerine ortak pazar yerlerinin büyüklüğü olarak hesaplasaydık o zaman tekeli daha iyi orada önleme fırsatımız olurdu, o yüzden ilk kanun teklifinde bu 2 çok önemli ölçümü yanlış geliştirdiğimiz için burada bir çıkmazla karşı karşıyayız diyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK (Bursa) – Evet, teşekkür ediyorum.

Buyurun.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Ben, sayın vekilim ismimi zikrettiği için bir şey söyleme ihtiyacı duydum. Şimdi, değerli vekilim, söylediğiniz birçok şeye katılmakla beraber şuna katılmıyorum: Biz bu şirketlerin yerine düşülmeyi bırakmalıyız yani zaten veriler, işaretler, kanun içine yazılan maddeler bir yeri işaret ediyor, ikiyi değil. Soruyoruz, ısrarla soruyoruz, diyoruz ki: Bu hacimde bu ölçekte varsa başka şirket onları da söyleyin, kaç şirket varsa bilelim. Ama, biz burada sanki yani daha sonuçları belli

olmayan, ilk 5 ay için Sayın Bakan Yardımcımızın ifade ettiği şekliyle 132 milyon liralık bir lisans bedeli ödeyecek bir şirket... Sabah oturumda bizi bilgilendiren Sayın Genel Müdürün söylediği şekliyle de farklı bir şey var, orada da -Adem Bey'di herhâlde değil mi isim- "27-28 milyar eğer bu yasalaşırsa 6-7 milyara düşer." tarzında bir projeksiyon var. Yani bir de bu süreçte bu komisyon üyelerini başka şirketler arayıp da randevu talep etmedi, bakın, ismini söylemiyoruz ama bu şirket bizleri arayıp randevu talep etti, ben şahsen görüşmeyi doğru bulmam, gündemde bir iş varsa ve bu birilerini etkiliyorsa, ya, ben birilerinin gelip beni özelden bu konuyla ilgili, bu kanun teklifiyle ilgili bilgilendirmesini istemem yani bizi bilgilendirecekse Bakanlığımız bilgilendirir, bizi bilgilendirecekse Sayın Başkan toplar komisyon nezdinde biz bilgilendiriz ama tekil şirketlerin gelip bizi bu şekilde arayarak, özel kalemlerimizden randevu talep ederek bilgilendirmesini, bu konuyla ilgili görüşmesini, randevu oluşturmayı doğru bulmuyoruz; benden istendi, beyefendiden istendi, grup başkan vekillerimizden istendi. Bakın, bizim burada yapacağımız işle daha oluşmamış bir sonuç üzerinden konuşuyoruz. Ben, Bakan Bey'in vermiş olduğu veriler üzerinden hareket ediyorum, sonuçta resmî ağız orada, diyor ki: "132 milyon lira şu an için oluşmuş, ilk beş ay için oluşmuş olan." İlk 5 ay için değil mi Sayın Bakanım? Ya, görelim ya şu 2024'ü, bakalım yani dediğimiz gibi mi oluyor, olmuyor mu görelim. Yani kaygımız ne? Yani bu adamlar büyük lisans ücretleri ödeyecek gibi davranıyoruz ama Sayın Bakan Yardımcısının söylediği beş aylık veriyle böyle bir şey yok. O zaman niye kaygılanıyoruz? Niye yüzde 20'lik şeyi ilk yılda devreye sokmuyoruz? Neden ihracatın 4 katını, neden işte yatırım teşvikin 4 katını cirolardan düşüp de işte bu net işlem hacminin değerini düşürmeye çalışıyoruz? Yani biz yukarıdan aşağıya, işte yüzde 25'lik şeyden aşağıya doğru -on binde 3 zannedersen- oraya doğru bir baskı yapıyoruz yani aşağı çekip, net işlem hacmini aşağıya çekip daha az lisans ücreti almaya çalışıyormuş gibi görüntümüz var bizim şu an komisyon olarak, gelen teklifte bana öyle yani ben okuduğum zaman bu teklifi ben böyle algılıyorum. Burada mesele bir şirketin veyahut da birkaç şirketin, neyse bu büyük dilimli şirketin ödeyeceği lisans ücretlerini bir şekliyle düşürmeye yönelik düzenleme ya, başka bir şey değil; onu düşürmeye çalışıyoruz biz ya net. Bunu yapar iken de milletin kasasına yani hazinemize girecek bir paradan tasarruf ediyoruz, sarfınazar ediyoruz, tasarruf demeyeyim ona ben. Biz çıkaracaksak yani bu komisyondan çıkıp Meclise gidip kanunlaşırsa biz milletin sırtına KDV'yi bindirirken, emekliye yeterli desteği veremezken bir şirketin kasasından... Öder, ödemez; ödemezse düşünürüz, kanun yapıcı olarak düşünürüz, deriz ki: Yani yapmadık mı ya zamanında biz bu işleri? Vergi afları, şunlar, bunlar, bin türlü şeyler geçti bu Meclisten; neler geldi, neler geçti. Yani bakarız adamın gelirine giderine, şuyuna buyuna. Gerçekten bir kanun yapmışız ama birilerini gerçekten mağdur etmişiz, herhâlde bu Meclisin de böyle bir vicdanı vardır, döner "Ya, burada bir sorun var, bir sorun var." der, bakılır ama buna şimdiden niyet okuma şeklinde bakmanın ben doğru olduğunu düşünmüyorum; yapmayın arkadaşlar, yapmayalım, biz bu işi yapmayalım. Bu 11'inci, 12'nci madde tehlikelidir, sakıncalıdır, biz bu şirketlerin adına "Bunlar 20 milyar öder, 20 milyar ödemez, istihdam azalır, istihdam azalmaz, bunlar işte ülkeden çekilir, platformu kapatır." Onların problemi, bizim problemimiz değil.

Bakın, bu ülkede bu pazar, bu ihtiyaç her gün artıyor. Kurulur, bu pazar asla küçülmez, büyür bu pazar, daha da yeni oyuncular gelecek; yerli oyuncuların gelmesi en büyük dileğimiz, keşke yerli oyuncular gelebilse bu işe, keşke bizler de desteklesek de yerli oyuncuları Bakanlığımız nezdinde, denetiminde, gözetiminde oyuna sokabilsek çok daha büyük işler yapmış oluruz, çok daha hayırlı bir iş yapmış oluruz ama dediğim gibi Sayın Bakan Yardımcısının bahsettiği şekliyle "beş ay içinde 132 milyon lisans" için ya, gerek yok bu düzenlemeyi yapmaya, bu şirket bu 132 milyonu her türlü öder. Zaten şu an bu şirkete desenz "Ya, gel, 500 milyon lira senin şeyin." hemen öder ya, "Tamam, tamam, kurtulalım." Öder ya yani görelim bir, gerçekten görelim biz bu işin sonucunu. Hata yapmışsa da bu Meclis yaptığı hatadan da döner ama bugün bunu yapmayalım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK (Bursa) – Evet, teşekkür ediyorum.

Şunu çok açık yüreklilikle ifade etmek istiyorum: Maalesef Meclisimizde de siyaset söz konusu olduğunda biz öyle çok vicdanlı falan hareket etmiyoruz, bütün partiler için bunu söylüyorum, herkes siyaseten işine geleni kullanmakta bir beis görmüyor, dolayısıyla “Bunu düzeltelim, gerçekten burada bir yanlış var.” diye yola çıksak, yarın öbür gün başka söylemlerin olmayacağını hiçbir garantisi yok; bu konu özelinde söylemiyorum, sadece ifade ettiğiniz için söylüyorum.

Şimdi, değerli arkadaşlar, yerlilik ve millilik meselesi elbette çok önemli ama burada, dünyanın geldiği noktada yerlilik ve millilik anlayışını ortaya koyarken piyasa şartlarının farkında olmamız gerekiyor. Şimdi x firmasıyla ilgili bir tartışma yapıyoruz burada, bu x firması ilk hayata geldiğinde ortaklarının tamamı, yüzde 100’ü Türk müteşebbislerinden oluşan bir firmaydı, bugün hisselerini başka bir ülkenin şirketi satın aldığı için başka bir firma olarak görülüyor. Peki, ben açıkça şunu ifade etmek istiyorum: Diyelim ki biz burada yüzde 20 sınırını zaten koyduk, burada yeni oyuncuların çıkmasını sağladık, bu yeni oyuncular çıktı, pazar paylarını artırdı, daha sonra firmalarını y ülkesine sattığında o zaman bizim ona alacak bir tedbirimiz var mı? Yok. O zaman ne yapmış olacağız, biz y şirketinin önüne bir ürün mü sunmuş olacağız, böyle mi değerlendireceğiz meseleyi? Bizim aslında yapmamız gereken bir kere şu global dünyada bir yatırımcı, bir müteşebbis ülkemize geliyorsa bunların hepsine aynı, eşit şartlarda davranmamız gerekir yani yatırım ortamını bütün ülkeler ve bütün firmalar için aynı şartlarda tutmamız gerekir. Elbette stratejik olarak sahip olduğumuz değerleri, assetleri başka ülkelere satarken bununla ilgili tedbirlerimizi almamız gerekir, ülkemizdeki özellikle milli güvenliği alakadar eden hususlarda şirket devirleriyle ilgili tedbirler almamız gerekir ama ben şunu da açık yüreklilikle ifade etmek istiyorum, biz, Sanayi Ve Teknoloji Bakanlığında bununla ilgili bir karar çıkardığımızda muhalefetin çok ciddi bir tepkisiyle karşılaştık. “Siz burada şirket satışlarına kendiniz mi karar vereceksiniz?” “Burada piyasayı bozucu işler yapıyorsunuz.” diye çok eleştirilere muhatap kaldık. Onun için, yapmamız gereken, burada eşit şartlarda herkesin yarışabileceği bir ortamı sağlayabilmemiz.

Tabii, burada Sayın Özlale’nin söylediği hususlarda ben de bir iki kelam etmek isterim. Gerçekten burada vergi almak, yatırımı teşvik etmek, üretimi teşvik etmek, ticareti teşvik etmek arasında Türkiye’de hâlihazırda zaten bir bağ var. Biz milyarlarca liralık vergiden sonuçta vazgeçiyoruz. Neden? Yatırım karşılığında, istihdam karşılığında, üretim karşılığında bunlar yapmadığımız hadiseler değil. Şu anda yatırım teşvikleri zaten çalışan bir uygulama, ihracat teşvikleri çalışan bir uygulama, istihdam teşvikleri çalışan bir uygulama. Dolayısıyla biz burada eğer meselelere “Devlet zaten şuradan şu parayı alacaktı, sen bundan vazgeçiyorsun, devletin kasasına girecek paradan vazgeçiyorsun, sen bu devleti zarara sokuyorsun.” diye baktığımızda aslında resmin öbür tarafını kaçırmış olabiliriz. Bunu eğer teşvik amacıyla yapıyorsak daha fazla getiri sağlayacağına inanıyorsak bu işleri yapıyorsak buna da böyle bakmamız gerekir diye düşünüyorum. Burada şu kanunun bütününün -tabii, bu madde üzerinden tartışılmasını da siyaseten önemli bir konu olduğu için arkadaşlarımızın tercihidir- bu kanunun tamamında farklı maddelerde farklı uygulamalar var. Bugün doğrudan satışların önemsiz olduğunu asla söyleyemeyiz, doğrudan satıştan ne kadar Türkiye’de şu anda arkadaşlar?

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – 10 milyar lira civarında efendim.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – 10 milyar civarında ve belki milyon insanı ilgilendiren bir husus, doğru mu?

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – 2 milyon doğrudan satıcı var.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – 2 milyon doğrudan satıcı ve 10 milyardan bahsediyoruz. Dolayısıyla burada kanunun geneli hususunda bir görüşme yapıyoruz, elbette bu maddeye geldiğimizde de tartışacaklarımız olur ama dediğim gibi burada en doğruyu bulmaya çalışıyoruz. Burada Ticaret Bakanlığımızın bir teşvik getirmesi, ihracata yöneltmeye çalışması, ihracata yöneltirken küçük ve mikro işletmelerin de ihracata yöneliyor olması pozitif olarak değerlendirilebilir.

Ben Ümit Bey’e sözü veriyorum tekrar.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Bir konuda anlaşalım yani ben buradaki herkesin, bütün vekillerin zaten kafasında sadece Türkiye’yi düşündüğüne inanıyorum. O bakımdan burada hani bir şirketi ülkenin çıkarlarının önüne koymak gibi hiçbir vekile, Meclisimizdeki hiçbir vekile yakışmaz; ben o ön kabulü etmiyorum.

İkinci nokta şu...

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Şirketler adına mı düşünmekten bahsediyorsunuz?

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Şöyle...

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Yani “Şirket bunu ödeyemez.” demek, o bizim problemimiz değil.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Aslında tam da bizim problemimiz. O zaman şöyle yapabiliriz Ednan Bey: Kurumlar vergisini yüzde 50’ye çıkartalım, “şirketlerin problemi” deriz. Yani şunu söylemeye çalışıyorum...

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Bakın, maç başlamış, süreç yürüyor, ortasında, ikinci devrenin başında kural değiştiriyoruz, ben ondan bahsediyorum. Ben de diyorum ki: Sonuçları görelim, yanlış bir şey varsa bu Meclis bunu düzeltmeye muktedir. Biz Sayın Bakan Yardımcımızın söylediği şekliyle 132 milyon, Genel Müdürün söylediği şekliyle 27-28 milyar, yani biz zaten kurumlar arasında bile kimin bu konuda haklı olduğunu pek şey yapamıyoruz yani.

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Hayır, şöyle bir durum var: Benim dediğim beş aylık rakam üzerinden hesap yapıyoruz, yedi ay daha ilave ettiğinizde üstüne o eşiklerin artış hızına göre zaten o rakamı yakalar, 28 milyarı yakalar.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Neyse tamam.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Ednan Bey, şöyle: Biz tabii ki lisans ücretinde ülkemizin kasasına daha fazla para girmesini istiyoruz yani sizinle ben orada aynı çizgideyiz. Peki, bütün bu nasıl uygun davranırsak ülkenin kasasına en yüksek derecede lisans ücreti girer? Bu uygulamayla yani bu ihracat teşviki getirmesek ve biraz önce Sayın Bakan Yardımcısının dediği gibi 21 milyarlık bir lisans ücreti doğarsa şirket faaliyetlerini küçültecektir, o lisans ücretini vermeyecektir ve aslında biz o lisans ücretinden olacağız. O yüzden bizim burada önemli olan şey şu: Hem şirketin verebileceği ve bizim ülkemizin kasasına girebilecek miktar ne olmalı, ona bakmamız lazım yani daha gerçekçi düşünmek lazım. Ben çoğu zaman şunu düşünüyorum: Özel sektör marifetiyle yatırıma ve büyümeye inanan birisi olarak bizim burada şirketlerin stratejilerine bakarak ama aynı zamanda piyasayı denetleyerek, düzenleyerek bir karar almamız gerekiyor. Ben de diyorum ki: Mevcut şeyle hiçbir şirket Türkiye’de hiçbir şirket 21 milyarlık bir vergi ödemeyeceği için zaten şirket küçülecek, biz alacağımız lisans ücretinden de olacağız.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Bir şey söyleyebilir miyim?

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Tabii.

Onun yerine daha az ama alabileceğimiz bir lisans ücretine razı gelmek bence yapabileceğiniz şeylerden bir tanesi.

Buyurun siz...

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Sayın Bakanım, ben küçük bir ilave yapmak istiyorum.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buyurun.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Yani şöyle, şimdi söyleyeceğim ama yani gerçekten içim parçalandı. Biz, dünyanın en büyük e-ticaret şirketlerinden bir tanesini, globaldeki en büyük oyuncuyu ülkede böyle bir duruma getirdik ki “Yahu adam bu vergiyi veremez, adam bu lisansı ödeyemez, nasıl ödeyecek? İmkânı yok falan.” Ya, bu adam dünya devi. Gittik, Huawei’yi gördük yani nasıl bir paralarla neler yapıyorları gördük. Bu adam onlardan daha büyük bir şey, adı Trendyol değil bunun Alibaba arkadaşlar yani anlatabiliyor muyum? Ya verir, veremezse bir daha konuşalım, verir, daha fazlasını da verir.

RIDVAN UZ (Çanakale) – Yerli ve milli değil, versin.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Bu adamlar Türkiye’deki pazarın tek hâkimi olmak için her şeyi yaparlar, anlatabiliyor muyum?

Şimdi, ihracat konusuna çok değiniliyor, ihracat eşittir, ithalat. Arkadaşlar, ihracat konuşmaya başladığımızda övüyoruz, ithalat konuştuğumuzda o kötü örnek, işte TEMO’yu konuşmaya başlıyoruz. Ya, yarın bu firma çok büyük dâhilde işlem belgeleriyle ithalat yapıp ihracatını gösterip çok büyük miktarlarda ithalat yaparsa ne yaparız mesela? Mesela bunun önünü kapatan bir şey yok. Zaten 2022’deki yasada ihracat teşvik edilmiş, demiş ki: Yani işlem hacminden ihracatına düşüyorsun. Bakın, iki sene de süre verilmiş. Çok iyi biliyorum, bir sene içinde sırf daha düşük lisans vergi vermek adına 8 ülkede yatırım yaptılar, ihracatı bir senede çok büyüttüler ve önümüzdeki iki üç senede çok daha büyütüp zaten bunu lisans bedelinden düşecekler. Yani gerçekten 4’le 3’le 2’yle çarpıp bir geçiş yapmaya gerçekten hiç gerek yok zaten şu an altyapısını yaptı. Bakın, 1, 2, 3, 4 diye gitmeyecek, bir 2 katı olacak, iki 4 katı olacak, dört 16 katı olacak, çarpan katıyla büyüyecek, yatırımlarını böyle yapıyorlar. Zaten ihracat avantajı sağlanmış ve ihracatları inanın iki sene sonra -burada eğer yine konuşursak- o kadar büyük olacak lisans bedellerini zaten düşecekler. Bunu öderler, 60 milyar olsa da öderler, 3 milyar olsa da öderler, ne olursa olsun öderler bu şirket, tamam mı? Yani bu şirket, öyle bir şirket, Türkiye’den de çıkmazlar.

Bakın, sevgili vekilim, Türkiye’den çıkmazlar, inanın çıkmazlar. Şu anda onlar yüzünden Türkiye’ye giremeyen başka devler de var, bunlar zaten paylaşmışlar, paylaşıyorlar.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Sayın Vekilim...

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Çok büyük yatırım yapan bir Amerikan şirketi şu anda yatırımlarını durdurdu çünkü rekabet şansı yok ve sırf bu yasadan dolayı tamam mı, tekelleşemeyeceğini gördüğü için çekildi yani büyütüyor. Bunun dezavantajı yok, inanın o sayede biz diğer şirketleri koruyoruz.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Sayın Vekilim, önümüzde bir Getir örneği var, madem şirket isimlerini sayıyoruz, bir kere ben bu konuda en açık olanınız olabilirim çünkü Trendyol’un Almanya’daki ofisinin açılışına gittim, Getir için yılbaşında dağıtım yaptım, Amazon’un İstanbul’da yaptığı yatırımı bizzat ben açtım, Hepsiburada’yla hem yapay zekâda iş birliği hem de sayın vekilimin söylediği yerel ürünlerin satışıyla ilgili iş birliğine gittim. Dolayısıyla bu firmaların tamamıyla benim teşrikimesaim oldu, hepsine de eşit bakıyorum ama bugün geldiğimiz noktada bu firmaların bir kısmının şu anda sıkıntıda olduğunu ve yurt dışından yatırım alabilmek için zorlandıklarını da görebiliyoruz. Yani burada aslında yapılması gereken, rekabetin şartlarının düzeltilmesiydi. Kanun’un ilk maddesinde, ilk hâlinde bunlar biraz önce de söylediğim gibi zaten yerine getirildi. Nedir bu? “Private label” yani kendi markasıyla satış. Açık söyleyeyim, e-ticarete biz bunu getirdik, normal ticarete kendi markasıyla satış şu anda müsaade ediyor muyuz? Ediyoruz. Bugün birçok zincir market kendi markasıyla ürün

satıyor ama biz e-ticarette bunu engelledik. Niye? Rekabetin önüne geçen bir unsur olduğu için. Birileri reklam pastasının tamamını kapatmaya çalışıyordu, bunun önüne geçtik, reklam kısıtlaması getirdik. Şu anda bazı şirketler kendi ödeme sistemlerini kullanabiliyorlar, bazı şirketler kullanamıyorlar rekabete aykırı olduğu için. Dolayısıyla burada cüzdan meselesinden bahsediyoruz. Yani kanunun ilk hâlinde biz bu rekabetle ilgili meseleleri yaptık. Burada bahsettiğimiz lisans ücreti bir vergi midir, değil midir, aslında bunun tartışılması gerekir. Bir ülkede “triple taxation” dediğimiz -yabancıların söylediği- üçlü vergilendirme olur mu, olmaz mı, bunların tartışılması gerekirdi ama bakın, biz bu tartışmalardan bağımsız, şu anda getirdiğimiz maddeyle ihracatı teşvik etmeye çalışıyoruz ve yüzde 20 sınırını yerinde tutuyoruz ve diyoruz ki: Kardeşim, ihracatta büyüyorsa büyü, bizim de ihtiyacımız olan, bu ülkenin ihtiyacı olan teknolojik yatırımları yapıyorsan yap; ben bunları teşvik edici adımları atayayım ama bunun dışında rekabetle ilgili şartları biz yerinde tutuyoruz.

Evet, Abdurrahman Bey, buyurun.

ABDURRAHMAN BAŞKAN (Antalya) - Sayın Başkan, Kıymetli Komisyon üyesi arkadaşlarım, Sayın Bakan Yardımcım, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu Komisyonunda Şahin Tin, Ahmet Çolakoğlu ve ben bir önceki komisyondan kalan 3 milletvekiliyiz ve bu bir önceki kanunun da geçtiği komisyondaydık. Talihin nasıl cilvesidir ki o dönemde bu “Trendyol” ismiyle bahsedilen şey, bunun yasası diye söylenerek bu kanuna itiraz edenler ile bugün de bu kanunun değiştirilmesine itiraz edenler yine aynı. Bu oy birliğiyle geçmedi Komisyonunda, itiraz şerhleri de vardı çünkü burada doğru olan şu: Biz, gelmemiş bir lisansın parasını gelmiş gibi düşünerek gidersek burada yanlış yapıyoruz. Yani bilin ki -atıyorum- vergi dilimini yüzde 20 diye belirledik, bir süre arka kapıdan dolanacak bunu yüzde 19,9’da tutacak ve o 20 olmayacak. Biz, arka kapıdan dolanılmasın ve en azından ihracata destek olsun, sistem öyle yürüsün istiyoruz. Yoksa burada bir şirketin gelirinin ya da giderinin kime ait olduğu bizi ilgilendiren bir şey değil. Aslolan Türk hukuk sistemi yani dünyanın gelecek bütün firmalarının buradaki hukuka inanmaları gerekiyor. Biz de Sanayi, Ticaret ve Bilgi Teknolojileri Komisyonu olarak bunu sağlamakla mükellefiz yoksa kişilerin ne olduğu ya da ne düşündükleri bizi gerçekten ilgilendirmiyor. Yani sanki 26 milyar lira lisans parası toplanmış, biz de bundan vazgeçiyoruz gibi bir algı var; böyle bir şey kesinlikle yok. Yani o parayı, o lisans bedelini engellemek adına bir şekilde pazar yerleri kapatılacak; buradaki komisyon üyesi arkadaşlarımızın çoğu da aynı şekilde pazar yeri sahibi, bunlardan birisi de benimdir. Yani bunlar o rakama gelmeden ellerindeki sistemle bunu kapatacaklardır, biz arka kapıdan dolaşmasınlar diye... Vicdanımızla ilgili bir sorun varsa herkes bunu burada dile getirsin ve biz kimsenin sözcüsü falan da değiliz, hiçbir firmanın sözcüsü olamayız. Biz e-ticaret pastasını büyütürken, burada mal satarken istiyoruz ki bu insanların sorumluluğu olsun da Türkiye’nin 500 milyar dolar -biraz önce değerli vekilimin de söylediği- ihracat rakamına gidebilmenin yollarından biri bu olsun yani tek başına burası değil. Yani biz ihracatı artırmadan, bu pazar yerleri sadece gelip bizim paramızı alıp giderlerse bu da bizim için gerçekten zor bir konu olacak, Türkiye için. Türkiye, evet, biraz önce Başkanımız da söyledi, Ümit Bey de söyledi yani bu insanlar gelir, burada kurduğunuz “x” bir firmayı satın alır. Ne yapacaksınız? O firmaya, başka firma satın aldı diye ona da mı yabancı gözüyle bakacağız? Yani biz istiyoruz ki Türk şirketlerine yabancı firmalar da ortak olsunlar, büyüsünler. Bunun için, ne kadar çok “Unicorn”larımız olsun yani dünyada söz sahibi olsun. Bu Komisyonun görevi de bu yani bu kanun teklifine inanmasam ben de onay vermem. Eğer ana fikri, biz bu parayı almaktan vazgeçiyorsak ve devlet 20 küsur milyar lira zarar ediyorsa, evet, bunu ben de kabul etmem ama bu alınmayacak bir para. Bu lisansın yani bir şekilde bunu oluşturmayacak bu kadar para... Biraz önce de söyledi, kurumlar vergisi yani 20 milyar liradan bahsediyoruz, Türkiye’nin en büyük şirketlerinin verdiği kurumlar vergisi bile bu kadar değil yani bu birazcık hayalî. Şunu söylerseniz katılırim, bir önceki Komisyonunda yani “O kanun çıkarılırken bu barem yüksek tutulmuş.” dersiniz

ben buna katılıyorum. Size net söylüyorum, o dönem Komisyon üyesi Cumhuriyet Halk Partili arkadaşlar da aynısını söylediler, dediler ki: “Siz bunu bir firmaya karşı çıkarıyorsunuz.” Şimdi, işin garibi yine aynısı. Yani burada bence amaç Türkiye’nin önünü açmak ya da e-ticaretin önünü açmaksa, evet, ama kimseye imtiyaz sağlayacak durumda olmadığımızı belirtmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Vekilim, bir şeyi ifade ettiğiniz için söylüyorum, bu benim içimde bir ukdedir, onu da ifade edeyim: Şu anda 100 milyarlarca lira ciro yapıp Türkiye’de hiç kurumlar vergisi vermeyen firmalarımız var. Nasıl yapıyor bunu? Yatırım teşvik belgesi almıştır, hakkıdır; yatırım teşvik belgeleri bizim dönemimizde çıkmadı, kırk yıldır, elli yıldır bu işler yapılıyor; yatırım yapıp bunu vergiden yani matrahtan düşerek yüz milyarlarca lira ciro yapıp hiç vergi vermeyen firmalarımız var. İşte, bu son getirdiğimiz minimum kurumlar vergisi, hangi desteği alırsanız alın, hangi teşviki alırsanız alın o minimum vergi ödeme mecburiyetini firmalara getirecek. Çok doğru bir düzenleme, gerçekten bunu şu anda da dünya tartışıyor. G20’nin en önemli gündem maddelerinden bir tanesi, minimum kurumlar vergisinin verilmesi. Dünyadaki bütün global firmalar -atıyorum- Amerika’nın “x” firması bütün ticaretini İrlanda üstünden yapıyor. Niye? Kurumlar vergisinden kaçınabilmek için. İşte, aslında getirdiğimiz minimum kurumlar vergisi uygulaması bu manada da çok ciddi bir etki oluşturacak.

Evet, başka söz isteyen yoksa...

RİDVAN UZ (Çanakale) – Ara verebilir miyiz?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ara vermeyelim, şu şeyleri oylayalım, ondan sonra verelim.

Evet, anayasaya aykırılık önergesi var, okutuyorum:

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2293) esas numaralı Kanun Teklifi’nin 2, 11, 12’nci maddelerinin Anayasa’nın 2, 6, 7, 10, 35, 167’nci maddeleri hükümlerine aykırılığı dikkate alınarak Meclis İhtisarı’nın 38’inci maddesi gereğince gerekli işlemin yapılmasını arz ve teklif ederiz.

Şeref Arpacı

Nail Çiler

Talat Dinçer

Denizli

Kocaeli

Mersin

Türker Ateş

Ednan Arslan

Bolu

İzmir

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buyurun Ednan Bey.

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Şimdi, Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu personel düzenlemelerinde Cumhurbaşkanına aşırı yetki aktarılması ve geçen hafta yasalaşan huzur hakkı ödemeleri düzenlenmesine burada aykırı hükümler getirilmesi söz konusu. Anayasa Mahkemesinin her ne kadar iptal kararını karşılamak için kurumda görevli geçici statüdeki personele yapılacak ödemeler KHK’yle değil yasayla yapılıyor olsa da ne var ki burada kanunilik ve yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesi tam sağlanmıyor. Geçici görevle ilgili olsa dahi kamu görevlilerinin ücret ve mali haklarına ilişkin düzenlemelerin kanun yoluyla açıkça düzenlenmesi gerekirken, teklifin birinci fıkrasıyla, öğretim üyelerine ödenecek ek ücretlerin asgari ücretin 3 katını aşmayacak biçimde Cumhurbaşkanı tarafından belirlenecek.

Ayrıca, teklifin ikinci fıkrasıyla, ödül ve bursların Cumhurbaşkanlığı tarafından belirlenen üst limit dâhilinde kurumca çıkarılan yönetmelikle belirlenmesi yetki devrinin sınırlarını aşmaktadır.

Üçüncü fıkradaki, kurumun desteklediği proje teşvik ödülleri, ücret, ödül ve burslar mülkiyet hakkı kapsamında olup bunların belirlenmesinde Cumhurbaşkanlığına yapılan yetki devirleri de Anayasa'ya aykırılık oluşturmaktadır. Ayrıca, kurumda görevlendirilecek hakem, kurul ve komite üyelerine ödenecek huzur hakkı, geçen hafta kabul edilen ve 1 Ocak 2025'te yürürlüğe girecek 7521 sayılı Kanun'un 29'uncu maddesindeki birden fazla huzur hakkı kalınmaması ve bunun sınırının belirlenmesine dair hükme aykırılık içermektedir.

Bu teklifin 2'nci maddesinde, TENMAK'taki huzur hakkının asgari ücretin 3 katını aşmamak üzere Cumhurbaşkanınca takdir edilerek ödenmesi ve diğer kanunların ilgili hükümlerinin uygulanmaması öngörülmektedir.

Madde 11 ve 12'deyse, e-ticaret sektörünün, özellikle büyük ölçekli firmaların daha az yıllık ticaret lisans bedeli ödeyebilmesine dönük bir düzenleme yapılıyor. Böylece, e-ticaret şirketlerinin kanunda artan oranlı ve dilimler hâlinde hesaplanan yıllık ticaret lisans bedellerini daha az ödeyebilmesi için kanunun etrafından dolanılan yeni bir yöntem getiriliyor. Mevcut kanunda e-ticaret firmaları eğer ihracat yapıyorsa bu ihracat tutarlarını toplam yıllık işlem hacimlerinden düşerek lisans bedellerine tabi tutulmaktadır. Teklifteyse firmaların ihracat bedellerinin 2024 yılında 4 katı, 2025 yılında 3 katı, 2026 ve sonrasında 2 katı kadar ihracat geliri şirketin toplam işlem hacminden düşülecek, 2024 yılı için bu 4 katlık indirimde firmanın sektördeki büyüklüğünün ne kadar olduğu dahi dikkate alınmayacak, 2025 yılından itibaren bir e-ticaret firmasının ihracat gelirinin 3 katı tutarında yazabilmesi ve toplam işlem hacminden düşebilmesi içinse firmanın sektör büyüklüğünün yüzde 20-23 aralığından büyük olmaması şartı aranacak. Bir e-ticaret firması ayrıca Sanayi Bakanlığında yatırım teşvik belgesi alırsa, bu kapsamdaki yatırım harcamaları da 2024 yılında 4 kat, 2025 yılında 3 kat, 2026 ve sonrasında 2 katı kadar toplam işlem hacminden düşülerek lisans bedeli ödenebilecek.

Madde kapsamında büyük ölçekli e-ticaret firmaları, 2022 Temmuz ayında çıkan yeni Elektronik Ticaret Kanunu düzenlemesiyle getirilen artan oranlı lisans bedelini en az 6-8 kat daha düşük ödeyebilecek. Firmanın sektör büyüklüğüne bakılmaksızın 2024 yılında yapılan ihracatın 4 katı yatırım teşvik belgesi almışsa ve yatırım harcamasının 4 katı kadar yıllık toplam işlem hacminden düşülecek, büyük ölçekli firmalar yıllık lisans bedellerini üst dilim yerine daha alt dilimlerinden ödeyebilecek ve kârlarını katlayabilecek. Madde, bu düşük lisans bedellerinin etki analizini içermiyor. Kamunun vazgeçtiği gelir karşılığında sektörden kısa, uzun vadede ihracatta da oluşabilecek katkıları, beklentileri ölçmüyor; kartelleşmeye gidebilecek bir sürecin önünü açarak 2022 Temmuz ayında çıkan yasanın üretici ve firmaların büyük küresel karteller karşısında korunmasına dair iskeletini bozuyor, firmalar arasındaki rekabet koşullarını da bozma riski içeriyor.

Teklif, 2024 Temmuzunda dolaylı yoldan değiştirdiği bir hesaplama yöntemiyle, 2023 ve 2024 yılında sektör içindeki projeksiyonlarını ihracattan yana yapmamış, buna göre yatırım teşvikine başvuracak hedef gütmemiş firmaların lisans bedellerini ölçeklerine kıyasla daha yüksek tutarda ödemesine yol açıyor.

Bu gerekçelerle, görüşülmekte olan (2/2293) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 2, 11 ve 12'nci maddelerinin Anayasa'mızın 2, 6, 7, 10, 35 ve 67'nci maddeleri hükümlerine aykırılığı dikkate alınarak Meclis İhtisâsı'nın 38'inci maddesince gereğinin yapılmasını arz ve teklif ediyoruz.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, Anayasa'ya aykırılık önermesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Kabul edilmiş gibiydi.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yok, sayalım isterseniz, 7 kişi kabul edenler, kabul etmeyenlerse 9 kişi.

2’nci önergeyi okutuyorum:

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2293) esas numaralı Kanun Teklifi’nin 11 ve 12’nci maddelerinin teknik ve mali yönlerinin ayrıntılarıyla tartışılarak sektör bileşenleri ve kamu kurum, kuruluşlarının görüşlerinin de alınarak nitelikli bir yasama süreci yürütülmesi bakımından bir alt komisyon kurulması hususunda gereğini arz ve teklif ederiz.

Şeref Arpacı

Nail Çiler

Talat Dinçer

Denizli

Kocaeli

Mersin

Türker Ateş

Ednan Arslan

Bolu

İzmir

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Elektronik ticaret alanında sektörün tüm paydaşlarını doğrudan ilgilendirecek ilgili maddeler, gerek etki analizi raporunda gerekse Bakanlığın Komisyon öncesi sunumunda yeterli veri ve bilgi aktarılmaksızın, sorulan sorulara ayrıntılı yanıtlar verilmeksizin tartışılmıştır. Sektör içinde bu maddenin maliyeti ve olası ihracat politikasına etkisi bakımından kaygılar mevcuttur. Ekonomik kriz sürecinde sektörün konumu, sektör büyürken yerli firmalara zarar vermemesi ve mevcut kanunun kartelleşme ile rekabet mevzuatı çerçevesinde tartışılabilmesi için bir alt komisyon kurulması gerekmektedir.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Şimdi, teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Saat 18.15’te toplanmak üzere ara veriyoruz.

Kapanma Saati: 16.55

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 18.54****BAŞKAN: Mustafa VARANK (Bursa)****BAŞKAN VEKİLİ: Şahin TİN (Denizli)****SÖZCÜ: Cevahir UZKURT (Niğde)****KÂTİP: Adem ÇALKIN (Kars)**

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Maddelere geçmiştik arkadaşlar.

Şimdi, 1'inci maddeyi okutuyorum:

**TÜKETİCİNİN KORUNMASI HAKKINDAKİ KANUN İLE BAZI KANUNLARDA
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE I- 9/7/1982 tarihli ve 2690 sayılı Türkiye Atom Enerjisi Kurumunun Muafiyetleri ve Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanunun 14 üncü maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumunun gelirleri

MADDE 14 - Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumunun gelirleri şunlardır:

- a) Genel bütçeden yapılacak Hazine yardımları.
- b) Kurum faaliyetlerinden elde edilecek gelirler.
- c) Yayın gelirleri.
- ç) Kuruma ait taşınır veya taşınmaz malların gelirleri.
- d) İşletme ve şirketler ile diğer birimlerden aktarılan gelirler.
- e) Radyoaktif atık yönetimi için Kuruma ödenen bedeller.
- f) Fikri ve sınai mülkiyet haklarından elde edilen gelirler.
- g) Kuruma yapılacak her türlü yardımlar, bağışlar ve vasiyetler.
- ğ) Diğer gelirler.

Bu gelirlerden hesap yılı sonuna kadar harcanmayanlar bir sonraki yıla aktarılır.”

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, söz almak isteyen var mı?

Buyurun.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Sayın Başkanım, şimdi, burada, bu torba kanunda Anayasa Mahkemesinin iptal etmiş olduğu bazı maddelerle ilgili düzenleme yapıyoruz, bu TENMAK’la ilgili 1’inci madde de bunlardan biri. Yani hep bahsettiğimiz, işte, torba kanunun yasama tekniğine çok uygun olmadığı ve maalesef, sürekli burada yapılan kanunların bir şekliyle Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edildiği ve bizim de defalarca burada düzeltme yaptığımızı gösteriyor. Bu, kaliteli bir yasama olmadığı gibi, Meclisin de itibarını aslında aşağı çeken bir uygulama. Biz, elimizden geldiğince muhalefet olarak gelen kanun tekliflerinin Anayasa’ya uygunluğunun hep denetlenmesini istiyoruz ve görmüş olduğumuz eksikleri de burada Anayasa tartışması yaparak, Anayasa’ya uygunluk tartışması yaparak önergelerle düzeltmeye çalışıyoruz. Yani burada bu maddeyi düzeltirken yeni teklifi eğer yasalastırırsak, biraz önce Anayasa’ya

uygunluk önergemizde ve o tartışmada söylediğimiz hususlarda da açıkça görülüyor ki bu yasanın, bu teklifin bazı maddeleri de Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilecek ve o iptal sonrasında biz tekrar Komisyon olarak burada toplanacağız, tekrar düzeltme yapacağız gibi duruyor. O yüzden, dediğim gibi yani bu teklifin Anayasa'ya uygunluğunun tekrar kontrol edilmesinin çok uygun olacağı kanaatindeyiz. Her ne kadar vermiş olduğumuz önerge bu anlamıyla da kabul edilmemiş olsa dahi kaliteli yasama yapma, Meclisin itibarını koruma anlamında bir kez daha bu teklifin Anayasa'ya uygunluğu kontrol edilmelidir diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, başka söz almak isteyen var mı? TENMAK'tan gelen arkadaşımız var mı? Konuyu bir izah eder misiniz?

TENMAK BAŞKANI ABDULLAH BUĞRAHAN KARAVELİ – Sayın Bakanım, TENMAK, 2020 yılında kurulan kuruluşumuz ve kuruluşunda Cumhurbaşkanlığı karanamesi ve KHK'yle görevlere atıf yapılmış bir kuruluşumuz fakat bazı maddeler içerikten kaynaklı değil, düzenlemesinin kanunla yapılması gerektiğinden iptal edilmiş durumda, onlardan da ilki ve en önemlisi kurumun gelirlerini anlatan muhatap olduğumuz madde. Bu anlamda, içerik itirazı olmamakla beraber kanunla düzenlenmesi gerektiği için, aslında torba kanunla daha önce gelen bir madde değil, CBK maddesi ve burada da tabii ki biz aslını bozmadan ama günümüz şartları kaynaklı olarak da Strateji ve Bütçe Başkanlığımız, Hazine ve Maliye Bakanlığımız ve Adalet Bakanlığımızı da hemfikir olacak bir madde metnini sunduk; kurumun gelirlerini düzenliyoruz, bu şekilde de arz ederim.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yani aslında Anayasa Mahkemesi “Bu işi kanunla yapın.” dedi, siz de kanunla yapıyorsunuz şu anda. Yani bence süreç açısından daha sağlıklı yani burada sağlıklı bir işlem yapmış oluyoruz.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Sayın Başkan, 1'inci maddeyle ilgili itirazımız yok ama konuşalım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Peki, başka söz almak isteyen var mı?

Türker Bey, size de söz vereyim.

TÜRKER ATEŞ (Bolu) - Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri, değerli basın mensupları; yine, son dakikada çıkan bir kanun teklifiyle ilgili konuşma yapıyoruz.

Şimdi, Meclisin her tarafında komisyonlar çalışıyor, üst üste binmiş bir yasama sürecindeyiz; her şeyi sağlıklı ve sıhhatli götürmemiz mümkün gözüküyor. Açıkça söylemek gerekirse bazı maddelerde -bizim de hep dediğimiz gibi- arkadaşlarla birlikte çekincelerimiz var. Burada saat onda bilgilendirme toplantısı yaptık. Ondaki bilgilendirme toplantısında kurum temsilcileri vardı, Bakanlığın temsilcileri vardı ve o süreç içerisinde bazı kurumların temsilcileri katılmadı, onlardan bilgi alamadık; çok sağlıklı bir değerlendirme süremiz de olmadı yani çok hızlı bir şekilde gittiğimiz için yarın bir gün bu yasalarla ilgili tekrar düzenlemelere ihtiyacımız olacağını ifade ediyorum. Açıkça söylemek gerekirse bizler zamanımızı, vaktimizi buralara ayırıyoruz, bir şeylerin doğru gitmesi için çalışıyoruz; bir tarafı toplarlarken bir tarafı bozabiliyoruz. Sağlıklı ve sıhhatli kararlar verilebilmesi için sürecin iyi işlemesi ve sağlıklı işlemesi bizler için çok önemli.

Torba kanunlar devamlı önümüze geliyor, bakıyoruz, Bütçe Komisyonunda da ticaret konuşuluyor, ticareti konuşacağımız esas Komisyonunda da ticaret konuşmaya çalışıyoruz. Bölünmüş bir yapı var, ne olduğunu anlamış değiliz yani Ticaret Komisyonunun aynı zamanda Bütçe Komisyonunun alt komisyonu olduğu dönemler de var. Mesela, vergiyle ilgili, KOBİ'lerle ilgili, cezalarla ilgili biz hiç burada inisiyatif alıp konuşamıyoruz, nedenini de bilmiyorum yani süreci nasıl... “İstedimizi

buraya getiriyoruz, istediğimizi oraya götürüyoruz.” mu oluyor; bunun değerlendirmesini de hep beraber yapmamız lazım ama sağlıklı ve sıhhatli gidebilmemiz lazım, her şeyi konuşmamız lazım. Bu Komisyon önemli bir komisyon. Ben bu noktada da sürecin iyi gitmediğini düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Değerli arkadaşlar, Saadet Partisi yoklama istediği için Komisyona ara vermek zorunda kalabilirim, ilk tura bir bakalım.

TÜRKER ATEŞ (Bolu) – Başkanım, ben konuşmaya devam ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Sayın Vekilim, sağlıklı işleyiştten bahsediyorsun, ben de bunu söyleyeyim yani yoklama iste, oraya koş, buraya gel...

EDNAN ARSLAN (İzmir) – İç Tüzük...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – İç Tüzük’ü değiştirelim o zaman.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Olur.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Bir kere, milletvekilleri şu kampüsün içerisinde ise uzaktan da oylamaya katılabilenler bence; bunun yolları var.

TÜRKER ATEŞ (Bolu) – Görevliyse...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Hayır, kampüsün içerisinde yani cep telefonunuzla elektronik imzayı...

ABDURRAHMAN BAŞKAN (Antalya) – Başkanım, İtalyan Parlamentosunda öyleydi, biz gittik; milletvekili odasında oy kullanabiliyor.

MURAT EMİR (Ankara) – İyice kapatın Meclisi.

MESUT DOĞAN (Ankara) – Sayın Başkan, bu kadar çalışmaya hevesiniz varsa o zaman milletvekilleri de yerlerinde dursunlar yani.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Nasıl yerinde dursun? E, yerimizdeyiz işte.

MESUT DOĞAN (Ankara) – Değilsiniz işte.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ama bugün 3 komisyon çalışıyor.

MESUT DOĞAN (Ankara) – Komisyonlarla beraber sayınız yeter.

ADEM ÇALKIN (Kars) – Başkan, en çok gelen biziz ya.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Türker Bey, şunu da söyleyeyim: Ben aslında, samimiyetle, bilgilendirme toplantısını pazartesi yapmak istedim ama arkadaşlarımız “Pazartesi günü Meclis kapalı, yapmayalım; salı günü yapalım.” dediler. Onun için salı günü sabahdan yaptık. Bütün iyi niyetimle, herkesi memnun edecek şekilde süreçleri yönetmeye çalışıyorum.

Şimdi, 1’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 1’inci madde kabul edilmiştir.

2’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- 2690 sayılı Kanunun Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen ek 4 üncü maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“EK MADDE 4- Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumunda geçici olarak görevlendirilen mesleğe özel yarışma sınavıyla alınanlar ile teknik hizmetler sınıfına dâhil personele ve 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 38 inci maddesinin dördüncü fıkrasındaki

sınırlamalara tabi olmaksızın öğretim üyelerine ödenecek ilave ücret, asgari ücretin üç katını aşmamak üzere Cumhurbaşkanınca belirlenir. Bu kapsamda ödenecek ilave ücretlerden damga vergisi hariç hiçbir kesinti yapılmaz.

Kurum, görev alanı ile ilgili konularda insan kaynağı yetiştirilmesi ve geliştirilmesini sağlamak amacıyla Cumhurbaşkanlığı tarafından belirlenen üst limitler dahilinde, diğer mevzuatta yer alan sınırlamalara tabi olmaksızın Kurum tarafından çıkarılan yönetmeliğe göre ödül ve burslar verebilir.

Kurum tarafından desteklenen projelerde, proje süresiyle sınırlı olmak kaydıyla proje kapsamında ve projeye ilişkin hizmetlerde görev alan proje yürütücüsü, araştırmacı ve diğer personele ödenebilecek proje teşvik ikramiyesinin üst limiti asgari ücretin net tutarının dört katını geçmemek üzere Cumhurbaşkanınca belirlenir. Bu kapsamda yılda en fazla üç defa proje teşvik ikramiyesi ödenebilir. Bu ödemelerden damga vergisi hariç herhangi bir kesinti yapılmaz. Kurum tarafından desteklenen projeler ile Kurum tarafından yürütülen dış destekli proje harcamaları için Kurumun uygun bulması durumunda ön ödeme yapılabilir. Desteklenen proje ve faaliyetler için öngörülen yılları bütçe ödeneklerinin ilgili tertiplerinde yer alan ödenekten harcanmayan kısımları ertesi yıl bütçesinin ilgili tertiplerine devren ödenek kaydedilir. Kurumda görevlendirilecek hakem, kurul ve komite üyeleri ile benzeri kişilere yapılacak ödemelerin üst limiti asgari ücretin net tutarının üç katını geçmemek üzere, diğer kanunlardaki düzenleme ve kısıtlamalara tabi olmaksızın Cumhurbaşkanınca belirlenir ve ilgililerine ödenir. Bu fıkraya göre aktarılabilecek tutarların harcanması, muhasebeleştirilmesi ve bu fıkra kapsamında yapılacak ön ödemelere ilişkin usul ve esaslar ile Kurumun bütçe ödeneklerinin kullanılması, tertipler arasında aktarma yapılması ve diğer bütçe işlemlerinin gerçekleştirilmesinde uygulanacak usul ve esaslar ile desteklenecek projelerin ilanı, değerlendirilmesi, seçimi ve diğer hususlar Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Kurum tarafından yönetmelikle belirlenir.

Kurumun görevlerini yerine getirmesi için yürüteceği faaliyetler sırasında mevzuatı uyarınca proje bütçesi kapsamında ödenecek ücretler ile üçüncü fıkra uyarınca belirlenen üst limit dahilindeki ücret ve proje teşvik ikramiyesi tutarları Kurum Yürütme Kurulunca belirlenir.”

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Söz almak isteyen var mı?

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Sayın Başkanım, müsaadenizle...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buyurun.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Sayın Başkanım, biz zaten burada Anayasa’ya aykırılıkla ilgili önerge vermiştik yani bu, zaten Anayasa’ya açıkça aykırı bir madde.

Şimdi, bu teklifin 2’nci maddesiyle, Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumunda yani TENMAK’ta geçici görevlendirilenlere ödenecek ücretler, projeler için verilecek burs ve ödüller ile ücret ve proje teşvik ikramiyesi gibi ödemelere ilişkin düzenlemeler getirilmesi öngörülmüyor. Geçici görev bile olsa kamu görevlilerinin ücret ve mali haklarına ilişkin düzenlemelerin kanunla düzenlenmesi gerekirken Cumhurbaşkanlığı tarafından belirlenen üst limitler dâhilinde yürütme kurulunca çıkarılan yönetmelikle belirlenmesi yetki devri sınırlarını aşar. Proje teşvik ödülleri, ücret, ödül ve burslar mülkiyet hakkı kapsamındadır; bunların belirlenmesinde Cumhurbaşkanına yapılan yetki devirleri de Anayasa’ya açıkça aykırılık oluşturmaktadır. Teklifte bulunan “Kurumda görevlendirilecek hakem, kurul ve komite üyeleri ile benzer kişilere yapılacak ödemelerin üst limiti asgari ücretin net tutarının üç katını geçmemek üzere, diğer kanunlardaki düzenleme ve kısıtlamalara tabi olmaksızın Cumhurbaşkanınca belirlenir ve ilgililerine ödenir.” Hükmü, Türkiye Büyük Millet Meclisinde yeni

kabul edilen tasarruf tedbirleri hakkındaki kanunun 29'uncu maddesiyle de açıkça çelişmektedir. Yürütme kuruluna ücretler hususunda tutar belirleme yetkisi verilmesi de ayrıca Anayasa'ya aykırılık taşımaktadır. O yüzden, ilgili bu maddenin tekliften çıkarılmasını teklif ediyoruz.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Önergeyle ilgili mi konuştun?

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Evet, önergeyle ilgili.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – O zaman gerekçeyi okutmuyorum, önergeyi okutalım.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Konuşacak arkadaş yok mu bizden başka?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Önergeyi okutuyorum:

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2293) esas no.lu Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Şeref Arpacı

Nail Çiler

Türker Ateş

Denizli

Kocaeli

Bolu

Talat Dinçer

Ednan Arslan

Mersin

İzmir

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ednan Bey, konuştunuz önerge hakkında.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Bir daha konuşayım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ya, yapmayın.

Başka söz isteyen var mı?

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Sayın Başkanım, ben söz istiyorum.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – O zaman ara veriyorum arkadaşlar.

Kapanma Saati: 19.08

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 19.36****BAŞKAN: Mustafa VARANK (Bursa)****BAŞKAN VEKİLİ: Şahin TİN (Denizli)****SÖZCÜ: Cevahir UZKURT (Niğde)****KÂTİP: Adem ÇALKIN (Kars)**

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – 2’nci maddeyle ilgili bir önerge verilmişti.

Önergeyle ilgili konuşmak isteyen var mı?

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Ben konuşabilir miyim Başkanım?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buyurun.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Sayın Başkanım, çok kıymetli milletvekilleri; tabii, 2’nci madde üzerinde söz aldık ama aslında burada 2’nci madde üzerinde konuşulacak çok bir şey yok. Benim birkaç tane sorum var, o sorularla alakalı Bakanlık yetkilileri belki cevap verebilirlerse memnun olurum.

Şimdi, biz milletvekili olduk, bir seneyi geçti ve ben şöyle “Bir senedir Mecliste ne yapmışız?” diye baktım; sürekli vergi getirmişiz, yasak getirmişiz, kısıtlama getirmişiz; hep bu şeylerle uğraşmışız yani hiçbir reform ya da böyle bir indirim gibi bir şey yok; cezalar artırılmış. Şimdi, bu nereden çıktı da biz böyle bir gelirimizden feragat ediyoruz, onu merak ediyorum. Acaba geçen hafta ülke puanımız 2 kat arttı, böyle onun refahı, ferahı mı geldi size, bilmiyorum ama yani ülke puanımız 2 kat arttı, aynı seviyeye çıktığımız ülkeler Tanzanya, Jamaika; değil mi Sayın Başkanım? Hani, ben de şans eseri Jamaika Dostluk Grubundayım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Siz kendinizi Jamaika’yla, Tanzanya’yla eşit görüyorsanız ben bir şey diyemem, ben görmüyorum.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Hayır, bizim ülke puanımızı verenler... Şimdi Bakanımız övündü “2 puan birden arttı.” diye, demek ki herhâlde... Bakan Bey’e soralım, 2 puan artmasından mutlu olduğuna göre... Ben mutlu değilim bulunduğumuz durumdan ama kendisi mutlu, hatta bunu açıklanmadan önce de kendisi anlattığı için... Ben Jamaika Dostluk Grubundayım, aslında bir gidip görelim Komisyon olarak, hangi seviyeye çıkmışız; ben mutlu olurum yani daha iyisi olsun istiyoruz.

Bu gelirden biz niye feragat ediyoruz, iki sene önceki şeyi biz niye bozuyoruz; ben hâlâ anlayamadım, inanın. Bu konuda bizi ikna edici bir açıklama ben alamadım, hatta bu konuda bir önerim de var -Ümit Bey de çok beğenmiyor, iki sene önce yapılan kanunu yanlış buluyor- bu kanunun asıl sahibi, iki sene önce Komisyona gönderen, Meclise gönderen Bakanımız da şu an milletvekili, Plan Bütçe Komisyonunda ve kendisi de aslında alt komisyon olarak Plan Bütçe Komisyonunda da yetkili yani bir anlatsın, belki o zaman Ümit Bey de ikna olur, bu yasanın neden çıkarıldığını, o dönemde neden bu şartlarda çıkarıldığını... Çünkü kendisi Plan Bütçe Komisyonunun Başkanı olduğuna göre hesap kitap bilen bir insan; şurada bizim saatlerce yapmaya çalıştığımız şeyi eminim kendisi gayet güzel yapmıştır o dönemde yani öngörerek yapmıştır. Biz Komisyon olarak aslında kendisini davet etsek, bunları bir anlatsa, Komisyonumuzu ikna etse, hep beraber 2022’de geçirdiğimiz gibi oy birliğiyle geçirsek belki daha iyi olur düşüncesindeyim, hani Komisyonumuzun bu anlamda şeyi olur mu, merak ediyorum.

Bir de sivil toplum kuruluşlarından burada temsilciler var mı, kimler davet edildi, kimlerden görüş alacağız; eğer onun da listesi sizde varsa rica ediyorum Buse Hanım.

Teşekkür ederim.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Ekleme yapabilir miyim bununla ilgili? Çok kısa bir anekdot.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buyurun.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – İki sene önceydi, dünyanın en büyük e-ticaret şirketi Amazon'un -Türkiye operasyonları orada İrlanda ve İngiltere'ye bağlı- oradaki Başkanıyla bir yemek yiyorduk ve sordum. "Ya, bu kadar potansiyeli yüksek bir sektöre Amazon olarak niye girmiyorsunuz?" diye. Çünkü hakikaten potansiyeli çok yüksek, 80 milyon canlı bir talep var. O da bana şunu söylemişti, bence en çok üzerinde durmamız gereken şey bu, aslında bugün burada yaptığımız da o. "Bu kadar fazla regülasyonunun değiştiği, düzenlemelerin değiştiği bir yere ben gelemem." demişti. Şimdi, burada konuştuğumuz şey aslında bir tane orijinal kanun teklifi var, değiştirilmiş, bir daha değiştirilmiş, Anayasa Mahkemesine gitmiş -o ya da bu yani ben burada hakikaten herhangi bir siyasi kimlikle konuşmuyorum- dönmüş, Danıştay iptal etmiş, revize edilmiş. Şimdi, dışarıdan büyük bir yatırımcı olarak düşündüğünüz zaman ilk yapmanız gereken, ilk emin olmanız gereken şey oradaki regülasyonların, oradaki yasal çerçevenin öngörülebilir olması, sık sık değişmiyor olması. Mesela, bunu biz -biraz önce Türker Vekilim anlattı, ben ondan devam edeyim- serbest bölgelerde gördük. Şimdi, serbest bölgede sen şirketleri çağırıyorsun, diyorsun ki: "Kırk beş yıllığına ben senden kurumlar vergisi almayacağım, yap-işlet-devretle kırk beş yıl sonra bana bunu devret." Ondan sonrasında, işte, geçen hafta oyladığımız torba yasa aslında buranın konusu o. İşte, serbest bölgelerde biz vergi almaya başladık. Yani şöyle bir şey: Yabancı yatırımcıyı, kaliteli yatırımı buraya çekmek için, doğrudan yabancı yatırıma tekrardan Türkiye'yi bir cazibe merkezi hâline getirmek için tek yapmamız gereken şey regülasyonların öngörülebilir olması ve bizim burada devamlı bu düzenleme, değişiklikler için toplanmamamız, tek bekledikleri şey bu. O yüzden, ben burada 3'üncü kez aynı kanun teklifinde gidip gelmesini yabancı yatırımlar açısından, Türkiye'deki yatırım ekosistemi açısından çok olumsuz buluyorum. Benim buradaki toplantıdan genel izlenimim bu.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Ben bir katkı olarak cevap vermek istiyorum da.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Karşılıklı konuşmasak arkadaşlar.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Karşılıklı değil, ben de o konuda...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Tamam, sıkıntı yok da süre uzuyor, sonradan birileri yoklama istiyor, biz kalkıyoruz gidiyoruz falan.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Söylediğinizde haklılık payı yüzde yüz çünkü dediğiniz gibi, mesela Ticaret Bakanlığını direkt ilgilendiren ya da Tarım Bakanlığını ilgilendiren hususlarda da aynı şeyler oluyor. Yani dediğim gibi işte, bir kısıtlama çıkıyor, bir ihracat yasağı geliyor, bir ithalat yasağı geliyor durduk yerde, sürekli de olsa, bir damping vergi geliyor. Dolayısıyla işler sürdürülebilir olmuyor. Aslında bu kanunda da Sayın Bakanın da söylediği çok doğru işler, yapılan işler var. Private Label bu işte en doğru yapılan işlerden bir tanesi; kargo sistemi, cüzdan denilen yapı bankacılık sistemini etkiliyor, kargoculuk sistemini etkiliyor. Yani bu kanunun içinde çok doğru işler var. Şimdi, bundan alıp bu paketten bir tanesini değiştirdiğinizde, dediğiniz gibi, dış yatırımcılarda belki de şu algı olmaya başlıyor: "Ya, bugün bunu değiştirdiler, iki sene önce bir şey yapılmış, bugün bunu yanlış buldular, bugünün şartlarında bunu değiştirdiler, yarın ben buna güvenip bu pakete girdim, yarın bu da değiştirilirse ne olur?" Bakın, şu kargo meselesi çok ciddiye, doğru yapılan işlerden bir tanesi o Private Label çok ciddi yani bizim sektörü bitiren bir iş Private Label. Tamamen monopol yaratıyor hem tek alıcı oluyor hem tek

satıcı oluyor yani bunların önlemleri hep alınmış. Bunu düşünen o yapının şimdi “Yanlış düşünmüştük.” deyip geri adım atması zaten dış yatırımcıyı en çok çekindiren şey. Yani bizim ülkemiz itiraf edelim ne yazık ki yatırım yapılabilir ülke sınıfında değil, beğensek de beğenmesek de Sayın Başkanım, siz de bunu defalarca geçen sefer enerjiyle alakalı konuları konuşurken dile getirdiniz “Keşke gelseler, keşke yapsalar.” dediniz. Yani bazı imtiyazlar sağlanmadan -bizim ülkemizde yapılan yanlışlıkların ceremesini çekiyoruz- yatırımcı gelmiyor. Yani şu anda gelen sıcak paranın da nasıl geldiğini en iyi siz biliyorsunuz, BYD firmasının nasıl geldiğini siz biliyorsunuz. Yani daha yatırım yapmadan imtiyaz sahibi olacak anladığımız kadarıyla, o hafta çıkan vergiden muaf olacak yüzde 40’lık getirilen Çin arabalarına gibi gibi gibi gibi. Yani birçok imtiyaz ve hani buna dilim varmıyor ama kapitülasyon diyorum yani bunları vermeden gelmiyor. Bunun farkına varmamız gerektiğini düşünüyorum.

Sağ olun.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Teşekkür ediyoruz.

Tabii, arkadaşlarımız bu ifadeleri böyle rahat kullanıyorlar “kapitülasyon” vesaire ama arkadaşlar, kimse kimsenin kara kaşına, kara gözüne göre yatırım yapmıyor. Tabii ki insanlar kâr maksimizasyonu neredeyse oraya yatırım yapıyor yani serbest piyasa ekonomisi böyle. Kimse zararına çalışmıyor, bir yerde daha fazla kâr ediyorsa orayı tercih ediyor siz de iş insanı olarak böyle yapıyorsunuzdur diye düşünüyorum.

Şimdi, dolayısıyla, burada şunu da ifade edeyim: Yani BYD firmasından bahsediyorsunuz ama burada zaten ilave gümrük vergisiyle ilgili bir adım atıldı, bundan üç ay önce öyle bir vergi zaten yoktu, ilave gümrük vergisiyle ilgili adım atıldı. Bundan önce Türkiye’de yatırım yapan firmalara da bu tip destekler, sizin tabirinizle imtiyazlar verildi. Türkiye’de yatırım yapıp gümrüksüz araba getirebilen başka yatırımcılar da var, o, teşviklerinin bir parçası. Dolayısıyla burada çok farklı bir iş yapılmıyor.

Şimdi, burada “hesap kitap bilen insanlar” ifadesini de ben açıkçası doğru bulmadığımı söylemek istiyorum yani herkes hesap kitap biliyor. Şimdi, burada Komisyondan, geçtiğimiz dönemde bu iş oybirliğiyle mi geçti -arkadaşlarımız bir baksınlar- tutanaklara da bakabilirsiniz yoksa insanların ifade ettiği hususlar oldu mu? Dolayısıyla, oybirliğiyle de geçmemiş. Şimdi, burada meseleyi gene getirip bir yere bağlıyoruz. Meclisten nasıl geçti, Meclisten geçtikten sonra nasıl Anayasa Mahkemesine gitti? Yani Mecliste oy veren insanlar hesap kitaplarını biliyorlardı da Anayasa Mahkemesine götürünce mi hesap kitapları başka bir usulle döndü?

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Sayın Başkanım, imzacılar savunsa bu kadar daha şey olur yani. Toplantı yönetirken yani...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Allah Allah! Toplantı yönetirken ben de ifade ediyorum.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Bürokratlar orada, ilk imzayı atan arkadaşlar orada biraz da arkadaşlar savunsunlar.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ben savunuyorum sizin adınıza, rahatsız oluyor arkadaşlar.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Ne istiyorsun, söyle?

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Söyle işte, soruyoruz, sen söyle işte; imzayı attın savun yasanı.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Dün yaptığının bugün tersini yapmaya çalışıyorsunuz, daha ne olsun ya.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Ben hiçbir zaman yaptığının tersini yapmıyorum, ben her zaman doğru bildiğimi yaparım.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Geç onu.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Keşke o teşviki senin gibi sanayiciler için istese.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Siz için de istiyoruz.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Senin gibi bir sanayici... Bak, iyi bir sanayicisin diyorum, yanlış anlama; yatırım yapıyorsun, katma değer üretiyorsun...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Tamam arkadaşlar.

Başka söz isteyen var mı bu önergeyle ilgili olarak?

NAİL ÇİLER (Kocaeli) – Başkanım...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Oylamadan önce bitirerseniz Nail Bey, size çok müteşekkir oluruz.

Buyurun.

NAİL ÇİLER (Kocaeli) – Başkanım, ben Hyundai bayisiyim biliyorsunuz, Hyundai de Türkiye'ye yatırım yaptı, Hyundai daha sonra geldi 2'nci yatırımı yapacaktı ama Hyundai bu tür şeyler tanınmadığı için gitti -ELANTRA'yı- başka ülkede yaptı yatırımını. Sizce yüzde 30, daha üretime başlamadan üreteceği her şeyin yüzde 30'unu ithal etmesi doğru bir şey mi? Bakın, demin, Ümit Bey de söyledi, Togg bizim göz bebeğimiz, hepimiz Togg'u savunuyor, beraber de gittik, ben daha önce de gittim, Türker Bey'le de gittik biz oraya odalar olarak. Şimdi, bugün, BYD Türk pazarına girdikten sonra yüzde 50 ucuz satacak araçlarını, yüzde 50. Siz 1.800 lira verip Togg'u mu alırsınız, 900 liraya BYD'yi mi alırsınız?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yüzde 50 ucuz satacağını nereden biliyorsunuz Nail Bey?

NAİL ÇİLER (Kocaeli) – Belli, fiyatlardan belli. Siz onun fiyatını belirleyemezsiniz ki.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Satacaklar diye bir şey yok yani siz daha gelip satış yapmamış bir firmayla ilgili nasıl böyle...

NAİL ÇİLER (Kocaeli) – Ama bu kadar imtiyaz alırsa bunu yapacak yani.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – “İmtiyaz” dediğiniz ilave gümrük vergisi ya, ilave gümrük vergisi üç ay önce yoktu zaten.

NAİL ÇİLER (Kocaeli) – Sayın Bakanım, siz daha iyi biliyorsunuz ama Ford Türkiye'de yatırımı olduğu hâlde 2 milyar dolar yatırım yaptı, bu tür imkânlarla sahip olmadı.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ya, belki de birilerini zorlamak için o vergi çıkmıştır, yatırım için çıkmıştır, böyle de düşünebilirsiniz. Yani burada bu işleri böyle imtiyaz, kapitülasyon... Biz Türkiye'ye yatırım getirmek için uğraşmıyor muyuz, Volkswagen için aylarca uğraşmadım mı? Kendim 11 sefer toplantı yaptım.

NAİL ÇİLER (Kocaeli) – Niye gelmedi Volkswagen?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Siyasi saiklerle gelmedi, tamamen siyasi saiklerle gelmedi. Bugün Amerika'daki bir firma İsrail'den 23 milyar dolar etmeyen bir şirketi hangi saiklerle alıyor zannediyorsunuz? Ticari saiklerle mi? Hayır. Tamamen siyasi saiklerle götürüp para vermek için İsrail'e 23 milyar dolarlık şirket satın alıyor. Yani dünyada bütün ülkeler böyle rasyonel mi hareket ediyor? Bunu siz de biliyorsunuz, biz de biliyoruz.

Buyurun Nail Bey.

NAİL ÇİLER (Kocaeli) – Bizim önümüzde yeşil mutabakat varken, karbon salınımı varken, daha önemli şeylerle uğraşmamız gerekirken bugün kalkmışız Trendyol ya da adına ne dersiniz deyin, şunun şu kadar bu sene ödemesi. Ya, buna karar veren arkadaşların çoğu burada, bu çıkmışsa bu uygulamaya geçsin bakayım, bu sene ne ödeyecek? Niye kaçınıyoruz ki alacağımız şeyden? Bugün biz izmarit

vergiyi almayı düşünüyoruz, ufak şeylerden vergi toplamayı düşünüyoruz fakat büyüklere nedense bir rant elde edecek farklı şeyler veriyoruz. Yani ben Sanayi Komisyonuna gelirken çok mutlu gelmişim, 4 dönem oda başkanlığı yaptım, burada çok güzel şeylere imza atacağız demiştim fakat bugün bakıyorum ki burada sadece zaman geçiriyoruz. Güzel şeyler çıkıyor, evet, güzel şeylerin yanında böyle yanlış şeyler de çıkıyor maalesef. Niye bu kadar iddia ediyorsunuz? Bugün 11'inci, 12'nci maddeyi geri çekin, hepimiz diğer maddelere "evet" diyelim, gidelim Meclisteki arkadaşlarımızı da ikna edelim; siz de mutlu tatile gidin...

ŞAHİN TİN (Denizli) – Nail Bey, onlara "evet" diyemezsiniz.

NAİL ÇİLER (Kocaeli) – Nasıl?

ŞAHİN TİN (Denizli) – Diyemezsiniz.

NAİL ÇİLER (Kocaeli) – Deriz. 11, 12'yi çekin, garanti veriyoruz.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Sekiz yıldır buradayım, daha bir tanesine "evet" dendiğini görmedim. Burada "evet" dersiniz, Mecliste "hayır" dersiniz; ben bunu çok yaşadım, yapmayın ya!

NAİL ÇİLER (Kocaeli) – Şimdi, bakın, bir tüccar, basiretli bir tüccar-siz de tüccarsınız- neye bakar?

ŞAHİN TİN (Denizli) – Ya, ben gördüğümü görüyorum.

NAİL ÇİLER (Kocaeli) – Bir ürünü alıp sattığı zaman maliyet hesabına bakar, ona göre kârına bakar. Şimdi, basit bir şekilde, bu Alibaba, Trendyol ya da Temo'nun, ne dersiniz deyin adına, beş aylık kazancı nedir? Altı ay sonrakini ekleyin, bir hesap yapın. Kayıplar ortada, bu hacimden bizim kaybettiğimiz pay ortada. Niye bunu şey yapıyoruz? Çıkmış bir kanun. Bunlar bu pazara girerken bunu biliyorlardı.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yok, bilmiyorlardı.

NAİL ÇİLER (Kocaeli) – 2022'de çıktı.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Bu pazara girdiklerinde böyle bir kanun yoktu.

NAİL ÇİLER (Kocaeli) – Ama Sayın Bakanım, incelemişlerdir yani.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – İşte arkadaşlar, meselelere hep bir taraftan bakıyorsunuz.

NAİL ÇİLER (Kocaeli) – 2022'de çıkmış bu kanun, bilmiyor mu Trendyol?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Tamam da pazara 2022'de mi girdi?

NAİL ÇİLER (Kocaeli) – Ya da başkası, fark etmez ki yani.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Hani "Oyunun kuralı değişiyor." diyoruz ya.

NAİL ÇİLER (Kocaeli) – Bir de şey var, benim sormak istediğim Bakanlık yetkililerine şu: Bu komisyon kaç Allah aşkına, bundan haberiniz var mı? Bir ticaret erbabının ürününü satmak için aracılık ediyor. Komisyonlar sabit mi yoksa değişken mi? Bu komisyonların kârından ne veriyor bize vergi olarak? Onların da irdelenmesi lazım, çok basit hesaplar bunlar yani.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, Sayın Vekilim, çok teşekkür ediyoruz.

Başka söz almak isteyen...

RİDVAN UZ (Çanakkale) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Rıdvan Bey, buyurun, size de söz vereyim.

RİDVAN UZ (Çanakkale) – Şimdi, tabii, ben başka açıdan da bakmak istiyorum çünkü arka arkaya geldi bu Çin meselesi; yani Alibaba tarafından Trendyol’un yüzde 80’inin satın alınması, ondan sonra bizim burada bununla ilgili bir düzenlemeye gitmemiz, akabinde Çin ziyareti, hemen akabinde BYD’nin Türkiye’ye yatırıma gelmesi, bizim de çok gururlandığımız bir Togg’umuz varken şimdi onu da yerle yeksan edecek bir şey bu BYD’ye verilen imkânlar, imtiyazlar. Dolayısıyla biz bu Çin’e... Haklısınız yani gelecek ülkemizde ticaret yapılacak, vergi bırakacak. Tamam da biz bununla ilgili bir siyasi kazanç elde ediyor muyuz? Yani oradaki Uygur Türkleriyle ilgili olabilir ya da bizim buradaki menfaat ve çıkarımız ne? Yani “kazan kazan” diye konuşuluyor ya, o anlamda bu kazan kazan da biz ne kazanıyoruz? Onu da merak ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Bunu kime sordunuz? Ben cevap verince arkadaşlar rahatsız oluyor da.

RİDVAN UZ (Çanakkale) – Hiç fark etmez efendim.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buna cevap vermek isteyen arkadaşımız var mı?

RİDVAN UZ (Çanakkale) – Sizden istiyorum çünkü Togg’da çok emeğiniz var, biliyorum, o yüzden siz cevap vererseniz sevinirim Sayın Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Mahmut Bey, size söz vereyim bir şey söylemek istiyorsanız. Siz kendinizi de bir tanıtır mısınız, iş dünyasından mı geliyorsunuz? Ben biliyorum ama arkadaşlar da bilsin.

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Sayın Bakanım, geçmiş dönemde Hazine ve Maliye Bakan yardımcısı olarak görev yaptım ama ben de iş dünyasından geliyorum. İstanbul’da tekstil üzerine bir fabrikamız var kardeşlerimle, aile şirketi devam ediyor. Yıllardan beri de babam da sanayiciydi, gözlük imalatçısıydı, biz daha sonra tekstil işiyle iştigal etik ve siyasette de uzun yıllar bulundum. Dokuz yıl Bakırköy’de İlçe Başkanlığı, daha sonra genel merkezde, il başkanlıklarında görev yaptım.

Şimdi, sayın vekillerimizin haklı olarak soruları var. En son Rıdvan Bey’in bir sorusu vardı “Kazan kazanda biz ne kazanıyoruz?” diye. Tabii ki şöyle bir şey kazanıyoruz: Biz burada 70 bin KOBİ’nin ihracat yaptığı bugünden belki 200 bin KOBİ’nin ihracat yapacağı ve 400 milyar TL’lik bir ihracat rakamını yakalayacağımız bir duruma şu anda ön hazırlık yapıyoruz. Şu anda Azerbaycan’a, Katar’a, Suudi Arabistan’a, Almanya’ya - vekillerim de biraz evvel bahsetti, diğer ülkelerde altyapıları yapılıyor birçok ülkeye e-ihracatla bizim imalatçımızın mal satmasının önünü açıyoruz, burada çok ciddi kazanımlarımız var. Yani bir pazar yerinin elini kolunu bağlayarak, içeride esnafını kapatarak, daha da küçülterek önünü kapatmaktansa ihracat yaparak bu büyüklüğünün sağlanmasını ama burada yüzde 20 kep koyarak pazar yerleri için de yüzde 51’in üstüne de geçmemesini sağlıyoruz yani pazar yeri için de en fazla yüzde 51’i geçebilir, ondan yukarı çıkamaz. Çıktığı zaman bütün kazanımlarını kaybedecek yani yapmış olduğu hiçbir ihracattan indirim kazanamamış olacak. Bu bizim için çok önemli ama şu şekilde ifade edeyim: Şu gidişatıyla 2028 yılında yaklaşık 378 milyar TL ihracat yaptırması lazım ki lisans bedelinden muaf olsun. Eğer ki 2028 yılında 378 milyar ihracat yapıyorsa bunun bizim için, ülkemiz için büyük bir kazanım olduğunu kabul ediyoruz. Gerçekten ihracatın önünü açtığına inandığımız için biz bu kanun metninin inandırarak arkasında duruyoruz yoksa bir firmanın veyahut da bir kuruluşun arkasında değil, tamamıyla ülkemizin önünü açan 200 bin KOBİ’nin, esnafın, küçük ihracat yapan, mikro ihracat yapan kişinin -ki bunun içinde kadın kooperatiflerimiz de var, diğer ufak ihracat yapan hanımefendiler de var el işiyle yapıp kendileri orada satış yapanlar da var- önünü açmaya gayret ediyoruz. Bu yüzden kazan kazanda böyle bir kazanımımız olacak inşallah.

Komisyon oranları değişken Sayın Vekilim. Yüzde 21, maksimum yüzde 22 komisyon oranı yapılıyor. Biz bu komisyonları sınırlamayla ilgili bütün e-ticaret pazar yerleriyle toplantılar da yaptık, özellikle yemek sektöründe bulunanlarla ilgili çok şikâyetler vardı. Yalnız burada şöyle bir durum var, burada sektörün büyükleri şunu söylüyor: “Biz komisyonları aşağı çekeriz ama biz çektiğimizde diğer pazar yerleri bundan çok büyük zarar görür. Bunları biz yapsak onlar istemezler.” Yani komisyon oranlarının belli bir miktar aşağı çekilmesi diğer pazar yerlerine zarar veriyor ve onların rekabet gücünü azaltıyor. Bununla ilgili çalışmalarımız devam ediyor, bununla ilgili bir yasaya gerek yok. Biz İç Ticaret Genel Müdürlüğü olarak burada herhangi bir yönetmelik değişikliğiyle bunlarla ilgili, komisyonlarla ilgili değişiklik yapabiliriz, üst sınır da koyabiliriz, bununla ilgili çalışma yapabiliriz. Burada, biz sektörle zaten sık sık bir araya geliyoruz.

Diğer bir konu da biraz evvel bahsettim gelirlerimizden neden feragat ettiğimizi sordu vekilimiz. Biz bir gelirimizden feragat etmiyoruz. Zaten bu şirket yaklaşık 1 milyar TL’nin üzerinde dijital işlem vergisi veriyor, kurumlar vergisini ayrıca veriyor. Burada “lisans bedeli” adı altında 3’üncü bir vergilendirmeyi koymuşuz. Eğer ki ihracat yapmayıp ülkemize de kazanım yaptırmazsa burada da bu firma hiçbir kazanımdan yararlanamıyor yani burada yapacağı ihracatıyla lisans bedelini düşürebilir, net işlem hacminden düştüğü için ama eğer ki ihracat yapamazsa yarın uluslararası anlaşmalar... Bazı ülkelerle zaman zaman aramız da bozulabiliyor yani orada bunların satışını engelledikleri takdirde bunların satış yapamama riski de var. Öyle olduğu vakit de bunların... Yani biz burada bu kanunu geçirerek bunların lisans bedellerini aşağı indirdik diye bir şey yok. Eğer ihracat yaparlarsa lisans bedellerinden düşülecek yani net işlem hacminden ama yüzde 20’yi de aşmamak kaydıyla; yüzde 20’yi aştığı zaman kesinlikle hiçbir şeyden faydalanamıyor zaten.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Bir şey sorabilir miyim şu yüzde 20 meselesiyle ilgili?

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Buyurun, tabii.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Firmaların pazar payını nasıl hesap ediyoruz yani pazar yerleri içindeki toplam payı mı yüzde 21, yoksa toplam e-ticaret pastasındaki payı mı yüzde 21? Mesela yan şirketleriyle mi yoksa ana şirket olarak mı? Bir de kaç pazar yeri var? Bunların içindeki payı mı yoksa toplam bütün e-ticaretin payı mı?

İÇ TİCARET GENEL MÜDÜRÜ ADEM BAŞAR – Şöyle: Elektronik Ticaret Bilgi Sistemi’miz var bizim, sabah da belirtmiştim. Özellikle buraya bankalar arası kart merkezinden, kargo firmalarından, ödeme altyapı FinTech şirketlerinden, artı e-ticaret aktörlerinden veri akışı var. Biz de e-ticaret verilerini beş yıldır kamuoyuyla paylaşıyoruz, altı aylık dönemler hâlinde paylaşıyoruz yani burada oldukça nitelikli bir noktaya geldik. Bu veri tamamen bilimsel, istatistiksel şekilde üretiliyor ve buradaki genel e-ticaret rakamı da değil aslında; genel e-ticaret rakamı -az önce ben sayın vekilimize onu söylemeye çalıştım- 1,85. O, kanun kapsamı dışında kalan aslında sigortacılığı, seyahati de içeren bir rakam. Aslında yüzde 20 diye burada kastettiğimiz bizim kanun kapsamında çünkü bunlar kanunun kapsamı dışında olan alanlar. 1,14 milyarın yüzde 20’sini geçmeyecek. Aslında daha da hacmi daralıyor yani burada kanunun temel öngörüsü e-ticaretin bütünü özelinde pazar yerleri değil, pazar yerlerini de kapsayan... Çünkü e-ticaret dinamik bir alan; bugün pazar yeri olduğunu düşündüğünüz işletmeler yarın doğrudan kendi satışa başlıyor ya da bugün kendi mal ve hizmetini satan işletmeler çok kolaylıkla pazar yeri vasfı kazanıyor; bunun örneğini de son zamanlarda çokça yaşıyoruz. Pazar yerinden ziyade e-ticaretin, kanun kapsamındaki e-ticaretin yüzde 20’sini geçmeyecek, geçtiği an zaten o ihracatla ilgili muafiyet ortadan kalkacak,

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Sayın Vekilim, mesele bu Beymen, LC Waikiki, Vakko gibi firmalar kendi ürünlerini satıyorlar. Bunlar pazar yeri olarak geçiyorlar. Yavaş yavaş olan var ama kendi ürününü satan pazar yeri değil, e-ticaret kapsamına alınıyor. Pazar yeri olanlar, başka ürünleri satanlar, başka firmalardan satanlar pazar yeri kapsamına giriyor, geçiş yapıyorlar.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Sadece kendi markasını değil başka markaları da satan...

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Dükkan açtıran aslında.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – ... yani “multibrand” web siteleri “pazar yeri” olarak mı geçiyor?

İÇ TİCARET GENEL MÜDÜRÜ ADEM BAŞAR – Pazar yerinin kanunda tanımı var aslında. Kendi ürününü de satabilir ama başkalarının mal ve hizmetlerinin satışına aracılık eden on-line işletmeler aslında, on-line perakendeciler; bunlar “pazar yeri” olarak da değerlendiriliyor.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Beymen pazar yeri mi?

İÇ TİCARET GENEL MÜDÜRÜ ADEM BAŞAR – Şimdi, Beymen şöyle Sayın Vekilim; aslında Beymen, LC Waikiki gibi yapılar doğrudan kendi mal ve hizmetlerini satan yapıları ama orada da şöyle bir yapıya bir dönüşüm var artık: Örneğin, LC Waikiki’de öyle olduğunu biliyorum. LC Waikiki’ye girdiğiniz zaman başka satıcıların mal ve hizmetlerini de satıyorlar. Onlar bizim için kanun kapsamında pazar yeri vasfı da kazanıyor, öyle söyleyeyim ama...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ama burada aslolan pazar yerini almak değil, e-ticaretini almak çünkü “pazar yeri” dediğimiz firmalar da tek işle uğraşmıyor. Onun da bir sürü kargo işi var, yemek işi var, vesaire işi var. Dolayısıyla, sadece pazar yerini aldığımızda bu sefer öbürlerini de ıskalamış oluyoruz. Evet, dolayısıyla aslında onlar açısından daha zor bir iş yani ihracat yapabileceği alan tek ama cirosunu yaptığı alan çok fazla; kargo ayrı, yemek işi ayrı, vesaire işi ayrı.

Evet, tamam mı arkadaşlar? Kifayetimizakere diyelim mi?

TALAT DİNÇER (Mersin) – Sayın Başkan...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buyurun.

TALAT DİNÇER (Mersin) – Şimdi, tabii, Sayın Bakan Yardımcımız ısrarla KOBİ üzerinde duruyor, esnaf üzerinde duruyor, diyor ki: “Burada komisyonda indirim olursa pazar yerlerine zarar veriyor.” O zaman burada tam bir tekelleşme var. Pazar yerleri, bu platformlar birbirleriyle anlaşmışlar o zaman, komisyonu birbirinin altına çekmiyorlar yani öyle bir anlam çıkıyor sizin söylemlerinizden. Ben iyi biliyorum ki bu platformlara girip de artık komisyondan, kargo ücretinden, cezalardan bıkan esnafın büyük bir bölümü buradan çıktı yani çıkmak için uğraş verdi. Dolayısıyla, burada en büyük sıkıntılardan bir tanesi komisyon olayı. İnanılmaz bir şekilde komisyon alıyor, işletmeden daha fazla para kazanıyor buralar. Bundan dolayı eğer böyle bir anlaşma varsa o zaman tamamen sıkıntılı bir alan; bunu dile getirmek istedim burada. Özellikle tabii, küçük esnafın böyle platformlarla dışa açılması çok önemli, ihracat yapması çok önemli ama tabii, hep benim isteğim, bunu tabii, Ticaret Bakanlığı bünyesinde... Madem böyle bir şey var, bu da ülkemizin genel bir sorunu, özellikle küçük esnafın ve KOBİ’lerin önemli bir sorunu. Bu, devlet eliyle yapılabilir, Ticaret Bakanlığı böyle bir platform kurabilir. Platform aracılığıyla hem esnafın hem de köylünün ürünleri burada değerlendirilebilir. Niye böyle bir şey yapmıyoruz? Böyle bir şey yapsak daha faydalı olur diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Sayın Başkan, Rekabet Kurumundan arkadaşımız var. Bunlarla ilgili bir inceleme var, ona bir söz verirse eğer...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buyurun.

REKABET KURUMU İ. DENETİM VE UYGULAMA DAİRESİ BAŞKAN YARDIMCISI SELÇUK YILMAZ – Sayın Başkan, ben “pazar” tanımından başlamak istiyorum müsaadenizle, sayın vekillerin ona yönelik de soruları olmuştur.

Rekabet Kurumu 2021 yılında başlatmış olduğu Trendyol soruşturmasında pazarı tanımlarken aslında e-ticaret pazarı genelinde değil, çok kategoriyle elektronik pazar yeri hizmetleri pazarı özelinde bir analiz yaptı ve değerlendirme yaptı. Nitekim, sektörün CMS’i de bunun çerçevesindeydi. Bizim burada incelediğimiz dönemde 8 adet pazar yeri olduğunu söylemek istiyorum. Neden çok kategoriliyle başladım? Aslında sorunun cevabını vermek için bu çok kategori ile komisyon gelirleri arasında, komisyon oranları arasında bir bağlantı kurmak gerekiyor. Eğer siz pazar yeri olarak birden fazla kategoride faaliyet yürütüyorsanız bir malın ya da hizmetin değeri arttıkça komisyon oranının düşmesi söz konusu oluyor. Örnek verecek olursam, elektronik kategorisinde güçlü olan bir pazar yeri firması, yüzde 1, yüzde 2 komisyon oranı belirlerken gıda ya da tekstil gibi ürünlerde bu komisyon oranlarının ürünün fiyatı düştüğü için yüzde 18, yüzde 22 bandına çıktığını görüyoruz. Aslında bu komisyon oranlarının farklılaşması tamamıyla kategorilerle alakalı. Eğer doğrudan tek bir kategoride hizmet sunan bir pazar yeri modeli üzerine gidersek, ki bunun örneği LC Waikiki’dir aslında LC Waikiki’de bu komisyon oranlarının değişkenliğinin çok daha az olduğunu görürüz. Komisyon oranları bakımından değişiklik bu şekildeydi.

İncelemeye dönecek olursak, komisyon oranlarının belirlenmesi özellikle çok kategorili pazar yerleri bağlamında söz konusu değil, herkes kendi stratejisiyle belirliyor. Rekabet Kurumunun bunu doğrudan incelemesi söz konusu olmadı ama “Hangi özelde inceledi?” dersiniz algoritma yoluyla bunun mümkün olup olmadığı hâlihazırda devam eden bir soruşturmada inceleniyor. Algoritmalar vasıtasıyla satıcılar tarafından sunulan fiyatların bir birliktelik arz edip arz etmediği, aynı ürünü satan satıcıların belli bir fiyat düzeyinde ya da belli bir fiyat aralığında yoğunlaşıp yoğunlaşmadığı inceleniyor. Komisyon oranı bakımından da dediğim gibi, bir fiyat birlikteliği ya da anlaşması söz konusu değil, kategori bazında bir farklılaşma söz konusu.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Bir şey söyleyeceğim. 2021 yılına atıfta bulundunuz. Bu Trendyol’la ilgili yaptığınız inceleme ne incelemesiydi orada? Ne yaptı Trendyol da Rekabet Kurumu olarak...

REKABET KURUMU İ. DENETİM VE UYGULAMA DAİRESİ BAŞKAN YARDIMCISI SELÇUK YILMAZ – Efendim, 2020 yılında başlayan inceleme 2022 yılında Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun’da değişiklik yapılmadan evvel başlatılan bir incelemeydi. Aslında orada ek madde 2’nin (a) ve (b) bendinde işaret edilen “veri yoluyla kendini kayırma” ya da “algoritma yoluyla kendini kayırma” dediğimiz hususlar daha önceden Rekabet Kurumunun incelemesine tabi tutuldu çünkü o dönemde “Private Label” ürünlerin kendi platformunda Trendyolmilla, Trendyol Man ve Trendyolkids markası altında tekstil kategorisinde satış yapılması söz konusuydu ve bu ürünlerin aslında algoritmanın sıralamasında rakip tekstil firmalarına göre önde sıralanıp sıralanmadığı incelendi; ilk inceleme buydu. İkinci inceleme ise bu üçüncü taraf satıcılardan yani bizim burada KOBİ olarak zikrettiğimiz taraflardan elde edilen verilerin bir sonraki senenin projeksiyonunda ya da bir sonraki ayın projeksiyonunda bir girdi olarak kullanılıp kullanılmadığı değerlendirildi. Ne demek istedim? Aslında bir önceki ay kırmızı tişört çok satılmış mı? O zaman ben Trendyolmilla’da kırmızı tişört kullanayım. Bu veriyi nereden alıyorum? Üçüncü taraflardan alıyorum. Pazar yeri olmasaydım bu veriye sahip olacak mıydım? Olmayacaktım. Bunun değerlendirmesi yapıldı. Her iki husus bakımından da ihlal tespiti söz konusu. İhlal tespiti yapılmayan durum ise ayrımcılıktı. Biraz önce bahsettiğimiz o fiyat rekabeti bağlamında herhangi bir endişe görmedi Rekabet Kurumu soruşturmanın sonunda, ihlal tespiti söz konusu olmadı. Nitekim taahhütler de alınmıştı. Bu taahhütler de aslında Elektronik Ticaretin

Düzenlenmesi Hakkında Kanun'da yer alan yükümlülüklerle paralel taahhütler, birbirini destekleyici ve tamamlayıcı nitelikteydi. Kanununun yürürlüğünün akabinde zaten uyum kanun düzeyinde gerçekleşmiş oldu.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Peki, ceza kesilmedi mi bu konuyla ilgili?

REKABET KURUMU I. DENETİM VE UYGULAMA DAİRESİ BAŞKAN YARDIMCISI SELÇUK YILMAZ – Ceza da kesildi, binde 5 oranında ceza kesildi gayrisafi gelirleri üzerinden.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Peki yarattığı etki diğer firmalar açısından, zararlar açısından incelendi mi? Çünkü bazı firmalar bu işten ciddi mağdur oldu. Onların yaratmış olduğu, yaşatmış olduğu zararlar ilgili bozucu etkiden dolayı bir ceza kesildi mi?

REKABET KURUMU I. DENETİM VE UYGULAMA DAİRESİ BAŞKAN YARDIMCISI SELÇUK YILMAZ – Şu an taahhüt görüşmeleri... Bahsedilen o iki ihlal dolayısıyla aynı zamanda tedbirler getirildi. Bu tedbirlere yönelik yükümlülüklerin görüşmeleri hâlihazırda devam ediyor efendim. Ancak diğer iddialar kapsamında alınan taahhütler vardı. Bunlar biraz önce saydığım ve ihlal tespit edilen alanlara ilişkin taahhütler değildi, daha çok kargo, üçüncü taraf hizmetler, haksız ticari uygulamalar gibi konulara ilişkindi. O taahhütlerin etki analizi devam ediyor ama yükümlülükler nezdinde hâlihazırda zaten bir görüşme süreci söz konusu. Özellikle 2022'deki değişiklikten sonra teşebbüsün Rekabet Kurumuna intikal ettirdiği bazı hususlar var hâlihazırda, zaten uyum sağlandığı yönünde. Bunlar değerlendiriliyor, henüz kurul kararı yayımlandı.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, Cevahir Bey, buyurun.

CEVAHİR UZKURT (Niğde) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Şimdi, değerli arkadaşlar, açıkçası muhalefet partisindeki arkadaşlarımın bazı hassasiyetlerine ben de yürekten katılıyorum. Az önce Sayın Vekilimiz Abdurrahman Başkan da ifade etti. Şimdi, burada firmalarımızı ihracata teşvik edecek bir yöntemle ilişkin bir düzenlemeyi tartışıyoruz. Şimdi, burada buna yönelik bir düzenleme eğer, sizlerin ifadesiyle, bir firmaya özel bir düzenleme olarak algılanıyor ve hakikaten bu böyleyse gerçekten bunun ne muhalefetin ne de iktidarın kabullenebileceği bir durum olmadığını hepimiz kabul ediyoruz. Eğer böyle bir şey varsa hemen bu maddeyi çekelim derim.

Şimdi, bakın, burada şöyle düşünelim: Siz ihracat yapmak istiyorsunuz Amerika'ya, Avrupa'ya. Orada ihracatınızı yapabilecek aracı bir firma, bir Amerikan firması ya da bir Çinli firma ya da Avrupa firmasıyla anlaştınız ve bunu yaparken elbette ki ona birtakım komisyon ya da başka ad altında birtakım şeyler ödeyeceksiniz ama bu ne olacak? Sizin ödediğiniz her komisyon sizi o pazarlara, dış pazarlara açmış olacak, dolayısıyla sizi ihracata yöneltmiş olacak. Bununla, hani reel ticaretteki bu durum ile bizim şu an üzerinde konuştuğumuz bir elektronik platformun desteklenip bizim KOBİ'lerimizi ya da diğer firmalarımızı ihracata yöneltmesi ya da teşvik etmesi arasında ben bir fark olduğunu düşünmüyorum; biri dijital ortamda bunu yapıyor, diğeri gerçek ortamda bunu yapıyor. Dolayısıyla benim özellikle altını çizmek istediğim şey şu: Firmalarımızın bir şekilde ihracata yönelik olarak, onları ihracata teşvik edecek bir düzenlemeyi belli bir firmaya sanki teşvik veriyormuşuz gibi buna indirgemenin çok doğru bir yaklaşım olmadığını düşünüyorum. Hakikaten bu böyleyse buna en başta ben şahsi olarak karşı çıkacağımı ifade ederim.

Şimdi, burada değerli arkadaşlar, bakın, yabancı yatırımcıdan bahsediyoruz. Yabancı yatırımcının ne kadar hassas olduğunu iş dünyasındaki arkadaşlar bilir. Şöyle bir lüksümüz yok: Biz kapıları kapatacağız. Yerlilik, millilik adına kendi firmalarımıza her türlü teşviki vereceğiz, yabancı firmalara da “Ya, kardeşim, yok, size bu ayrıcalıkları tanı...” Böyle bir dünyada olmadığımızı biliyoruz. Türkiye

ekonomisinin, ticaretinin özellikle dünya ticaretine entegre ve serbest piyasa koşullarını tesis etmeye çalışan ve bunu yönetmeye çalışan bir ekonomik sistemimizin olduğunu biliyoruz. Belli yerlerde biraz daha güdümlü olduğumuzu söyleyebiliriz; bu bir tarafa.

Şimdi, az önce sayın vekilim çok güzel bir şey söyledi; yabancı yatırımcı, emin olun, bırakın teşvik vermeyi, çok fazla regülasyondan bile yeri geldiğinde rahatsız olabilecek durumdadır yani hassasiyetini biliyoruz. Bizim şöyle bir şey deme lüksümüz yok: “Ya, rahatsızlarsa gelmesinler.” Hayır, bizim arzumuz da yabancı yatırımın, özellikle doğrudan yatırımın -az önce bir sayın vekilimiz de ifade etmişti- sıcak para girişinden ziyade doğrudan uzun vadeli yatırımın ülkeye gelmesi. Bunun makroekonomik etkilerini burada tartışmaya gerek yok, hepimiz biliyoruz. Dolayısıyla burada yaptığımız düzenlemelerin özellikle KOBİ’ler açısından -ben de daha önce KOSGEB’de görev yapmış bir kardeşiniz olarak- çok kritik olduğunu, bugün KOBİ’lerin doğrudan ihracat yapma konusunda gerek finansal olarak gerek teknik olarak insan kaynağı açısından çok sıkıntılarının olduğunu ve zorlandığını biliyoruz. Bu dijital platformların elektronik pazar yerlerinin KOBİ’lerin dış pazarlara açılması için son derece kritik olduğunun hepimiz farkındayız. Burada benim sadece... Az önce sayın vekilimizin biri ifade etmişti, bu oranları uygularken ihracat artışında bu oranları uyguluyoruz. Evet, ihracatı teşvik etmek için bunu yapıyoruz. Eğer ihracat yoksa bunlar uygulanmıyor. Peki, ihracat düştüğünde ne yapıyoruz? Ben açıkçası bu konuyu merak ediyorum yani eğer ihracat düştüğünde de ihracat artışında olduğu gibi bu oranlar uygulanıyorsa o zaman burada ihracatı artırmaya dönük yani amaca matuf bir şey olmadığını düşünüyorum. Belki o konuda Sayın Bakan Yardımcımız bu konuya bir açıklık getirirse mutlu olurum.

Teşekkür ederim.

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Sayın Vekilim, ihracat rakamları iki sene sonra yani önümüzdeki yıl 4 kat, sonraki yıl 3 kat, daha sonraki süreçlerde 2 kat düşülecek. Bu süreçte yapmış olduğu ihracat -yurt dışı kaynaklı da olabilir, şirketin kendinden de kaynaklı olabilir- düştüğü vakit zaten lisans bedeliyle karşı karşıya kalacak. Orada yapmış olduğu ihracatın bir kısmı düşümlü gerisinde ciddi bir lisans bedeli çıkacak bu firmalara. O yüzden orada...

CEVAHİR UZKURT (Niğde) – İhracat kaybını biz ödüllendirmiş olmuyoruz o zaman.

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Ama lisans bedeli olarak bir cezaya tabi kalacak yani lisans bedeli çıkacak her hâlükârda. O işlem, net işlem hacmi yükseleceği için genelde, orada ihracatı artırmadığı zaman mutlaka lisans bedeliyle karşı karşıya kalacak ihracatı düştükten sonra.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yani bu biraz aslında SGK teşvikine benziyor; yüzde 5 SGK teşvikini alabilmek için zamanında ödeme yapmanız lazım, kurallara uymanız lazım. Bu da bundan istifade etmek istiyorsa ihracat yapacak, yapamazsa bundan istifade edemez. Tabii, orada yüzde 20 kuralı... 2024’te o istisnaya ilgili bir hamle yapmamız lazım. Orada arkadaşların itirazlarına ben de katılıyorum.

Evet, şimdi, Cumhuriyet Halk Partili vekillerimizin verdiği önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

2’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 2’nci madde kabul edilmiştir.

3’üncü maddeyi okutuyorum.

MADDE 3- 7/11/2013 tarihli ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 22 nci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “yazılı” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya mesafeli” ibaresi eklenmiştir.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, konuşmak isteyen var mı?

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Ben konuşmak istiyorum Başkanım.

ABDULKADİR AKGÜL (Yozgat) – Hani karşı değildiniz?

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Konuşmak ayrı şey, karşı olmak ayrı şey.

ABDURRAHMAN BAŞKAN (Antalya) – Sizi seviyoruz.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Biz de sizi seviyoruz.

ABDURRAHMAN BAŞKAN (Antalya) – Çok konuşursanız sevgimiz azalacak diye bir şey yok.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Yok, yok, azalmasın. İnanın, biz de sizin gibi memleketin hayrına bir şeyler söylüyoruz, öyle kötü şeyler de söylemiyoruz.

Tabii, bizim bu konuda kafamızdaki soru işaretleri geçmiş değil yani bu 3’üncü madde olumlu bir madde, onunla ilgili konuşmayacağım zaten. Biz daha önce de beyan ettik; 11’i, 12’yi çekin, 2’ye de razıyız ama bu 11, 12, dediğim gibi yani sabah burada...

Sayın Genel Müdür, bu eski şekliyle kalırsa 27-28 milyar bir gelir var, eğer biz bunu düzeltirsek 6-7 milyar var; ben bu aradaki 21-22 milyarı hazmedemiyorum yani oradan, o gelirden vazgeçmeyi ben kabul edemiyorum. Nasıl olacak? Biz emekliye vermeyeceğiz, buğday taban fiyatına vermeyeceğiz, prim desteğine vermeyeceğiz; nasıl olacak yani bu para böyle şey bir para değil. Yeni yeni vergiler çıkarıyoruz, 8’i 10 yapıyoruz KDV’de, 18’yi 20 yapıyoruz KDV’de yani bir sürü şey var burada. Yani bu rakamı biz nasıl şey yapacağız bu gelirden, imtina edeceğiz? Yani buna el kalkmaz.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Gelir yok ortada daha Sayın Vekilim.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Yahu, Sayın Bakanım, Başkanım “Gelir yok.” diyorsunuz da yani sonuçta bu Bakanlık...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Şu anda o gelir oluşmuş değil yani oluşma ihtimali olan bir gelir.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – İşte, biz de diyoruz ki... Yahu, Sayın Bakan Yardımcımız da söyledi, dedim ki: “Ya, şu an ne kadar?” “132 milyon. Son altı-yedi ayda o rakama gelecek.” dedi. Yani sonuçta bu para buraya gelecek. Bu yapacağımız değişikliğin başı, sonu, özü şu: Şuradan, yukarıdan bastıracağız. Yani siz şunu diyemiyorsunuz: “Ya, bu Mehmet Muş getirdi bunu. Nereden getirdi bunu kardeşim, bu, düzensiz? Buradaki bu eşik bedelleri, oranlar yüksek, bu iş sıkıntı ama yani onu düzeltemiyoruz ne yapalım? Ya, bir şeyler yaratalım da sınırın altına düşürelim.” Sınırın altına düşsün yani şeyin altına düşsün, buradaki “net işlem hacmi” dediğimiz kısım bu şeyin altına düşsün, 25’in, 20’nin altına düşsün ki az ödesinler. Bunu yapıyoruz burada ya yani 2 kere 2, eşittir 4. “A” firması “B” firması beni ilgilendirmez, benim derdim o firmalar da değil. Bizim kimsenin kazancında da gözümüz yok, Allah daha da fazla kazandırsın. Mesele şu: Biz oluşacak olan bir gelirden vazgeçiyoruz, vaz. Türkiye Cumhuriyeti’nin maliyesine, hazinesine, kasasına girecek bir paradan buradan alacağımız kararla vazgeçiyoruz; ben bunu kabul etmiyorum, bir Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak da kabul etmiyorum, milletvekili olarak kabul etmiyorum. Yapmayın arkadaşlar, gelin, bekleyelim 2024’ü. 2024’e...

ŞAHİN TİN (Denizli) – O zaman Anayasa Mahkemesine gideceksiniz. Ednan...

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Efendim.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Anayasa Mahkemesine gideceksiniz o zaman, daha önceki gittiğiniz gibi.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Yahu Sayın Vekilim, gideriz, bu milletin hayrı için gidilir. Yani bizim burada elimiz kolumuz bağlı değil bu konuyla ilgili. Siz buradan 20 milyarlık bir işten vazgeçeceksiniz, biz de buna gitmeyeceğiz, gideceğiz tabii ağabey, ne yapalım.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Öyle bir şey yok ama hikâye anlatıyorsun, hikâye. O senin dediğin öngörü.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Yahu, “öngörü” diyorsan peki, burada Genel Müdür niye söylüyor öyle bir rakam, niye bahsediyor Sayın Genel Müdür? Sayın Genel Müdür söyledi bunu. Sayın Genel Müdür bunu ifade ediyor. Yani biz bu gerçekliği bile bile... Ben daha fazla olduğunu da düşünüyorum. Bakın, ben bunu daha... Ya, başka bir şey söyleyeyim, şurada Komisyon olarak...

(Uğultular)

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Sayın vekiller, müsaade ederseniz şöyle bir şey yapalım... Ama karşılıklı konuşmayalım.

Şöyle bir şey yapalım ya: Bu kanunu getiren, geçiren, savunan şimdi de Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanı arkadaşımız, milletvekilimiz, Mehmet Muş gelsin ya, burada bilgilendirsın bize ya. “Ya niye yaptın kardeşim sen bunu böyle, milleti mağdur ettin?” diyelim ona. “Ne yaptın da bu iş böyle oldu?” diyelim, biz de konuşalım yani. O zaman da demek seymiş yani...

Sonuçta, o gün siz... Hadi bizi Anayasaya gitti, şuna buna gitti diye burada eleştiriyorsunuz ve o zaman da demek siz kandırılmışsınız. Şimdi anladık, bu işi yanlış... Gelsin Sayın Mehmet Muş, o gün bu kanunu getiren kişi olarak savunsun bunu burada ya. Bu kanunu burada savunsun.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Öyle bir usul mü var Sayın Vekilim ya?

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Olsun. Niye olmasın? STK’si geliyor...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Öyle bir usul mü var yani? “Onu çağıralım, burada savunsun. Onu o yapsın, bunu bu yapsın.”

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Hayır, gelsin yani desin bize, gelsin efendim yani gelsin ya da alt komisyona, Plan ve Bütçeye gönderelim efendim. Yani sonuç itibarıyla burada oturmayan... Sizin de ben mantiken yani bir hesap işi... Yani bu kanun koyucular 27’nci Dönemde bu işin sonunun buralara gelemeyeceğini öngöremezmiş diyemeyiz. Muhakkak bu matematiği -basit bir matematik var-yapmışlardır. Bu matematiği yaptı geçen dönemde bu kanun koyucular. Bu matematiğin böyle olacağını, sonuçların bu olacağını öngördüler ve bu kanun yasalaştı. Biz Anayasa Mahkemesine giderken bu oranların orantısızlığından -bahsetti- şikâyetle gitmiştik. Sonuç itibarıyla Anayasa Mahkemesi oy birliğiyle “Evet, bu doğrudur, bu düzenleme doğrudur... Yani Cumhuriyet Halk Partisinden geldin, bana başvurdun, müracaat ettin ama ben bütün üyelerimle oturdum, bu konuyu konuştum, görüştüm; kardeşim, burada bir sorun yok.” demiş.

“Şimdi, bunu değiştirmeyelim, düzeltmeyelim, ne yapalım? Yahu buna bir şey bulalım. Ne yapalım?” İhracat... Yahu, ihracatı, yaptığı ihracatı 4 katla çarpmak ne demek ya? Yaptığı ihracat kadar teşvik verelim, yaptığı yatırım kadar bilmem ne verelim ama 4’le çarpmak nedir, 3’le çarpmak nedir ya? Böyle bir dünya yok, böyle bir düzen yok yani... Biz bunlara... Sanki bu, böyle krizde bir sektör, büyümeyen bir sektör, problemde bir sektör; biz bunu canlandırmaya çalışıyoruz. Vallahi billahi bu var ya, bir sene sonra her şeyden daha fazla büyüyecek; yüzde 150 büyüyecek; bir sonraki sene gene böyle büyüyecek; bir sonraki sene gene böyle bir büyüyecek; çarpan etkisiyle artıyor bu; büyür, büyür bunların hepsi.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Yatırımda...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Hayır, yüzde 20 sınırı var orada.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Öyle değil, piyasanın totali anlamında söylüyorum.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Tamam, ondan bahsediyorum.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Totali anlamında, bütün pazardan bahsediyorum, hepsi büyüyecek.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Tamam.

Tamam, ihracat tarafında büyüsün, bizim onunla bir derdimiz yok.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Mesele o değil.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Siz verseniz de vermeseniz de büyüyecek zaten.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Arkadaşlar, şimdi, diyorsunuz ki: Bu arkadaşlar büyüyecek, piyasayı daha çok ele geçirecek.” Orada bir sınır var, o sınırı aşma imkânı var mı?

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Yahu, ben ondan bahsetmiyorum ki. 100 liranın yüzde 20’si 20 liradır, 200 liranın yüzde 20’si 40 liradır. Bu, büyüyen bir sektör, gelişen bir sektör, cirosu total anlamda daha da artacak olan bir sektördür; ben onu anlatmaya çalışıyorum size. Yani bunlar buradan kazanacaklar. Bu kazandıklarından da bu millete çıkarmış olduğu yasaya uygun versinler...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Arkadaşlar, oran konuşuyorsak, o oran yüzde 20’yi geçmiyorsa o oran hep sabittir. Yani piyasanın tamamının büyümesi ilgilendirmez ki, o zaman diğerlerinin de büyüdüğünü gösterir bu. Orandan bahsediyoruz, “Yüzde 20 sınırını aşamaz.” diyor muyuz? Diyoruz. Rekabetin burada takıldığı husus... “Madem öyle bir husus var, yüzde 20’sini geçmediğinde rekabet açısından doğru budur.” diyor muyuz? Diyoruz. Yani bundan sonra... E, o zaman hepten küçültelim. Piyasa küçülünce, yüzde 20 de küçülmüş olacak.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Yahu, Sayın Bakanım, küçülüp küçülme meselesi değil, ben de size şunu anlatıyorum: Yahu, daha büyüsün. Sonuçta, bu bizim KOBİ’lerimizde bu pazarda satış yapıyorsa daha çok büyüsün. Mesele Sayın Başkan, mesele ondan öte şu: Biz bir gelirden vazgeçiyoruz.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yok gelir ortada daha.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Yoksa niye getiriyorsunuz?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Arkadaşlar, oluşmamış bir gelire “Gelirden bahsediyoruz.” diyemeyiz ki yani.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Yahu, öyle. Söyledi Genel Müdür.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Nereden biliyorsun bunu?

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Söyledi, Sayın Genel Müdür söyledi. Hayır Sayın Bakan da...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Sayın Genel Müdür belki bir projeksiyondan bahsetmiş olabilir.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Sayın Bakanın da tutanaklarda sözü var. “Bugün beş ay için 132 milyon, daha sonra o, Sayın Genel Müdürün dediği rakamlara gelecek.” diyor.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Teklifin sahibi değil ki o, o nereden bilecek o kadar şey olacağını ya.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Yahu Şahin Ağabey, sen de sanki teklifin her yerine hâkimsin gibi yani gözünü seveyim yapma. Bu işin müellifi sen değilsin, bu işin müellifleri orada. Bak, Bakanlık nezdinde... Yahu, Şahin Ağabey, gözünü seveyim yani samimi olalım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Sayın Vekilim, bitti mi?

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Bitmedi.

ŞAHİN TİN (Denizli) – İki yıl sonraki gelirin ne olacağını nereden biliyorsun?

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Yahu, “Nereden biliyorsun?” diyerek niye niyet okuyorsun yani?

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Niye değişiklik yapıyoruz o zaman?

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Hayır, niye değişiklik yapıyorsun o zaman sıkıntı yoksa?

ŞEREF ARPACI (Denizli) – O zaman siz de bilmiyorsunuz Sayın Başkanım yani.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Hayır, niyet okuyoruz burada.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Arkadaşlar, kurumlar vergisini yeri geliyor düşürüyoruz değil mi? Niye? Daha çok yatırım olsun diye. Biliyor muyuz o yatırımın olacağını? Ama bunun etkisinin böyle olacağını öngörerek yapıyoruz.

Şimdi, burada oluşmuş bir gelir yok. Şimdi “Gelirden vazgeçiyoruz.” demeniz doğru bir husus değil.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Öyle.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ama yok ki gelir ortada arkadaşlar.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Bakın, bakın...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Bu senenin sonunda o gelirin olup olmadığını göreceğiz.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Zaten yoksa mesele yok zaten. Niye o zaman tartışıyoruz biz burada? Getirmeyin o zaman. Biz de size şunu diyoruz ki: Bu iş olacak. Bu pazarın yüzde 20’si bu adamların elindeyse beyefendilerin söylediği rakamlar üzerinden en işte “1,14” dedi Sayın... O zaman 230-240 milyar TL’lerden bahsediyoruz oradaki net işlem hacminde. O zaten buraya geldiğinde 230-240 liralara... Zaten bu adamların 16 milyar lira lisans bedeli vermesi lazım. Ama biz bunu bu net işlem hacminden... Yok, ihracatın 4 katı, yok, bilmem neyin 4 katı yaptığımız zaman bu rakam daha da düşecek, 2 liralara, 3 liralara, 3 milyarlara gelecek. Onu anlatmaya çalışıyoruz yani biz burada kötü bir şey demiyoruz ki ya. Diyoruz ki: “Ya, bu memleket şu an sıkıntıda. Görelim bu şirketleri ya. Varsa eğer bunları önümüzdeki yıl sıkıntıya sokacak, zora sokacak, istihdamı daraltacak, problemi büyütecek bir şey varsa geliriz, burada toplanırız, düzeltmeyi yaparız, hatta düzeltmeyi de bu eşik değerler üzerinden yaparız, bunların üzerinden yaparız yani yapılmayacak bir şey değil bu, bu, yapılacak bir şey. Gelir buraya, verirsiniz bir önerge, bizde destekleriz, düzeltiriz.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Keşke Meclis o usulde çalışsa.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Ama şu an bu iş bizi ikna etmiyor. Bu ikna etmiyor bizi. Yani kamuoyu vicdanını da ikna edeceğini zannetmiyorum. Bakın, 2024 yılında bu işlem, bu gelir oluştuğunda, bu hesaplamaları yaptığımızda inanın bakın, üzülmürüz, hep beraber üzülmürüz burada. Üzülmürüz, mahcup oluruz, millete mahcup oluruz; başka bir şey değil, millete mahcup oluruz. Ya, herkese vergi koyduk. Geldi kardeşim, bilmem ne şirketinin 5 milyarını, 10 milyarını, 20 milyarını biz burada sarfınazar ettik. Kim yaptı? Sanayi ve Ticaret Komisyonu yaptı, biz yaptık. Yapmayalım arkadaşlar. Ne olursunuz gelin, bunu erteleyelim ya, çıkaralım o maddeleri. İnanın 2024’ü görelim Sayın Bakan, ondan sonra bu Meclis kimseyi mağdur etmez, gereğini yapar, yapmalıdır da zaten. Gerçekten, biz, burada bu işin sonucunda herhangi birini, herhangi bir şirketi mağdur ediyorsak gereğini yapalım ya. Biz yapalım gereğini. Ya diyelim ki “Yahu kardeşim, kendi elimizle bir şey yaptık, getirdik, yüzümüze gözümüze bulaştırdık, batırdık bunları.” deyip düzeltelim. Bu devlet bunu yapar. Ama biz bugünden kafalarda soru işareti bırakacak, birilerine burada parasal bir destek sağlayacak bir şeye alet olmayalım, bekleyelim 2024’ün sonunu. Bak, ne güzel ETBİS’ten bütün veriler akıyor. Sayın Genel Müdür gelir, der ki: “Bakın,

bunların geliri buydu, bu oldu.” Yarın göreceğiz biz bunları. Peki, benim dediğim şekliyle yani bizim dediğimiz, muhalefetin dediği şekilde olursa vallahi bu Komisyonunda gelip nasıl yan yana duracağız bir daha? Bunu nasıl yaptırınız bize diyeceğiz? Burada inanın yani bir birbirimize bakamayız.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Vermiyorsunuz ki oy zaten Sayın Vekilim. Zaten karşısınız, aleyhte kullanıyorsunuz. Siz dersiniz ki “Biz aleyhte olduk.” işin içinden sıyrılırsınız.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Siz de peki “Ya, 20 milyar lira burada indirim yapmışız.” dediğiniz zaman nasıl olacak?

ŞAHİN TİN (Denizli) – İndirim yapılan yok, 20 milyar falan yok...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Oluşmuş bir gelir yok arkadaşlar.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Yahu, nasıl yok ağabeyciğim, oluşacak o gelir, oluşacak.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Arkadaşlar, bu, bir ihracat teşviki, benim gönlüm çok rahat.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Bak, Şahin Başkan, bak, bu indirim olacak, sen de göreceksin, ben de göreceğim. Bak, özellikle bir şey söyledim. Keşke senin gibi sanayicilere versek böyle teşvikler, keşke katma değeri yüksek ürün üreten insanlara versek.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Sayın Vekilim, ben Genel Kurulda çok şöyle ifadeler duydum: “Siz yandaşlara teşvik veriyorsunuz. Siz yandaşlara bu teşvikleri veriyorsunuz. Başka kimse alamıyor.” Bu ifadeleri ben beş sene Meclise geldiğimde duydum.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Peki, Sayın Bakanım, neyse açıtıysak mevzuu o zaman gidelim, kimlere ne verdik anlatalım biraz biz de.

Peki, Sayın Bakan, son elektrik zammını açıklar mısınız bize?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Hangi elektrik zammını?

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Son elektrik zammını. Yüzde 38 zam dedik değil mi?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – 48 kuruştan 49 kuruşa çıktı enerji bedeli. Dağıtım bedeli ne oldu? Dağıtım bedeli 89 kuruştan 1,37 liraya çıktı. Dağıtım şirketlerinin faturadaki payı yüzde 66’ya çıktı. Bakın, TEK zamanında, TEİAŞ zamanında bu dağıtım bedelinin miktarı yüzde 6, yüzde 7’ydi. O yüzde 6-7’yle bu devlet yatırım yapıyordu. Yüzde 65’ini biz dağıtım şirketlerinin kasasına veriyoruz, insanlar ölüyor, yatırım yapılmıyor, bir sürü sıkıntı yaşıyoruz. Al buyurun, buradan yakın.

Diyeceksiniz ki bana: “Yahu, işte, 49 kuruşla biz 240 kilovata kadar vatandaşa elektrik veriyoruz.” Peki, aradaki o farkı hazineden sübvans e etmiyor muyuz? O milletin parası değil mi? İndirirken bile dağıtım şirketlerinin cebine para veriyoruz. 49 kuruşa biz Elektrik Üretim A.Ş.’nin ürettiği elektriği bakın, 49 kuruşa Elektrik Üretim A.Ş. hepimizin vergileriyle... Devletin barajlarında üretilen elektriği bu dağıtım şirketlerine, görevli tedarik şirketlerine satıyoruz. 3,89 kuruştan bize elektrik satıyorlar sokak aydınlatmasına. Kim ödüyor parasını? Belediyeler, artı Bakanlık ödüyor. Buna daha ne yapacaksınız? Nasıl servet aktaracağız Sayın Bakanım? Nasıl tarif edeceğiz biz bu işleri? İsy an ediyoruz artık. Burada böyle bir iş var. Burada bir sorun var. Gelin, bu işi durduralım diyoruz biz de.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Değerli arkadaşlar, şimdi, her şeyi birbirine karıştırmak mecburiyetinde değ iliz.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Yok, karıştıрма değil, siz dediniz ya, hep böyle diyorsunuz ya, örnek verdim.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Şimdi, bir bundan elli yıl önce yatırımı yapılmış bir iş ile son üç yılda yatırımı yapılmış işi birbiriyle karşılaştıramazsınız. Elli sene önce baraj yapılmış -işletme maliyetleri- artık baraj kendini ödemiş, kredisi kalmamış ama benim enerjiye ihtiyacım var. Devlet o enerji yatırımı yapsa gidip kredi bulmak mecburiyetinde, onun finansmanını sağlamak mecburiyetinde. Özel sektörden ben yatırım yaptırıyorum.

Şimdi, arkadaşlar, onu onunla karıştırıp bunu bununla karıştırırsak netice alamayız.

Şimdi, biz kendi maddelerimize odaklanalım. Biz kendi maddelerimize odaklanalım.

Siz konuşmanızı bitirdiniz mi?

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Bitirdik de siz nasıl işte, “Hep böyle laflar duyuyor.” deyince de ben de paralel bir örnek daha verdim yani.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ya, öyle ama. Ben size söylüyorum, bak burada diyorsunuz ki: “Keşke size teşvik versek.” Ben ona teşvik versem çarşaf çarşaf çıkar.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Sanayici, sanayici... Yahu, Şahin Tin’in kendisine ver demiyorum ki Sayın Bakan, biz ironi yapıyoruz. Diyoruz ki: Üreten, katma değer üreten sanayiciye verin anlamında söylüyoruz. Yoksa Şahin Tin’e zaten vererseniz sıkıntı olur.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buyurun Sayın Vekilim,

ŞEREF ARPACI (Denizli) – 2’nci maddede biraz sitem ettiniz bana, söylediğim ifadelerden de 3’üncü maddede söz alayım dedim, cevap vermeyeyim.

İlk önce, Cevahir Bey’in söylediğine bir hani atıfta bulunacağım. Şimdi, bu yasayla ya da bu şirketin çalışma prensibi ya da bu pazar yerlerinin çalışma prensiplerinde ürün aldığı üreticilerin ihracatını geliştirme, onlara ihracatı öğretme, onlara pazar açma gibi bir durum yok. Normal o günkü pazar yani Türk lirası içeride kaçta satılıyorsa o kaçta satıyor bilen yok. Mesela, sadece diyor ki: “Bu ürün e-ihracat olmuştur, stickerını, faturasını şuna göre kes.” Sen kaçta sattın, nasıl gönderdin, hangi şartlarda yaptın? Satıcı hiçbir şey bilmiyor. Yani dolayısıyla bu ihracatı yapan aslında o küçük üreticiler, işte tedarikçiler değil yani onların gelişmesine hiçbir faydası olmayacak bu ihracatın. Sadece şu olacak: İşte, belki başka pazarlara girecekler, markası biraz fazla duyulacak ama o da yani böyle bir su damlası kadar çölde inanın. Bu firmalar, işte, biraz önce Rekabet Kurumundan gelen arkadaşımızın söylediği gibi, büyük datayı elinde tuttuğu için her ne kadar bu “private labeling”i ayırsak bile en temelinde firmalar aynı firma. Bu datayı, bu işte moda olmuş, güzel satan bir ürünün datasını kendi firmasından hop aynı ürünü üretip yarı fiyatına 100 bin, 200 bin tane üretip o pazarlarda satma imkânına da sahip oluyor. Yani, işte “monopol” dediğimiz, tek alıcı, tek satıcıya gelen sistem bu.

Bir de ihracata destek verirken yarın şunu söyleyemiyoruz işte, benim de karşı olduğum şey o: “Ya, bu adam yarın ithalatı çok arttırır, ithal ettiği ürünleri hem iç piyasada hem ihraç ederse, o kılıfa sokarsa ne yapacağız? Yani bu adam... Şimdi benim gücüm 1 konteyner mal getirmeye yeter, onun gücü 500 konteyner mal getirmeye yeter her üründen; anlatabildim mi? Yani ülkedeki dengeyi de çok bozabilir. Sonuçta bir üretici değil, direkt ticaret yapıyor, müthiş bir nakit akışı var hani anlatabildim mi? Yani bu dengede ben böyle küçük üreticiyi koruyacak işte, 70 bin ihracatçı 270 bin ihracatçı olacak, temelinde o değil... İhracat yapmak gerçekten zor. Onu yapan insan da o pastayı kimseye yedirmez.

Sayın Bakanım, neden o ifadeyi kullandım? Çekinerek kullandığımı da söyledim. Niye “kapitülasyon” dedim? Çünkü ben de yerli ve milli sizin tanıma uyan bir ihracatçıyım. Allah razı olsun, ihracatı arttırmam için bana reeskont kredisi verdiniz. Hazine ve Maliye Bakanlığı ya da EXIMBANK, neredense bankalar aracılığıyla kullandım; Allah razı olsun. Amaç, ihracatı arttırmak,

tamam, imzaladık, “İstihdam düşmez ise artı 1 puan... İhracatın artarsa 1 puan daha vereceğim, faizi daha düşük ödeyeceksin. Aman döviz alırsan ceza... İşte onu artırırsan şöyle, bunu yaparsan böyle... KKM yapacaksın falan filan.” Hepsı şarta bağlıydı ve ben bu şartları aldım, kabul ettim, imza'yı attım.

Şimdi, hiçbir şarta bağlı olmayan bir şey yapıyoruz ve bunun ceza sistemi de yok. Şimdi bakın, şu anda bunu çok yaşıyoruz, birçok firmamızdan sıkıntılar var. Ticaret Bakanlığının da konusu çünkü ihracat size bağlı ve bu yaşanan sıkıntıları tamamen ihracatçı firmalar yaşıyor. Ne bunlar? Bu reeskont ihlalleriyle ilgili cezalar gelmeye başladı. Şimdi adam fuara gitmiş -reeskont kredisi kullandı, imzaladı ya- otel parasını kredi kartıyla, şirket kredi kartıyla ödemiş, bir ay sonra şirket kredi kartında, hesabında dolar olmadığı için otomatik dolar almış, Merkez Bankası diyor ki: “Sen reeskont ihlali yaptın, kullandığın kredinin yüzde 40'ını ceza keseceğim sana.” 100 bin dolarlık kredi kullanmış, 40 bin dolar ceza ödeyecek.

Şimdi, ihracatçıya öteki tarafta hiçbir cezai yükümlülük yok. Bakın, hâlâ diyorsunuz ki: “Adamın ihracatı düşerse ne olacak?” Yani ne olacak zaten lisans parasını daha fazla ödeyecek. Ya, bana yüzde 40 ceza kesiyor Merkez Bankası şu anda farkında mısınız? Neden? Kredi kartı işleminden. Ya ben akreditif açmışım, akreditif masrafını banka kesmiş 200 dolar, hesabımda dolar yokmuş, TL'den geçmiş, “E, sen dolar aldın, kullanamayacaksın.” Ya banka zorladı beni, KKM yaptım, döviz dönüşümlü KKM... Ya bunları ben diyorum ama benim ölçeğindeki firmaların sıkıntıları. Ben sahadaki bir milletvekiliyim, bunlar sürekli bana geliyor ve Bakan Yardımcılarıyla ve Merkez Bankasıyla temas hâlinde olduğum için biliyorum. Yani KKM'yi döviz alımı olarak görüyor, yüzde 40 ceza kesiyor. Şimdi, ihracatı artırmaya yönelik bir damla veriyorsunuz, sonra kepçe kepçe geri almaya, cezalandırma yöntemine gidiyorsunuz. Bakın, burada hiç böyle bir şey yok, dolayısıyla ben buna kusura bakmayın “imtiyaz” ve “kapitülasyon” diyorum yabancı şirkete çünkü bu bana verilen, bana yapılan bir şey değil. Ben de namusumla yirmi senedir elimden geldiğince bu ülkenin ekonomisine ihracat anlamında katkı sağlamaya çalışıyorum. Denizli, dış ticaret fazlası veren bir şehir, ihracatı ithalatından fazla, biz ihracat kültürünü haiziz. İşte, pazar yerleri bizim malımızı Suudi Arabistan'a, Ürdün'e satıyor diye biz ihracatçı olmuyoruz, bu bambaşka bir iş. O, ihracatını büyüksün, pazarını büyüksün, sonra da lisans ücretinden düşsün. Yani sonuçta, lisans ücreti evet, şu anda gelire dönmemiştir ama bu, devletin hakkıdır. Ha, adam pazarı büyütememiştir, lisans ücreti ödeyemeyecektir, bu, hak kaybıdır ama yapacak, ödeyecek ise gelecekte, bunun projeksiyonları o tarihte yapılmış ise bu gelir hanesine bugün yazmasa da yarın yazacak ise ki yazacak, hepimiz biliyoruz. Yine o ifadeyi kullanacağım: Hepimiz hesabı kitabı biliyoruz. Bu yazacak, siz de çok iyi biliyorsunuz ama daha oluşmadı, siz de haklısınız ama oluşacak -gelecek zaman kipiyle konuşuyorum- dolayısıyla bu bir haktan vazgeçtiştir. Ben böyle görüyorum. Kusura bakmayın, ben ikna olmuyorum ve olmayacak gibi de gözüküyorum. Bence yaşayalım, görelim. Bu Meclis, bu bakanlıklar bazı kanunları -biraz önce söylediğim gibi- geçmişe yönelik yürüttü Enerji Bakanlığında olduğu gibi. Çok büyük bir mağduriyet çıktı, dediğiniz gibi, gelirin 2 katı bedelini ödemek zorunda kaldı, bir şey oldu. Geçmişe yönelik düzeldi, geçmişte düzeltildi yani bir görelim, bunu görmekte ne gibi bir zarar var inanın ben hâlâ anlamış değilim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, teşekkür ediyorum.

Rıdvan Bey, buyurun.

RİDVAN UZ (Çanakkale) – 3'ncü maddeyle ilgili konuşacağım ama konuşmadan önce, çok misafirimiz var; Çin'in 20 milyarını siliyoruz da bu arkadaşlara bir kuru pasta, bir meyve ısmarlasak olmaz mı Sayın Bakanım? Vekilleri geç...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Olmaz, geçen sefer gündem oldu “Kuru pasta yiyorsunuz...” vesaire. Kim dedi hatırlamıyorum, o zaman yemiyoruz.

RİDVAN UZ (Çanakkale) – Diyen yemesin, o diyene vermeyin.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Şöyle yapalım, alalım, ücretini ben ödeyeyim.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – O zaman getirseydiniz Sayın Vekilim, “Alalım ücretini ben veririm.” diye bir şey...

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Hayır, ilgili arkadaşlara talimat verin.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yemek molası vermeyi de şu an itibarıyla pek düşünmüyorum, devam.

İRFAN ÇELİKASLAN (Gaziantep) – Başkanım, bir karar almıştık, bir süre sınırlamamız vardı.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Komisyon üyelerine sınır getiremiyoruz, orada iyi niyetle hareket ediyoruz.

Rıdvan Bey, buyurun.

RİDVAN UZ (Çanakkale) – Şimdi, 3’üncü madde yerinde, yalnız şöyle bir handicap da var yani eklenmesi gerektiğini düşündüğümüz bir husus var: Şimdi, bu teknolojiyi kolaylaştırıyoruz fakat teknoloji geliştikçe bazı suistimaller artıyor. Bu artan suistimaller yani dolandırıcılık olayları tamamen tüketiciye yansıyor, banka sorumluluk almıyor bu işten dolayısıyla biz burada TCK’ye bu konuyla ilgili daha net ağır yaptırımlar koyma zaruretimiz var. Mesela, bir yurt dışı ziyareti yaptık, geldik, geldikten sonra beni yabancı bir telefon aradı “Oğlunuz okulun camını kırdı, o yüzden bir görüşmemiz lazım.” dedi, ondan sonra e-devlet bilgilerimi bana vermeye başladı, dedim ki: Bu dolandırıcı herhâlde kapattım, ertesi gün bir daha aradılar, bu sefer dediler ki: “Bizim interneti kullanıyorsunuz, çok film izliyorsunuz.” Böyle bir şey de yok. Dolayısıyla bunların üstesinden gelecek bir teknolojiyle birlikte tüketiciyi de düşüneceğimiz bir hususu, en azından cezai müeyyideyi sadece tüketiciye yüklemeyen, bu anlamda bankaya da sorumluluğunu hatırlatan müeyyidelerin yapılması gerekliliğini düşünüyorum. Bu eklenirse...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yani “TCK” dediğiniz için, belki onu daha geniş, her tarafı kapsayacak şekilde yani bu maddeye özgü bir şey yapmak yerine...

RİDVAN UZ (Çanakkale) – Önemli çünkü dolandırıcılık çok arttı.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Öyle, öyle...

Teşekkür ediyoruz Sayın Vekilim.

Başka konuşmak isteyen var mı? Yok.

Madde üzerinde önerge yok.

3’üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

4’üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 4- 6502 sayılı Kanunun 31 inci maddesinin birinci fıkrasına “tüketicinin aksine yazılı” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya kalıcı veri saklayıcısıyla” ibaresi eklenmiştir.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Önerge yok.

Söz almak isteyen var mı?

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Ben almak istiyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buyurun.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Sabrınıza sığınarak teşekkür ediyorum ben.

Şimdi, ben şeyi sormak istiyorum: Sayın Bakan Yardımcımız bizi aydınlatabilir. Mesela, bu 2022 yılından beri yatırım teşvik belgesi alıp da bu yıl harcama yapan ya da bu teklifin sunulduğu tarih itibarıyla yatırım teşvik belgeleri alma sürecinde bekleyen e-ticaret firmaları hangileridir? Bu pazar payı içerisindeki ilk 5 firmalar hangileridir? Ben bunları öğrenmek istiyorum.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Teşvik Uygulama Genel Müdürü yok şu anda ama bu teşvik belgesi başvurusunu sistemden çekebilirler mi bilmiyorum, zaten teşvik belgesi çıktığı anda Resmî Gazete’de yayımlanıyor. Oradan takip edilebilir ama şu anda başvuru var mı?

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Şu anda başvuru yok. Biraz evvel Sanayi Bakanlığı...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Şu an için bir başvuru yok.

RIDVAN UZ (Çanakkale) – Peki, 2022’den beri teşvik belgesi alıp da bu yıl kullanan var mı?

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Yok.

RIDVAN UZ (Çanakkale) – Yok değil mi, şu ana kadar yok? Anladım, peki, tamam.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Başka söz almak isteyen var mı? Yok.

4’üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 4’üncü madde kabul edilmiştir.

5’inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 5- 6502 sayılı Kanunun 32 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “yazılı” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya mesafeli” ibaresi eklenmiştir.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Önerge yok.

Söz almak isteyen var mı? Yok.

5’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 5’inci madde kabul edilmiştir.

6’ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 6- 6502 sayılı Kanunun 39 uncu maddesinin birinci fıkrasına “tüketicinin aksine yazılı” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya kalıcı veri saklayıcısıyla” ibaresi eklenmiştir.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Önerge yok.

Söz almak isteyen var mı? Yok.

6’ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

7’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 7- 6502 sayılı Kanunun 47 nci maddesinin yedinci fıkrasında yer alan “doğrudan satışlar,” ibaresi fıkra metninden çıkarılmıştır.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Önerge yok.

Söz almak isteyen var mı? Yok.

7’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

8’inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 8- 6502 sayılı Kanuna 47 nci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Doğrudan satış sistemi

MADDE 47/A - (1) Doğrudan satış sistemi, doğrudan satış şirketi tarafından oluşturulan ve iş sözleşmesi ile istihdam edilmeyen, bağımsız temsilci, distribütör, danışman ve benzeri isimlerle komisyon, prim, teşvik ve ödül gibi menfaatler karşılığında faaliyet gösteren doğrudan satıcıların tüketicilere mal veya hizmet pazarladığı satış sistemidir.

(2) Doğrudan satış şirketinin sermaye şirketi olması ve yönetmelikle belirlenen diğer koşulları sağlaması zorunludur.

(3) Doğrudan satış sisteminin, elde edilecek kazancın ağırlıklı olarak sisteme yeni doğrudan satıcılar kazandırılması ve bu sayede ortaya çıkan menfaatlerin dağıtılması üzerine kurulmaması, mal veya hizmetin tüketicilere satışını esas alması ve yönetmelikle belirlenen diğer ilkelere uygun olması gerekir.

(4) Doğrudan satıcılardan, sisteme dahil olmaları veya sistemde kalmaları için tüketiciye satışı öngörülen mal veya hizmeti içermeyen yenileme, paket, ücret, aidat ve benzeri isimler altında herhangi bir bedel veya borç altına sokan belge alınamaz. Doğrudan satış şirketinin belirlediği miktar ya da tutarda mal veya hizmet satın alınması doğrudan satıcının sistem içindeki seviyesini belirleyemez.

(5) Doğrudan satış sistemi kapsamında mal veya hizmet satın alan tüketici otuz gün içinde herhangi bir gerekçe göstermeksizin ve cezai şart ödemeksizin sözleşmeden cayma hakkına sahiptir. Cayma hakkının kullanıldığına dair bildirimin bu süre içinde doğrudan satıcıya veya doğrudan satış şirketine yöneltilmiş olması yeterlidir.

(6) Doğrudan satış şirketi, Bakanlıkça belirlenen hususlarda tüketicinin bilgilendirilmesini, talep ve bildirimlerini iletebilmesini sağlayan bir sistem kurmakla yükümlüdür.

(7) Doğrudan satış şirketinin, doğrudan satıcının ve tüketicinin hak ve yükümlülükleri, kapsam dışı sözleşmeler, mal veya hizmet satışı, cayma hakkı, bilgilendirme yükümlülüğü, teslimat ile diğer uygulama usul ve esasları yönetmelik ile belirlenir.”

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Söz almak isteyen var mı?

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Bu konuda ben bir şey söylemek istiyorum.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buyurun Sayın Vekilim.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Doğrudan satış yapan elemanlarla alakalı Çalışma Kanunu’nda ve Sigorta Kanunu’nda eksiklikler olduğunu, bunların da düzenlenmesi gerektiğini, burada bir açık olduğu konusunda özellikle görüşmüştük. Tabii, bu konu buradaki bir boşluğu da gösteriyor. Bence Komisyon olarak gündeme alınıp sonraki kanun teklifine alınabilir çünkü o noktada gerçekten mağduriyet oluşabilecek alanlar var.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, teşekkür ediyorum arkadaşlar.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Bu konu gerçekten önemli yani Sayın Vekilin söylediği konu önemli, burada çok büyük bir piyasa var ve işte, bu kapıdan satış yapanların herhangi bir sosyal güvencesi yok. Şimdi belki bu Komisyonun birinci derecede görevi değil ama bunların başına bir iş kazası gelse bunların herhangi bir sosyal güvencesi yok ama bazıları -sabah bilgilendirme komisyonunda sizin de söylediğiniz gibi- çok da iyi para kazanıyor. Yani bu sektörde ürünler kayıt dışı olmamasına rağmen burada satış elemanlarının hem sosyal güvencesinin olmaması hem de kazandığı paraların da kayıtlı olmaması bence önemli problemlerden bir tanesi. Buna da önümüzdeki dönemde belki bir düzenleme getirilebilir.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Başkanım, bu konuyla ilgili bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buyurun.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Burada sayın vekillerimiz tabii, bunu sırtına çantasını koyup da tek tek ev ev dolaşıp satıyor anlamında olduğunu görerek sanırım şey yapıyorlar dolayısıyla bunlar acaba işçi sağlığı ve güvenliğiyle alakalı bir kayıtları olmadığına dair soruyorsunuz değil mi?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Bu konuda Bakanlığımız bilgi verebilir mi? Yani burada bir sigorta vesaire...

ŞAHİN TİN (Denizli) – Sayın Bakanım, şunu demek istedim: Burada normalde bu doğrudan satış, kapıdan satış dediğimiz bazı şeyler bazı son kullanıcılar da bunu kullanarak birbirine tavsiye yöntemiyle de...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – İşte, o doğrudan satış herhâlde, kapıdan satış başka bir şey.

Buyurun.

TÜKETİCİNİN KORUNMASI VE PİYASA GÖZETİMİ GENEL MÜDÜRÜ AVNİ DİLBER – Sayın vekillerim, aslında burada biz doğrudan satış düzenlerken kimlerin doğrudan satış yöntemiyle aldığı ürünleri kullandığı ve kimin ne kadar kullanıp ne kadar sattığını aslında bilmiyoruz yani bir ölçü koyup da bunlara -ne bileyim- bir güvence getirilme zorunluluğu sanırım bu kanunun kapsamında çok tartışılacak bir konu değil çünkü ürünü alıp tamamen kendisi kullanabilir, tamamen sadece apartmanındaki kişilere verebilir yani biz 2 milyon satıcının, daha doğrusu 2 milyon kullanıcı ve satıcının hangi oranda ne kadar kullandığını şu anda bilmiyoruz çünkü buradan indirimli ürün alıyor yani kadınların çoğu buradan aslında kendi ihtiyacını karşılamak için alıyor, satıyorsa da ufak da bir para kazanıyor. Dolayısıyla bu güvencenin sağlanması bu kanunda sanırım şu anda zor gibi gözüküyor efendim.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Bu kanunun maddesi değil zaten ama burada önemli bir sosyal güvence problemi var. İkincisi, satış elemanının yaptığı hizmetin vergilendirilmesi gerekir.

TÜRKER ATEŞ (Bolu) – Şey de var: Yani bir elden bir ele geçmiş, bu ürünün garantisi var mı, öyle bir şey de var mı? Onda nasıl olacak, ürün nasıl korunacak, tüketici nasıl korunacak?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Herhâlde normalde Türkiye’de satılmaya uygun üründür yani.

TÜKETİCİNİN KORUNMASI VE PİYASA GÖZETİMİ GENEL MÜDÜRÜ AVNİ DİLBER – Efendim, tüketicinin korunması şöyle: Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’da ayıplı malın, ayıplı hizmet, mesafeli satış; bütün bunlar zaten düzenlenmiş durumda. Zaten burada cayma hakkında bahsediyoruz, sistem kurulmasından ve vatandaşın burayla kolayca irtibat kurmasından bahsediyoruz. Kanunun tamamındaki vatandaş koruyan hükümler burada zaten geçerli olmuş olacak. Firma açısından bakalım, diyelim ki: Firmada zaten doğrudan satış kurallarına aykırı bir sistem varsa muhtemeldir ki bu piramit satıştır ve zaten Türk Ceza Kanunu’na göre suç duyurusunda bulunduğumuz bir süreç başlatıyoruz dolayısıyla vatandaşın haklarını koruyan çok ciddi yaptırımlarımız da var. Bu alandaki şikâyetler bu arada çok düşük, onu da belirtmek isterim, o etkin korumadan dolayı. Yani kimse bunu göze alamıyor çünkü burada çoğu zaman işlem başına ceza kesiliyor efendim, bazen işlem başına, bazen mesela şirketin herhangi bir işleminden dolayı 5 milyon ceza da var ama işlem başına 2.200 lira ceza da var yani sattığı ürün 100 lira bile olsa bazen işlem başına 2.200 kesildiği için milyonlarca lira ceza çıkacağını bilen firma pek de tüketici şikâyetini göze almıyor.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Arkadaşlar, on dakika ara veriyoruz.

Kapanma Saati: 20.56

DÖRDÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 21.35****BAŞKAN: Mustafa VARANK (Bursa)****BAŞKAN VEKİLİ: Şahin TİN (Denizli)****SÖZCÜ: Cevahir UZKURT (Niğde)****KÂTİP: Adem ÇALKIN (Kars)**

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Komisyonumuzun kıymetli üyeleri, toplantımızı açıyorum.

8’inci maddenin oylamasında kalmıştık.

8’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Abdurrahman Bey, bekleyelim mi daha?

ABDURRAHMAN BAŞKAN (Antalya) – Bu maddelerde pek bir itiraz yoktu herhâlde.

ŞAHİN TİN (Denizli) – 11’e kadar gidelim Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – 9’uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 9- 6502 sayılı Kanunun 77 nci maddesinin on ikinci fıkrasının üçüncü ve dördüncü cümleleri aşağıdaki şekilde, on üçüncü fıkrasında yer alan “beş bin Türk Lirası” ibaresi “altmış bin Türk Lirasından altı yüz bin Türk Lirasına kadar” şeklinde, “elli bin Türk Lirası olarak” ibaresi “altı yüz bin Türk Lirasından altı milyon Türk Lirasına kadar” şeklinde değiştirilmiş, fıkranın son cümlesinden önce gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiş, on beşinci fıkrasında yer alan “edenler hakkında” ibaresi “edenlere”, “tespitinden” ibaresi “gerçekleştiği tarihten”, “durumlarda üç” ibaresi “durumlarda ön ödemeli konut satışlarında altı milyon Türk Lirası, diğer satışlarda bir” şeklinde değiştirilmiş, fıkra dördüncü cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiş, son cümlesi yürürlükten kaldırılmış ve on yedinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Aykırlık;

a) Yerel düzeyde yayın yapan televizyon kanalı aracılığı ile gerçekleşmiş ise yüz on bin Türk Lirasından bir milyon yüz bin Türk Lirasına kadar,

b) Ülke genelinde yayın yapan televizyon kanalı aracılığı ile gerçekleşmiş ise iki milyon iki yüz on bin Türk Lirasından yirmi iki milyon yüz bin Türk Lirasına kadar,

c) Süreli yayınlar aracılığıyla gerçekleşmiş ise (a) ve (b) bentlerinde belirtilen cezaların yarısı,

ç) Yerel düzeyde veya uydu üzerinden yayın yapan radyo kanalı aracılığı ile gerçekleşmiş ise altmış bin Türk Lirasından altı yüz bin Türk Lirasına kadar,

d) Ülke genelinde yayın yapan radyo kanalı aracılığı ile gerçekleşmiş ise altı yüz bin Türk Lirasından altı milyon Türk Lirasına kadar,

e) Uydu üzerinden yayın yapan televizyon kanalı veya internet aracılığı ile gerçekleşmiş ise altı yüz bin Türk Lirasından altı milyon Türk Lirasına kadar,

f) Kısa mesaj aracılığı ile gerçekleşmiş ise iki yüz seksen bin Türk Lirasından iki milyon sekiz yüz bin Türk Lirasına kadar,

g) Diğer mecralar aracılığı ile gerçekleşmiş ise altmış bin Türk Lirasından altı yüz bin Türk Lirasına kadar,

idari para cezası verilir. Reklam Kurulu, bu fıkrafta alt ve üst sınırları belirtilen idari para cezalarını uygularken aykırılığın haksızlık içeriği, aykırılık dolayısıyla elde edilen menfaatin veya neden olunan zararın büyüklüğü ile aykırılığı gerçekleştirenin kusuru ve ekonomik durumu gibi hususları dikkate alır.”

“Reklam Kurulu, bu fıkrafta alt ve üst sınırları belirtilen idari para cezalarını uygularken aykırılığın haksızlık içeriği, aykırılık dolayısıyla elde edilen menfaatin veya neden olunan zararın büyüklüğü ile aykırılığı gerçekleştirenin kusuru ve ekonomik durumu gibi hususları dikkate alır.”

“Gayrisafı gelirini beyan etme yükümlülüğü bulunmayanlar hakkında elli bin Türk Lirası idari para cezası uygulanır.”

“(17) Bu Kanunun;

a) 47/A maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarında belirtilen yükümlülüklerle aykırılığı tespit edilenler hakkında her bir aykırılık için beş milyon Türk Lirası, dördüncü, beşinci ve yedinci fıkralarında belirtilen yükümlülüklerle aykırı hareket edenler hakkında aykırılığı tespit edilen her bir işlem için iki bin iki yüz Türk Lirası idari para cezası uygulanır.

b) 47/A maddesinin altıncı fıkrasına aykırı hareket edenlere bu aykırılığın giderilmesi için üç ay süre verilir. Bu süre sonunda aykırılığın giderilmemesi halinde bir milyon Türk Lirası idari para cezası uygulanır.

c) 80 inci maddesine aykırı olarak piramit satış sistemini başlatan, düzenleyen veya toplantı, elektronik posta veya diğer birçok kimsenin de katılımını sağlamaya elverişli yöntemlerle yayan veya böyle bir sistemin diğer bir şekilde yayılmasını ticari amaçlarla destekleyenler hakkında 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.”

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Önergemiz yok.

Bu maddemiz hakkında, 9’uncu maddede söz almak ister misiniz Sayın Vekilim?

TALAT DİNÇER (Mersin) – 9’uncu maddede alayım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buyurun.

TALAT DİNÇER (Mersin) – Sayın Başkanım, şimdi, aslında yasa teklifinin gerisiyle alakalı zaten fazla bir düşüncemiz yok, en başından beri hep aynı şeyi söyleyip duruyoruz. Burada bizi zaten sıkıntıya sokan, daha doğrusu Türk milletini sıkıntıya sokan, işletmeleri sıkıntıya sokan 11’inci ve 12’nci maddeler. Bununla ilgili yine hâlâ arada bile arkadaşlarla hep görüşmeler yapıyoruz, herkesin düşüncesi hep aynı yerde kilitleniyor. Madem bunları bu kadar uzattık, burada bir sürü belirsizlik var, cevabı alınamayan sorunlar var, sorular var, o yüzden yani siz de uygun görürseniz gelin bu 11 ile 12’yi biz kanun teklifinin dışında bırakalım Başkanım ve ondan sonra da dediğimiz gibi, yıl sonu bir geçsin, yıl sonundan sonra yeniden bir değerlendirelim ve ortaya koyalım. Yani burada genel olarak baktığımızda her yönüyle sıkıntılar var, neyin ne olacağına belirsizlikler var, rakamlarda tutarsızlık var. Yani olabilecek hesapları da düşünerek, olabilecek rakamları da düşünerek bunun ertelenmesini sizden tekrar talep ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK - Teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

Başka söz almak isteyen 9’uncu maddeyle ilgili olarak...

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Ben de bir söz alayım Sayın Başkan.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK - Bekledik sizi, onun da farkında olun Sayın Vekilim.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Sayın Başkanım, beklediniz de keşke maddeyi geçirmeseydiniz yani.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – 8’inci maddede sadece oylama kalmıştı, onu da geçirdik. Okumaya gerek yok demiştik ama okuduk, sizi bekledik yani bilginiz olsun diye ifade ediyorum.

Buyurunuz.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; hep aynı şeylerin tekrarına da düşmeye başladık ama gerçekten bugün, bu yasayla, bu teklifle aslında ülkenin hayrına bir iş yapmıyoruz. Gerek Genel Müdürün açıklamaları gerek Sayın Bakan Yardımcısının söyledikleri tutanaklarda da mevcut zaten. Biz, burada, bu sistemin büyük oyuncularına önemli bir gelir avantajı sağlıyoruz. Memleketin kasasına girecek, milletin hayrına kullanılacak, gelecek gelir diyelim gelir demiyorsunuz daha oluşmadığı için ama öngörülen, gelmesi beklenen bir gelirden burada sarfinazar ediyoruz; bu doğru bir şey değildir. 2024 yılı içinde yüzde 20 sınırının uygulanmaması da doğru değildir. Yani bir şirket zaten ihracatını düşüyorsa bunun 4 katını düşürmek doğru değildir, 3 katını düşürmek doğru değildir, teşvikin 4 katını net işlem hacminden düşmek, bunlar doğru şeyler değil. Bunlar bizler tarafından uydurulmuş maddeler. Yani adamın ihracatı varsa ihracatı kadar düşün, teşviki varsa teşviki kadar düşün ama bunu 4 kat, 3 kat, 2 kat... Bunlar doğru değil, böyle bir teşvik sistemi, böyle bir özendirme sistemi maalesef yok. Bakın, yarın bu iş tekelleşir. Kısa vadede belki büyük şirketlere yakın bir iki şirket daha buradan faydalandığını düşünür, bumerang gibi gelir, o şirketleri de vurur, gelir bizleri de vurur bu işler. Tek başına böyle bir şirketin çok büyük hacimlere ulaşması yarın bizler için, ülkemiz için de sorun olur, tekelleşir, ihracat yapalım derken ithalata mahkûm ederiz kendimizi. O yüzden bu maddelerin, 11 ve 12’nci maddenin tekrar görüşülmek üzere, tartışılmak üzere ertelenmesi ve tekliften çekilmesi gerekiyor. Bahsettiğim gibi burada biz kanunun arkasından dolaşıyoruz. Yani burada var olan eşikler, oranlar yüksektir, bunları düzeltelim tartışması belki daha mantıklı bir tartışma olabilirdi ama iki yıl önce yapılmış yasayı bu şekilde kusurlu göstermemek adına, hatalı göstermemek adına arkasından dolaşıyoruz. Bu doğru değildir, bu yasaya karşı hiledir ve yarın da nasıl 1’inci ve 2’nci maddede Anayasa Mahkemesi iptal ettiği için düzeltme için geldiysek bunlar için de düzeltme için geliriz. Burada Genel Müdürün ve Sayın Bakan Yardımcısının ifadeleriyle 20-21 milyarlık bir gelirden vazgeçme vardır. Bu ülkenin koşullarında emekliye vermediğimiz, çiftçiye vermediğimiz, yoksulluza vermediğimiz, sosyal desteklemeyle insanımıza vermediğimiz bir paranın buradan bir şirkete ya da birkaç şirkete verilmesi, o gelirden vazgeçilmesi, bunun da ihracat kılıfıyla ambalajlanması, soslanması doğru değildir. Doğru olmadığı gibi de yarın biz 2024 verilerinde ETBİS üzerinden bu rakamları görüp, bu hesaplamaları yaptığımız zaman mahcup oluruz.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, teşekkür ediyorum.

Başka söz isteyen var mı? Yok.

9’uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

10’uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 10- 6502 sayılı Kanunun 77/A maddesinin ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Söz almak isteyen var mı?

Söz almak isteyen yok, önerge yok.

10’uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 10’uncu madde kabul edilmiştir.

11’inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 11- 23/10/2014 tarihli ve 6563 sayılı Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun ek 4 üncü maddesinin yedinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(7) Lisans ücretinin hesaplanmasında,

a) Elektronik ticaret aracı hizmet sağlayıcı ve ekonomik bütünlük içinde bulunduğu elektronik ticaret aracı hizmet sağlayıcıların elektronik ticaret pazar yerleri üzerinden yurt dışına yapılan satışlar hesaba dâhil edilmez.

b) Elektronik ticaret aracı hizmet sağlayıcısının net işlem hacminin, ETBİS verileri kullanılarak hesaplanan elektronik ticaret aracı hizmet sağlayıcı ve elektronik ticaret hizmet sağlayıcıların net işlem hacimleri toplamının yüzde yirmisinden fazla olmaması şartıyla, izleyen takvim yılında gerçekleştirilen;

1) (a) bendinde belirtilen satış tutarının,

2) Yatırımların proje bazında desteklenmesine dair mevzuat uyarınca Sanayi ve Teknoloji Bakanlığından yatırım teşvik belgesi alınarak gerçekleştirilen yatırım harcaması tutarının, iki katı o takvim yılına ilişkin net işlem hacminden indirilir.

c) (b) bendinde belirtilen haddin aşılp aşılmadığının tespitinde yüzde on beşin altındaki had aşımaları dikkate alınmaz.”

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – 11’inci maddede söz almak isteyen var mı?

MURAT EMİR (Ankara) – Evet Sayın Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buyurun.

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri, çok değerli hazırun; hepinizi en içten saygılarımla selamlıyorum.

Tabii, bu kanun teklifinin asıl kritik maddesi 11’inci madde. Bu 11’inci maddenin getirdiği düzenleme 2022 yılında Meclisimizde görüşülmüştü, ben de o sırada görev yapmışım ve Meclisimizde oy birliğiyle geçen bir kanundu. Bu kanunla e-ticaret firmaları belli ölçüde lisans ücretiyle vergilendiriliyorlardı, daha doğrusu lisans ücreti ödemek durumunda bırakılıyorlardı. Bu da ülkemiz açısından önemli bir kazanımdı, dolayısıyla da herkes burada elini taşın altına koydu. Sonrasında, tam da ödeme zamanı geldiğinde yani 2024 olduğunda yepyeni bir yasayla karşı karşıya kaldık. O sırada da ilgili firmalar -burada söylemekte sakınca yok- Trendyol, Alibaba yani Çinli bir firmanın büyük hâkim ortağı olduğu Trendyol şirketi Mecliste de Meclis dışında da önemli kulisler yapmıştı ve bu kulisler de basına yansımıştı. Türkiye’de tartışıldı, sonrasında her seviyede, özellikle basında ve siyasi partiler düzeyinde kimi iddialar ortaya atıldı, hatta bunlar zaman zaman da büyük bir tartışmanın konusu oldu ama şimdi, yine önemli bir kulis yapıldığını, güçlü birilerinin bu teklifi önümüze getirdiğini görüyoruz. Nereden biliyoruz? Bir defa, kamu şu anda gerçekten zor durumda. Sayenizde Türkiye, neredeyse hiç yaşamadığı ekonomik bir krizde, darboğazda ve her gün yeni bir vergi paketinden bahsediyoruz. En düşük emekli maaşını 10.000 liradan 12.500 liraya çıkardığınızda 33 milyar liralık bir ek yük geldiğini, bunun çok büyük bir yük olacağını, bunun sırtında küfe olanlar bakımından karşılanmasının çok zor olacağını, bunun ağır bir küfe olduğunu söylemişti Sayın Cumhurbaşkanı ve 33 milyar liranın çok büyük bir yük olduğu konusunda da siyasi iktidar sahipleri hemfikirler. Oysa, Türkiye’nin milyonlarca, 16 milyon emeklisinden bahsediyoruz, onların aylık gelirinden bahsediyoruz, onların neredeyse beslenememe durumundan, elektrik parasını ödeyememe durumundan veya suyunu ödeyememe durumundan veya eczaneye gittiği zaman katılım paylarını ödeyememesinden bahsediyoruz. Son derece yakıcı bir sorun ama burada Hükümet son derece cimri davranıyor, 10 bin lira alan emeklinin

maaşını 12.500 lira yapıyor ve bunu yaparken de “33 milyar liralık bir yükün altına girdim, bu çok ağır bir yük, ben bunu taşıyamıyorum, bu gerçekten zor bir şey. Özgür Özel ‘Bunu 17 bin lira yapın.’ diyor çünkü sırtında küfe yok.” diyor. 17 bin lira olsa ne olacak? 80 milyar lira olacak.

Şimdi, bunu niye söylüyorum değerli arkadaşlar? Çünkü baktığınızda burada getirilen düzenlemeyle “ihracatı teşvik ediyoruz” adı altında ihracatının 4 katı kadar bir kolaylık sağlıyorsunuz bu söz konusu firmaya ve buna benzer tekelleşmiş başka firma var ise. Ayrıca, diğer yatırımlarını da 4 kat çarparak düşürüyorsunuz. Yani burada, bu firmaya olağanüstü bir kolaylık sağlıyorsunuz. Oysa, daha önceki yasanın da yapılarında çok iyi anımsıyorum, tutanaklara da baktım, özellikle yerli sermayenin korunması, yerli üretimin artırılması, e-ticaretin geliştirilmesi, e-ticaretin önündeki engellerin kaldırılması gibi yaklaşımlar söz konusu olmuştur ve biz de bunu doğrusu desteklemiştik ama şimdi böylesine bir kriz durumunda 33 milyar lirayı çok büyük bir yük gibi gören bir iktidarın bizim önümüze, bir firmaya, sadece bir firmaya, bir hesaba göre 30 milyar, bir hesaba göre 80 milyar liraya kadar çıkabilecek bir kolaylığı sağlamasının arkasındaki mantığı burada tartışmak zorundayız ve bu teklifi getirenler -buradan söylemek zorundayız- büyük zan altındalar, büyük zan altındasınız. Size bugün de soracaklar, yarın da soracaklar, tarih önünde de soracaklar. “Bu teklifi niye hazırladınız, niye imzaladınız, hangi ilişkiler sonucunda size bunu imzalattılar?” diye soracaklar çünkü iki yıl önce geçmiş bir yasa var, ilgili Bakan Sayın Mehmet Muş’un da tutumu var, AKP içerisindeki kimi siyasetçilerin tutumlarını biz biliyoruz, MHP içerisindeki kimi siyasetçilerin tutumlarını biz biliyoruz, bizim tutumumuz zaten ortada, dolayısıyla burada kamunun açıkça böylesine büyük bir paradan, böyle büyük bir gelirden niye vazgeçtiğinin gerçekten ikna edici bir biçimde açıklanması gerekiyor.

Tekrar ediyorum, 2022 yılında da bu kulis tartışmaları oldu, her partiye geldiler, görüştüler hatta buna benzer, Amazonla ilgili Amerika Birleşik Devletleri’nde ve Avrupa’da buna benzer yasalar görüşülürken Avrupa Parlamentosuna bu ilgili firmaların girişinin yasaklandığını biliyor musunuz? Dolayısıyla bakın, burada çok ciddi bir hata yapıyoruz, çok ciddi bir kamu gelirinden vazgeçiyoruz ve bunu da niye yaptığımızı açıklayamıyorsunuz. Gerekçe ne? “İhracatı özendireceğiz.” Gerekçe ne? “Yatırımları artıracamız.” Yapın bunu. Zaten mevcut kanunda ihracatı zaten düşebiliyor lisans ücretinden, yatırımları düşebiliyor. Niye 4 katı? Çünkü ilk defa ödeme sırası geldi, iki yılın sonunda ilk defa ödeyecek. Beyler ilk defa ödeme zorunluluğuna geldikleri anda buradaki birileri imdada yetişiyor. Bir teklifle geliyorlar ve diyorlar ki: “Biz bunu başlatalım.” Niye başlatacağız, niye vazgeçeceğiz 80 milyar liradan? “Çünkü ihracatı geliştireceğiz.” Geliştirdiniz zaten, ihracatı zaten düşüyorsunuz. Niye 4 katı? Şimdi kalem elinizde, ağanın eli tutulmaz, 8 katı niye yazmadınız madem öyle, neye göre? İki yıl sonra bunu azaltacaksınız değil mi? Bir kanun teklifiyle daha gelmeyeceğinizin var mı garantisi? Ya, bu teklifi size kim yazdırdı, kim var arkasında? Çünkü bakıyoruz ve bunlar emin olun tarih önünde ortaya çıkacak, ben bu konuşmayı tutanağa yapıyorum, siz de elbette duyuyorsunuz, dinliyorsunuz nezaketle, çok teşekkür ederim, buradaki Komisyon tartışmaları çok değerli ama bu tutanaklara bunlar geçiyor arkadaşlar. Bunlar konuşulacak, şaibe altında kalacaksınız. Yani ben her birinizin burada masumiyetinden elbette şüphe etmiyorum, elbette ki sizin birtakım ilişkilere girmeyeceğinizden eminim, hiç öyle bir iddiam yok ama birileri bunu sorgulayacak çünkü burada açık, bir şirkete koruma var ve 80 milyar liraya kadar varabilecek bir gelirden vazgeçme var. Şimdi, görüşüyoruz, Genel Kurulda da görüşeceğiz, vergi kanununu görüşeceğiz, her yerden para bulmaya çalışıyor iktidar. Niye? Çünkü bütçe delik. “Emekliye 33 milyar verdim.” diye çok büyük bir şey vermiş gibi düşünen bir iktidar, bir firmanın bir kaleme, bir kanunun bir maddesiyle 80 milyarını nasıl silebilir ve bunun gerekçesi ne olabilir?

AHMET ÇOLAKOĞLU (Zonguldak) – 80 milyar liraya nasıl ulaştınız?

MURAT EMİR (Ankara) - Şöyle ulaştık, şöyle söyleyeyim: Bu yapılan hesaplara baktığınızda ödeyebileceği para -ve bu üç yıllık zamana da yayılan bir şey, bir iki yılda değişecek oranlar var biliyorsunuz- ilk başta söyledim, bir hesaba göre 30 milyar, bir hesaba göre de 80 milyara kadar varabiliyor ama siz şunu iddia ediyorsanız eğer; “Ya Sayın Emir, bir dakika, 80 milyar yanlış, biz bir kalemde bu firmaya 80 milyar paslamıyoruz, 30 milyar paslıyoruz.” diyorsanız bak, buradan tartışabiliriz gerçekten ama bakın, buradaki ekonomistlerin hesapları bunlar. Şimdi, burada oturmuşuz yüce Meclisin çatısı altında, Komisyonunda, Çinli bir firmanın Türkiye’de ödemesi gereken bir parayı silmeye çalışıyoruz ve neden sorusuna cevap arıyoruz. Neden arkadaşlar ya, bunu niye yapıyoruz? Kim var bunun arkasında, hangi kulisler var, hangi çabalar var? Dünyanın her yerinde bunların olduğunu biliyoruz ve bunlar ortaya çıkıyor ve Türkiye’de de ortaya çıkıyor ve çıkacak bunlar ve burada kalkacak her el bundan sorumlu olacak, bunun vebali var, hukuki sorumluluğu var, siyasi sorumluluğu var, vicdani sorumluluğu var; yapmayın bunu. Her bir kuruluş... Bakın, şu anda Komisyonunda sokak hayvanları konuşuluyor, ben orayı bıraktığımda araştırma önergesi vardı, tartışıyoruz. Efendim, sokak hayvanlarını elbette bu sorunu çözelim. Nasıl çözeceğiz? Para lazım. İş orada sıkışıyor ve iktidar diyor ki: ”Belediyelere ben yazarım, talimat veririm, kanunu yazarım, belediyelerin zaten ayırmak zorunda oldukları bir fon var, bir oran var bütçelerinden, bunu ayırmayı cezalandırırım bir yıldan üç yıla kadar. Ben oraya para ayırır ve ben bu sorunu ona çözdürtürüm.” diyor. Ama bunun yetmeyeceğini, yani sadece bir barınağın bile maliyetinin bunu katbekat aştığını aslında hepimiz biliyoruz. Sorun parada sıkışıyor. Bakın, Türkiye’de çocuklarımızı doğru dürüst aşılayamıyoruz arkadaşlar, Türkiye’de çocukların aşılama sorunu var. Mesela, sayın vekiller, meningokok aşısı yani meningokoksemini önleyen aşı Türkiye’de parayla alınıyor. Şu anda eczanedeki fiyatının 4 bin lira civarında olması lazım. Avrupa’nın neredeyse tamamı, Amerika Birleşik Devletleri çocuklarına meningokok aşısını yapıyor, rutin aşılama programında yapıyor. Yani biz çocuklarımızdan menenjit aşısını esirgiyoruz yoksul bir ülkeyiz diye ama Çinli bir firmaya bir kalemde... Siz deyin ki 30 milyar lira, ne fark edecek! O diyor ki 50 milyar lira, ben de diyorum ki 80 milyarı hesaplayan da var. Yani inanmayan beri gelsin hesaplayalım. Bunu biz nasıl yapabiliriz? Dolayısıyla burada bu kanuna açıklık getirenlerin “Ya biz burada ihracatı özendireceğiz, biz burada yatırımı artırıyoruz, özendiriyoruz; biz burada e-ticareti geliştireceğiz.” diye açıklama yapmalarını kabul etmiyoruz. Bu değil, bu değil, bu başka bir şey çünkü 4’le çarpmanın bir gerekeşi olması lazım ve bunu gerçekten rakamlarla ortaya koymanız lazım, bunu yapamıyorsunuz, dolayısıyla burada, daha açık, daha şeffaf, daha samimi konuşmak zorundayız.

Burada tekrar ediyorum; hukuki, vicdani, ahlaki, siyasi sorumluluk vardır; vebal vardır, yetim hakkı vardır, bütçenin talan edilmesi vardır; buna hiç kimsenin izin vermemesi gerekir. Aynen 2022’de olduğu gibi, o sırada da bütün partilerden milletvekilleri hep birlikte buna karşı çıkmıştık, yine aynısını yapmalıyız, yine demeliyiz ki: Bu Meclis harcanacak her bir kuruşun peşindedir, kimseye de peşkeş çekilecek 1 liramız yoktur, bu mesajı vermelidir. Komisyonumuza da bu düşmektedir.

Sabrinız için teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK - Teşekkür ediyoruz.

Söz almak isteyen...

ELEKTRONİK TİCARET İŞLETMECİLERİ DERNEĞİ BAŞKANI HAKAN ÇEVİKOĞLU – Ben istiyorum Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK - Sizi tanıyamadım ama ben.

ELEKTRONİK TİCARET İŞLETMECİLERİ DERNEĞİ BAŞKANI HAKAN ÇEVİKOĞLU – Başkanım, Elektronik Ticaret İşletmeciler Derneği Başkanım.

İzninizle küçük bir ekleme yapmak istiyorum.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Önce vekillerimize söz vereyim, sonra size söz vereyim.

Evet, söz almak isteyen var mı?

TALAT DİNÇER (Mersin) – Ben söz alabilir miyim Başkanım?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buyurun Talat Bey.

TALAT DİNÇER (Mersin) – Ben bu kanun teklifinin kesinlikle yani ihracatı desteklemek amaçlı yapıldığını düşünmüyorum. Açık ve net söylüyorum bunu da. Sabahtan beri de tartışıyoruz, hep bu maddeler üzerinde duruyoruz. Zaten bu firma günlerdir burada geziyor, günlerdir Komisyon üyelerinin peşinde, günlerdir bunun çabasını veriyor ama bu kadar acele etmenin...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Şimdi, töhmet altında bırakıyorsunuz herkesi, bu kadar herkesi...

Rıdvan Bey, size geldiler mi?

RİDVAN UZ (Çanakkale) – Gelmediler.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Size geldiler mi beyefendi?

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Gelmediler.

TALAT DİNÇER (Mersin) – Bize geldiler.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Bizden kimseye gelen var mı?

İRFAN ÇELİKASLAN (Gaziantep) – Bizden de kimseye gelmedi.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yani bir tek CHP’ye geldiler herhâlde.

MURAT EMİR (Ankara) – Bize gelemezler, hayır, bize gelemezler.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Onun için mi Anayasa Mahkemesine gittiniz Sayın Vekilim?

MURAT EMİR (Ankara) – Anlatayım, anlatayım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Neyi anlatacaksınız?

MURAT EMİR (Ankara) – Komisyon üyelerine geldiler...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Hayır, burada şimdi insanları töhmet altında “Günlerdir geziyorlar, şöyle yapıyorlar...”

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkan, siz Komisyon Başkanısınız.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, Başkanım.

MURAT EMİR (Ankara) – Tartışmaya niye katılıyorsunuz?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Niye katılmayayım?

MURAT EMİR (Ankara) – Komisyon Başkanısınız, Komisyon üyeleri söz hakkını alınca...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, “Herkesi geziyorlar.” diyor, ben de töhmet altındayım.

MURAT EMİR (Ankara) – Bakın, Sayın Başkan, söz hakkını alınca yani Komisyonu yönetirken değil “Ben de görüşlerimi ifade etmek istiyorum.” dersiniz, aynı bizim yaptığımız gibi konuşursunuz.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Öyle mi? Bu benim usulüm.

MURAT EMİR (Ankara) – Yapamazsınız.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Var mı itirazınız?

MURAT EMİR (Ankara) – Var, İç Tüzük’e uyacaksınız; yemin ettiğiniz Tüzük’e, Anayasa’ya uyacaksınız.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Tamam, İç Tüzük’e o zaman siz başvurun benimle ilgili, karar aldırın.

MURAT EMİR (Ankara) – Eşkiya mısınız?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yok, eşkiya varsa sizsiniz.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – İç Tüzük’e uymuyorsunuz.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Dışarıdan geldiniz, burada... Allah, Allah!

AHMET ÇOLAKOĞLU (Zonguldak) – Arkadaşlar, dışarıdan gelip...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Bu Komisyonda günlerdir biz çalışıyoruz arkadaşlarımızla.

CEVAHİR UZKURT (Niğde) – Gayet güzel tartışıyoruz.

MURAT EMİR (Ankara) – İç Tüzük’e göre görev yapacaksınız, Tüzük orada.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ben görevimi yapıyorum.

MURAT EMİR (Ankara) – Başvurun.” demek ne demek? “İstedığimi yaparım.” ne demek? İç Tüzük’e göre yapacaksınız.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ben görevimi yapıyorum.

MURAT EMİR (Ankara) – Bakın, söz istedim, ben de...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ben görevimi yapıyorum.

MURAT EMİR (Ankara) – Bakın, şöyle yapmanız gerekiyor: “Ben de gördüğümü lüzum üzerine görüşlerimi açıklayacağım.” dersiniz, aynen bizim uyduğumuz kurala göre görüşlerinizi açıklarsınız. Varsa buyurun açıklayın, ben de cevabınızı veririm.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ben size söz vermiyorum şu anda, siz konuşma sürenizi kullandınız, söz arkadaşınıza geçti.

MURAT EMİR (Ankara) – Ha, tamam, arkadaşım konuşsun.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ben de arkadaşınızla konuşuyordum zaten.

MURAT EMİR (Ankara) – Usulü göre söz isteyin.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ben de arkadaşınızla konuşuyordum zaten, sizinle konuşmuyordum.

MURAT EMİR (Ankara) – Hayır, siz Komisyona “Bize kimse gelmedi, CHP’ye mi geldi?” diye başladınız, tartışmayı başlattınız.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, ya, arkadaşımıza söylüyorum, “Herkesi geziyorlar.” diyor, soruyorum: Kime gelmiş?

MURAT EMİR (Ankara) – Peki, her şey açıkça tutanakta var.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, tutanaklarda var.

MURAT EMİR (Ankara) – Evet, daha dikkat etmenizde yarar var.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buyurun.

TALAT DİNÇER (Mersin) – Sayın Başkanım, bu üslubu biraz değiştirirsek daha faydalı olur.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Bence de değiştirelim.

TALAT DİNÇER (Mersin) – Yani bunda şey yok.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – “Burada herkesi geziyorlar...”

CEVAHİR UZKURT (Niğde) – Gayet güzel tartışma ortamı vardı şu ana kadar. Bakın, “Eşkiya mısınız?” sözünü ben kabul etmiyorum Sayın Başkanım.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Bizden randevu istediler, vermedik.

CEVAHİR UZKURT (Niğde) – Burada muhalefet hep şunu yapıyor: Hangi düzenlemeyi yaparsak yapalım bir denklem kuruyor, afaki bir rakam koyuyor, bir de firmayı koyuyor, eşittir “İktidar bunları haksız yapıyor.” diyor. Böyle bir şey olabilir mi ya!

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, buyurun.

TALAT DİNÇER (Mersin) – Sayın Başkanım, afaki rakam diye bir şey yok, bir rakamın gerçekleşeceği kesin.

CEVAHİR UZKURT (Niğde) – Bir rakam hesaplıyorsunuz, tahakkuk etmemiş bir gelir üzerinden bir rakam hesap ediyorsunuz, denklemin bilinmeyenine onu koyuyorsunuz, öbür tarafta da bir firma koyuyorsunuz, eşittir diyorsunuz, ondan sonra iktidar haksız; böyle bir tartışma ortamı olabilir mi ya!

TALAT DİNÇER (Mersin) – Sayın Başkan, siz işi biraz gargaraya getiriyorsunuz.

CEVAHİR UZKURT (Niğde) – Şu ana kadar gayet nezih bir tartışma ortamı vardı.

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkan, benim yarım saatlik bir işim var, gelip cevabınızı vereceğim.

TALAT DİNÇER (Mersin) – Şu an bakın, Bakan Yardımcımız bile ne dedi: “Beş aylık süreç içerisinde şu kadar ciro oluştu.” Yani bir rakam oluşacağı kesin yani bunu zaten kimse inkâr etmiyor, oluşacak.

CEVAHİR UZKURT (Niğde) – Arkadaşlar, bakın, yaptığımız eleştirilere sonuna kadar razıyız ama bakın, bir Başkana “Eşkiya mısınız?” şeklinde bir suçlamayı asla kabul edemeyiz.

MURAT EMİR (Ankara) – Başkan “Ben istediğim gibi yönetirim.” nasıl diyor peki? Diyebilir mi?

CEVAHİR UZKURT (Niğde) – Başkan orada yetkisini kullanıyor.

MURAT EMİR (Ankara) – “Ben Tüzük’le bağlıyım, Tüzük’e göre yönetirim.” demeyecek mi? Nasıl konuşacağız peki?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ben Tüzük’e bağlıyım zaten.

MURAT EMİR (Ankara) – Ama öyle demediniz.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ben Tüzük’e bağlıyım zaten, ben de usulümce yönetiyorum.

MURAT EMİR (Ankara) – “Git şikâyet et.” dediniz bana.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, git şikâyet et diyorum.

MURAT EMİR (Ankara) – Öyle bir merci yok, siz uyacaksınız.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Tamam, öyle bir merci yoksa o zaman karışamayacaksınız, o zaman karışamayacaksınız.

CEVAHİR UZKURT (Niğde) – Hayır, burada bir Komisyon Başkanına kimse el sallattırmaz arkadaşlar, herkes haddini bilecek.

MURAT EMİR (Ankara) – Arkadaşlar, siz Tüzük’e uyun, Tüzük’e göre yönetin, kimse size parmak sallamaz zaten.

CEVAHİR UZKURT (Niğde) – Başkanım, germeyelim ama bakın, şu ana kadar son derece nezih bir tartışma ortamımız vardı, bir anda gerildi ortalık; böyle bir şey olabilir mi!

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Cevahir Ağabey, tamam, sakın olalım, gerek yok.

CEVAHİR UZKURT (Niğde) – Yani biz iktidar partisi olarak son derece nezaketli bir şekilde sizin eleştirilerinize mukabele ediyoruz.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Biz de gayet nezaketli bir şekilde yapıyoruz ağabey.

CEVAHİR UZKURT (Niğde) – Böyle bir şey var mıydı şimdiye kadar Ednan Bey?

EDNAN ARSLAN (İzmir) – İnanın kalbi kırılmasın diye az konuştum ya.

İRFAN ÇELİKASLAN (Gaziantep) – Yani “eşkıya” demek nezaket mi oluyor.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Biz ona “eşkıya” demedik, bakın Sayın Ağabeyim benim...

İRFAN ÇELİKASLAN (Gaziantep) – Yanlış bir kelime kullanarak...

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Bağlamından kopararak bir şey yapmayalım

İRFAN ÇELİKASLAN (Gaziantep) – Yanlış kelime kullandı.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Sayın Ağabeyim, bir saniye...

Yanlış kelime kullanan arkadaşlar...

CEVAHİR UZKURT (Niğde) – Biz de nezaketimizi koruyoruz.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Ya, bir şey demiyorum ben Cevahir Bey, parmak sallatmayız falan ama biz de germeye gerek yok diyoruz. Bakın, orada bir tartışma yürüdü Başkan ile Grup Başkan Vekilimiz arasında, daha sonra bir nezaket ortamında bir araya gelirler, bu işi sulh ederler. Yani işin içerisine biz girersek, siz girerseniz bu işin önüne geçemeyiz biz. Ya, burada gerçekten düzgün, seviyeli... Ben mümkün olduğunca şirket adı bile kullanmamaya çalışıyorum ama burada yaptığımız iş vallahi de billahi de memleketin kasasından 1 lira cebine para koymak ya! Yapmayın ama biz de sakın olmaya çalışıyoruz, biz de...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ya, şu anda bile siyaset yapıyorsunuz Sayın Vekilim.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Yapmıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Şu anda bile yapıyorsunuz.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – 2024’ün sonunda, ETBİS bilgileri meydana çıktıktan sonra hep beraber bunu göreceğiz.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, göreceğiz.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Göreceğiz, tarih beni de bu konuda haklı-haksız diye ayıracak.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, buyurun Sayın Vekilim.

TALAT DİNÇER (Mersin) – Sayın Başkanım, gayet de iyi gidiyordu, biz tabii muhalefetiz, eleştireceğiz, eleştirdiğimiz hususları söyleyeceğiz. Bunları da siz bugün şu saate kadar sabırla dinlediniz, dinleyeceksiniz, varsa cevabınız verirsiniz.

CEVAHİR UZKURT (Niğde) – Buna sonuna kadar hazırız Talat Vekilim.

TALAT DİNÇER (Mersin) – Ama biz kafamızdaki soruları, sorunları burada dile getirmek zorundayız yani onun için zaten söz alıp konuşuyoruz.

CEVAHİR UZKURT (Niğde) – Bizim ona itirazımız yok, üstenci tavra itirazımız var.

TALAT DİNÇER (Mersin) – Evet, ben yine de aynı şeyi söylüyorum: Böyle çok alaceleyle getirilmiş bir yasa teklifi. Yani normalde Tüketici Kanunu’ndaki diğer maddelere -demin de söyledim- hiçbir itirazımız yok, tüketicinin lehine olan hükümlerdir, sonuna kadar destekleriz. Ama burada ki olay: Burada bir yerel çalışma yaptı vatandaşlar kendilerince, artık kime gitti, kime gitmedi bilemem onu, burada bir uğraş verdiler, burada “Batıyoruz, ediyoruz.” diye feryat ettiler, alacele böyle bir kanun teklifi düzenlenip de bu şekilde gelmesi açıkçası bizi biraz rahatsız ediyor. Bunu da zaten burada dile getiriyorum.

Şimdi, diğer taraftan, tabii biz öbür tarafta da bakın, Mecliste Vergi Kanunu’nu görüşüyoruz, şimdi Vergi Kanunu’nda da, birazdan gidip yine orada da konuşmalarımızı yapacağız. Esnafın her şeyinden vergi almaya çalışırken, iş dünyasından vergi almaya çalışırken, her yerden vergi yaratılmaya çalışılırken... Tabii, hesabın çok iyi yapıp yapılmadığından çok emin değilim, çok iyi, sağlıklı bir hesap yapıldığını düşünmüyorum. 4 katı, 3 katı, 2 katı, efendim yok yüzde 20, yok net işlem hacminin üstüne çıkmaması gibi hükümler içeriyor. Bunların çok sağlıklı yapıldığını da açıkçası ben düşünmüyorum Sayın Başkanım, biraz alaceleyle getirildiğini düşünüyorum. Yani keşke bu biraz daha böyle üzerinde çalışılsaydı. Sorduğumuz sorulara bürokratlarımız bile net cevap veremedi yani olayı biraz dolandırdılar açıkçası. Biraz daha kalsaydı, bu yıl sonunu bir görseydik, en azından şu net veriler bir ortaya çıksaydı gerçekten ihtiyaç varsa da ona göre yapsaydık çok daha faydalı olurdu diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Teşekkür ediyoruz.

Buyurun Sayın Vekilim.

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) – Sayın Başkanım, kıymetli milletvekilleri, değerli bürokratlarımız; şimdi az önce Sayın Grup Başkan Vekilimiz ifadelerinde kendince bir rakam oluşturdu yani ne olduğu belli olmayan, hiçbirimizin tam olarak yorumlayamadığı. Bu rakamlardan yola çıkarak birtakım iddialarda, ithamlarda bulundu kendi kafasından bir senaryo yazarak. Daha sonra emeklilere bağladı, emeklilerle ilgili bir hesap yaptı. Nasıl yaptığını da anlamıyorum. Böyle bir rakam yok ama şimdi şu esnada ben şöyle bir karaladım -bunu kabul etmiyorum ama- 33 milyardan bahsedildi mesela. 16 milyon emekliye böldüğünüzde 2 bin lira yapar yani 1 kere verilebilecek bir 2 bin lira yani emeklileri ihya edecek bir rakam değil, hani buradaki spekülasyon için söylüyorum.

Diğer taraftan, işte, kabul ediyoruz emeklilerin zorluğunu, şartlarını iyileştirmeye çalışıyoruz ama şunu da ifade etmek lazım: 2002’de biz iktidara geldiğimizde Türkiye’de 6 milyon emekli vardı, en düşük emekli maaşı da 140 dolardı; bugün 16 milyon emekli var ve 380 dolar seviyelerinde emekli maaşı var. “Bu yeter.” demiyoruz bakın ama yani burada siyaset yapmak yerine bence konuya odaklanmak lazım. Eleştirilerinizi dinledik, kaygılarınızı, endişelerinizi bu maddelerle ilgili dinledik ama çıkışı itibarıyla burada küçük firmaların, ihracat yapma yeteneği olmayan firmaların e-ticaret vasıtasıyla ihracatının sağlandığı, bunu kolaylaştıran, bunların önünü açan bir uygulama. Bununla ilgili bir kolaylık olarak biz yola çıkıyoruz ama buradan senaryolar çizip olmayan afaki rakamlar ve niyetler üzerinden ithamda bulunmanın da ben siyasi etiğe uygun düşmediğini düşünüyorum.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Teşekkür ediyoruz.

Rıdvan Bey, buyurun.

RİDVAN UZ (Çanakkale) – Şimdi, Sayın Mehmet Şimşek Bakanımız sinekten yağ çıkarmaya uğraşırken buradaki meblağın elden gittiğini duyarsa çok üzüleceği kanaatini taşıyorum. Öncelikle onu söyleyeyim.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Olmayan para.

RİDVAN UZ (Çanakkale) – Bir şey mi dedi?

Şimdi, Türkiye’de tabii çok şeyler söylendiği için biraz not aldım, onların dışında bir şeyler söylemek istiyorum. Şimdi, vergiler artırılırken bir başka yani menşesi Türk olmayan bir şirkete sanki bir toleransmış gibi kamuoyuna da yansıyan bir durum var. Bu da bir sıkıntılı durum. İkinci önemli olan şey, şimdi dereyi görmeden paçayı sıvıyoruz yani işte, yok “10 milyar, 30 milyar, 80 milyar...” Yani netice itibarıyla burada meblağın ne çıkacağı da belli değil. Hâl böyleyken bu yasa teklifine hakikaten 11’inci maddenin konulması bir garip durum oluşturuyor. Yani görmeden bir şey yapmaya çalışıyoruz. Bunu da söylemek isterim ama özellikle bir konuda not almıştık.

Şimdi, bu e-ticareti hakikaten güçlendirmek istiyorsak bu maddeyle değil de bunun dışında, bunu destekleyici tedbirler de alabiliriz yani devamlı bir değişiklik yaparak, komisyonları çalıştırarak bu dışarıdaki büyük şirketlerin de sanki bu devamlı maç oynanırken kurallar değiştirilen bir ülke ya da Meclis algısı oluşturduğu için bu da bu açıdan da yatırımcıyı ürküten bir durum. Tabii, uluslararası sistemde geçerli olan yeni nesil ödeme sistemlerini de Türkiye’ye getirebiliriz yani madem e-ticaretin güçlendirilmesini ve oyuncuların artmasını istiyoruz, o zaman işte Payby gibi ödeme durumlarının da Türkiye’de yasak olmaması gerekiyor ki bunun da önünü açalım.

İkincisi de Türk’ün ürün ve markalarına olan güvenini artırıcı çalışmalar yapmalıyız yani Türk güvencesi verebileceğimiz bir yapıya sokmalıyız ki Çin ürünlerine dair uluslararası genel bir kabul var. Bu kabulü de biz kendi güvencemizle ve kendi firmalarımızla bunu aşabiliriz.

Üçüncüsü, gümrük işlemleri mutlaka kolaylaştırılmalı yani gümrükten malların yurt dışına ihracatının hızlıca sevk edilebilmesini sağlayacak altyapıyı da oluşturmamız gerekir eğer bunun gerçekten ülkemize bir fayda olmasını istiyorsak.

Dördüncüsü de e-ticarette yurt dışına ihracattaki en büyük engellerden birisi kargo maliyetinin yüksekliği. Hedef ülke bazlı yapılacak çalışmalarla ülkemizden o ülkeye nakliye maliyetlerini ciddi oranda düşürecek kargo sistemi kurabilmeliyiz.

Beşincisi, hedef ülkelerle iletişimin sadece İngilizce üzerinden değil, o ülkenin dilinde de yapılabileceği uzman personel istihdamı teşvik etmeliyiz. Türkiye’deki yerleşik bir e-ihracat firmasının hedef ülkeden de kişi istihdam edebilmesini, çalıştırabilmesini kolaylaştırabilmeliyiz. Yine, ihracat konusunda yetiştireceğimiz gençlere İngilizce dışında birçok yabancı dil öğretmeyi de belirli programlar çerçevesinde sağlayabiliriz. Bütün bunları yaparsak şu 11’inci maddenin çok daha üzerinde ülkemize girdi sağlayabiliriz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Teşekkür ediyorum.

Şunu ifade etmek isterim: Buradaki bütün arkadaşlar meseleye vergi ve gelir açısından bakıyorlar ama ekonomiyi sadece vergi ve gelirle okumak ne kadar doğru? Türkiye’nin bir cari açık problemi var. Ne demek cari açık? Yani bizim döviz girdisine ihtiyacımız var dolayısıyla belki gelirleriniz çok yüksek olabilir ama cari açığınızı yönetemezseniz ekonominiz çok büyük zararlar görebilir. Dolayısıyla bu işe sadece gelir tarafından bakmak, cari açık problemini es geçmeyi ben doğru bulmuyorum. Rıdvan Vekilimin söylediği hususlarla ilgili Ticaret Bakanlığımızın aslında birçok uygulaması var, belki arkadaşlarımız size sonra doğru bilgi verirler.

Buyurun Adnan Bey.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Başkanım teşekkür ediyorum.

Şimdi, biz ne kadar konuşursak konuşalım anlaşılan bu işten geri adım atma niyetiniz yok gibi anlıyorum ben. Bakın, bir kez daha söylüyorum: Bu işlem net işlem hacmini rakamlarla oynayarak düşürme işlemidir. Bakın, yasada yaptığımız şey rakamlarla oynayarak net işlem hacmini düşürme işidir. 214 milyar lira olursa ve 214 milyarın biraz altında olursa -bakın buradaki eşiklerden bahsediyorum- bu şirketler yüzde 20 dilimine girmiyor. O zaman ne oluyor biliyor musunuz? Bu şirketin verebileceği maksimum 9,5 milyar. Bunlar sabit yani bunu arkadaşlar hesaplayabilir. 214 milyar yapsa kademeli, burada eşik sınırlar belli, maksimum 9,5 milyar verebilir ama bu 214 milyarın net işlem hacmi üstüne çıktığında bu katlamalı orandan dolayı işin rengi değişiyor, daha büyük bir gelir bizim hazinemize girebiliyor. Biz burada bir oyuncuyu ya da iki oyuncuyu -bilmiyorum sayılarını- yüzde 20'nin altına nasıl düşürürüz diye uğraşıyoruz. Eğer bu 2 kat olsaydı 2 kat yazardınız oraya, 6 kat olsaydı kanun teklifi 6 kat gelecekti. Tamamen biz burada rakamlarla oynayarak -göreceksiniz- birilerini bu yüzde 20'nin altına çekme gayreti içerisindeyiz. Hedef bu, yapılmak istenen bu; doğru değil. Bir şirket ihracat yapıyorsa net işlem hacminden ihracatı kadar düşürülür ya, 4 kat niye düşülür? Bir adam teşvik alıyorsa net işlem hacminden teşviki kadar düşsün. Bakın o, ona avantaj sağlıyor zaten. Aldığı kadar, kullandığı kadar, yaptığı ihracat kadar düşmemiz zaten kanunda var, zaten ona avantaj sağlıyor. Bunu 4 katla çarpmak tamamen -dediğim gibi- rakamlarla oynamak; birilerine burada açık, net bir şekilde kıyak geçiyoruz.

Talat Bey “Buralarda dolaşıyor, milletvekilleriyle görüşüyor.” falan dedi, siz yanlış anladınız herhâlde, sizi dolaşmasına gerek yok, zaten onların lehine bir şey bu, size ne anlatacaklar, bize anlatmaları lazım. Bizlerden randevu oluşturmaya çalıştı bu firma yetkilileri. Biz görüşmedik arkadaşlarla çünkü doğru bulmayız, etik bulmayız. Bir kanun teklifi var, bu sektörde başka oyuncular var, onlar bizi aramıyor, onlar gelip bize “Ya, şöyle bir teklif var, şununla ilgili sizi bilgilendirelim.” demiyor ama bu sektörde lider bir oyuncu bizimle bu konuda görüşme ihtiyacı hissediyor. Yani bu bile başlı başına bir şey değil midir sizin için? Yeterli bir neden değil midir yani bunların lehine yapılan bir uygulama anlamında bir delil değil midir? “Yüzde 20'nin yüzde 15'i kadar da işte hata olur, esneyebilelim.” Ne demek bu? Yani yüzde 20'yi 23'e kadar esnetiyoruz. Ya, bu işlem hacminde -yani toplamı içerisinde bahsediyorum- yüzde 3 esnetmek bile -yani 1,8 diyoruz, arkadaşlar 1,4 katrilyon diyorlar bu şeye- 30 milyarla 50 milyar arasında oynayan bir rakam aslında baktığın zaman esnetme anlamında. Bütün oyuncular açısından söylüyorum bunu, tek firma açısından söylemiyorum. Yani niye esnetiyoruz onu oraya? Yani sürekli böyle biri, bir yere girer; biri, bir sınıra takılır; biri, bir radara da takılır; onu, o radardan çıkaralım; o, o radara takılmasın. Otobanda 120'yle giderken yüzde 10'unu aşınca nasıl 132'ye kadar ceza yemiyoruz ya, onun gibi olmuş yasa, yasayı onun gibi yapmışsınız yani. Peki Şahin'i ne yapacağız? Siz 120'yle gidene... Yüzde 10'u değil, sınırı da kaldırmışsınız 12'nci maddeyle, isterse 280 bassın Ferrari; Ferrari'ye ceza yok, istediği kadar gitsin o. Peki, Şahin ne yapacak? O gidemiyor yani diğer oyuncular gidemiyor, onları ne yapacağız, onları kim koruyacak burada? O bu düzenlemede yok.

Bakın, yapmış olduğumuz düzenleme ayan beyan birkaç firmanın talebi, isteği doğrultusunda, onların çıkarlarına uygun bir şekilde yapılan bir düzenlemedir. Bu, bizim Komisyonumuzun vakarına, bu, bizim Komisyonumuzun çalışmasına, emeğine bence uygun bir teklif değil. Gelin, hep beraber oturalım, bizler de bu hesapları yapalım, bir daha konuşalım ama bu işi bir seferde yapalım ve bu işi artık çözelim. İnanın yani gerçekten samimiyetle söylüyorum, geçmiş dönemdeki Bakanla konuşun ya, ne diyor bakalım bir sorun ya kendisine yani bunları getirirken bir hesap yapmamasını. Hadi Bakan siyasetten geliyor, hesap kitapla belki işi yoktur, o pencereden bakmıyordur, mesleği başkadır ama yani çok kıymetli Bakanlık bürokratları var, bu hesapları çok iyi bilirler, bu hesapları yapmışlardır, şirketlerin hangi radara takılıp takılmayacağı, hangi bedeli ödeyip ödeyemeyeceği, önümüzdeki yıl bu

büyümeyle nasıl bir lisans bedeli ödeyeceği zaten öngörülmüştür, gelirler içerisinde de vardır zaten bunlar. Plan bütçe yapılırken zaten bunlar oralarda, o cetvellerde öngörülmüştür ama biz bugün buraya bir düzenleme getiriyoruz apar topar, ne? İhracat. Tamam, ihracatı kadar düşelim. Biz “Kimse ihracat yapmasın.” demiyoruz ki, daha çok ihracat yapsın, Allah verse de bütün ciroları ihracat olsa bunların. Teşvik belgesi kullanmaları... Kullansın, kullandığı kadar düşelim. Yok 4 kat. Niye? Çünkü radardan çıkaramıyoruz biz bu şirketi, bu şirketleri, radara takılıyor burası. Daha büyük para ödeyecek, biz o radardan çıkaralım, kurtaralım bu şirketleri, kollayalım, arkalayalım. Yapmayın arkadaşlar, yapmayın.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Teşekkür ediyoruz.

Arkadaşlar, yoklama istemişler, yirmi dakika ara veriyoruz.

Kapanma Saati:22.21

BEŞİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 22.47****BAŞKAN: Mustafa VARANK (Bursa)****BAŞKAN VEKİLİ: Şahin TİN (Denizli)****SÖZCÜ: Cevahir UZKURT (Niğde)****KÂTİP: Adem ÇALKIN (Kars)**

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Komisyonumuzun kıymetli üyeleri, toplantımızı açıyorum.

Türker Bey'den başlıyoruz.

TÜRKER ATEŞ (Bolu) - Teşekkür ederim Başkanım.

Evet, ülkemiz gelişmekte olan bir ülke, bunu hepimiz biliyoruz. Ülkenin kalkınması için de ihracat bizler için çok çok önemli. İhracatı nasıl ve ne şekilde yapacaksak her çeşit enstrümanın kullanılması gerektiğine inanan kişilerdeniz tabii.

Bir yanlış anlaşılma söz konusu olabilir, Cumhuriyet Halk Partisi olarak biz hiçbir zaman e-ticaretin veya e-ticaret yapan firmaların karşısında olmadık, olmayız da. Bunların hepsinin dengelenmesi lazım özellikle. Eğer bu yasa iki sene önce bu şekilde gelmiş olsaydı şu anda belki bu konuları tartışmıyorduk. Şimdi, burada değerlendirilirken sanki bir firmaya pozitif ayrımcılık yapılmış düşüncesi hasıl oldu, e zaten öyle değerlendiriyoruz. E-ticarete destek vereceğimize yani aracı bir kuruma destek vereceğimize burada oluşmuş bir değeri yani bu rakamı direkt KOBİ'lere destek olarak versek yani direkt üreticilere versek, çıkarılacak rakamı, belirtilen rakamı direkt üreticiliğe versek belki de daha kalıcı bir çözüm sağlamış olabiliriz. Ben açıkça söylemek gerekirse ilk hâlinin devamını isterim ve oradaki kazanılan paranın da küçük işletmelere, KOBİ'lerimize dağıtılmasını isterim onların ihracatını artırabilmesi için.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Teşekkür ediyoruz.

Nail Bey, buyurun.

NAİL ÇİLER (Kocaeli) – Teşekkür ederim Başkanım.

Değerli milletvekilleri, kurumların değer temsilcileri, basınımızın çok değerli temsilcileri; gece hayli ilerledi, tabii sabahki enerjimiz kalmadı, hepiniz yorulunuz, bizler de yorulduk. Herkesin kendine göre bir şeyi var. Bu saatte bu çalışmaların da çok verimli olduğunu düşünüyorum. Yine de olsun, birbirimizi kırmadan güzel bir şekilde devam ediyoruz, bu güzel.

Benim olduğum bölge İstanbul'dan sonra ihracatta Türkiye 2'ncisi olan bir bölge -Sayın Başkanım bilir, daha önce Bakanlığımızı yaptı, bilir- OSB'lerin yoğun olduğu. Mesela Gebze, bir ilçe diye tanımlanır ama Gebze'ye baktığımız zaman 10 tane organize sanayi bölgesi var. Sadece Gebze'de 100'den fazla AR-GE merkezi var. Bunlar resmî AR-GE merkezleri, devletten teşvik alanlarının dışında bir de özel AR-GE merkezleri var. Örneğin, Bilim İlacın sadece 4.500 metrekairelik bir yerde 150'den fazla çalışan AR-GE mühendisi var. Biliyorsunuz, TOGG'un AR-GE merkezi Gebze'de Bilişim Vadisi'nde binden fazla çalışan mühendisi var.

Şimdi, devlet kaybının çok arttığını biliyoruz. Devlet kaybını son zamanlarda ne yapıyor? İşte, vergi paketi Genel Kurulda görüşülecek, vergi paketiyle karşılamaya çalışıyor. Evet, sorunlu kredilerin sayısının arttığını görüyoruz. Finansmana erişim de gün geçtikçe zorlaşıyor. Daha birkaç hafta önce esnafa verdiğiniz can suyu kredisi 6,25'ten yüzde 30'a çıktı, tacire, tüccara 9,25'ten verdiğiniz kredi 56'ya, 60'a çıktı. "Yerli ve millî" diye yola çıktık, Allah'a şükür, göz bebeğimiz olan Togg'u şimdi öldürmeye çalışıyoruz. Yerli ve millîlik nerede kaldı? Hepimiz konuşurken "Allah'a şükür." diyoruz, bu ülkenin vatandaşıyız "Yerli kaynaklarımızı kullanalım, yerli olsun. İnsan kaynağımız işte bu şekilde yetişsin. Millî olalım." diyoruz. Şimdi, arkadaşlar, bu masada oturan hiç kimse istihdama karşı değil, hepimiz istihdamın artmasını isteriz, üretimin artmasını isteriz, ticaretin gelişmesini isteriz. Şimdi, son zamanlarda toplum tüketim toplumu oldu. Biz "Ya üreterek var olacağız ya da tüketerek yok olacağız." diyen bir neslin çocuklarıyız. Şimdi, artık benim bölgem için söyleyeyim, alın teri ne kadar kutsalsa akıl teri de o kadar kutsal oldu. Bir bilişim vadimiz var, kuluçka merkezleriyle doldu Allah'a şükür, bir Bilişim Vadisi'nde TR 42 okulları var, euro 42 okulları, Türkiye'de iki okuldan biri. Sayın Başkanım, bunda Cevahir Bey'in, sizin ve bizlerin de emeği vardır, biliyorsunuz. Orada her sene 350 öğrencimiz okutmansız eğitim modelinden eğitim görüyor ve benim bulunduğum zamanlar Gebze Ticaret Odası senede 175 bin euro lisans parası veriyordu, her öğrenci için 500 euro ve bu lisans paralarını da...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Onu da zorla ben aldım senden.

NAİL ÇİLER (Kocaeli) – Evet, hatırlıyorsunuz. Nereden? Allah razı olsun, öyle bir destek olduk biz de, sizler de şey yaptınız, herkes faydalaniyor. Bugün Türkiye'de 2 okul var biri İstanbul Vadisi'nde, diğeri de Gebze'deki Bilişim Vadisi'nde. Oradaki öğrencilerin bu şeyi bizim ödediğimiz lisans bedeli, her öğrenci için 500 euro ödüyoruz.

Şimdi, çok zamandır bakıyoruz, bu Komisyonun gündemini ben kendim bizzat özellikle takip ediyorum, önce BYD için Plan ve Bütçe Komisyonunda ısmarlama kanun maddesi ihdas edildi. Kabul edersiniz ya da etmezsiniz pat diye bu şekilde geldi. İlk önce ulusal basından öğrendik biz parlamenter olduğumuz hâlde, sonra bu arada geldi, iki üç gün içinde geçti. Şimdi de dijital oyuncular çıktı karşımıza, bir dijitallik var, bunlar için bir kanun yapmaya kalkıyoruz. Evet, geçtiğimiz dönem 2022 yılında bir kanun zaten yapılmış, öğrendiklerimiz bu, sizin anlattıklarınız bu. E-ticarette lisans ücreti getirilerek hem adil ticaretin sağlanması hem de oluşan piyasadan gelir elde etmek için bu kanun daha önce 2022'de yapıldı. Yanılmıyorsam o dönem oy birliğiyle geçti, sonradan belki itirazlar olmuş olabilir. 2023 yılında lisans ücretlerine ilişkin değişiklik yapılarak parasal sınırlar değiştirildi. Belki ihtiyaç vardı, değişen dünyada teknolojiye bir geçiş vardı, şimdi, 2024 yılında bir değişik daha teklif ediyorsunuz. Şimdi, bu kanun teklifinde "E-ticaret şirketlerinin ihracat tutarlarını 4'le çarpalım, çıkan tutarı toplam cirodan düşelim, kalan tutarına lisans ücreti ödeyelim." deniyor. "Yatırım tutarında 4 misli tutarı lisans ücretinden düşelim." diyoruz. Sonuç olarak "Vergi ödemeyelim." diyorlar yani bir katkı -vergi demeyeyim de- sağlanmasın gelirlere diyorsunuz. Bu tek maddeyle 15 milyar veya 20 milyar veya adına ne dersiniz deyin -bu rakam 10 milyardan, 15 milyardan az bir rakam değil- bu gelirden vazgeçiyoruz. Ne için vazgeçiyoruz bundan o da belli değil.

Sevgili milletvekilleri, Sayın Şimşek "Çok kazananan çok, az kazananan az vergi alacağız." diyor. Baktığımızda vergi küfesini hep halkın sırtına yüklüyoruz. Yurt dışına çıkandan Deli Dumrul vergisi gibi 500 lira harç alacaksınız, ne için aldığınız da belli değil. Başka bir ülkede böyle bir uygulama var mı ben bilmiyorum, eğer varsa onu da öğrenmek istiyorum.

Çinli bir ticaret firmasına 15-20 milyar, otomobil firmasına 70 milyar istisna getireceksiniz. 50 liranın hesabını yapan Şimşek acaba bunu biliyor mu? Şimdi, nasıl olur, 50 liranın hesabını yapan Sayın Şimşek bu 78 milyar için sesini çıkarmaz, onu da anlamış değilim.

Diğer yandan, Çinli firmalara yapılan bu istisna yerli üretimimizi sekteye uğrattıyor. BYD'ye yapılan istisna neden yerli otomobil -demin de söyledim- TOGG'a yapılmıyor? TOGG'da, yerli ve millî bir markamız olsun diye herkes yola çıkmıştı ve hemen hemen 85 milyon, herkes de benimsemişti, sevmişti. Hatta biz "Nazar boncuğu olsun. Bu bizim markamız olsun." demiştik. Eğer istisna yapılacaksa lütfen bugün TOGG'u da konuşalım, bu istisnalar TOGG'a da gelsin; Plan ve Bütçede mi konuşacak, bizim Komisyonunda mı, diğer komisyonlarda mı ama muhakkak bunun da olması gerekir. Bazı istisnalar belki var ama yarın öbür gün BYD satışa başladıktan sonra TOGG çok zarara girecek; inanın ürettiğiniz ürünün yüzde 10'unu bile satamayacaksınız. Diğer Avrupa ülkelerinde var, biliyorsunuz kendi markalarına özel kredi bile çıkartıyorlar, bunun da yapılması lazım diyorum.

Trendyola verdiğiniz bu istisna ortada, belli. Adı "Trendyol" olur veya "başka yol" olur, onu bilmem. E-ticaret markaları, esnaf, KOBİ'ler zarar görecektir bundan. Bakın, ben ihracatın merkezi bir yerden geliyorum, İstanbul'dan sonra 2'nci sırada olan bir yerden geliyorum. İnanın, Napolyon'un dediği gibi, dünya tek başına bir ülke olsa başkenti İstanbul olurdu. İstanbul'u saymazsanız ihracatta Türkiye'de 1'inci sıradayız. Bunun benim ihracat yapan KOBİ'lerime hiçbir faydası yok. Demin Türker Bey çok güzel bir şey söyledi, bunlardan almayacağımız lisans paralarını KOBİ'lere verin, KOBİ'ler işini geliştirsin, gelecekte onlar en büyük oyuncu olsun Avrupa'da diyorum.

Şimdi, Çin devletine bir ayrıcalık tanıyoruz. "Kapitülasyon" demeyeceğim, gecenin geç saati, Başkan biraz kızıyor o kelimeye. Bir ayrıcalık verdiğiniz belli. Neden verilmiş? Onu da çözemedim, sabahdan beri düşünüyorum açıkçası. Yerli üreticilerimiz varken Çin'e neden bu kadar ragbet ediyoruz onu da anlamış değilim. Bugün Çin'e baktığınız zaman, yanılmıyorsa 200 den fazla otomobil markası var. Şimdi BYD'den sonra bir marka daha geliyor değil mi Rıdvan Bey, adı bizde saklı kalsın, bir marka daha geliyor yakında Türkiye'ye

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Sizinle mi anlaştılar?

NAİL ÇİLER (Kocaeli) – Yok. Bizimle anlaşmalarına gerek yok. Bizim o kadar gücümüz yok.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ne bileyim yani, biliyorsanız onu söyleyin yani.

NAİL ÇİLER (Kocaeli) – Yok, Rıdvan Bey'le konuşmuştuk, ben de otomotivci olduğum için oradan biliyorum.

Yeni bir marka daha geliyor. 200 den fazla marka var Çin'de. Bunlar yarın öbür gün geldiği zaman inanın Türkiye Çin'in çöplüğü hâline döner. Arkadaşlar, gelin, tarihe bir ışık tutalım, hep birlikte 11'inci ve 12'nci maddeyi çekelim, yarın gidelim, Genel Kurulda aslanlar gibi duralım. Kendi partim adına ben söz veriyorum, orada kim varsa, Genel Kurulda oyunu kullanacak, oy birliğiyle geçirelim diyorum. Bunu kabul etmek mümkün değil, yanlış; gelin, yanlıştan dönelim.

Şimdi, diğer taraftan, Sayın Ekonomi Bakanımız diyor ki: "Ulusaşırı küresel şirketlerden yüzde 15 vergi almamız gerekir. Bugüne kadar bunu kaçırmışız." Kamuoyu yapıp bunu da vergi paketine koyacaksınız. O hâlde, ne vergi getirdiysek, neyi istisna yaptıysak bunun da hesabını vermek zorundayız. Evet, çok uluslu ülkelerden ek bir vergi alınacaksa muhakkak alınmalıdır. Üretim, istihdam, ticaret bizim ana felsefemiz olmalıdır ama hiç kimsenin de arka bahçesi olmaya gerek yok. Türkiye, kendi kaynaklarını iyi yönetirse, kendi kendini iyi yönetirse biz piyasalara hâkim oluruz diyorum.

Şimdi, ithalat ile ihracat... Hep ihracatı konuşuyoruz, hiç ithalatı konuşmuyoruz. Hani bizim 2023'te ihracatımız 500 milyar dolar olacaktı? Vietnam'a bakın, 97 milyon nüfusu var Vietnam'ın, daha yeni, genç bir ülke sayılır, 1978'de ayrıldı, 1980'de kuruldu falan Güney Vietnam, Kuzey Vietnam

diye. 97 milyon nüfusu var, yanılmıyorsam enflasyon yüzde 3, işsizlik oranı yüzde 2, geçen seneki ihracatı da 351 milyar dolar ama bütçesine bakıyorsunuz, bütçenin çoğunu eğitime ayırmışlar, kendi kaynaklarını kendisi kullanmaya çalışıyor, marka ürünleri üretim merkezi olmaya aday.

Şimdi, bu dönemde yerli firmaların ayakta durmak için bir can suyuna ihtiyacı varken faizler yüzde 60'tan konuşuluyor, yüzde 55'ten aşağı finansmana erişim çok zor, o da alabilene aşk olsun. Koca bir pazar da bir firmaya -kusura bakmayın- peşkeş çekiliyor. Ne olur, gelin, hep birlikte bu yanıltan dönelelim diyorum.

Hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Başkanım, teşekkür ediyorum.

Çok TOGG'dan bahsettiğin için müsaade ederseniz bir iki kelam etmek istiyorum. TOGG sürecini hep beraber yaşadık bu ülkede. İlk başından itibaren Türkiye'de yerli ve millî bir markanın oluşturulmasıyla ilgili kimler eteğindeki taşları nasıl döktü, hangi söylemler dile getirildi yani biz uzunca bir süre Gemlik'in İtalya'nın bir ilçesi olmadığını ispat etmeye çalıştık. Onun için yani "Yerli ve milliyi destekliyoruz." dediğimizde Türkiye'deki muhalefetin, iktidarın pozisyonlarını tekrar bir gözümüzden geçirmemiz lazım.

Şimdi, değerli arkadaşlar, özellikle otomotiv endüstrisine baktığınızda çok büyük bir değişim ve dönüşüm var ve şu anda Çin dünyada otomotiv endüstrisinin sürükleyicisi hâline geldi. Yani Avrupa markaları, Amerikan markaları, bunların tamamı aslında Çin'in tehdidi altında. Biz Avrupa Birliğine üye bir ülkeyiz, bizim ülkemize yatırım yapan x firması Türkiye'yi tercih etmeyip Bulgaristan'ı, Macaristan'ı ve Romanya'yı tercih ettiğinde o araçların tamamını Türkiye'ye sıfır gümrük ödeyerek satabilir. Dolayısıyla bizim muhtemel bir rakibimizi kendi ülkemizde yatırım yapmaya teşvik etmemiz, ikna etmemiz emin olun bir başarıdır. Bu, Türkiye'deki markalar için bir tehdit değildir. Gerek teknoloji transferiyle gerek farklı iş birlikleriyle gerek ölçek ekonomisiyle bu yatırımlar emin olun ülkemize -vergiyi bir tarafa geçtim, istihdamı bir tarafa geçtim- çok ciddi katkılar sağlayabilir. Ve Türkiye'de yatırım yapan firmalara baktığımızda, eğer yerlilik ve milliliği kendi zaviyemizden değerlendireceksek Türkiye'de, ihracatta 5'inci olan, 6'ncı olan Toyota'yı nereye koyacağız? Toyota tamamı Japonlara ait bir firma ama binlerce istihdam sağlıyor, milyarlarca dolarlık ihracat yapıyor. Ya da sizin ilçenize çok yakın olan Ford'u nereye koyacağız? Yüzde 50'si Amerikalılara ait ama her sene istisnasız Türkiye'nin ihracat şampiyonu oluyor, milyarlarca dolarlık döviz bu ülkeye kazandırıyor, istihdam sağlıyor. Onun için, değerli arkadaşlar, yabancı yatırımı toptan reddedeceksek, başka bir ekonomik anlayışa gideceksek onu tartışalım burada ama ülkeler üzerinden yaptığımız tartışmaları ben açıkçası doğru bulmuyorum. Kimse de bir yatırımı öbürünü batırsın diye ülkeye getirmesin. Burada yeni iş birlikleriyle ne kadar çok biz Türkiye'de yatırım getirebilirsek, kapasitemizi ne kadar artırabilirsek, Türkiye'nin ihracat potansiyelini ne kadar geliştirebilirsek emin olun bu bizim ekonomimize katkı sağlayacaktır. Onun için, ben arkadaşlarımdan rica ediyorum -kişisel bir ricam bu- yani siyaseten cümleler kurabiliriz ama Türkiye'ye gelen bir yatırımı gerçekten farklı değerlendirmememiz lazım, bunun ülkeye getirilmesine dikkat etmemiz lazım. Burada kimse yerli bir marka için bunu yapmaz. Hele ki TOGG'da gerçekten gayret etmiş, kavgaya etmiş, mücadele etmiş bir arkadaşınız olarak bunu söylüyorum. Ayrıca "istisnalar" dediğiniz istisnaların tamamını bugün gün içinde ifade ettiniz. O Kore markası da Türkiye'de yatırım yaparken teşvik aldı, Toyota da Türkiye'de yatırım yaparken teşvik alıyor, Ford bu büyük yatırımı için, en son ki yatırımı için teşvik aldı, istisnalar aldı, TOGG'a da emin olun, bir sürü istisnanın ve teşvikin yanında hiç yapmadığımız işleri yaptık. Devlet olarak alım garantisi verdiğimiz tek firma şimdiye kadar TOGG firması oldu. Değerli arkadaşlar, dolayısıyla burada insaflı olarak bu işleri değerlendirmemiz gerekir diye düşünüyorum.

Evet, söz isteyen...

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Sayın Başkan...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buyurun.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Sayın Başkanım, çok kıymetli milletvekilleri; on üç saati devirdik Bakanlık sunumuyla beraber. Güzel şeyler konuştuk, anlattık ama on üç saatin sonunda ben şöyle bir bakıyorum, Komisyondaki bütün milletvekillerimizin sanki içine sinmeyen bir şey var gibi görüyorum. Yani burada Sayın Bakanlığa, Bakan Yardımcımız ve bürokratlara da bakıyorum, onların çoğu tahmin ediyorum ki bu yasayı yapan ekipten olabilirler, eski Ticaret Bakanıyla çalışmış olabilirler ve bu yasanın o dönemki savunucularıydılar belki de, bilmiyorum yani yeni atanan var mı? Şimdi de tam tersini burada çok da fazla savunamıyor gibiler. Bu benim görüşüm. Biraz önce kızdınız ama gerçekten de biraz da haklıydı, yasayı burada sanki bir tek savunan siz varsınız Sayın Başkanım yani öyle gözüküyor...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – O benim çok konuşmamdan kaynaklanıyor.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Hayır, sözcümüz değil çünkü ilk imzacı Şahin Ağabey biraz destek verdi ama ben diğer vekilimizin hiç daha bir kelime ettiğini de duymadım.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Ben sonuna kadar arkasındayım. Hiç öyle bir şey yok.

TÜRKER ATEŞ (Bolu) – Biz hissetmedik.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Yok, öyle, öyle; seni tenzih ediyorum ama diğer arkadaşımızla...

ÖMER ÖZMEN (Aydın) – Biz de sonuna kadar arkasındayız.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Ben şimdi duyuyorum sesini.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Komisyon üyesi değil ya, onun için.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Yok, yasanın ilk imzacısı olarak bence eminim savunması gereken onlardı ama bu görev de size düştü Sayın Bakanım, öyle görüyorum, öyle anlıyorum.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Buraya konuşmuyorsunuz, Başkana konuşuyorsunuz.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Yok, ben kurula hitap ediyorum.

Şimdi, tabii, çokça konuşulan, söylenen şeylerden bir tanesi de “Böyle bir gelir yok, böyle bir gelir kaybı yok, daha henüz oluşmadı.” sözcüğüdür ama çok yakın zamanda biz yaklaşık iki ay yurt dışı çıkış harçlarını konuştuk, yurt dışı çıkış harçlarında da en nihayetinde bir rakam belirlendi ve 4 milyar TL’lik bir gelir olacağı tahmin edildi. Yani aslında gelecekle ilgili rakamlar vermek bu işin içinde var, bunu da siz yapıyorsunuz zaten. Şimdi de çok net bir şekilde aslında hesaplamalar var. Burada sizin şaşırdığınız nokta aslında sanki bu rakamların iki sene önce buraya ulaşacağını hiç tahmin etmemişsiniz, buraya ulaşınca şaşırmışsınız gibi bir algı var ama bence öyle değil. Bence bilerek ve isteyerek, öngörülür bir şekilde o dönem Bakanlık yetkilileri ve Komisyon üyeleri aslında bu rakamların katlanarak çoğalacağını ve çok da büyük rakamlara ulaşacağını tahmin ederek zaten haksız rekabeti, tekelleşmeyi ve monopolleşmeyi önlemek için bu barajı oralarda koymuşlar. Yani tabloya baktığınızda belli bir noktadan sonra ara açılıyor. İşte, o “belli nokta” dediğimiz nokta zaten... Hani “balık” diye ifade ediyoruz ya, büyük balık küçük balığı yer, büyük balığın iyice büyüyüp şişmanlayıp diğerlerini yok etmeye başladığı aşamalar. Yani yüzde 20 barajı, evet, olumlu, inşallah, bu yüzde 20 barajını 2-3 tane firma elde eder de birbiriyle rekabet edebilir. Ama siz 2024’te, 2025’te, 2026’da bu imtiyazları verdiğiniz zaman -çarpı 3, çarpı 4 dediğimiz imtiyazları- işte o başka balıklar yüzde 20’ye ulaşmadan yok olup gidecekler. Ben bunu böyle görüyorum, bunu da çok net ifade edeyim.

Şimdi, tabii, bir ikilem içindeyiz, birçok arkadaşımız söyledi. Genel Kurulda vergi ve tasarruf tedbirleri konuşuluyor, sürekli bir şeye vergi geliyor. Bu Komisyonunda en son tartışmalarda -en son geçen yasada- ciddi yasalar çıkardık ama biraz önce dediğim gibi, şimdi birden bire siz kabul etmeseniz de bir gelirden vazgeçiyoruz; bu bir gerçek.

Bu kanun, dediğim gibi, çok öngörülü ve düzgün çıkarılmış; tekrar ediyorum, şu anda Avrupa Birliği ve Amerika ülkeleri bu kanuna benzer bir kanun çıkarmak için uğraşıyorlar Amazon için, kendi şirketleri için; bunu biliyorsunuz, biz önden gitmişiz tabiri caizse ve şimdi bunlarda bir değişiklik yapmak inanın, zaten çok istediğimiz ve gelmeyen yabancı sermayeyi de ülküten bir şey. Biraz önce Grup Başkan Vekilimiz söyledi, evet, şu anda bazı şeyleri bilmiyoruz ama biz burada kanun yapıyoruz yani gelecekte oluşabilecek her ihtimali tartmalıyız, ölçmeliyiz. Diyorum ya, ihracat artarsa... “Nereden biliyorsun ihracatın artacağını, nereden biliyorsun ihracatın düşeceğini?” Ya, tabii ki bilmiyorum ama biz her ihtimali göz önüne alalım, önlemimizi alalım, yasayı burada bağlayalım, yapılması gerekenleri yapalım, sonra bir daha değişiklik yapmayalım; zaten amacımız bu, zaten acele etmeyelim dediğimiz nokta bu; bu konuşulsun, sindirilsin dediğimiz nokta bu. Bu saat oldu, sektör temsilcileri burada yok, sivil toplum kuruluşları yok; bu konuyla ilgili görüş bildirecek insanların görüşlerini dinleyemedik, keşke aslında onları dinlesek daha iyi olurdu.

Dediğim gibi, burada şöyle bir gerçek var Sayın Bakanım, bunu biraz sizi de eleştirerek söylüyorum: Ne diyorduk? İhracat ve yatırımı artıracamız diyorduk, bunun için çıkardık diyorduk. 2021 yılında, sizin Bakanlığınız döneminde “Türkiye ekonomisi” adı altında yatırımı, istihdamı, ihracatı ve üretimi artıracak bir Türkiye ekonomi modeline geçtik. Doğru mu Sayın Bakanım? Bakın, bugünkü enflasyonun en büyük sebeplerinden biri, o dönem Bakanlığınızda enerji fiyatlarına “dur” diyememenizdir, Rusya ve Ukrayna savaşının bütün sonuçlarına sanayici katlanmıştır. Bu, bu konuşmanın şeyi değil ama şunu söylemeye çalışıyorum: 2021’de üretimi, ihracatı, yatırımı artırmak üzere çıkılan bu yolda, bu 4 maddenin 4’ü de düşmüştür; bunu biliyorsunuz yani o gün yapılan hataların ceremesini hâlâ çekiyoruz. Dolayısıyla ben diyorum ki: Bugün de evet, iyi niyetli olarak yatırımı ve ihracatı artırmaya yönelik bir adım atıyorsunuz ama inanın, ben bunun bu sonuçları doğurmayacağını biliyorum; siz de bu ihtimali birazcık düşünün, bu ihtimali biraz düşünün. Ben eminim, diğer milletvekili arkadaşlarımız da düşünüyorlar ve bunu, bu ihtimali görüyorlar. Dolayısıyla biz bunda acele etmeyelim, zaten pakette ihracatı artırmaya yönelik bir şey var, ihracatı net işlem hacmini hesap ederken düşüyoruz. Bu kritik üç sene içinde, bunu -ciroların- büyüğün daha büyüyeceği bir dönemde, büyüğe daha fazla teşvik vererek, çarpı 4, çarpı 3 yaparak gerçekten rekabette haksızlık oluşturuyoruz, haksız bir rekabet oluşturuyoruz; bunun farkına varalım ve içimize sinmeyen en küçük bir şeyde de -ben sizden talep ediyorum- bir değişikliğe gidelim.

Bu kanun teklifi için acele etmeyin, en azından yaz dönemini geçirelim, eğer içinize siniyorsa güz döneminde getirin ama ben eminim ki bu kanun teklifi hakkında enine boyuna düşündüğünüzde... Devlette sürdürülebilirlik esastır, eski bakanlar ile şu anda milletvekili olan bakanlarla bu konuyu değerlendirip... Hatta ben çok istemişim ama talep etmediniz, burada da görüş bildirselerin eminim hepimizi de ikna ederlerdi, sizleri de ikna ederlerdi, bizleri de ikna ederlerdi; daha farklı sonuçlar olabileceğine inanıyorum. Yine, sizden bu konuda özel bir hassasiyet göstermenizi rica ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, ben teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, Komisyona gelmek isteyen gelebiliyor zaten, Mehmet Bey de bir fikri olsa buraya gelir ifade ederdi. Biz, sadece Komisyon üyelerimizi davet ediyoruz.

Onun dışında, STK'lerden bahsettiniz, bana talepte bulunan bütün STK'ler burada, kimseye istisna getirmiyoruz, buraya gelmek isteyip de gelemeyen yok. Dolayısıyla kimseye bir ayrımcılık da yapmıyoruz.

Sayın Vekilim, buyurun.

CEVDET AKAY (Karabük) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, Değerli komisyon üyeleri; hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum. Değerli bürokratlar da var burada, onlara da sevgiler saygılar sunuyorum.

Şimdi, söz konusu maddeyle, e-ticaret firmalarının lisanslama bedelleriyle ilgili durum söz konusu. Burada da bu firmaların e-ticaret yoluyla yapmış oldukları ihracatlarının ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığından da almış oldukları teşvik belgesi kapsamında yapmış oldukları yatırım harcamalarının toplam işlem hacminden indirilmesi söz konusu. Bir sınırlama da yapılmış; bu piyasa, elektronik ticaret hacminin pazar büyüklüğü açısından da genel olarak yüzde 20'lik bir sınırlamaya tabi tutulmuş. Yüzde 15 oranında da artırılabilirdi... Yüzde 15 oranında artırılacağı zaman da yüzde 3'lük bir tutar var yani yüzde 23'lük bir oranda bir sınırlama var. 2024 yılı ve 2025 yılı için de farklı uygulamalar uygulanmış, getirilmiş. Yani ihracatla ilgili tutarların, artı yatırım harcamalarının 2024 yılı için 4 katı işlem hacminden indirilecek, 2025 yılı için de 3 katı indirilecek, 2024 yılı için de yüzde 20'lik uygulama tatbik edilmeyecek.

Şimdi, baktığımız zaman, buradaki firmaların ihracatının artırılmasıyla ilgili, Türkiye ekonomisine katkısıyla ilgili durumlardan bahsediliyor. Söz konusu ihracat yapan firmaların zaten kurumlar vergisi açısından oranı 5 puan düşük yani ihracat gelirlerinin vergilendirilmesi açısından yüzde 25 değil, yüzde 20 olarak uygulanıyor. Yine, yatırım teşvik belgesi aldığı zaman da birtakım mahsup edilecek tutarlarla, yatırım indirimleriyle beraber söz konusu firmaların efektif vergi yükleri de zaten yüzde 20'nin çok daha altında gerçekleşebiliyor.

Şimdi, burada benim merak ettiğim hususlar: Söz konusu pazardaki bu firmaların ne kadarlık bir kısmı yüzde 20'lik tutarı aşıyor? Yani firmalarda -grup firmalar da olabilir- aşan bir tutar var mı? Şimdi, buradaki bir grup içerisindeki firma ayrı ayrı, bu yüzde 20'lik sınırın hesabında dikkate alınmıyor. Konsolide bütçe büyüklüğü demeyelim, konsolide geliri veya konsolide ihracat rakamı veyahut da konsolide toplam piyasadaki cirosu dikkate alınmıyor da ayrı ayrı mı alınmıyor; bunu merak ediyorum -bunu netleştirebilirsek- bunu soru olarak sormak istiyorum.

Bir de 2022 yılından bu yana yatırım teşvik belgesi alan kaç tane firma var? Bu teşvikten yararlanmışlar mı? Ne kadar firma yararlanmış? Bunu burada özellikle ifade ediyoruz.

Yine, burada baktığımız zaman, buradaki indirimlerle alakalı hususta lisans bedeli olarak ne kadarlık bir tutar hedefleniyor? Şimdi, indirimi yaptığınız zaman, ihracatla alakalı pozisyonların, hedeflerin yerine gelmesi mutlaka önemli ama burada şimdi nasıl asgari kurumlar vergisi çıkaracaksak -vergi reformunda konuşuyoruz- buradaki lisanslama bedeli olarak da bir asgari lisans tutarını belirlemekte fayda var. Çok yüksek ücretler varsa tabii ki firmaların zora girmesini istemeyiz, iş yapmasını isteriz, ihracat yapsın, ihracatı geliştirmek istiyoruz ama buradaki katlar, oranlar nasıl daha sağlıklı değerlendirilir; bunun meydana çıkarılmasında fayda var.

Burada bazı firmalardan bahsediliyor, örnekler yoluyla daha somutlaştırılması faydalı olur. Yani şimdi, normalde bir ihracat geliri veya bir yatırım teşviki alınmasa idi lisanslama bedeli olarak ne kadar bir ödeme yapılacaktı? Tekelleşme oluyor mu, haksız rekabet oluyor mu? Etki analizine bir baktım, 200 bin civarında firmanın 400 milyarlık bir ihracat hedefinden bahsediliyor; güzel hedefler. Yani şu anda yüzde 1,5 civarında bir oranın yüzde 10'a çıkarılması isteniyor. Bu hedeflere tabii ki bizler de ulaşılın

isteriz ama bir taraftan siz vergi reformu yapıp kamu gelirlerini arttırmaya çalışırken yani sermayenin daha randımanlı vergilendirilmesini düşünürken, dolaylı-dolaysız vergiler ayırımında dolaysız vergileri arttırmaya çalışırken bir taraftan da gelir elde eden bu tip firmaların lisanslama bedellerini çok aşağı çekerseniz bu da haksızlık olur. Burada makul bir tutarı belirlemek lazım. Hep örnek veriliyor, şimdi, vergi yükü açısından ücretlilerin vergi yükü belli, vergi dilimleri belli, matrahları belli; biz bunun aşağı çekilmesini istiyoruz, ilk iki üç aydan sonra net ücretlerinde düşüşler var ama bir taraftan bu firmalardan yüzde 15-20-25 oranlarıyla beraber belki çok düşük lisanslama bedelleri alınacak, bunu yanlış buluyoruz. Dolayısıyla buradaki firmaların şu ana kadar ne kadar kurumlar vergisi ödediğini de ben merak ediyorum yani efektif vergi yükü nedir, ülke ekonomisine katkısı nedir... Çünkü bu lisanslama bedeli bir kamu geliridir, bir parafiskal gelirdir ve bizim için çok çok önemlidir. Ülkemizin şu anda ekstra bir sürü kaynağa ihtiyacı var; emekli, işçi, asgari ücretli, çiftçi, esnaf zor durumda. Bir taraftan, şartları zorlayarak emekliye asgari 12.500 TL ücret verilmesinden bahsedilen bir ortamda buradaki gelir kaybının da ben çok önemli olduğunu özellikle ifade etmek istiyorum.

Bu kanunla ilgili çok acele edilmemesi gerekir, her türlü tartışılması, etki analizinin daha çok, net bir şekilde ortaya çıkması lazım. Biz buradan ne kadar gelir elde edebileceğimizi bilmiyoruz, hangi firmaların yüzde 20'lik sınırı aştığını bilmiyoruz, belli firmalar korunmak mı isteniyor, onu bilmiyoruz ama sadece ihracat artırılmak isteniyor diye baktığımız zaman da öyle olmadığını da görüyoruz. Bu yüzden, bu kanun teklifinin acele edilmemesi, daha iyi tartışılması ve geri çekilmesi talebini ben de Nail Vekilim gibi ifade etmiş olayım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Çok teşekkür ediyoruz.

Bazı sorular oldu arkadaşlarımızdan, cevap vermek isteyenler var mı?

ŞAHİN TİN (Denizli) – Daha önce cevapladık biz bunları.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Şu şey kısmını cevaplamıştı arkadaşlar yani “Bir yatırım teşvik belgesi şu anda yok.” dediler, onu ifade etmişlerdi.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Hayır, bir daha ver yani...

ŞAHİN TİN (Denizli) – Siz aynı şeyleri 100 kere tekrar ettiniz, niye aynı şeyleri...

CEVDET AKAY (Karabük) – Ben Genel Kuruldan geldim, Genel Kurulda konuşmamı da yaptım. Siz neye cevap verdiniz...

ŞAHİN TİN (Denizli) – Ben onu bilmiyorum, biz sabahtan beri burada bütün soruları cevapladık.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Yok, bazı soruların cevapları verilmedi, onları ver.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – “Tutanaklardan bakabilirsiniz.” diyormuş Şahin Vekil.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Tutanaklardan bakabilirsiniz.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Kurumlar vergisi kaç para mesela, cevaplanmadı; versinler onun cevabını.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Kurumlar vergisini kimse söyleyemez ki ya. Nasıl söyleyeceksiniz bir şirketin ne kadar kurumlar vergisini verdiğini? Kendisi ilan etmezse, kamuya açık bir bilgi değilse bunu söyleyemezsiniz ki.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Onlara soracaksınız onu, öğrenin yani, çok merak ediyorsanız ondan öğrenin, biz nereden bileceğiz onların şeyini? Seninkini biliyorlar mı? Bilmiyorlar. Benimkini biliyorlar mı?

CEVDET AKAY (Karabük) – Biz firma bazında sormadık, genel büyüklük açısından burada faaliyet gösteren firmalardan...

ŞAHİN TİN (Denizli) – Sizin ne demek istediğinizi biz anlıyoruz, genelde arkadaşlar aynı cümlelerle...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buyurun.

ELEKTRONİK TİCARET İŞLETMECİLERİ DERNEĞİ BAŞKANI HAKAN ÇEVİKOĞLU – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın milletvekillerim, bizim derneğimiz de aslında sektörü cirosal anlamda yüzde 80-90 civarında temsil eden bir dernek. Buraya gelmeden önce iki gün toplantılar yaptık aslında ama ortak bir görüş oluşturamadığım için de dernek adına bir görüş bildiremeyeceğim size burada fakat eklemek istediğimiz, çok önemli olduğunu düşündüğüm şöyle bir konu var, izninizle onu paylaşmak istiyorum: Yurt dışına satışın düşürülmesi. Biz e-ticareti konuşmuyoruz, e-ihracatı konuşuyoruz, bizim hayatımızda öyle, artık e-ticaret şirketleri çok önemli değil inanın bizim de hayatımızda. E-ihracatın çok önemli olduğunun farkındayız. Burada “yurt dışına satış” deniliyor. Bu yurt dışına satışta “Türk Malı” ibaresinin eklenmesinin çok önemli olduğunu düşünüyoruz, bunu değerlendirip ekleyebilirsiniz onu görüşlerinize sunmak istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Bununla ilgili bir tedbir vardı diye biliyorum ben yani “Re-export müsaade edilmeyecek, Türkiye’den satın alınacak.” diye, onu bir ifade eder misiniz.

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Sayın Başkanım, bu konuyu yönetmelikle zaten tespit edeceğiz. Şu anda serbest bölgeden yapılacak olan ihracatlar sayılmayacak bunun içinde, millileştirilmiş mallar sayılacak. Millileştirilmiş malların da “Türk Malı” ibaresiyle ayrılması gümrüklerde çok mümkün değil çünkü bunlar ihracatçının yani dükkânlardan paketlenen mallar. Bu malların Türk malı olup olmadığı...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yani yurt dışından serbest bölgeye gelip oradan yapılan ihracat buna dâhil değil.

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Onlar sayılmayacaklar, onlar yok, onlar bunun içine dâhil değil. Sadece Türkiye millileştirilmiş, gümrüğü, ÖTV’si, vergisi ödenmiş emtianın yurt dışına ihracatı sayılacak.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Başka söz almak isteyen yok herhâlde.

Madde üzerinde 3 adet aynı mahiyette önerge vardır, okutuyorum:

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2293) esas no.lu Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 11’inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Şeref Arpacı
Denizli

Türker Ateş
Bolu

Nail Çiler
Kocaeli

Ednan Arslan
İzmir

Talat Dinçer
Mersin

Aynı mahiyetteki 2’nci önergenin imza sahipleri:

Öznur Bartın
Hakkâri

Celal Fırat
İstanbul

Aynı mahiyetteki 3'üncü önergenin imza sahipleri:

Rıdvan Uz
Çanakkale

Ümit Özlale
İzmir

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Aynı mahiyetteki önergelerden son okunan önergenin gerekçesini okutuyorum:

Gerekçe:

Teklifin 11'inci maddesi hazırlanırken başta Türkiye Rekabet Kurumu olmak üzere e-ticaret konusunda uzmanlaşmış kişi, kurum ve kuruluşlarından, sivil toplum kuruluşlarından görüş alınmamış, yeterli ve detaylı bir çalışma yapılmamıştır. Tekil kullanıcılar ve işletmeler bakımından e-ticaret hacmi ve kullanıcı sayısı her geçen gün artmaktadır. Bu alanın etkin bir denetim ve güçlü bir hukuki güvenceyle korunması gerekmektedir. Öte yandan, net işlem hacmi ve pazar payı hesaplanmasına dayanarak geliştirilen bu teklif sektörün rekabetçi gelişimine ve ülkenin büyümesine olumsuz etki edeceğinden net işlem hacmi ve pazar yerlerinin, pazar paylarının hesaplanma konusu revize edilmelidir.

Bu nedenle 11'inci maddenin teklif metninden çıkarılması ve üzerinde gerekli çalışmalar yapılarak başka bir kanun teklifiyle yeniden sunulması gerekmektedir.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir.

Şimdi 11'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 11'inci madde kabul edilmiştir.

Madde 12'yi okutuyorum:

MADDE 12- 6563 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“(5) 2024 yılına ilişkin lisans ücretinin hesaplanmasında, ek 4 üncü maddenin yedinci fıkrasının (b) bendinde belirtilen yüzde yirmi şartı aranmaz ve aynı bendin alt bentlerinde belirtilen tutarların dört katı elektronik ticaret aracı hizmet sağlayıcının net işlem hacminden indirilir.

(6) 2025 yılına ilişkin lisans ücretinin hesaplanmasında, ek 4 üncü maddenin yedinci fıkrasının (b) bendinin alt bentlerinde belirtilen tutarların üç katı elektronik ticaret aracı hizmet sağlayıcının net işlem hacminden indirilir.”

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Madde üzerinde 4 önerge vardır, önce aynı mahiyetteki önergeleri okutuyorum:

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2293) esas no.lu Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 12'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Şeref Arpacı
Denizli

Türker Ateş
Bolu

Nail Çiler
Kocaeli

Ednan Arslan

Talat Dinçer

İzmir

Mersin

Aynı mahiyetteki 2'nci önergenin imza sahipleri:

Öznur Bartın

Celal Fırat

Hakkâri

İstanbul

Aynı mahiyetteki 3'üncü önergenin imza sahipleri:

Rıdvan Uz

Ümit Özlale

Çanakkale

İzmir

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Getirilen teklif maddesiyle, şartları taşıyan ihracatçı e-ticaret firmaları 2024'teki yurt dışı satışlarının 4 katını, 2025'te ise 3 katını net işlem hacimlerinden düşebilecek, kalan tutar üzerinden daha az e-ticaret lisans bedeli ödeyecek, daha alt dilime tabi olabilecektir. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığından teşvik belgesi alan firmalar 2024'teki yatırım harcamalarının 4 katını, 2025'te ise 3 katını net işlem hacimlerinden düşecek, kalan tutar üzerinden daha az lisans bedeli ödeyecek ve daha alt dilime tabi olabilecektir. İhracat odaklı bir e-ticaret düzenlemesiyle yürürlüğü 2025 yılında olabilecek bir maddeyle daha adil bir lisans bedeli ya da ölçütü getirebilecekken bunun yerine 2024 yılı bitmeden, adrese teslim biçimde kamu gelirini azaltan, şirket kârını artıran bir teklif ortaya konulmuştur. Sektörel etkileri ayrıntılı biçimde tartışılmayan ve adrese teslim bir içerik taşıyan maddeyle kamuda milyarlarca liralık bir gelirden vazgeçilmesi kabul edilmemelidir.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Bu önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Sayın Başkan, önerge üzerinde konuşacağım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Sayın Vekilim, bir önerge daha var, onu oylatayım, sonra size istediğiniz kadar süre vereyim, olur mu?

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Olur.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Bu, sizin hoşunuza gidecek bir önerge.

Okutuyorum:

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2293) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 12'nci maddesiyle 6563 sayılı Kanun'un Geçici 2'nci maddesine eklenen (5)'inci fıkrasında yer alan “bendinde belirtilen yüzde 20 şartı aranmaz ve aynı bendin” ibaresinin “bendinin” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ahmet Çolakoğlu

Cevahir Uzku

Mehmet Eyup Özkeçeci

Zonguldak

Niğde

Gaziantep

Mustafa Hakan Özer

Konya

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Önergeyle fıkra da öngörülen yüzde 20 şartının 2024 yılına ilişkin net işlem hacminin hesaplanmasında da aranmasına yönelik düzenleme yapılmaktadır.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Değerli arkadaşlar, orada ifade ettiğiniz yani aslında Rekabet Kurumunun da ifade ettiği yüzde 20’den asla taviz vermeme olayı 2024’te yoktu, bu da aslında bir nakıslık getiriyordu. Bence yüzde 20 işinden asla vazgeçmemeliyiz. Dolayısıyla 2024’teki istisnayı kaldıran bir önergeyi vermiş arkadaşlar.

O önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Şimdi Sayın Vekilim, buyurun, size söz veriyorum.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Şimdi, ben maddeyle ilgili görüşlerimi belirtmeden önce, sürekli sorduğunuz bir şey vardı yani “Anayasa Mahkemesine niye gittiniz?” diye.

Şimdi, bakın, biz Anayasa Mahkemesine niye gitmişiz, ben onu burada bir anlatayım. Şimdi, 7’nci ayın 7’si 2022 tarihli Resmî Gazete’de 7416 sayılı Kanun’un yayımlanmasından sonra partimiz 1, 2, 5 Eylül tarihlerinde 3 ayrı dilekçeyle eksik gidermek için Anayasa Mahkemesine başvuru yapmış; Anayasa Mahkemesi de bu başvuruyu 2022/109 esas sayılı Kararı’yla reddetmiş. Biz de gitme nedenimize gerekçemizde “Elektronik ticaret aracı hizmet sağlayıcının yükümlülüklerinin net işlem hacmi üzerinden belirlenmesini düzenleyen 8’inci madde ile elektronik ticaretin lisansını düzenleyen 10’uncu maddesinin, teşebbüs hürriyetini orantısız biçimde müdahale edildiği ve idareye sınırlı belirsiz takdir yetkisi verildiği, rekabet hukukuna aykırı olduğu gerekçesiyle dava açtık.” demişiz. Bu konudaki savunmamız da şöyle olmuş: “Net işlem hacmi aktif ve pasif tüm satışların toplamı olduğundan, işlem hacmi yerine -yani Ümit Özlale’nin de söylediği gibi- servete eklenecek kâr mahiyetinde finansal değer üzerinden hesaplanması daha makul olur.” demişiz biz o dönemde. Biz aslında bunu...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yani siz de o maddeyi yanlış buluyorsunuz aslında.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Maddeyi yanlış buluyoruz anlamında da Sayın Başkanım...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buradan o sonuç çıkıyor.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Bakın, madde bizim dediğimiz şekilde düzeltilmeye tabi tutulmuş olsaydı burada bunu konuşmazdık, biz burada yasayı dolanıyoruz.

Bakın, ben bir hesap yaptım, bu hesabı bir daha anlatayım: Bir şirket 460 milyar liralık bir net işlem hacmine sahip olsun -bu örnek yani- 50 milyarlık ihracat, 15 milyarlık da yatırım yapsın, bu 4 katlarla çarptığımız zaman bu şirkete 200 milyarlık net işlem hacmi olan şirket muamelesi yapıyoruz yani 460 milyarlık şirkete 200 milyarlık şirket muamelesi yapıyoruz. Bu rekabeti bozar, biz bunu anlatmaya çalışıyoruz çünkü o sınırlarda olan, bunlardan daha az gelir elde eden, daha küçük yatırımcılarla aynı seviyeye gelecek. Neden? İhracat yaptığı için ve yatırım yaptığı için. Biz de diyoruz ki: İhracat da yapsa, yatırım da yapsa bunu 4 kat düşmeyelim, 3 kat düşmeyelim, rekabeti bozuyoruz. Biraz önce söyledi Sayın Vekilim Arpacı yani “Büyük balık küçük balığı yutar.” Ya, 460 milyar TL’lik bir net işlem hacmine 200 milyar TL’lik net işlem hacmi üzerinden işlem yapıyoruz; şirketi öyle gösteriyoruz, öyle değerlendiriyoruz, lisans ücretini o şekilde alıyoruz. Bunun doğru olmadığını söylüyoruz yani oyun başlamış, kurallar belli, yanlış-doğru; bu konuda ortada bir eşik değerleri ve oranlar var. Yani

ben merak ediyorum Bakanlık ya da ilk imzacı arkadaşlar, bu kanunu getiren Değerli Bakan Mehmet Muş'la görüştünüz mü ya? Hiç sordunuz mu? Sayın Bakanım “Fikri varsa gelir, özel davet etmeyiz.” dediniz biraz evvel.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – E, öyle.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Ben de diyorum ki yani adamın fikri olmasa bu kanunu getirir miydi ya?

ADEM ÇALKIN (Kars) – Mutfakta öyle çalışmıştır.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Hayır, adamın fikri olmazsa bu kanunu getirir miydi iki yıl önce ya? Fikri olmasa, bu konuda bilgisi olmasa, birikimi olmasa, tecrübesi olmasa, çalışması olmasa bu kanun gelir miydi?

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Mehmet Bey bu kanun teklifine karşı yani revizelere.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Revizelere karşı mı? Öyle mi sizdeki bilgi?

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Tabii, tabii; karşı.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Yani sonuç itibarıyla, keşke...

Bakin, tartışmalar çok değerli, herkesin burada sunduğu katkılar çok değerli ama bu işi kanunlaştırıp, bu noktaya getirip, hele hele sizin yani anlatış şeklinizle “Bomba hâline gelmiş, bunlar nasıl ödenir, edilir?” şeklinde bir kanun ortaya koyan adama “Yahu, ne yaptın sen arkadaş, bir gel.” ya da burada bizim önümüzde konuşamayacaksınız... Yani farklı farklı görüşleriniz olabilir, parti açısından, siyasi bütünlük açısından belki...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Konuşmadıklarını ne biliyorsun? Belki konuştular.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Öyle yani bence konuşulmamış.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Belki tartıştılar yani...

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Bence konuşulmamış yani konuşulsa zaten...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Bence de konuşulmuştur.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Hepsi konuşuldu, her şey anlaşıldı, merak etme sen.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Her şey konuşuldu mi Şahin Bey? Yemin etsen başın ağrımaz senin.

ŞAHİN TİN (Denizli) – İçeriye bomba atma.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Vallahi, yemin etsen başın ağrımaz senin.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Fitili ateşleme içeriye Ednan.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Vallahi, yemin etsen başın ağrımaz ağabey, öyle söyleyeyim ben sana.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ednan Bey, hadi.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Şimdi, “hadi”si yok Sayın Bakanım, burada biraz evvel yani sabah Genel Müdürlük, öğleden sonra da Değerli Bakan Yardımcısının tanımı, tarifi bizim uykumuzu kaçırdı ya! Yani ben resmî ağızlardan duyduğumu söylüyorum, bizim hesabı kitabı bir kenara koyduk, 20 milyarın derdine düştük. 20 milyarlık bir gelirden vazgeçeceğiz, sen “Haydi.” diyorsun. “Haydi” ise haydi Sayın Bakan.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buyurun.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – “Haydi.” demeyelim yani yapmayın, 20 milyar ya!

Bakın, bilmem nereden, ne yapacağız? İşte, yurt dışı çıkış harcından 4 milyar kazanmaya çalışıyoruz; bir başka yerden tasarruf yaparak bilmem kaç para kazanmaya çalışıyoruz; yok, öğretmenlerin servislerinden kısıyoruz “Şuradan şu kadar bilmem ne olsun.” diyoruz; lojmanından kısıyoruz “Bilmem ne olsun.” diye. Ya, burada vallahi 20 milyar lira var; resmî ağızların söylediğiyle Türkiye Cumhuriyeti kasasından 20 milyar lira bağış var, bağış. Vallahi de billahi de bağış var, bu da büyük birkaç oyuncunun. Ben özellikle şirket ismi söylemeyi çok doğru bulmuyorum ama gerçekten bu iş böyle.

Yani bu beni üzüyor, bir Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak, devletini seven biri olarak, burada da içtiğimiz çayın, devletin çay olduğu bilinciyle görev yapan biri olarak söylüyorum: Vallahi de billahi de bu vebaldir. ETBİS’in şeyleri çıktıktan sonra 2024’te, inanın, burada oturur, konuşuruz; hep beraber de üzülürüz. Niye böyle yapıyoruz ya? Milletın, devletin paraya ihtiyacı var, bir yerden kaynak bulmaya çalışıyoruz, yurt dışından paralar geliyor “swap”lar yapıyoruz, oralara faizlerle bilmem neler yapıyoruz; var olan, elimizdeki gelirden vazgeçiyoruz. Yapmayalım arkadaşlar, bu doğru bir düzenleme değil.

Ben bu düzenlemenin buradaki birçok kişinin de içine sinmediğine eminim. İvedilikle bu 11 ve 12’nci maddelerin çekilmesi gerekiyor. Bu maddeleri çekip... İnanın, bütçeye bu girecek 20 milyarı da siz harcayacaksınız, biz harcamayacağız muhalefet olarak. Siz harcayacaksınız, daha refah, daha eliniz bollaşacak ya! Nereden istemeyiz bu geliri biz?

Bu gelirden sarfınazar etmenin ben doğru olmadığını düşünüyorum. Bunu da sizin tekrar düşüneneğinizi düşünüyorum. Son dakikada da inanın, gelin, biz bu işi erteleyelim; 2024’ü görelim, ondan sonra yanlış varsa da hep beraber düzeltelim diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ümit Bey, buyurun.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Ben de kimsenin içine sinmeyen bir sonla bu e-ticaret yasasının geçtiğini düşünüyorum. Bizim 11’inci ve 12’nci maddeye itirazımız şuydu: İlk baştaki, daha Anayasa Mahkemesinden önceki süreçte olduğu gibi, net işlem hacmi üzerinden değil, gelir üzerinden yapılsın, pazar yerinde de ortak pazar yerlerinin pazar yeri alınsın yani bir şirketin pazar payı düşünülürken bütün e-ticaret pazarının değil de pazar yerlerinin içerisindeki orana bakılsın. Ben hâlâ aynı noktadayım, bütün dünya da nasıl bakılıyorsa bizde de öyle bakılması gerekiyor. O yüzden, bence kimsenin içine çok sinmeyen, herkesin kafasında soru işareti oluşturan bir kanun teklifi komisyondan geçmek üzere. Bunun ben notunu düşeyim istedim.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – “İlk hâli de dünyaya uymuyordu.” mu diyorsunuz siz yani?

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Tabii, net işlem hacmi üzerinden almanız yerine bence ciro üzerinden almanız ve ondan sonrasında da direkt pazar payını hesaplarken de pazar yerleri içerisinde bir şirketin pazar payına bakmanız çok daha mantıklı.

Sayın Başkan, bitiriyorum. Bütün dünyada -yani Amerika Birleşik Devletleri’ne de baksanız Avrupa’ya da baksanız- bir şirketin pazar payı yani bir pazar yerinin e-ticaretteki pazar payı kendisi gibi pazar yerlerinin toplamının içerisindeki payıyla ölçülür. O yüzden burada da sistematik bir yanlışlık yapıldığını düşünüyorum.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Teşekkür ediyorum.

Şunu da ifade edeyim: “Digital Markets Act” dikkate sunulan birçok konu ve problemle ilgili bir tasarısı, inşallah önümüzdeki dönemde gelecek yani Ticaret Bakanlığı ve Rekabet Kurumu Avrupa Birliğinin “Digital Markets Act” çalışmasının bir benzerini Türkiye’de gerçekleştirecek; rekabet açısından da ciddi katkılar sağlayacak.

Şeref Bey, buyurun.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Şimdi, ben eminim ki kimsenin içine sinmeyen... Ümit Bey’in dediği gibi, yasada bir değişikliğe mutlaka gidilecektir ya da belki de geri çekilip bu maddeler daha farklı şekilde tekrar değerlendirilecektir diye umuyorum ama ola ki “Evet, biz bunu geçireceğiz.” dediniz, bu ihracat meselesinde çarpı 3, çarpı 4’ten sonra oluşan -lisanstaki- geliri -olmayan gelirin düşüşünü diyelim ama olacak olan gelirin- en azından bir şarta bağlayalım yani bu şirketlere -belki iki tane olsun, üç tane olsun- diyelim ki: “Elde ettiğiniz bu kazancı ihracatı artırmaya yönelik harcayın. Elde ettiğiniz bu kazançla yüksek teknolojiye yatırım yapın. Elde ettiğiniz bu kazançla üniversite kurun. Elde ettiğiniz bu kazancı -yani sonu yok- ülke menfaati için kullanın fakat elde ettiğiniz bu kazancı...” Bu bir kazanç şirketi için; bu, onlar için vermeyeceği vergi -vergiden kaçınmak diyelim- kasasından çıkmayacak bir para. Bu parayı iç piyasada haksız rekabet oluşturacak şekilde -mesela reklam için- harcamasını önleyelim, başka faaliyetlerde harcamasını önleyelim. Mademki biz buna ihracat yapması için bu parayı veriyoruz, ihracatı artırmak için yurt dışı pazarlarda, yurt dışı reklamlarda harcasın, AR-GE faaliyetinde harcasın, yüksek teknoloji ürünleri yatırımlarını yapın, istihdam yaratsın yani biz bir şarta bağlayalım verdiğimiz bu imtiyazı; bu kelimeyi özellikle söylüyorum çünkü gerçekten bunun böyle olduğunu düşünüyorum. Kendi memleketimizde yerli, millî firmamıza şartları yerine getirmediğinde ceza veriyorsak bunda da bir şarta bağlayalım ve en azından biraz daha kontrol edilebilir bir alan yaratalım burada yoksa gerçekten bu üç sene içinde elde ettiği büyük avantajla bu firma veya firmalar piyasada büyük oyuncu olup bir monopol yani tek alıcı, tek satıcı konumuna gelecektir; 2022’de çıkan bu yasa bunu önlemeye yönelik bir yasadır. Şu anda biz bu yasadaki ilk değişikliği yaparak burada bir alan açıyoruz; bu, bana göre hatalıdır.

Şimdi, şöyle alakalı bir soru sormak istiyorum. Siz bunu anlattınız ama yani yüzde 20’lik payın nasıl hesap edildiğini... Hatta “İhracat gelirini, daha küçük bir şirketin ama daha büyük faaliyetteki -e-ticaret alanında- bir firmanın işlem hacminin yüzdesini hesap ediyoruz.” demiştiniz. Peki, aynı şirketin farklı yan şirketlerini ekonomik bütünlük içinde bir şirket olarak mı değerlendiriyorsunuz? Yani soruyu tam ifade edememiş olabilirim.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yani “x” firmasının 3 farklı şirketi var, bunların hepsini mi alıyorsunuz yoksa o bir tane pazar yerini mi alıyorsunuz?

İÇ TİCARET GENEL MÜDÜRÜ ADEM BAŞAR – Bütün olması koşuluyla pazar yerlerinin tamamını alıyoruz.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Yani diğer faaliyetleri gösteren o şirketleri de cirosuna katıyor musunuz?

İÇ TİCARET GENEL MÜDÜRÜ ADEM BAŞAR – Pazar yeri vasfı taşıyan aynı şirketlere ya da kardeş şirketlere ait ekonomik bütünlük içinde...

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Ya, şöyle söyleyeyim: Trendyol ile Trendyolmillay alıyor musunuz?

ŞEREF ARPACI (Denizli) – İkisini bir mi alıyor musunuz, ayrı ayrı mı alıyorsunuz?

İÇ TİCARET GENEL MÜDÜRÜ ADEM BAŞAR – Şimdi, şöyle: Sayın vekillerim, eğer aynı ekonomik bütünlük içindeki yapıya ait olarak birden fazla pazar yeri varsa bunları bir bütün olarak alıyoruz ama pazar yeri değilse ve arada da link vermiyorsa o zaman ayrı tutuyoruz yani aynı pazar

yeri varsa, 3 tane pazar yeri varsa bütünleşik olarak alınıyor ve üçünün cirosu ya da net işlem hacmi bir araya toplanıyor fakat bir tanesinin ayrı bir hizmet sağlayıcı olarak pazar yeri vasfı göstermeyen bir işletmesi varsa ve ikisi arasında da doğrudan, içeriden link vererek bir bağlantı kurulmuyorsa -çünkü o önemli, onu biz bir bütün olarak değerlendiriyoruz- o zaman ayrı hesaplanıyor.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Ben sizi destekleyen bir şey söyleyeceğim: Bu kanundaki eksiklerden bir tanesi... Sabahki toplantıda da söyledim, isimlerini vererek daha güzel gider bence: Getir, Yemeksepeti, Trendyol Go. Getir ve Yemeksepetinin ihracat kabiliyeti yok, onlar servis ediyorlar. Trendyol Go Trendyolun içerisinde olduğu için ihracat yapıyor yani o pazar yerinde bir şirket olarak gözüküyor. Şimdi, bir tane şirket Yemeksepeti ve Getire oranla bir avantaj sağlıyor burada yani Trendyol Go lisans ücreti... Mesela, Getir ve Yemeksepeti gibi Trendyol Go karşısında dezavantajlı duruma düşenler için biz ne yapacağız?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ama Getir pazar yeri değil Sayın Vekilim.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Getir pazar yeri.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Değil.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Pazar yeri.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Getir pazar yeri mi?

İÇ TİCARET GENEL MÜDÜRÜ ADEM BAŞAR – Pazar yeri.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Nasıl pazar yeri? Getir kendi ürününü satan bir firma.

İÇ TİCARET GENEL MÜDÜRÜ ADEM BAŞAR – Aracılık faaliyetleri de orada Sayın Bakanım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Peki, Yemeksepeti de mi pazar yeri?

İÇ TİCARET GENEL MÜDÜRÜ ADEM BAŞAR – Pazar yeri.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Sayın Başkan, biz sabahki bilgilendirme toplantısında da bu konuyu söyledik.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Hayır, benim bildiğim, Getirin n11'i pazar yeri.

İÇ TİCARET GENEL MÜDÜRÜ ADEM BAŞAR – Ya, klasik anlamda on-line...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Getirin diğer taşıma hizmeti pazar yeri değil, benim bildiğimi söylüyorum.

İÇ TİCARET GENEL MÜDÜRÜ ADEM BAŞAR – Zaten o Getirin içinde de n11'e ulaşıyorsunuz yani Getirin bazı yan faaliyetleri nedeniyle de pazar yeri vasfı var ama n11 de Getirin içinde yer aldığı için bizim kanunumuzda bunlar çok ayrıntılı, biraz da zor bir şekilde tanımlanmış durumda. Bunların hepsi pazar yeri Sayın Bakanım.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Sayın Başkan, burada ihracat kabiliyeti olan bir pazar yerinin ihracatla ilgisi olmayan pazar yerlerine oranla da bir kayırılması söz konusu -lisans ücretlerinden bağımsız- yani Getir ve Yemeksepeti gibi ihracat niteliği olmayan şirketler Trendyol Go'ya oranla dezavantajlılar; onların lisans ücretleriyle ilgili bir düzenleme yapılmamış, onun da yapılması gerekiyor, sabah söyledik biz bunu.

İÇ TİCARET GENEL MÜDÜRÜ ADEM BAŞAR – Yani lisans ücreti zaten çok yukarı eşiklerde anlamlı bir noktaya geliyor. Pazar payının, piyasa payının ya da net işlem hacminin düşük olduğu noktalarda çok sembolik değerlerde zaten.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Burada önemli olan düzenlemenin lisans ücretinin yüksekliğinden...

İÇ TİCARET GENEL MÜDÜRÜ ADEM BAŞAR – Anladım, lisans ücreti... Sayın Vekilim, şöyle: Sadece yemek satarak, yemek sektöründe faaliyet göstererek -orada aracılık da yapmanız, pazar faaliyeti de gösterseniz- bizim eşikliklerimizle muhatap olarak anlamlı bir lisans yüküyle muhatap olma ihtimaliniz yok, çok daha geniş bir faaliyet alanınız olmalı ki o zaman bu durumla karşı karşıya kalırsınız.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Bir şey ekleyeyim hemen, önemli çünkü.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buyurun.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Yasama faaliyetlerinde bizim bakmamız gereken onun anlamlılığı değildir yani bir şirket belki çok düşük lisans ücretine tabi olsa bile burada bir haksızlık olup olmadığıdır; ben sadece bunun notunu düşünüyorum. İki tane sadece yemek hizmeti veren şirketin aynı zamanda dışarıya ihracat yapan şirketin yemek koluyla arasında bir haksız rekabet doğuyor mu, doğmuyor mu? Ödeyeceği lisans ücretinden bağımsız...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – “Sahibinden.com”u pazar yeri sayıyor musunuz?

İÇ TİCARET GENEL MÜDÜRÜ ADEM BAŞAR – Satış yok orada şu an.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Bakın, orayı saymıyor mesela, pazar yeri saymıyor, satış onun üstünden gerçekleşmediği için...

İÇ TİCARET GENEL MÜDÜRÜ ADEM BAŞAR – Bir başkasının satışına aracılık etmiyorsa pazar yeri Sayın Bakanım, bir tane de olsa...

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Sayın Bakanım, “sahibinden.com” “Param Güvende” sistemi kurdu yeni, para üzerinden geçtiği zaman sayılıyor ama diğer şekilde, sadece ilan vasıtasıyla yapılan satışlar pazar yeri olarak sayılmıyor. “Param Güvende” sistemiyle para kendi üstlerine geliyor, o sayılıyor.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Şimdi, en son -mikrofonunuz açıkken- şunu ifade edeyim: Ednan Bey -çok söylediği için kayıtlara geçsin, sizin de itibarınız açısından önemli- ısrarla “20 milyarı alıp bir şirketin cebine koyuyorsunuz.” ifadesini kullandı. Buna cevap vermek ister misiniz?

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Tabii.

Sayın Bakanım, kesinlikle bu yasa bir şirkete yönelik olarak yapılmış bir yasa değil. Burada amacımız dünya şartlarında, Çin’in yapmış olduğu... Özellikle Çinli firmaların bizim piyasamıza da girmesi ve bu piyasada yapmış olduğu indirimler, yapılan promosyonlu satışlar, hepsi bu yasanın haricinde yani Türkiye’deki bu yasa o firmada hiç geçerli değil. Hâl böyle olunca, Türkiye’deki firmaların da yurt dışı satışlarıyla ihracatı artırarak bu satışlarını geliştirmesini arzu ediyoruz. Kaldı ki biraz evvel Yemeksepetinden bahsedildi “Yemek satılıyor.” diye. Bunlar da ihracata yönelik çalışmalar yapabilirler yani bunlar da ihracat maddesinden yararlanabilir. Eğer ki bu tip firmalar kuru gıdaıyla, diğer maddelerle yurt dışı satışlarını geliştirebilir. Bu onlar için de önü açılmış bir fırsattır. Kesinlikle bir firmaya, henüz belli olmayan bir lisans bedeli üzerinden bu paranın alınıp da bir firmanın cebine konmasıyla ilgili bir çalışma değil. Kaldı ki 2022 yılında çıkan bu yasa “Şimdi kural değiştirildi, oyun oynanırken kural değiştirildi.” deniyor 2022’de çıktığında da daha önceki pazarlara yönelik yapılmış bir çalışma. Günün şartları ve anlamına göre yasaların değiştirilmesi bana göre çok anlamlı, hepimiz ticaret hayatından geliyoruz, ticaret hayatı çok dinamik bir süreç yaşıyor. Özellikle e-ticaret süreci çok dinamik ve şartlar her gün farklı yollara evrilebiliyor. O yüzden piyasayı düzenleyici olarak, Ticaret Bakanlığı olarak Sayın Bakanımızla da sayın vekillerimizle yaptığımız görüşmelerde bunun uygunluğunu biz gördük.

Emeği geçen herkese teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Teşekkür ediyoruz.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Başkanım, ben ismim geçtiği için bir düzeltme yapayım.

Belki şey olabilir yani orada hata olmuş olabilir yani birinin cebine para koyma anlamında bir şey, öyle değil. Devletin kasasına girecek parayı engelliyorsunuz, öyle söyleyeyim ben onu. Bu rakamı da benden değil, Genel Müdürünüz öğleden önce söyledi, siz de öğleden sonra da “Evet, beş ay böyle bu rakamlara gelecek.” dediniz. Mevzu bundan ibarettir yani başka da bir şey değil yani.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buna da açıklık getirin arkadaşlar, bu da kayıtlara geçsin.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Benim de kendi hesaplamalarım değil sizin, devletin resmî verileri ya da öngörülerini üzerinden eleştirimi geliştirdim.

TİCARET BAKAN YARDIMCISI MAHMUT GÜRCAN – Sayın Vekilim, şimdi, tamamıyla bu rakam hayali bir rakam. Şöyle söyleyeyim: Böyle bir paranın ödenmesinin mümkünatı yok. 9 milyar lira ciro yapan bir firma yılda 20 milyar lisans bedeli ödeyerek hayatta kalamaz. Eğer ki ben size başta dedim, şu anda ödeyecekleri rakam yaklaşık 120 milyon TL civarında şu an itibarıyla... Şimdi, siz bu yasa çıkmadığında yapılacak tek bir yol var, bu paranın ödenmemesi için küçülecek, kendini, firmaları kapatacak. Şu anda 270 bin olan firma çalışmalarını kapatacak, burada 170 bin firma belki dışarıda kalacak. Şöyle diyebilirsiniz: “Ya, bırakırsa bunlar diğer firmalara gidebilir.” Ama böyle bir durumda siz bu firmaların dışarıda kalması veyahut da 27 bin kuryenin işine son verilmesi bunlar da toplumu etkileyecek çalışmalar. Yani şu anda sizin dediğiniz bir rakam yok, bunu da ödememek için elinden gelen her türlü küçülmeyi veyahut da diğer kapatmayla ilgili çalışmaları yapacak. Böyle bir rakam yok yani çıkarmayacak bu rakamı kesinlikle.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, teşekkür ediyoruz.

Şimdi, başka söz isteyen yok herhâlde.

12’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 12’nci madde kabul edilmiştir.

13’üncü maddeyi okutuyorum:

“MADDE 13- Bu Kanunun;

a) 7 nci ve 8 inci maddesi ile 9 uncu maddesiyle değiştirilen 6502 sayılı Kanunun 77 nci maddesinin on yedinci fıkrası yayımından dokuz ay sonra,

b) Diğer hükümleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.”

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Söz almak isteyen...

ŞAHİN TİN (Denizli) – Başkanım...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Şahin Bey, buyurun.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarımız, değerli kurum ve kuruluşlar, bakanlıklardan gelen değerli katılımcılar; bir kanunu beraber çalıştık. Tabii ki biz getirmiş olduğumuz bu kanun maddelerinde kendi adımıza, partimiz adına, grubumuz adına da ülkemiz adına, milletimiz adına, esnafımız, sanayicimiz, üreticimiz adına, burada menfaati neyse onu yapmaya çalıştık. Tabii, siz farklı konularda iddialar getirdiniz, bu da normal, gayet normal. Siz, olmayan bir parayı burada Hazineye getirmeye çalıştınız ama biz olan ve var olan esnafların, bugün hâlihazır 270 bin esnafın, üreticinin, küçük üreticinin ihracat yapma kapısı olan, platform olan bu platformun hayatta

kalması ve devamı için bu çalışmalara destek vermeye gayret ettik. Burada birçok madde var, sadece e-ticaret olarak bakmayın, doğrudan ticaretten, yine reklam ve diğer rekabet unsurlarına kadar birçok konularda bu Ticaret Kanununun bence ülkemize, milletimize hayırlı olacağını ben temenni ediyorum.

Sadece üzüldüğüm bir şey var burada, onu da belirtmeden geçemeyeceğim. Biraz önce gerek muhalefetteki Grup Başkan Vekili ve bazı partilerin milletvekillerinin burada hem Başkana hem de ona yapılmış olan bir şey, söylem, hakaret aynı zamanda milletvekillerimize de yapılmış demektir Komisyon üyesi olarak, aslında size de yapılmış olarak görüyorum ben. Yani bir eşkıyalık anlamında olayın görünmemesi gerekiyor.

Diğer konu da biz, normalde Sanayi Komisyon olarak gerçekten doğru olanı yapmaya çalışıyoruz, millî olanı yapmaya çalışıyoruz; kalkınmaya dönük, ekonomiyi, ticaretimizi, esnafımızı koruyan, kollayan ve ona her zaman destek olan bir Komisyonuz. Biz üreticilerimizin yanında olduğumuzu belirtmeye çalıştık. Bu anlamda da ben kanunumuzun sonuna kadar arkasında olduğumu belirtmek istiyorum ve emeği geçen, katkısı bulunan bütün burada müdürlerimize, Bakan Yardımcımıza, bakanlıklarımıza ve milletvekili arkadaşlarımıza, herkese çok teşekkür ediyoruz.

İnşallah milletimize, ülkemize hayırlı uğurlu olsun diyorum.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Teşekkür ediyoruz.

Başka söz isteyen var mı arkadaşlar? Yok.

13'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 13'üncü madde kabul edilmiştir.

14'üncü maddeyi okutuyorum:

“MADDE 14- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.”

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Konuşmak isteyen var mı?

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Var.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Peki, buyurun.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Şimdi, Bakan Yardımcımız dört beş saat önce “Beş aylık net işlem hacmine göre 132 milyar falan 132 milyon lira olur ama yedi ay sonra yani yıl sonunda da Sayın Genel Müdürün dediği rakamlara gelir.” dedi. Biraz evvel de “Zaten oralara gelmez bu adamlar küçülür, kapatır gider ödemez.” dedi. Sayın Bakanım, Değerli Bakanım, Türkiye Cumhuriyeti bir e-ticaret şirketinden büyüktür; kapatan kapatır, giden gider. Bu ülke çaresiz mi ya? Gelir yerine başkası açar, büyüyen bir pazardan bahsediyoruz, herkesin iştahının kabardığı bir pazardan bahsediyoruz. Siz bilmem ne şirketi gider. Güle güle ya.

Sayın Bakanım, yapmayın. Türkiye Cumhuriyeti bunların hepsinden büyüktür; kapatan kapatır, küçülen küçülür, istihdamı yerine yeni gelenler yapar. Büyüyen bir pazardan bahsediyoruz ve bir daha söylüyorum: Bu milletin cebine girecek, devletin cebine girecek 20 milyardan sarfınazar ediyorsunuz.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Teşekkür ediyoruz.

14'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 14'üncü madde kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Teklifin tümü kabul edilmiştir.

Teklifin kanun tekniğine uygunluğunun sağlanması amacıyla Başkanlığımıza redaksiyon yetkisi verilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İç Tüzük'ün 45'inci maddesi hükmü uyarınca, bu konuyla ilgili özel sözcü olarak milletvekillerimiz Adem Çalkın, Arslan Tatar, Faruk Aytek, Mustafa Hakan Özer ve İrfan Çelikaslan'ın seçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Muhalefet şerhiyle ilgili bir an önce yazarsanız memnun oluruz. Zaten muhalefet şerhleriniz belli, itiraz ettiğimiz noktalar. Pazartesi'den önce almamız lazım.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Pazartesi, pazartesi Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Pazartesi geç ya.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Ancak yazarım vallahi.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Sen yazmıyorsun ki danışmanın yazıyor ya.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Ben yazıyorum Başkanım.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- *Komisyon Başkanı Mustafa Varank'ın, Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun teknik bir komisyon olduğuna, muhalefet milletvekillerinin bugünkü teklifin görüşmelerinde kullandığı bazı ifadelere, asgari nezaket standartlarını korumak gerektiğine ve verdikleri katkılardan dolayı Komisyon üyelerine teşekkür ettiğine ilişkin açıklaması*

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, şimdi, değerli arkadaşlar, kapatmadan önce tekrar bir şeyi ifade etmek istiyorum. Bizim Komisyonumuz teknik bir komisyon. Elimizden geldiğince de birbirimizle uyumlu çalışmaya gayret ediyoruz. Her bir arkadaşımız bizim için değerli, her bir arkadaşımız bizim için kıymetli. Çok ciddi katkılar verdiğinizi ben de görebiliyorum, biz de istifade ediyoruz. Elbette hepimizin partilerimize karşı sorumlulukları var, gruplarımıza karşı sorumlulukları var ama şunu bir kez daha ifade etmek istiyorum: Hepimiz doğru olanı yapmaya çalışıyoruz yani “Bu kanun kimin talimatıyla yapıldı? Kimler bu kanunu istedi.” tarzında söylemler açıkçası bize yakışmıyor, Meclisimize yakışmıyor. Bundan önceki kanunlar nasıl yapılyorsa bu kanun da öyle yapılyor. Dolayısıyla arkadaşarımdan ricam, bu hususlarda daha insaflı olmaları. Herkes, dediğim gibi, elinden gelenin doğrusunu hayata geçirmeye çalışıyor. Bu tip ithamlar, emin olun, Meclisin saygınlığına da zarar veriyor çünkü bu soruların karşıtları da sorulur. “O zaman geçmişte bunlar nasıl geçti?” ya da işte “Şu mahkemeye götürüldüğünde o zaman birileri adına mı götürüldü?” Bu ifadelerle böyle karşılıklı suçlamalara geçmememiz lazım. Dolayısıyla ben buradaki arkadaşarımdan hepsine... Bir kısmıyla da uzunca bir seyahat yaptık, insanlar birbirini seyahatte tanımış, oradan da birbirimizi tanıdık, diğer kısmıyla da inşallah tanışacağız.

TÜRKER ATEŞ (Bolu) – Nereye gittiniz efendim?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yakın bir yere gittik.

Dolayısıyla arkadaşarımdan ricam, en azından bizim Komisyon üyeleri olarak bu asgari nezaket standartlarını korumamız lazım diye düşünüyorum.

Tekrar, verdiğiniz katkılar için de çok teşekkür ediyorum.

Muhalefet şerhlerinizi pazartesi sabah onda teslim etmenizi isteyeceğim.

Kapanma Saati: 00.02